నారసింహ పురాణము

(ఉత్తరభాగము)

- హరిభట్టారక ప్రణీతం

WWW.MY3MUSIC.COM

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్ప్రకటితము. సంఖ్య. ౧౮.

శ్రీరస్తు.

నారసింహపురాణము.

→ ఉత్తరభాగము ←

హరిభట్టారకప్రణీతము.

(ద్వితీయముద్రణము-౧౦౦౦.)

రాజమహేంద్రవరము.

శ్రీసుజనరంజనీముద్రాక్షరశాలలో ముద్రింపఁబడి

కాకినాడ, ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారిచేఁ

బ్రకటింపఁబడియెను.

1930.

వెల, రు. 1-0-0

విషయసూచిక.

నారసింహపురాణము

ఉత్తరభాగము

ఉపోద్ఘాతము.

ప్రాచీనాంధ్రకవిప్రవరుల ప్రశస్తకవిత కొంత, యిప్పటికిని దనసౌభాగ్య సంపత్తి నెఱుంగని జానపదులయట్టుకలపైఁబడి మట్టిబ్రుంగిన తాటియాకులలో శిథిలశిథిలంబగుస్వరూపముతోఁ గొనయూపిరి గలిగి మూల్గుచున్నది. అట్టి యీను దురవస్థ నిప్పుడిప్పుడు కొందఱు భాషాభిమానులత్యుదారభావములతోఁ దొలఁగింపఁ బ్రయత్నించుచున్నారు. వారిలో ముఖ్యముగా మన యాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువా రావిషయమై మిగులఁ బ్రశంసనీయముగఁ బని చేసియున్నారు. వారియమూల్యప్రయత్నమువలననే యీహరిభట్టునారసింహ పురాణకృతికన్యక — ఇంతకాలమువఱకు జీవితసంశయస్థితిలోనున్న యీకృతి కన్యక — ఇప్పటికిమన యాంధ్రదేశరంగమునఁ, జిరకాలాజ్ఞాతవాసముచేఁగృశించి విశ్లథములైనశరీరభాగములతో నెట్టెట్లో తలయెత్తిప్రజలలోఁబడి నడయాడఁ గలిగినది. మఱియు మనయాంధ్రదేశమున నింకను నెన్నెన్నికృతులడఁగిమడఁగి జీర్ణించుచున్నవో తెలియదు. కొన్నిసంవత్సరములక్రిందట, మ. రా. మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు గద్వాలసంస్థానమునఁ దాము సంపాదించినహరిభట్టు మత్స్యపురాణము (వ్రాఁతప్రతి)కడపట "This author also wrote another work called ఉత్తరనరసింహపురాణము as పూర్వనరసింహపురాణం was already handled by greater poets ఎఱ్ఱయ్య and వేములవాడ భీమకవి but this work is not available and only one stanza quoted by జగన్నాథకవి in his రత్నాకరము survives to lament over the loss of it.

సీ. మందారకుసుమంబుఁ జందమామయుఁ [illegible] మౌళిభాగంబునఁ గీలుకొనఁగ
ఫణికుండలంబును మణికుండలంబును గర్ణభాగంబునఁ గప్పుకొనఁగ
నరచక్రశిరోలాంఛన[illegible]స్తములంబుగ కంఠసీమ లమరఁ
గనకకౌశేయంబు గజరాజచర్మంబు మునుకొని కటిభాగమున నటింపఁ
దిమిరమునుఁ జంద్రికయు నేకసమతినట్లు, పుండరీకోత్పలద్యుతుల్ పొదలినట్లు
నీలవజ్రంబు లొకచోట నిలిచినట్లు, హరిహరాకృతి త్రిభువనాహ్లాదమయ్యె.

Quoted in రత్నాకరము Canto I."

అని వ్రాసికొని యీకృతి నామూవశేష యయ్యె నని భావించిన స్థితిలో నిది యిప్పు డిట్లు లభించుట యాంధ్ర భాషాభిలాషుల కమూల్యమాణిక్యము, లభించినట్లే కాదా? జగన్నాథకవిచే నుదాహృతమైన పై సీసపద్యమే ప్రస్తుతము ప్రకటింపఁబడిన యీనారసింహపురాణమునందు విశేషపాఠభేదములతో నిట్లు కనఁబడుచున్నది:—

సీ. మందారదామంబు నిందుఖండంబును మౌళిభాగంబునఁ గీలితముగ
మణికుండలమ్మును ఫణికుండలమ్మును గండమండలముల నుండుకొనఁగఁ
జక్రాంకశూలాంకశయముల మాణిక్యకంకణభుజగకంకణము లమరఁ
గనకకౌశేయంబు గజరాజచర్మంబు మునుకొని కటిభాగముల ఘటిల్ల
రమయు నుమయును నుభయపార్శ్వముల నమరఁ
బులుఁగుఱేఁడును నందియుఁ గొలిచి మెలఁగ
వైష్ణవశ్రేష్ఠులును శైవవరులుఁ బొగడ
హరిహరస్ఫూర్తి యేకదేహమునఁ బొలిచె.

ఈరెండుపద్యములకును సీసపాదములలోఁ గొన్ని పాఠాంతరములు గాన్పించుచుండుట వింతగాదు; కాని కడపటి యెత్తుగీతము లొకదానితో నొకదానికిఁ బోలికయే లేకయున్నవి. ఇది చిత్రము! జగన్నాథకవిచే రత్నాకరమున నుదాహరింపఁబడిన దని రామకృష్ణకవిగారు వ్రాసినసీసగీతి నించుమించుగాఁ బోలుచున్న మఱియొకసీసగీత మీగ్రంథమున నీహరిహరాకృతిసందర్భమునసే యి ట్లున్నది.

సీ. - - - - - - - -
నీలమును వజ్రఫలకంబుఁబోలి యుత్పలంబుఁగుముదంబునన(దగిలచ్ఛితో॰
యురము నగరాజపుత్రికకునికైన, మెడమవంకయుఁగలిగి శ్రీనిరవుకొనిరి.

మఱియు నిందలి ద్వితీయాశ్వాసమున మఱియొక సందర్భమునఁ జెప్పఁబడిన ౧౮-వ సంఖ్యగల కందపద్యములోని కొంతభాగము, మీఁద నుదాహరింపఁబడిన గీతపద్యభాగమును బోలుచున్నది.

క. చీఁకటియుఁ జంద్రికారస, మేకస్థానంబునంద యిరవొందుగతిన్
నాకౌకోరిపుకులముల్, నాకాలయకులము నొక్కనంటున మెలఁగున్.

మఱియు నీహరిహరరూపైక్యమును వర్ణించు సీసపద్య మింకొకటి గూడ నిందుఁ గలదు. పై పద్యములయం దిట్టివిశేషపాఠభేదము లెట్లుగలిగినవో నిర్ణయించుటగాని కవికంఠోక్తపాఠము లివియని నిశ్చయించుటగాని మనకు శక్యా

ముగాదు. లోఅటుగా నిట్టిభేదములు లేఖకులయు, సంస్కర్తలయు, ముద్రాప
కులయు బుద్ధిసూక్ష్మతచే సంభవింపవచ్చు నని నాయభిప్రాయము. ఇదిప్రస
క్తానుప్రసక్తముగా వ్రాయఁబడిన విషయము. ప్రస్తుతవిషయ మేమనఁగా?

ఈనారసింహపురాణమును రచించినకవి హరిభట్టు. ఏకారణముననో కాని, కృతికర్త యగుహరిభట్టుచేఁ గాక యతనికుమారుఁ డైన రాఘవమనీషిచే నీగ్రంథము ప్రోలుగంటి రంగప్రధానికిఁ గృతి యీయఁబడినట్లు కృత్యాదినిబద్ధమైన యీక్రిందిపద్యమువలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

సీ. విను రాఘవమనీషి! హనుమత్కృపావరలబ్ధకవిత్వవిలాసమహిమఁ
దనరి యేకాదశద్వాదశస్కంధముల్ తెలిఁగించె మీతండ్రి ధీయుతుండు
హరిభట్టు నిఖిలవిద్యాచతురాస్యుండు రాజమాన్యుఁడు కవిరాజనుతుఁడు
నారసింహపురాణపౌరస్త్యభాగంబుఁ జెదలువా డెట్టిన మొదలు సేయఁ
బ్రతిభ దళుకొత్త నుత్తరభాగమివ్వు, డాంధ్ర భాషను వచనకావ్యంబొనర్చి
నాప్రబంధంబు నాపేర నంకితముగ, నీవు గావింపవలయుఁ గవీంద్రగణ్య!

ఈపద్యమునుబట్టి తండ్రి హరిభట్టు రచియించిన గ్రంథమునే కొడుకు రాఘవమనీషివలనఁ బ్రోలుగంటిరంగన్న కృతిపొందినట్లు స్పష్టమగుచున్నది, కాని, తెలుఁగుకృతులలోఁ దఱచుగా గ్రంథకర్తయే తనగ్రంథమునుగృతియిచ్చు నాచార ముండుటచేతను, గృతికర్తృభిన్ను లిట్లుకృతు లిచ్చుట మిక్కిలి యరుదుగానుండుటచేతను, పై సీసపద్య మన్వయసౌలభ్యము లేమిం జేసి స్థూలదృష్టికి ననర్థద్యోతకముగ నుండుటచేతను,మఱియు నందలి "వచనకావ్య" శబ్దమిప్పుడు ప్రత్యేకగద్యకావ్యపర్యాయమై వ్యవహరింపఁబడుచుండుటచేతను, దొలుదొలుత నీగ్రంథము రాఘవమనీషికృతమైన ట్లించుక భ్రాంతి పొడమవచ్చును. అది కేవలము రజ్జుసర్పభ్రాంతియే కాని మఱియొకటి కాదు. తండ్రి హరిభట్టు గ్రంథమును సంపూర్ణముగా విరచించి యెవ్వరికిని గృతి యీయక మున్నే వార్ధక్యరోగాదులచే నశక్తుఁడై యుండుటచేతనో, తనంతటఁ దాను నరులకుఁ గృతియిచ్చి ప్రతిఫలము నొందుట కిచ్చగింపనివాఁ డగుటచేతనో లేక వేళఁ గాలధర్మము నొందుటచేతనో యతనికుమారుఁడు రాఘవమనీషి కృత్యాదిపద్యములును గృతిభర్తృవంశావతారవర్ణనాదికమును రచించి రంగప్రధానికిఁ గృతియిచ్చి యతనిచే "సకర్పూరవీటికాశాటికాలంకారపేటికా"ది పారితోషికములుపడసి యుండవచ్చును. ఇట్లే తెనాలిరామకృష్ణకవిచే రచింపఁబడిన ఘటికాచలమాహాత్మ్య మాతనిపౌత్రుఁడు తీసికొని వచ్చి ఖండోజీ విచిత్రరాయఁ డనురాజునకు సమర్పింపఁగా నాతఁడు వేంకటగిరీంద్రుఁ డను

ఏచే గృత్యాద్యారంభమున నడపవలసిన దేవతాస్తోత్రాదిక పద్యములును గృతిపతివంశావతారపద్యములును రచియింపఁ జేసి కృతిఁబొందెను. ఈనారసింహపురాణమునందలి యాశ్వాసాంతగద్యము లన్నియు నీగ్రంథము హరిభట్టుకృత మనియే నొడువుచున్నవి. ఇందలి గద్యములకును హరిభట్టారకుని యితరగ్రంథములయందలి గద్యములకును గొంచెమైనను భేదము గాన్పించుటలేదు. సంస్కృతనారసింహపురాణమునఁ బూర్వభాగము చెదలువాడ యెఱ్ఱన్న* మొదట నాంధ్రీకరింపఁగా, నిఖిలవిద్యాచతురాస్యుండును, రాజమాన్యుఁడును, గవిరాజనుతుఁడును, ధీయుతుఁడు నగు మీతండ్రి హరిభట్టిప్పు డుత్తరభాగము నాంధ్రభాషయందు వచనకావ్యము (గద్యపద్యాత్మక మైన ప్రబంధము) గా రచించెను గావున నీవాప్రబంధమును నా పేర నంకితముఁ గావింపవలయు నని రంగప్రధాని కోరఁగా రాఘవమనీషి యట్లు చేయుట కేమియభ్యంతర ముండును? ఉండదు. వచనకావ్య మనఁగా గద్యపద్యాత్మకమైన ప్రబంధ మనుట కాధారము హరిభట్టుకృత మగువరాహపురాణమున నీక్రిందివచనమునఁ గన్పట్టుచున్నది. "పురాతనకవీశ్వరానుసరణంబును గుకవినిరాకరణంబునుం జేసి శబ్దార్థభావరసాలంకారబంధంబుగా నొక్క ప్రబంధం బాంధ్రభాషాభవ్యంబగు వచనకావ్యంబుగా రచియింపం బూనిన సమయంబున" అను నీవచనము గల వరాహపురాణము గద్యపద్యాత్మకమే కాని కేవలవచనకావ్యము కాదు. దీనిం బట్టి చూడఁగా వచనకావ్య మన్న గద్యపద్యాత్మకకావ్య మని హరిభట్టుకాలమున వ్యవహృతిలో నున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఇందలికవిత్వమునకును హరిభట్టుకృతము లగువరాహపురాణాదులయందలి కవిత్వమునకును సర్వజనవేద్యము లయిన పోలికలుఁ గూడఁ బెక్కులు గలవు. ఆ యీ కారణములచే నీగ్రంథము నిస్సంశయముగ హరిభట్టకృతమే యని స్పష్టమగుచున్నను, గించిద్భ్రాంతిజనకము లైన కారణాభాసములచే స్థూలదృష్టికి రాఘవమనీషికృత మని భ్రాంతిపొడమునేమో యని (అనవసర మైనను) ఇంతవఱకు వ్రాయవలసివచ్చినది.

ఏతద్గ్రంథకర్త యగుహరిభట్టు యజుర్వేదివైదికబ్రాహ్మణుఁడు.

---

† ఈతఁడే కవిత్రయమునందలి యెఱ్ఱాప్రెగ్గడ యనియు శంభుదాసుని యింటిపేరు చెదలువాడవా రనియు నామిత్రు లొకరు చెప్పిరి. చెదలవాడ మల్లయకవికృతమగు విప్రనారాయణచరిత్ర మీవిషయమునకుఁ బ్రబలప్రమాణముగా నున్నది. దీనిని ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు ప్రకటించిరి.

మ. అమృతప్రాయవిశేషకావ్యరచనాహంభావవాగ్రామణీ
రమణీమూర్తివి; వేదశాస్త్రవివిధగ్రంథార్థనిర్ణీతి; వే
కముఖబ్రహ్మవు; యాజుషప్రకటశాఖాధ్యర్థధుర్యుండ; వ
ర్యమతేజుండవు రాఘవార్యు హరిభట్టా! సత్కవిగ్రామణీ!

అనువరాహాపురాణపద్యము పై విషయమును దెలుపుచున్నది. మఱియు నితనిగ్రంథములయందలి యాశ్వాసాంతగద్యములం బట్టి యాతఁడు భారద్వాజసగోత్రుండును రాఘవమనీషిపుత్త్రుఁడును, హనుమదుపాసకుఁడును, అష్టఘంటావధానపరమేశ్వరబిరుదాంకితుఁడు నైయున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అశ్వాసాంతగద్యములవలననే కాక వరాహాపురాణమునందలి-

గీ. అష్టఘంటావధానవిశిష్టబిరుద, నీవు రచియింపఁదలఁచిన నిరుపమార్థ
రమ్యమగు నీవరాహపురాణకావ్య, మంకితము నేయు నాపేరనంచితముగ.

అనుపద్యమును బట్టియు నీతనికి "అష్టఘంటావధాన" బిరుద మున్నట్లు విశద మగుచున్నది- ఇది యెవ్వరిచే నీయఁబడినదో తెలియదు. ఇతఁడు తనచే రచియింపఁబడిన వరాహాపురాణమున:—

సీ. వరుణదిగ్వీథి నేపురమునఁ బ్రవహించెఁ బావనసలిలసంపన్న పెన్న
దీపించె నేపురి గోపికామానసాస్పదవర్తి చెన్నగోపాలమూర్తి
భాసిల్లె నేపేటఁ బ్రహ్లాదభక్తివిశ్రాణి కొండనృసింహశార్ఙ్గపాణి
యేపట్టణంబునఁ జూపట్టె హితపద్మహేళి వీరేశబాలేందుమౌళి
చతురచతురంగబలరత్నసౌధయూథ, సాలగోపురతోరణ సకలవర్ణ
పౌరవారాంగనాజనప్రముఖవస్తు, మేదురం బట్టికంబముమెట్టుపురము.

అని కంబముమెట్టును వర్ణించియుండుటచే నాకంబముమెట్టయే యాతని నివాసస్థల మయి యుండునేమో యనితోఁచుచున్నది. మఱియు మత్స్యపురాణమునందలి—

శా. భారద్వాజసగోత్రసంభవుఁడ నాపస్తంబుఁడన్ దిమ్మమాం
బారాజద్వరగర్భసంభవుఁడ రామక్ష్మాసురానేకజ
న్మారూఢాధికపుణ్యలబ్ధ హరినామామాంకాప్తసత్పుత్త్రుఁడన్
శ్రీరామానుజపాదపద్మయుగళీచింతానమాయుక్తుఁడన్.

అనుపద్యమువలన నీకవి యాపస్తంబసూత్త్రుఁడును, రామమనీషికిని దిమ్మాంబకును బుత్త్రుఁడును, వైష్ణవమతాసక్తుఁడు నైనట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ఇతఁడు మొదటవరాహాపురాణమును రచియించికంబముమెట్టుకరణమగు

గొలిపాక యెఱ్ఱన్నకుఁ గృతియిచ్చి యట్లు నరకృతి యిచ్చుటచేఁ గలిగినదోషమును బరిహరించుకొనుతలంపుతోఁ దరువాత మత్స్యపురాణమును రచించి శ్రీరంగనాథున కర్పించినట్లు మత్స్యపురాణమునందలి యీ క్రిందిపద్యము వలన నూహింపఁబడుచున్నది.

సీ. ఆయురారోగ్యనిత్యైశ్వర్యములు గల్గి విభవంబుతో ధాత్రి వెలయకొఱకు
ధనమునకై నరాధములనన్నుతిసేయఁ బొడమినపాపముల్ చెడుటకొఱకు
హృదయంబు లక్ష్మీశపదపంకజములందు నిశ్చలవృత్తితో నిలుచుకొఱకు
రౌరవమ్ములు వాసి రయమున వైకుంఠసదనంబునకు వేడ్కఁ జనెడుకొఱకు
బరమవైష్ణవజనులెల్లఁ బ్రస్తుతింప,మత్కృతంబయిహరికి ధామాన్యమగుచు
నుత్తమంబగు విష్ణుధర్మోత్తరంబు, రంగనాథునకర్పింతు రాణమెఱసి.

ఇంతకమున్నులభించిన గోతత్కవికృతములగు మత్స్యవరాహపురాణములయందీకవికాలమును నిర్ణయించుటకుఁ దగినయాధారము లేవియు లభించినవికావు. కావుననే మ. రా. రా. కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారు తమయాంధ్రకవులచరిత్రమునందు "కవికాలమును నిర్ణయించుటకీపుస్తకములు రెంటిలోను నాకాధారము లేవియుఁ గానరాలేదు. . . . . నిర్దుష్టమనిచెప్పఁ దగినగ్రంథరచనను బట్టియు శైలినిబట్టియుఁ జూడఁగా నీపుస్తకములు చిరకాలముక్రిందటనే రచియింపఁబడినవైనట్టు తోఁచుచున్నది . . . అప్పకవి యీగ్రంథములనుండి లక్ష్యములఁ జేకొనకపోవుటచేత నీకవి యాతనికిఁ దరువాతనున్నాఁడేమో యని యూహ కలుగుచున్నది, కాఁబట్టి తగిన యాధారములు దొరకువఱకును మన మిప్పటి కీకవికాలము క్రీస్తుశకము ౧౬౭౦-వ సంవత్సర ప్రాంత మని భావింతము. తెలియనివిషయముల నూహించి పెంచి వ్రాయుటకంటెఁ గవికృతగ్రంథములనుండి కొన్నిపద్యముల నుదాహరించి యింతటితో విరమించుట యుక్తము . . . ." అని వ్రాసియున్నారు. తరువాత మఱికొంత కాలమునకు మేమీకవిమత్స్యపురాణమును మాకవితాపత్రికయందుఁ బ్రకటించియుంటిమి. అప్పటికినిమాకీతనికాలనిర్ణయమొనరించుటకుపూర్ణమేమియును దొరకకుండుటంజేసి యాగ్రంథపీఠికయందు "ఈతనికాలమింకను జరిత్రకారులచే సరిగా నిర్ణయింపఁబడలేదు; కాని యపూర్వమగు గ్రంథోపక్రమమును బట్టి చూడ నీతఁడు మిక్కిలి ప్రాచీనుఁడైనట్లు తోఁచుచున్నది." అనివ్రాసియుంటిమి.ఇప్పుడాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారిచే విశేషవ్యయప్రయాసములతో సంపాదింపఁబడి ప్రచురింపఁబడినయీనారసింహపురాణమునందుఁ గాశకుశావ

లంబనన్యాయమున నించుమించుగాఁ గవికాలమును నిర్ణయించుటకుఁ దగిన యాధారములు చూపట్టుచున్నవి. ఎట్లనిన:-ఏతద్గ్రంథకృతిభర్త యగుప్రోలుగంటి రంగప్రధాని, నందెల చినయోబభూపాలుని దండనాథుఁ డైనట్టు లీ గ్రంథమునఁ గృతిపతిప్రస్తావమున రాఘవమనీషిచే నీక్రిందిపద్యములయందుఁ జెప్పఁబడియున్నది.

సీ. తనమండలాగ్రముద్దండారిమండల భూధరంబులకు దంభోళిగాఁగఁ
దనకృపారసము బాంధవసేవకాళిత్రోద్యానసీమకు వసంతంబుగాఁగఁ
దనచక్కఁదనము కాంతామనశ్చంద్రకాంతములకుఁ జంద్రికోదయముఁగ
దననీతివర్తన ధారుణీజనచాతకంబుల కభ్రాగమంబుగాఁగఁ
వెలసె నేరాజు సముదగ్రబలసమగ్ర, కమఠశర్మదభుజపీఠగమితధరణి
యతఁడు నందెలనరసింగియాంతరంగ, తామరసహేళి చినయోబదానశాలి.

శా. ఆ రాజన్యశిఖాపతంసచతురాశాంతావనీచక్రభృ
ద్ధౌరంధర్యుఁడు శత్రునిర్మథనవిద్యాశాలి లీలావతీ
మారాకారుఁడు ప్రోలుగంటి నరసామాత్యాత్మజుం డార్యర
క్షారంభుం డగురంగమంత్రి యొకనాఁ డాత్మీయగేహంబునన్.

మఱియుఁ బ్రథమాశ్వాసము ౪౧ పద్యమున:—

సీ. . . . .
నందెలచినయోబనాథహృద్యేణకు రంగుమీఱినతంత్రి రంగమంత్రి.

అనియు నున్నది. ఈనందెల చినయోబనృపాలుఁడా రెవీటిబుక్కరాజు వంశములోని వాఁడైనట్లు పింగళి సూరనార్యుని కళాపూర్ణోదయకృతిపతి వంశావతారపద్యములవలనఁ దెలియనచ్చుచున్నది. ఆ రెవీటి బుక్కరాజునకుఁ బెద్దభార్య యగునబ్బలదేవియందు సింగరయ్య, రామవిభుఁడు, అహోబలుఁడు నని ముగ్గురు పుత్రులు పుట్టిరి. వారిలోఁ బెద్దవాఁడగుసింగరయ్యకు నరసింగరాజు, నారయ్య, తిమ్మయ్య, యని ముగ్గురుకొడుకులు. ఆముగ్గురలోను నరసింగరాజునకు సింగరయ్య, నారయ్య, కుమారోబళుఁడు, వరదరాజు, రఘుపతి, యను నైదుగురు కుమారులు గలిగిరి. అందు సింగరయ్యకు నరసింహరాజు, రఘుపతి, ఓబరాజు, ననిముగ్గురు కొమాళ్లు. వారిలో నరసింహరాజుకొడుకు ఆవళిచినోబళుఁడు. ఇతఁడే యీమననారసింహపురాణకృతిభర్త యగుప్రోలుగంటి రంగన్నప్రభువు. ఈతని పినతాతలు నలుగురలోనారయ్యకుమారుఁడు నరసింగయ్య. ఈనరసింగయ్య కొడుకు కృష్ణమరాజు. ఈతఁడే కళాపూర్ణో

దయమును గృతిపొందిన నంద్యాల కృష్ణమరాజు, కనుక, నీకృష్ణమరాజునకు ఆవళి చినోబళుఁడు పెదతాతమనుమఁ డన్నమాట. మఱియు నీనంద్యాలవంశమున నింకొక చిన్నయహోబళుఁడును, గుమారోబళుఁడును, చిన్నయోబళుఁడును, ఓబయ్యయు, ఓబలరాజును, పెద్ద-ఉద్దండ-కనగిరి-శబ్దపూర్వకోబళులును గనుపట్టుచున్నారు, కాని, నామసామ్యముచేతను బితృనామముంబట్టియు నావళిచినోబళుఁడే ప్రోలుగంటి రంగన్నప్రభువైనట్లు నిర్ధారింపవలసి యున్నది. చూడుఁడు-

ఈగ్రంథమునందే ప్రథమాశ్వాసాంతపద్యములయందు:—

క. హావళిచినయోబళవసు, ధావల్లభమంత్రివర్య! ధైర్యాహార్యా!
ధీవిభవతోషితార్యా! పావననేత్రాబ్జయుగకృపారసధుర్యా!

అనియును ద్వితీయాశ్వాసాంతపద్యములయందు:—

ఉ. హావళిచిన్నయోబళధరాధిపశేఖరసైన్యపాల! నానావిధ....

అనియు విస్పష్టముచేయఁబడినది. ఈయావళిచినోబళుని గుఱించి పింగళి సూరనార్యుఁడు కళాపూర్ణోదయకృత్యాదియం దిట్లు వ్రాసియున్నాఁడు.

క. ఆనారసింహవిభుఁ డన, మానగుణుఁడు రఘుపతిక్షమావరుఁడు యశశ్
శ్రీనిధియహోబళాఖ్యధ, రానాథుఁడు సకలగుణవిరాజితుఁ డయ్యెన్.

క. ఆముప్పురలోనగ్రజుఁ, డైమించునృసింహునకుఁ దదంగనయగుశ్రీ
రామాంబకు నుదయించె మ,హామతి యావళిచినోబళాఖ్యుఁడు వెలయన్.

ఉ. దేవవిభుండు భోగమునఁ దీవ్రమయూఖుఁ డఖండచండతే
జోవిభవంబునం దపనసూనుఁ డనూనవితీర్ణిసంపునన్
దైవతమేదినీధరము ధైర్యమహత్త్వమునం దలంపఁగా
నావళిచిన్నయోబమనుజాధిపముఖ్యుఁడు రాజమాత్రుఁడే?

ఈపద్యములకును నీనారసింహపురాణములోని పైయాశ్వాసాంతపద్యములకును నామవిషయమున విసంవాదలేశ మేనియు లేకుండుటచేఁ బ్రోలుగంటి రంగప్రధానికిఁ బ్రభువైన యావళి చినయోబభూపాలుఁ డితఁడే యని తెల్లమగుచున్నది. కళాపూర్ణోదయకృతిభర్త యగునంద్యాలకృష్ణరాజునకు తాతయైన యీ యావళిచినయోబభూపాలుఁడును ఆరెవీటి బుక్కరాజున కౌఅనంతరము వాఁడగుటచే మ. రా. రా. కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారి లెక్కప్రకారము క్రీ-శ-౧౪౨౩-వ సంవత్సరము మొదలుకొని క్రీ-శ-౧౪౪౧-వ సంవత్సరమువఱకు రాజ్యముచేసిన బుక్కరాజునకుఁ దరువాతవచ్చిన యతనిసంతతి

వారు నలుగురు నొక్కొక్క రిరువదిసంవత్సరములుండి రనుకొన్న పక్షమునఁ జిన యోబనృపాలుఁడును గృష్ణరాజుకాలమున ననఁగా, క్రీ. శ. ౧౩౪౦ వ సంవత్సరప్రాంతమున నున్నవాఁడగును. అతనిదండనాయకుఁడగురంగప్రధానియు నతనికీగ్రంథమును గృతియిచ్చిన రాఘవమనీషియు నించుమించుగ నాకాలమువారే యగుదురు. ఈరాఘవమనీషి పసివాఁడై యుండఁగా హరిభట్టీగ్రంథమును రచించి యెవ్వరికి నంకితము సేయకుండమృతినొందినవాఁ డనుకొన్న యెడలఁ దండ్రియనంతరము రాఘవనీషి పెరిఁగి పెద్దవాఁడై రంగప్రధాని కీగ్రంథమును గృతియిచ్చునప్పటికి అత్యధమ మిరువది వత్సరములైనఁ బట్టును. కావున నాయిరువదివత్సరములును రాఘవమనీషికాలమనుకొనుచున్న ౧౩౪౦ లోనుండి తీసివైచినచో హరిభట్టు నిర్యాణకాలము రమారమి క్రీ. శ. ౧౩౨౦-వ సంవత్సరప్రాంతమై యుండును. ఈతఁడు కొంచె మెచ్చు తగ్గుగా నేఁబదిసంవత్సరములు జీవించియుండు నని భావించినచో నీతనిజీవితకాల మించుమించుగా క్రీ. శ. ౧౨౭౦ వ సంవత్సరము మొదలు క్రీ. శ. ౧౩౨౦వ-సంవత్సరప్రాంతమువఱకు నని యేర్పడుచున్నది. ఇది యి ట్లుండఁగా నీకృతిభర్తయగురంగప్రధానికి ముత్తాత యగుతిప్పన్న ప్రౌఢదేవరాయని దండాధీశ్వరుఁడైన ట్లీగ్రంథము నందలి—

క. ఆమునిమణికిఁ జలనిధి, సోమునికై వడి జనించె సురుచిరవిభవో
ద్దాముఁడు సమధికసమర, స్థేముఁడుఁ బ్రోలుగంటి తిప్పనధాత్రిన్.

శా. ఆమంత్రీంద్రుఁడు ప్రౌఢరాయనృపదండాధీశసంపత్కళా
సామగ్రిన్విలసిల్లి మల్లిసుమశుభ్రస్ఫూర్తికీర్తిస్ఫూర్తి ను
ద్దామాసాధ్యమహామహత్త్వమున సంధాయుక్తి దోశ్శక్తి వా
చామాధుర్యమునం బురావిభులతోఁ జర్చించు వర్ధిష్ణుఁడై.

అనుపద్యములవలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ప్రౌఢదేవరాయలు క్రీ. శ. ౧౪౨౨వ సంవత్సరము మొదలుకొని ౧౪౪౬ సంవత్సరమువఱకును రాజ్యముచేసినవాఁడు కనుక నాకాలమున నున్నప్రోలుగంటి తిప్పన్నకు మూఁడవతరమువాఁ డగురంగన్న (తరమున కిరువది సంవత్సరముల వంతునఁ బెంచిన యెడల) క్రీ. శ. ౧౩౦౭వ సంవత్సరప్రాంతమున నున్నవాఁ డగును. మొదటి లెక్కకు నీలెక్కకును సుమా రేఁబదిసంవత్సరములు భేదమున్నను మొత్తముమీఁదఁ బ్రోలుగంటి రంగప్రధాని క్రీ. శ. ౧౪వ శతాబ్ద్యాది నున్నవాఁడగును గనుక నతనికి ముందున్న హరిభట్టు ౧౩వ శతాబ్దియందుత్తరభాగమున

నున్నవాఁడగుటకు సందేహముండదు. అట్లగుచో నీకవి శ్రీకృష్ణదేవరాయుల రాజ్యారంభకాలమునకు ముందే యల్లసానిపెద్దనామాత్యునికంటెఁ గొంచెము పూర్వుఁడుగానో సమకాలమువాఁడుగానో యుండి యాధునికకవుల కాదియందుఁ జేర్పఁబడుటకు బదులుగా మధ్యకవుల కాదినో పూర్వకవులకుఁ గడపటనో చేర్పఁదగినవాఁ డగును. అంతియే కాని శ్రీవీరేశలింగముపంతులు గారు వ్రాసినట్లు, అప్పకవి యీతనిగ్రంథములనుండి లక్ష్యములను జేకొనక పోయినంతమాత్రమున నీకవి యతనికిఁ దరువాతివాఁ డేమోయని యూహింపుట యుక్తముగాదు. అప్పకవిచే సుదాహృతములుగాని ప్రాచీనాంధ్రగ్రంథము లెన్నిలేవు? అవి యన్నియు నప్పకవికంటె నర్వాచీనులగుకవులచే రచియింపఁబడి యుండునని భావింపవచ్చునా? అంతకంటె-ఈతఁడు రచించిన గ్రంథము లన్నియుఁ బురాణాంధ్రీకరణములే యై యుండుటం బట్టియు మత్స్యపురాణమున నీతఁ డొనర్చిన యపూర్వగ్రంథోపక్రమమును బట్టియుఁ బ్రబంధకాలమునకుఁ బూర్వుఁ డని యూహించుట యుక్తమేమో?

ప్రస్తుత మీకవికాలనిర్ణయ మింతకంటె సరిగా నొనర్చుటకుఁ దగిన ప్రబలాధారములు నాకుఁ గనుపట్టకున్నవి. ఇంతకు ముం దీమాత్రమైన నాధారము గానరాని యీతని జీవితకాలనిర్ణయమున కిప్పు డీయాధారమైనదొరకినందుకు సంతసింపవలసినదే. ఇప్పు డీ నేఁజూపిన నిర్ణయాంశము గూడ నెంతవఱకు సరియైనదో చరిత్రపరిశోధనములందభిని వేశముగల తద్జ్ఞులుపరిశీలింపవలసియుండును; గావున నాభారము వారిపై వైచి యీనారసింహపురాణము నందలి కవిత్వముంగూర్చి యోకించుక వ్రాసి ముగించుచున్నాఁడను. హరిభట్టు గ్రంథము లిప్పటికి నాల్గు లభించినవి. ఇవిగాక యాతఁడింక నేవైన గ్రంథములు రచియించి యుండెనేమో తెలియదు. లభించిన గ్రంథములు (1) వరాహపురాణము, (2) మత్స్యపురాణము, (3) భాగవతమున నేకాదశ ద్వాదశస్కంధములు, (4) ఈనారసింహపురాణము. వీనిలో నేగ్రంథ మెన్నవదో సరిగా నిర్ణయింపఁ జాలము కాని మత్స్యపురాణమునందలి—సీ.........ధనమునకై నరాధముల సన్నుతిసేయఁ బొడమిన పాపముల్ చెడుటకొఱకు.........అను దానింబట్టి, నరకృతి యీయఁబడిన వరాహపురాణము, మత్స్యపురాణము కంటె ముందు రచియింపఁబడెనేమోయనితోఁచుచున్నది. ఈనారసింహపురాణమునందు—సీ. వినుము రాఘవమునీశ ! హనుమత్కృపావరలబ్ధకవిత్వవిలాస మహిమఁ దనరి యేకాదశద్వాదశస్కంధముల్ దెలిఁగించె మీతండ్రి ధీయు

తుండు హరిభట్టు ....అని చెప్పఁబడియుండుటచే నీగ్రంథము కంటె

హరిభట్టు భాగవతమునషష్ఠస్కంధముఁగూడ నాంధ్రీకరించియున్నాఁడు. అది మాపీఠికాపురమునందలి యాంధ్రపరిశోధకమహామండలియందుండఁగా నేను జూచితిని. ఈపద్యమున దానిప్రసక్తి యేల చేయఁబడలేదో తెలియదు. అప్పటి కీస్కంధ మాంధ్రీకరింపఁబడి యుండకపోవునా? అట్లయిన మఱి యెప్పుడు తెలుఁగుసేయఁబడి యుండును? ఈషష్ఠస్కంధకృత్యాదిపద్యములయందుఁ గూడ నీతనికాలనిర్ణయాదుల కనుకూలించువిషయములు లభించినవిగావు. అందు—

శా. శ్రీనీలాచలనాథు నంచితదయాసింధున్ జగన్నాయకున్
నానావైభవసన్నుతున్ మునిజనానందాలయున్ సర్వదే
వానీకా(మల?)మౌళిరత్నరుచిదివ్యాంఘ్రిద్వయీశోభితు
న్సూనాస్త్రప్రభవాశ్రయున్ హరిని సంశోభింతు నెల్లప్పుడున్.

మ. గురుకావ్యాదినిలింపసంఘములు వైకుంఠంబుతో సాటిగా
బురణింపం బురుషోత్తమాహ్వయమహాపుణ్యస్థలంబందు సా
గరతీరంబున నీలశైలశిఖరాగ్రంబందు వేంచేసి యు
న్నరమాకాంతుని భక్తవత్సలు జగన్నాథుం బ్రశంసించెదన్.

మ. కర(క్రమ?)మొప్పన్ ముసలాయుధుండునుసుభద్రాదేవియుం బార్శ్వభా
గమునం బ్రేమయొనర్ప రత్నమకుటగ్రైవేయహారాంగద
ప్రముఖానేకవిభూ - - - - - - డై బ్రహ్మేంద్రగౌరీశ్వరా
ద్యమరుల్ గొల్వ సుఖోపవిష్టుఁడగు నీలాద్రీశ్వరుం గొల్చెదన్.

చ. ఎడపక విష్ణునిం బొగడ నెన్నఁడు నొల్లక దుర్మదంబునం
గడుపులకై నరాధములఁ గావ్యముఖంబుల సన్నుతింపఁగాఁ
బొడమిన పాపజాలముల బొట్టణఁగం బొలియించు ముక్తిఁ బొం
దెడుకొఱకై రచింతుఁ గృతి నీలగిరీంద్రున కర్పితంబుగన్.

శా. పరిస్కంధామరరాజ్యరక్షకుని భూభారాపహర్తన్ మహే
శస్కందాభినుతప్రభావుఁ గమలాసంక్రాంతరాజన్మహో
రస్కున్ విష్ణుఁ దలంచి భాగవతపౌరాణీయమైనట్టి ష
ష్ఠస్కంధంబుఁ దెనుంగుఁ జేసెదను గృష్ణప్రీతిగా వేడ్కతోన్.

క. కృతినాథుఁడు నీలాచల, పతియఁట శుకయోగి వదనభాషితమగు త
త్కృతి భాగవతం బఁటయిది,నుతిఁదలఁపగనింతకన్న మాన్యము గలదే.

వ. ఇవ్విధంబున సకలదేవతానాయకుండై యింద్రద్యుమ్నసరోవరతీరం
బున నీలగిరినిలయుండైన జగన్నాథదేవునకు ననంతంబులైన సాష్టాం

ముందుగా భాగవతస్కంధము లాంధ్రీకరించినట్లుస్పష్టమగుచున్నది. వరాహపురాణమత్స్యపురాణము లంతకుఁ బూర్వమే రచింపఁబడియున్న యెడల వాని ప్రస్తావ మిం దేల చేయఁబడ లే దని యొకశంక పొడమును; పోనిండు. భాగవతస్కంధములకును నారసింహపురాణమునకును బరమంటే వరాహమత్స్యపురాణములు విరచింపఁబడిన వనుకొందమన్నచో నా గ్రంథములు రచియించునంతకాలమువఱకు నీనారసింహపురాణము కవిచే నెవ్వరిపేర నంకితముచేయఁబడక మిగిలియుండి యిట్లేల కవిపుత్రునిచేఁ గృతియీయఁబడునని నంశయింపవలసివచ్చును. ఇట్లు సంశయాస్పదమగు నేతద్గ్రంథరచనాక్రమమును గూర్చి విశేషతర్కము లొనరింపవలసిన పనిలేదు, కాని, గ్రంథకర్తచే నెవ్వరికి నంకితము చేయఁబడక మిగిలియున్న దగుటచేతను, నీకవిచేతనే రచియింపఁబడిన యితరగ్రంథములయందలి కవిత్వముకంటె నిందలికవిత్వము కొంత ప్రౌఢముగాఁ గాన్పించుచుండుటచేతను నీనారసింహపురాణ మీకవిగ్రంథము లన్నిటిలోను గడపటి దని సంభావించుకొని సంశయవిచ్ఛేదకమైనసందర్భాంతరము సమకూరువఱకును సంతోషింపవచ్చును.

భారతభాగవతరామాయణాదులవలెనే యిదియును గథాసందర్భమున సంస్కృతమూలము ననుసరించి యథేష్టముగాఁ దెలుఁగుసేయఁబడినట్లు కనుపట్టుచున్నది. కాని యెంతవఱకు మూలానుగుణముగా నున్నదో చూచి వివరించుటకు నాకుఁ దగిన యవకాశము చిక్కినది కాదు. ఇందలికథ యెఱ్ఱాప్రెగ్గడ నారసింహపురాణమునందలి కథ కుత్తరభాగమని తోఁచుచున్నది.

గదండపరిణామంబులు సమర్పించి తత్పాదపద్మంబులు మదీయమనఃపద్మంబునం గీలుకొల్పి తదర్పితంబుగా షష్ఠస్కంధంబు మతిగోచరించుకొలఁదిని దెనిఁగించెద.

గీ. పరుసమునకు నినుము బంగారమునునొక్క, విధమయైనయట్లువీఁకుసేయు
శ్వపచుఁడైన విప్రవరుఁడైన శ్రీవిష్ణు, భక్తికొక్కసమము పరిచరింప.

క. సురవరమౌళివిరాజిత, సురుచిరరత్నప్రభాభిశోభితపాదాం
బురుహద్వయాతినిర్మల, నిరుపమగుణసన్నివేశ నీలాద్రీశా!

వ. అవధరింపుము.

అను నీపద్యగద్యములతో గ్రంథోపక్రమము సేయఁబడి— "ఇది శ్రీహనుమత్కటాక్షలబ్ధవరప్రసాద సహజసారస్వతచంద్రనామాంకరామవిద్వన్మణికుమారాష్టఘంటావధానహరిభట్టారపణీతంబైన" ఇత్యాదిగద్యముతో షష్ఠస్కంధము పరిసమాప్తి చేయఁబడియున్నది.

ఈగ్రంథమునందలి కవిత్వము నిరర్గళమైన ధారగలదై ద్రాక్షాపా|మునఁ బడి చక్కఁగా నుండును.

చ. అలఘుభుజాబలప్రథితు లాశరపుంగవు లుగ్రసాధనం
బుల నరకేసరిం బొందువఁ బూనిన యంతనె తన్నృసింహుచూ
పుల మెఱమంటలం జిమిడిపోయిరి జీర్ణములైరి జీవముల్
తొలఁగిరి తూలి రొటఱిరి తొట్రిలి వ్రాలిరి కూలి రందఱున్ ప|| ఆ||౧౭౭

క. ఎదిరిసవగ మీలోసల నుదిరిసయది లేదు లోకములు గూకలిడం
గదనము సేయఁగఁదగునే, మదజనక మదనదమన మానుఁడు గినుకల్.
ప్ర|| ఆ|| ౨౦౫.

సీ. సమరాభిముఖులైన యమరవీరులగిట్టి యని మొనఁదుత్తుమురాడవలదె
దర్పితదండయాత్రాభేరిభాంకార ఝుంకారముల మిన్ను చఱవవలదె
యుత్పలదళముల యొప్పునఁ బైకొను నరిశిలీముఖముల నాపఁవలదె
తుంగమాతంగశతాంగతురంగాంగ శకలకోటుల నేలఁ జమరవలదె
కలవె యొకనిఁగొలిచి గర్వవిహీనుఁడై, యూడిగములు సేయుచున్న పతికి
ధూర్తవిజయలబ్ధకీర్తిప్రతాపంబు, లసురసుతునకిట్టులడఁగఁదగునె. ద్వి||౫౭

ఉ. పక్షికులేంద్రవాహనుని బల్విడిఁ దోలఁగరాదొ - - - - ద్వి. ఆ. ౬౪

శా. అన్నా! యన్నలుఁదమ్ములైనమిము మున్నాక్షేపముల్ పల్కనే
నిన్నాళ్ళేలితి మూఁడులోకములు . . . . త్రై. ఆ. ౯౧

మ. తపముల్ సేయుచు ప్రస్నిక్రుస్సి విపినాంతర్వాసులై. . . . . త్రై. ఆ. ౯౫

క. గర్వించియశోవాప్తి, త్యుర్వా యని దివిజబలమహోగ్రాకృతివై
గీర్వాణవిమతజలనిధి, పర్వతమైనిలువవయ్య పాకధ్వంసీ. చ.ఆ.౨౬.

క. జలధిపతిబలపరాక్రమ,ములు జలలిపులుగ నొనర్చి ముచ్చెఱువుజలం
బులు ద్రావించిన నీయుజ్జ్వలవిక్రమముగ్రతరము శత్రుధ్వంసీ! పం. ఆ. ౩౬

గ్రంథవిస్తరభీతిచే స్థాలీపులాకన్యాయముగ నీపద్యములెత్తిచూపఁబడినవి. కాని కవిత్వమంతయు నిట్లే మృదుమధురముగ నుండును.

ఈగ్రంథమునం దచటనచట నంత్యానుప్రాసాది శబ్దాలంకారములుగల పద్యము లుండుటం బట్టియుఁ గొన్నిపోలికలం బట్టియుఁ జూడ గ్రంథకర్తకు బమ్మెరపోతనామాత్యుని కవిత్వమునందు మిక్కిలియాదరమున్నట్లు తెలియ వచ్చుచుండును. ఈయాదరమే యేతత్కవిని భాగవతస్కంధములు రచింపఁ బ్రోత్సహించెనేమో!

మ. శరభేంద్రుండు మనంబులోఁ దలఁచె రక్షస్సైనికాఖీలమున్
జిరవైరోద్ధతభాస్కరోద్భవశిరచ్ఛేదక్రియామూలమున్
బురవప్రావళిభూరిమేఘవిలయప్రాదుర్భూతవాతూలమున్
వరఘంటాజనితాతిదీర్ఘనినదవ్యాలోలమున్ శూలమున్. ఆ. ౧. ౧౧౮

ఉ. విక్రమసత్త్వసంయుతుఁడు వీరనృసింహుఁడు లోఁదలంచె ని
ర్వక్రపరాక్రమక్రమధురంధరసాహసికత్వవిభ్రమో
పక్రమమీనధామగృహపాలనిజధ్వజసీమహాపుర
శ్చక్రము నిర్గళజ్జ్వలనశోషితనక్రము నాత్మచక్రమున్. ఆ. ౧. ౧౯౭

క. కదనంబున నాతెక్కలు.

సీ. వలమానదవానకీలల నీనునెమ్మోముములికితోడావంక కలికితోడ ఆ౧. ౯౦

సీ. హృదయంబు లక్ష్మీశపదపద్మములయందు నీనుపలుహరికథల్ వినుటయందు

క. వచ్చినచోటికిఁ గ్రమ్మఱి, వచ్చుం బూఁదోఁటనూది వచ్చుఁ బ్రియముతో
నెచ్చెలులనడుగునడుగుల, మచ్చమరయునొఱలుఁ దెరలుమలఁగుంగలఁగున్
ఆ. ౩. ౧౧౩.

శా. అన్నా! వెన్నునినమ్మఁగా వలదు మాయానాట్యకేళీరతుం
డన్నారాయణుఁ డాదితేయులకు రంధ్రాన్వేషసంపాదియై
యున్నీసంపద లన్నియుం గిలిబి తానిచ్చు న్నిజంబీవు సం
పన్నప్రౌఢివహించి యేమఱకుమీ ప్రత్యర్థికృత్యంబులన్. ఆ. ౪. ౧౬౯.

యతిప్రాసపాదపూరణాదులకై వచ్చిపడు వ్యర్థపదము లీగ్రంథమున విశేషముగాఁ గానఁబడవు. శైలిసర్వత్ర మనోజ్ఞముగానున్నది; కాని యందందుఁ గొన్ని విరుద్ధప్రయోగములు గనుపట్టుచున్నవి.

క. ఏమియపరాధ మొదవెం, దామరవిరిమనుమనందుఁ దత్కథనర్వం ఆ౧-౬౦

సీ. . . . .

మఱియు నీవొనర్చమానుమక్రమములు, లెక్కసేయువారు లేరు నిజము
ఆ. ౧. ౨౨౪

సీ. . . . .

ఏనమయము చూచినా సదాశివమిత్రగోచరగ్రంథార్థసూచనంబు
ఆ. ౨. ౧౪.

గీ. ఆహిరణ్యకశిపు నందు నీమహిమ గ్రుక్కిఁ, గ్రింది సోమరెట్లు పొందియెత్తె
ఆ. ౨. ౫౯.

క. భావించి కల్పతరువుల, రావించిట్లనియె . . ఆ. ౩. ౫౫.

క. మొకమడఁచినఁగానఁగలే, శోకవస్తువు నిట్టి దనఁగ నోడిరి లోకుల్
శకలితహరికాయమణికో, రకములలోనణఁగిరనఁగ రాత్రిటివేళన్ ౩.౧౭౪.

చ. హరికిని నీకు నేమిపని యాయన నన్నెఱుఁగే నెఱుంగుదున్
హరిని . . . . . ఆ. ౮. ౧౧౭.

గీ. కర్మసర్మక్తుఁడై చెంచుగబ్బిగుబ్బ,లానికతమునఁబాతిత్యలీనుఁడయ్యె.౫౧౭౧

దండకము. వంచనాచుంచురత్వంబున న్నీపదాంభోజముల్....

ఇట్టివి మఱియుఁ గొన్ని గలవు. ఇవియెట్లు దొరలెనో కాని కవియజ్ఞతచేఁ బ్రయోగింపఁబడినవని చెప్పసాహసింపఁదగదు. మొత్తముమీఁదఁ గవిత్వము నిర్దుష్టమనియే చెప్పవచ్చును. మఱియు నిందు యతిప్రాసములయందు గురు లఘు రేఫభేదము పాటించినట్లు కనఁబడదు. ఇందలి పద్యగద్యములు చాలభాగము సంస్కృతపదభూయిష్ఠములై యున్నవి. కొన్నిచోట్లఁ దేట తెలుఁగుమాటలతో నలరారు వాటములగు పద్యములును గలవు. అందందు రూఢిపదములకు మాఱుగఁ బర్యాయపదములు ప్రయోగింపఁబడియుండుటచేఁ బద్యపఠనోత్తరకాలార్థావబోధమున కవి యించుక ప్రతిబంధముఁ గలుగఁ జేయుచుండును. అయిన నది యొక గొప్పలోపముగాఁ బరిగణింపఁజనదు. ఈగ్రంథము పెక్కు తెఱఁగులఁ జాలఁ బ్రశస్తమైన దని యే తుదకుఁ జెప్పవలసినమాట. తినఁబోవు వారికి రుచులు సెప్పనేల యను తలంపుతోడను, ఆయాసందర్భములయందింతకు మున్నుదాహృతములైన పద్యములే చాలుననునాశయముతోడను గవితారీతిని దెలుపుటకై యిపరలఁ బ్రత్యేకముగాఁ గొన్నిపద్యము లెత్తివ్రాయలేదు. పాఠకమహాశయు లీగ్రంథమును సాంతముగఁ జదివి యిందలికవితారసమునాస్వాదించి యాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారి పరిశ్రమము ఫలవంతి మొనర్చుట యుభయతారకము. గ్రంథవిస్తృతియేల?

కవితావిలాసము. }
పీఠికాపురము. }

ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రి.

ముద్రణవిషయము

ఈనారసింహపురాణోత్తరభాగమును, చిత్రకవిపెద్దనార్యుఁడు రచియించిన లక్షణసారసంగ్రహమును, పరిషత్పుస్తకభాండాగారమునకై మైసూరు దొరతనమువారి ప్రాచ్యలిఖితపుస్తకభాండాగారాధిపతులయొద్దఁగొనఁబడినవి. ఈపురాణమును లక్షణసారసంగ్రహమును చిత్రకవివారియింటినుండియే మైసూరు దొరతనమువారికి దొరకియుండును. నారసింహపురాణము చివర—

శ్రీమత్ఖాదిరీనృసింహాయనమః. శ్రీవేంకటేశాయనమః.

క. ధరశుభకీలకసంవ, త్సరమున శ్రావణమునందుఁ దగఁజిత్రకవీ
శ్వరుబుచ్చయార్యుతమ్ముఁడు, వరమతి నరసింహుకథయు వ్రాసితివేడ్కన్.

శ్రీశారదాంబాయైనమః, కీలకనామసంవత్సర శ్రావణశుద్ధ ౨ వరకు శ్రీమత్ఖాదిరీనృసింహవరప్రసాదుఁడగు చిత్రకవిబుచ్చయాచార్యులతమ్ముండు రామాచార్యులు వ్రాసిన నారసింహపురాణమునకు శుభమస్తు-అనియున్నది.

లక్షణసారసంగ్రహమును పై రామాచార్యులే దుర్ముఖసంవత్సరపుష్య శు. ౬ లో వ్రాసినట్లున్నది.

ఈకీలక దుర్ముఖులు మొన్న మొన్నటివికాక వానిపైవి యగును. వానిపైవియైనఁగానవచ్చునని యాకులప్రాఁతదనము కొంతసూచించుచున్నది.

ఈపురాణమునకు రెండవప్రతి మనయాంధ్రదేశములో నెక్కడను లేదు. ప్రకటనరూపముగాఁ గోరి ప్రత్యంతరమునకై వేచియుంటిమిగాని లభింపకుండుటచేఁ గొన్నితావులఁ బాఠములు సవరింప వలనుపడలేదు. లుప్తభాగములట్లే విడువ వలసివచ్చినవి. అందందు లోపము లున్నను గథాభాగమునకు హానివచ్చునంతటివిగా లేవు.

వ్రా. సూ.

శ్రీరస్తు.

నారసింహపురాణము.

⇝ ఉత్తరభాగము ⇜

ప్ర థ మా శ్వా స ము.

———: (o) :———

— కృత్యాదిస్తోత్రాదికము —

శా. శ్రీమహిళాంతరంగసరసీజనభోమణి యాదవాన్వయ
గ్రామణి సర్వదైవతశిఖామణి యాశ్రితభక్తలోకవాం
ఛామణి శాంబరీమృగదృశామణి వేంకటశైలరాజర
త్నామణి ప్రోలుగంటి నరసప్రభురంగనఁ బ్రోచుఁగావుతన్. ౧

చ. మదని జయించి యుత్తరల మచ్చిక వచ్చి ప్రసన్నమూర్తియై
గిరిజకు మేను జాహ్నవికిఁ గెంజడలుం దగ నిచ్చి నిచ్చలు
న్సురతసుఖప్రసంగతులఁ జొక్కెడుశంభుఁ డొసంగుఁగాత భా
స్కరసమతేజుఁ డైననరసప్రభురంగన కీప్సితార్థముల్. ౨

సీ. చిలుకతోఁ దేనియ ల్చిలుకంగఁ బలుకుచుముద్దాడు నేవేల్పుముద్దరాలు
తనతనూరుచిధారఁ దనరుచందురుడాలు వారించు నేవేల్పువారువంబు
మధురసం బానించి మధులిహంబుల కింపుపుట్టించు నేవేల్పుపుట్టినిల్లు
కలనన్నమాత్రానఁ గలకల నగుచు నానందించు నేవేల్పునందనుండు
కల్పితాఖిలలోకైకవేల్పు వేల్పుఁ, బెద్ద నలువ కృపాసముపేతదృష్టిఁ
గలితయశుఁ బ్రోలుగంటిరంగప్రధాన, శేఖరున కాయురభివృద్ధి సేయుఁగాత.

చ. నరసురవంద్యుఁ డాకమలనాభు నురఃస్థలి నున్న మాడ్కిఁ గి
న్నరసముదాయభర్తసదనంబున నిల్చిన వైఖరిం బ్రసూ
నరసమిళచ్ఛరాసను ననన్యజుఁ గన్నపయోధికన్య యీ
నరసయరంగమంత్రిభవనంబున వేడ్క వసించుఁగావుతన్. ౪

ఉ. అంబ నిజాంఘ్రిపద్మవినతాఖిలదేవకదంబ చారువ
క్త్రాంబుజవైరిబింబ లలితాలకనిర్జితనీలనీలరో
లంబ సమగ్రమంగళవిలాసకళానికురుంబ ప్రోచు ని
య్యంబునఁ బ్రోలుగంటినరసాధిపురంగయమంత్రిపుంగవున్. ౫

చ. కలకలఁ గేలిచిల్క పలుకం బలుకం దళుకొత్తునెమ్మితోఁ
బులకలమేను దేలగిలఁ బొంగుము భంగపుపీటఁ బానపుం
గులుకులు రాల్చి సల్వఁ జనుగుబ్బలతాఁకునఁ జొక్కఁజేయు నా
పలుకులకల్కి నిచ్చలును బాయక నామది నిల్చుఁగావుతన్.

మ. హరుఁ డంకంబున ముద్దుసేసి తను బాలార్కుంగఁ దన్మస్తకాం
తరవిన్యస్తమృగాంకరేఖ బిసనూత్రం బంచు లోకింక నొం
ది రతిం దుండము సాఁచి పట్టి తెలియన్ దీకొన్నదానోల్లస
త్కరిరాజాస్యుఁడు మత్కృబంధమునకుం గావించు నిర్విఘ్నముల్.

సీ. వల్మీకసంభవవ్యాసభట్టారకకాళిదాసుల వేడుకల భజించి
భవభూతిశివభద్రబాణమయూరుల ఘనతరవాక్యవైఖరులఁ బొగడి
మలహణక్షేమేంద్రమాఘభారవిభాసదండిచోడులకు వందనమొనర్చి
హర్షసౌమిల్లమురారినుబంధులఁ బటుభక్తిఁ దలఁపులోఁ బాదుకొలిపి
యనమయశులు నన్నపాచార్యతిక్కన, యాయజూకు లెఱ్ఱయప్రధాన
వర్యుఁ డాదిగాఁగ వహికి నెక్కినమహాకవులనాశ్రయించి గరిమగాంచి.

క. ఇప్పటిదుష్కవు లోకకృతి, చెప్పంగా లేరు గాని చెప్పినకృతులం
దప్పులు పట్టను బ్రహ్మలు, మెప్పింపఁగ వశమె వారి మృదునకునైనన్. ౯

వ. అనియిష్టదేవతాభివందనంబును మహాకవీంద్రాభినందనంబును గుకవినిం
దనంబునుం గావించి సకలసుకవిజనశ్రావ్యంబుగా నొక్క కావ్యంబు జేను
రచియింప నుపక్రమించునమయంబున. ౧౦

సీ. తనమండలాగ్రముద్దండారిమండలభూధరంబులకు దంభోళి గాఁగఁ
దనకృపారసము బాంధవసేవకాశ్రితోద్యానసీమకు వసంతంబుగాఁగఁ
దనచక్కదనము కాంతామనశ్చంద్రకాంతములకుఁ జంద్రికోదయముగాఁగఁ
దననీతివర్తన ధారణీజనచాతకంబుల కభ్రాగమంబు గాఁగ
వెలసె నేరాజు సముదగ్రబలసమగ్ర, కమఠశేషదభుజపీఠగమితధరణి
యతఁడు నందెలనరసింగయాంతరంగ, తామరసహేళి వినయోబదానశాలి.

శా. ఆరాజన్యశిఖావతంసచతురాశాంతావనీచక్రభృ
ద్ధౌరంధర్యుఁడు శత్రునిర్మథనవిద్యాశాలి లీలావతీ
మారాకారుఁడు ప్రోలుగంటి నరసామాత్యాత్మజుం డార్యర
క్షారంభుం డగురంగమంత్రి యొకనాఁ డాత్మీయగేహంబునన్. ౧౨

సీ. హితులుసామంతులుసుతులుదాయాదులునృపులుబాంధవులుమనీషివరులు
పౌరాణికులు, రాయబారులు సుకవులు వందిమాగధులు దైవజ్ఞమణులు
దొరలు పురోహితు ల్దుర్గాధినాథులు మంత్రులు గణికులు మాన్యజనులు
భటులువారస్త్రీలునటులు నాటకు లాదియగుని యోగము లెల్లఁదగినయెడల
వరుసతోఁగొల్వవై భవస్ఫురణమెరసి, యొప్పమిగ్గ సేసికొండనయింద్రుమూర్తి
గొలువుసకలంబుఁజెంగల్వకొలనిఁబోలఁ గొలువుగూర్చుండిహరికథాగోష్ఠిఁ
క. ననుఁ, బిలువఁబనిచి యర్ధా,సనమున నుపవిష్టుఁ జేసి సన్మానములం (దవిలి.
దనియించి, చిఱునగవు మొగ,మున నీరికెలొదవ వినయమున నిట్లనియెన్.
సీ. విను రాఘవమనీషి హనుమత్కృపానరలబ్ధకవిత్వవిలాసమహిమఁ
దనరి యేకాదశద్వాదశస్కంధము లైనఁగించె మీతండ్రి ధీయుతుండు
హరిభట్టు నిఖిలవిద్యాచతురాస్యుండు రాజమాన్యుఁడు కవిరాజనుతుఁడు -
నారసింహపురాణపౌరస్త్యభాగంబుఁ జెనలువా డెత్తిన మొదలుసేయఁ
బ్రతిభ దళుకొత్త నుత్తరభాగ మిప్పు, డంధ్రభాషను వచనకావ్యంబొనర్చి
నా ప్రబంధంబు, నా పేర నంకితముగ,నీవు గావింపవలయుఁ గవీంద్రగణ్య.
క. కృతము మనినసత్పురుషులు,కృతులవలనఁ గాదె భువినిఁ గీర్తి గని మహా
కృతకృత్యులైరిగావునఁ, గృతి దక్కఁగ నొందు కీర్తి హేతువుగలదే. ౧౬
వ. అని సకర్పూర వీటికాశాటికాలంకారపేటిక లిచ్చినం బరిగ్రహించి ౧౭
క. మిసిమిగల*పసిఁడి పుయిదకు, వసుదేవజముద్ర దొరకువడువున నస్త
ద్రసవత్కవితాయువతికి, రసికుం డగు ప్రోలుగంటి రంగన గలిగెన్. ౧౮
వ. అని పరమహర్షోత్కర్షంబున నంగీకరించి యేతత్ప్రారంభంబునకు శోభ
నాచారంబుగాఁ దదీయవంశానతారం బభివర్ణించెద. ౧౯
సీ. గాధినందనతపోగాధపయోధి పార్ష్ణిద్వయద్వయస మేనియతమతికి
నింద్రసన్నిభహరిశ్చంద్రాదిభూపతుల్ శిష్యులై మెలఁగి రేశీలఖనికి
యోగీశవాఙ్మనసాగమ్యతత్త్వంబు కరతలామలక మేవరమమునికి
సకలవిద్యావిశేషజ్ఞానసారంబు హృదయస్థ మేవిజితేంద్రియునకు
నతఁడు ఫణివరకుంభజన్మాబ్జమిత్ర, నివసనోచితదండకుండీజపాక్ష (యు.
వలయుఁడమరాదినుతతపోబలముకలిమి, జయమువూని యరుంధతీజానివెల

* పసిఁడి పూదెకు అని యుండవలయు నేమో, పూదె యనఁగా ముగారు పూస.

క. ఆమునిమణికులజలనిధి, సోమునికై వడి జనించె సురుచిరవిభవో
ద్దాముఁడు సమధికసమర, స్థేముఁడు నాప్రోలుగంటి తిప్పనధాత్రిన్. ౨౧

శా. ఆమంత్రీంద్రుఁడు ప్రౌఢరాయనృపదండాధీశసంపత్కళా
సామగ్రిన్విలసిల్లి మల్లినుమభాస్వత్కీర్తివిస్ఫూర్తి ను
ద్దామాసాధ్యమహోమహత్త్వమున సంధాయుక్తిదోశ్శక్తివా
చామాధుర్యమునం బురావిభులతోఁ జర్చించు వర్చస్వియై. ౨౨

క. అరుదంద లోకమాతని, బిరుదందియుఁ గెలుకొన్న భీకరశత్రూ
త్కరములకు ననుదినంబును, సొరిది న్నమకూరు భోగసుకృతఫలంబుల్. ౨౩

సీ. కదలనిభక్తితోఁ గట్టించెఁ బంపావిరూపాక్షుదేవుని గోపురంబు
విఠ్ఠలపతికిఁ గావించి యర్పణచేసె మహనీయతరభోగమండపంబు
మాల్యవంతమురఘూత్తమునకు ఘనకిరీటం బుపాయన మొసంగె
*దరిసెనంబిచ్చె మ్మతంగ+వీరన్నకుఁగట్టాణిముత్యాలకంఠమాల
బ్రాహ్మణులనిల్పె నగ్రహారములయందు, దిక్కులన్నింటఁగీర్తులుపిక్కటిల్ల
వెలసెదుర్మంత్రిసంఘాతవిభవజాత, తిమిరకుముదారియగుచునాతిప్పశౌరి.

చ. అతనికి భామినీతిలకమై నుతికెక్కినభైరవాంబకు
న్సుతు లుదయించి రిద్దఱు యశోరమణీయచతుర్దిగంతరు
ల్వితరణచాతురీజితరవిప్రభవామరధామధేనువు
ల్కుతలకనత్పురందరులు కొండనమంత్రియు నాగశౌరియున్. ౨౫

వ. తదగ్రజుండు. ౨౬

ఉ. నిండినవేడ్కఁ దేగవహి నిల్పినబంగరుకొండ నాఁగ భూ
మండలి నెల్లవార్లు బహుమార్గముల న్వినుతింప నశ్వవే
తండవినూత్నరత్నసముదంచితకాంచనముఖ్య వస్తువుల్
కొండని తిప్పయప్రభునికొండన యర్థుల కిచ్చు నిచ్చలున్. ౨౭

గీ. వాఁడు నిర్మలనిజవంశవర్ధనుండు, వాఁడు బాంధవనముదాయవత్సలుండు
వాఁడు దేవేంద్రసన్నిభవైభవుండు, వానిఁబోలఁ బ్రధానులివ్వసుధఁగలరె.

సీ. ఘోరాహవక్షోణిఁగుంది ధైర్యముదూలికురురాజుమడుఁగులోఁ జొరకయున్న
జీవనస్థితి చౌకగా వానరములచే వడిసముద్రుఁడు గట్టువడకయున్నఁ
బోరిలోఁ నడుఁకుచుఁ బాని ధర్మతనూజుఁడాచార్యుతోఁ గల్లలాడకున్నఁ
బురహరనేత్రవిస్ఫురదనలాహుతిఁ గంతుఁ డనంగుండు గాకయున్న

---

* దర్శనంబిచ్చె. మూ. + వీరణ్ణకు. మూ.

జగతిపై మానగాంభీర్యసత్యరూప, గరిమలను గొంత యొనవత్తు రరసిచూడ
శ్రీశపాదాబ్జసేవాసమృద్ధుఁడైన, మంత్రి తిప్పయకొండనామాత్యునకును.

క. ఆకొండమంత్రిశునికి సు,భాకృతిఁ జెన్నొందుమల్లమాంబకు రామ
శ్రీకృష్ణులగతిఁ బుట్టిరె, ధీకలితులు నరసవిభుఁడుఁ దిమ్మఘనుండున్. ౩౦

ఉ. కొండయదండనాయకునికూర్మితమ్ముఁడు నాగరాజు మా
ర్తాండుఁ డఖండతేజమున నంబుజవైరి సమగ్రకాంతి నా
ఖండలమూర్తి భోగమునఁ గర్ణుఁడు దానమునన్ లతాంతకో
దండుఁడు రూపసంపదల ధైర్యమున న్సురశైల మారయన్. ౩౧

క. ఆనాగమంత్రివరునకుఁ, బ్రాణపదం బైన దేవమాంబకు దానే
దానీంతనకానీనుం, డోనాఁ దగి చెన్నశౌరి యుదయము నొందెన్. ౩౨

సీ. ఆమంత్రిపుంగవుం డష్టభాషాకవిత్వుఁడై పొగడొందె వసుధయందు
ద్విపదగా నారసింహపురాణ మొనరించి భక్తి నహోబలభర్తకిచ్చె
బాలభారత మంధ్రభాషను వచనకావ్యంబుచేసెను గవీశ్వరులు మెచ్చ
సౌభరిచరితంబు జక్కులకథ చెప్పె లాలితనవరసాలంకృతముగ
మఱియుఁబెక్కుకృతుల్పటుమతిరచించె, ఖ్యాతినరసింగరాయలచేతఁగానిమొ
నగ్రహారంబులునువివిధార్థములును, వెలసెఁగొండమఁబెండ్లియైవిభవమునఁగ

క. అచెన్నయమంత్రికిఁ బు,ణ్యాచారకుఁ గొండమాంబ కంచితనీతి
స్వాచస్పతితుల్యుఁడు వి,ద్యాచతురాననుఁడు నరసనాఖ్యుఁడు పుట్టెన్. ౩౪

గీ. తిప్పయామాత్యకొండమంత్రికిని బుణ్య,సాధ్వియగుమల్లమాంబకుసకలభాగ్య
సహితులై యుద్భవించినమహితకీర్తి,హారులగునారసింహతిమ్మాఖ్యులందు

సీ. శ్రీమదహోబలస్వామిపాదాబ్జము ల్మరగించినాఁ డాత్మమధులిహమును
దానాంబుధారల ధారణీసురదైన్యకర్దమపుంజంబుఁ గడిగినాఁడు
సత్కీర్తిమల్లికాసౌరభ్యములను వైరించాండపేటి* వాసించినాఁడు
చండప్రతాపమార్తాండమండలిచేత ధూర్తారితుహినంబుఁ దోలినాఁడు
ప్రణుతియొనరింపఁదగ దెన్నృపాలసభలఁ, బరమభాగవతోత్తముభవ్యచరితుఁ
జారుతరపుణ్యగణ్యు నీసకలదండ, నాథకులసింహుఁగొండయనారసింహు.

మ. పరకాంతామణిఁ దల్లిగా మనమున న్భావించు నేవేళ నె
వ్వరితో బొంకఁ డొకప్డు డన్యధనము ల్వాంఛింపఁ డశ్రాంతమున్

* వైరించాండపెట్టి-మూలము.

హరినామస్మరణంబె కాని యితరవ్యాసంగముల్ సేయఁ డా
నరసామాత్యునిసాటి యెందురె ప్రధానశ్రేణిలో నెవ్వరున్. ౩౭

క. నారదుఁ బ్రహ్లాదు న్శుకుఁ, బారాశర్యు న్వసిష్ఠు బలి గాంగేయుం
గౌరి వినుతించువేళల, ధారుణిలో నరసమంత్రిఁ దగు వినుతింపన్. ౩౮

సీ. ఆనరసామాత్యుఁ డద్రినందనతోడ నలయరుంధతితోడ నదితితోడ
భూమిజతోడ లోపాముద్రతోడ నాజాహ్నవితోడఁ గౌసల్యతోడ
ధారణీకాంతతో భారతీసతితోడఁ బౌలోమితోడఁ సుభద్రతోడ
రుక్మిణీరమణితో రోహిణీదేవితో దమయంతితోడ గాంధారితోడ
సాటిసేయంగఁ దగినట్టిజలజహస్తిఁ, బరమకళ్యాణిఁ దిరుమలాంబను వరించి
రమ్యమగుప్రోలుగంటిపురంబునందుఁ, దనరె సౌభాగ్యముల బంధుజనులు

క. శ్రీదనర ననుదినంబును, మేదురభోగములచేత మించినవేడ్కన్ (వాగడ.
మేదినిలోపల నెంచిన, యాదంపతులకును బంధు లానందింపన్. ౪౦

సీ. నెత్తమ్మితావిఁ జెందినపద్మినీజాతికొమ్మల కతనుండు తిమ్మఘనుఁడు
బంధువర్గంబులభవనాంగణంబుల వెలయు వేలుపుఁదివ్వ వెంగళప్ప
వెలలేనివస్తువు ల్విద్వత్కవీంద్రుల కొసఁగుదానవిహారి యోబశౌరిఁ
నందేలచినయోబనాథహృద్వీణకు రంగుమీఱినతంత్రి రంగమంత్రి
చండమార్తాండసదృశుండు కొండవిభుఁడు, దిశలసత్కీర్తిచంద్రికల్ తేజరిల్ల
జననమొందిరి కల్పవృక్షంబులేన, బురుషరూపము ధరియించి *పుట్టెననఁగ.

గీ. అందు నగ్రజుఁడైన తిమ్మాహ్వయుండు, ప్రేమతో లక్ష్మమాంబను బెండ్లియాడి
కుశలవులఁ బోలువారలవిశదయశుల, సింగనను మాదనను గాంచెఁ జెన్నుమీఱ

క. ఘనుఁడైన వెంగళప్పయు, నొనరఁగాఁ దిమ్మమాంబ నుద్వాహంబై
దిననాథప్రతిమప్రభు, జననుతచారిత్రు సూరసచివుని గనియెన్. ౪౩

చ. ఉరుతరపుణ్యగణ్యుఁ డగు నోబయమంత్రియు గోపమాంబ నం
బురుహదళాయతాక్షిఁ బరిపూర్ణనిశాకరసన్నిభాననం
బరిణయమై చెలంగి కులపావనుల స్మహనీయవైభవ
స్థిరులను గాంచె నిర్వురను జెన్నచమూవరుఁ దిమ్మనాహ్వయున్. ౪౪

చ. ఘనతరుఁడైన దానగుణగణ్యుఁడు రంగనదండనాథుఁ డా
వననిధిరాజకన్య కెనవచ్చినకోమలి యజ్ఞవేదిమ

---

*పుట్టిరనగా-మూలము.

ధ్యను హనుమాంగనామణి ముదంబలరంగ వివాహమై సుహృ
జ్జనములు సన్నుతింప ఘనసంపద సొంపువహించె నెంతయున్. ౪౫

క. అంగజనిభుండు కొండన, యుం గడువై భవము మీఱ నుత్పలగంధిన్
రంగాంబను నిరుపమితశు, భాంగి న్వరియించి మించె సంచితలీలన్. ౪౬

గీ. ఆనరసమంత్రి శేఖరుసవరజుండు, గంధిలాశుగలావణ్యగణ్యమూర్తి
తిమ్మధీమణి వెలసె ధాత్రీతలమునఁ, బన్నగారాతివాహనభక్తిపరత. ౪౭

మ. భువిలో నన్నము పెట్టు ద్వాదశుల నాభూదేవరత్నంబు కెం
డవరుక్మాంగదభూకళత్రుఁడో యనా సర్థుల్ ప్రియంబందఁ గ
ర్ణవితీర్ణిప్రతిభావిభాసి యయి *యెన్నంజాలి మందాకినీ
లవలీకల్పలతాసితాంశుహిమశైలత్కీర్తిసంపన్నతన్. ౪౮

గీ. ఆతనికిఁ బుణ్యవతియైనయక్కమాంబ,వలనఁ దనయులుఁగలిగిరివనధినములు
తిమ్మధీరుండునప్పమంత్రియునునరస,సచివుఁడునుదిర్మలయ్యయుఁజారుయశులు

క. ఏవంవిధవంశంబున, నావిఖ్యాతప్రధానహర్యక్షులలో
శ్రీవెలయఁ గీర్తిశుభగం, భావుకుఁడై రంగమంత్రి మహి నుతికెక్కెన్. ౫౦

సీ. సర్వంసహామహాజలరుహాకరమున విహరించు నేమంత్రి విజయలక్ష్మి
దిగ్వధూదరహాసదీప్తులతోఁ జెల్మి గావించు నేమంత్రి ఘనయశంబు
పెరిమె నంభోధికిఁ బెక్కండ్రు సతుల నుత్పాదించు నేమంత్రి దానవారి
పున్నమజాబిల్లిచెన్ను నన్నువచేసి నవ్వు నేమంత్రి సౌందర్యరేఖ
యతఁడుహావళిచినయాభళాపనీశ,బహుళసామ్రాజ్యధౌరేయమహిమనిపుణ
విపులబాహార్గళాటోపవిజితభుజగ,సార్వభౌముండు రంగయసచివఘనుఁడు.

సీ. వైభవస్ఫురణచే వజ్రాయుధుండయ్యు సత్యభామినిఁ గోరఁడాత్మయందు
సౌందర్యరేఖతోఁ జక్రాహితుండయ్యుఁ దొడిఁబడ నిజగురుద్రోహిగాఁడు
వరదానవైఖరి వైరోచనుండయ్యుఁ గించిత్తు నర్థికిఁ గ్రించుపడఁడు
వల్గువిక్రమశక్తి ఫల్గునుండయ్యును వెఱచి పోర శిఖండివెనుక నిలువఁ
డవుర కర్ణాటలాటచోటాంధ్రముఖ్య, మానవాధిపఘనసభామధ్యభాగ
మాగధానీకజేగీయమానకీర్తి, రమ్యగుణహారి నరసయరంగశౌరి. ౫౧

శా. కట్టించెం గలశాంబురాశితనయాకాంతామితాగారము
ల్పెట్టించెన్ ధరలోన సత్త్రములు భూబృందారకశ్రేణికి

---

* యున్నన్ - మూ.

న్దట్టించెం గపటారిమంత్రివరుల స్వత్కీర్తి లోకంబుల
న్నెట్టించె న్నరసయ్యరంగసచివశ్రేష్ఠుండు నిష్ఠారతిన్. ౫౩

చ. ధనములు గూడఁబెట్టి వసుధాస్థలిఁ గొండఱు కూళమంత్రులా
ధనములు రాజబాధల వృథా పొరివోవఁగనిత్తు రజ్ఞులై
జనసుతచర్యఁ దైనసరసప్రభురంగసమంత్రి దా యశో
ధనములు గూడఁబెట్టి ప్రమదంబున నించె ధరాతలంబునన్. ౫౪

ఉ. రంగనివాసనిర్మలధరంగని పంకజనాభపుత్రు జా
రంగని యభ్రవాహిని తెరంగున సాంద్రసత్ప్రభాసుధా
రంగని సత్ప్రభాసుధ చిరంబున శ్వేతవరాహమూర్తి కో
అంగని ప్రోలుగంటిపురిరంగనకీర్తి హసించు నిమ్మహిన్. ౫౫

గీ. ఎలమి నందెలచినయాభకేంద్రదత్త, సలలితాందోళికాచ్ఛత్రచామరాది
చిహ్నములుదాల్చి యెంతయుఁ జెన్నుమీఱి, మంత్రిరంగనవెలయుభూమండ

సీ. అమరమర్త్యభుజంగమారాధ్యసౌరాష్ట్రసోమేశ్వరస్థానశోభితంబు (లమున
చెన్నకేశవదేవశేఖరప్రోత్తుంగభవనగోపురసౌధభాసురంబు
పాతకజీమూతపటలఝంఝామారుతతుంగభద్రాతీరసంగతంబు
విహృతిలాలనసౌరమహీశాంఘ్రిలాంఛనవిలసితప్రాకారవేష్టితంబు
జవనసైంధవగంధేభసంకులంబు, చతురవారవిలాసినీసమధికంబు
బహులనిస్తులవస్తుసంపత్తివిదిత, గోపురంబొప్పుఁ బ్రోలుగంటీపురంబు. ౫౭

క. ఆపురి కేశవమూర్తికి, దీపితమణిభూష లొసఁగి దృఢతరరాజ్య
శ్రీపాలనశీలసుధా, రాపాయిఁ బరిసవిభునిరంగన వెలయున్. ౫౮

సీ. గురుతరవాధూలగోత్రాబ్ధిసంభవశ్రీనివాసాచంద్రుఁడై పొలుపుమీఱె
జైనచార్వాకాదిసకలదుర్మతఘోరగహనఘూమాంకుఁడై కణఁకమించె
శిష్యకదంబకచిరతరసంపత్తివితరణఖ్యాతిమై వృద్ధిఁబొందె
శ్రీవేంకటాచలశిఖరమందిరదేవదేవునిమూర్తియై యవతరించె
జగతిఁగందాళభాసనాచార్యవర్యు, డసదృశప్రౌఢి గురుస్వామిఘనతకెక్కె
నట్టి శ్రీరంగగురునాథుఁడాత్మగురుఁడు, గాఁగ నున్నతివడసెరంగప్రభుండు.

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతాదృగ్గుణనిధికిని, ఖ్యాతాశ్రితసకలసుకవికలశాంబుధికిన్
వీతాభిమానశాత్రవ, జాతాభయదాననిపుణశయసేవధికిన్. ౬౦

క. ఆశ్వలకులోజ్జ్వలునకు, గర్వితరిపుగహనదహనకనదనలునకున్
సర్వంసహామహాధిక, ధూర్వహబలునకును విగతదుశ్శీలునకున్. ౬౧

క. ఖండితఘనదుష్కృతికిని, బండితజేగీయమానపరహితకృతికిన్
గండస్థలమండితమణి, కుండలవితతికి నిరస్తకుహనామతికిన్. ౬౨

క. పాత్రచరితాశ్వలాయన, సూత్రున కధికతరసుకృతశుభగుణచంచ
ద్గాత్రునకును బుధసుతచా, రిత్రున కశ్రాంతకృతహరిస్తోత్రునకున్. ౬౩

క. శ్రీవరపాదాంభోరుహ, సేవాదత్తావధానచిత్తాబ్జునకున్
భావభవసదృశరూపధు, రావంచితనిష్కళంకరాకాబ్జునకున్. ౬౪

క. హిమమండలరిపుమండల, సమచండిమభీమధామసంస్త్యాయునకున్
రమణీయసురమణీనిక, రమణీధ్యేయునకు దానరాధేయునకున్. ౬౫

క. సరసప్రధానురంగన, కరినృపదుర్మంత్రిగర్వహతిచంగునకుం
గరుణాగుణసంగునకును, బరమతిరపరోపకారఫలితాంగునకున్. ౬౬

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నేరచియింపంబూనినయుత్తరనరసింహపురాణంబునకుఁ బ్రారంభం బెట్టి దనిన.

—: కథాప్రారంభము. :—

ఉ. పుణ్య మగణ్యయాగఫలభోగి నిరస్తసమస్తదేవకా
ర్పణ్యము ముక్తియావతిశరణ్య ముదగ్రసమగ్రబోధదా
క్షిణ్య మశేషకాననవిశేషవరేణ్యము నైన నైమిశా
రణ్యము చూడ నిం పగుఁ దరణ్యభిభావిసరణ్యగాగ్రమై. ౬౭

సీ. ఏయరణ్యమునందు నింద్రాదిదేవతాతతి సకుటుంబమై తరలకుండు
నేయరణ్యమునందు నిసుమంత జాతివైరము లేక సత్త్వజాతములు మెలఁగు
నేయరణ్యమునందు నిందుశేఖరధాతృకమలాక్షముఖులు సౌఖ్యంబు గాంతు
రేయరణ్యమునందు నాయురారోగ్యాభివృద్ధిప్రదాయి వివేక మడరు
నేయరణ్యంబునందు భక్తేప్సితార్థ, సిద్ధికరి యైనయోగలక్ష్మియుఁ జెలంగు
నట్టి శ్రీనైమిశారణ్య మఖిలమౌని, విహరణస్థానమై యభివృద్ధిఁ దనరు. ౬౮

వ. ఆనైమిశారణ్యంబునం బ్రబోధనిస్తంద్రులగు మహామునీంద్రులు నఖిలకళ్యాణా
కర్షణం బగురోమహర్షణువలనహిరణ్యకశిపుజన్మంబును నతనితపోమహత్త్వం
బును జంభునికూఁతు రైనయంభోరుహాక్షిఁ గయాధు వనుదానిస్వయంవరం
బును మొక్కలంబున నక్కన్యకారత్నంబు హిరణ్యాక్షుపూర్వజుం డఖర్వ

దోర్గర్వంబునం జెచ్చుటయును జంభహిరణ్యకశిపుల యుద్ధసంరంభంబును నారంభోరువువలనఁ బ్రహ్లాదు నుదయంబును నతండు దైత్యకుమారులకు విష్ణుభక్తిప్రకారం బుపదేశించుటయును గనకకశిపుండు తనతనయుం గనలి పలుకుటయును శ్రీనృసింహావతారంబును హిరణ్యకశిపువిశసనంబును మొదలుగాఁ గలుగుకథావధానంబులు విని యక్కథకునకు శౌనకాదిమునీంద్రు లిట్లనిరి. ౭౦

ఉ. శ్రీనరసింహమూర్తి సురసిద్ధగణంబులు సన్నుతింప న
ద్దానవనాథువక్షము శితత్రిదశేశ్వరవజ్రనిష్ఠురా
త్యానతవిస్ఫురన్నఖచయాగ్రముల న్విదళించి యంతఁ ద
త్స్థానునిఁగాచి మెచ్చుటికిఁ జువ్వన నేగెనొకో యకల్మషా. ౭౧

గీ. విష్ణుకథలు తొల్లి వినినవేనియు నిత్య, నూతనోత్సుకంబు నూలుకొలిపి
పరిణమింపఁ జేయుహరిణాంకకిరణంబు, లభినవములుగా వెయనుదినంబు. ౭౨

క. భవదీయముఖవినిర్గత, వివిధకథామృతము గ్రోలి వివశములై మా
చెవు లిపుడుఁ దనివిఁ బొందవు, భవగుణరహితప్రచార పరమోదారా. ౭౩

వ. అని పలుకున మ్మహాతపోధనుల మునుమినుకులంబోని సూక్తిజాలంబు లాలించి సహర్షోత్కర్షంబుగ రోమహర్షణుం డమ్మహాత్ముల కిట్లనియె. ౭౪

క. నారాయణపదయుగళాం, భోరుహసద్భక్తు లఖిలపూజ్యచరిత్రుల్
మీ రెఱుఁగని విష్ణుకథా, ప్రారంభము లున్నవే మహామతులారా. ౭౫

గీ. అయిన నేమి యుష్మదంఘ్రిపదార్చనా, ఫలితబుద్ధిసిద్ధిఁ బరఁగి యేను
నృహరిదివ్యదేహనిర్యాణ*వృత్తంబు, వినినయంత మీకు విన్నవింతు. ౭౬

—: నారదుఁ డింద్రునికడకు వచ్చుట. :—

వ. అది యెట్టిదనిన నొక్కనాఁడు మహేంద్రుండు దేవగంధర్వసిద్ధసాధ్యరక్షోయక్షదిక్పాలకకిన్నరకింపురుషగణంబులును రంభాదిసురకామినులుం గొలువ నిండుకొలువున కేతెంచి యందు రత్ననిర్మితం బైనసింహాసనంబున సమాసీనుండై యున్నసమయంబున సమరభోజనప్రయోజనవిశారదుండగు నారదుం డేతెంచిన నమ్మహాత్ముని నెదుర్కొని యర్ఘ్యపాద్యాదు లర్పించి సముచితాసనంబున నుపవిష్టుం జేసి కృతాంజలియై యిట్లనియె. ౭౭

క. భవదీయపాదరేణువు, దవిలిన మద్భవన మెల్ల ధన్యత నొందెన్
వివిధశుభాస్పద మయ్యెను, దివమును ద్వద్దర్శనమున దివ్యమునీంద్రా. ౭౮

* వృత్తమే-మూ.

గీ. అడుగవలయు నొక్కటడిగెద నది మాకు, నిర్ణయింపవలయు నేర్పుతోడ
నీజగంబులందు నెఱుఁగని దొకటైనఁ, గలదె మీకు నఖిలకలుషదూర. ౭౯

క. హరి నరహరియై నఖముల, సురవైరి వధించి యతనిసుతుఁ గాచియనం
తరమున నిజతను వేక్రియఁ, బరిముక్తము చేసెనొక్కొ పరమార్థజ్ఞా. ౮౦

వ. అని పలికిన దేవేంద్రునకు మునీంద్రుం డిట్లనియె. ౮౧

ఉ. ఆ నరసింహుఁ డట్లు శరభాకృతిఁ దాల్చు పురాసురారితోఁ
బూనినరోషవహ్ని నిజభూత్కృతిమారుతవేగవర్ధితం
బై నలినోద్భవాండము నహర్నిశమున్ దహియింప దేవతా
దానవబృందము ల్బెగడఁ దానొనరించె రణం బరీణుఁడై. ౮౨

క. శరభనృహరు లీక్రియ దు, ర్ధరయుద్ధము చేసి చేసితమతమ తేజ
స్స్ఫురణాపరిణాహము లా, దరమున నజువలనఁ దెలిసి తత్ప్రియమునకై. ౮౩

క. నరసింహశరభరూపము, లురవడి నుపసంహరించి యొద్దికతోడన్
హరిహరు లొకతనువున నిలి, చిరి సురలు నుతింప భువన చిత్రచరిత్రా. ౮౪

క. ఆక్షేత్రము హరిహర మన, దక్షిణదిక్ప్రథిత మయ్యెఁ దన్నికటమహీ
మక్షికయు నిలిగి యక్షయ, మోక్షశ్రీ నక్షియుగళముకురము నేయున్.

వ. అని యిట్లు నారదుండు నృసింహావతారోపసంహారవృత్తాంతం బెఱింగించిన
విని పురందరుం డిట్లనియె.

క. హరిహరులు లోకరక్షా, పరులు నృహరిశరభరూపబంధురులై భీ
కరఖరకరకరసితముఖ, శరముల ననిసేయు టేమిచందమొ యనఘా. ౮౭

క. సురభావితపదయుగ యగు, శరభాకృతి పూర్ణచంద్రశరభాకృతి శం
కరునకుఁ బూనఁగ నేపని, హరు వయ్యెనొకో రణాశనా తెలుపఁగదే. ౮౮

వ. ఇవ్విధంబున శచీవల్లభుండు పలికినఁ దపోధనవల్లభుండు విని శరభావతార
వృత్తాంతంబు స్వకీయాపరాధంబున నైనది యగుటం జేసి యతండు తత్క
థావిశేషంబు సంకోచంబునం జెప్పి బ్రహ్మలోకంబునకరిగెనని రోమహర్ష
ణుండు శౌనకాదులకు విన్నవించిన నమ్మునీంద్రు లిట్లనిరి. ౮౯

క. ఏమియపరాధ మొదవెం, దామరవిరిమనుమనందుఁ దత్కథ సర్వం
బామీఁదఁటివృత్తాంతము, ధీమహితా నీవు మాకుఁ దెలుపఁగవలయున్. ౯౦

వ. అనిన విని రోమహర్షణుం డమ్మునీంద్రుల కిట్లనియె.

సీ. హరిదానవాధీశు నణఁపనుద్యుక్తుఁడై పురుషహర్యక్షవిస్ఫురణ దాల్చి
త్రిభువనానందవర్ధిష్ణుఁడై యాహిరణ్యకశిపు నరికట్టి యుఁరగఁబట్టి

యాదిభాగవతుఁ బ్రహ్లాదునిఁ దద్రాజ్యవిభునిఁగా నొనరించి శుభములొదవఁ
బ్రజలరక్షించి భూభారమంతయు మాన్చి నిశ్చింతహృదయుఁడై నెగడియుండె
నంతహతశేషులైన దైత్యాధిపతులు, సంతతంబును భయసమాక్రాంతులగుచు
మందరద్రోణికామధ్యమంబునకును, జేరి యచ్చో సమిథస్సమాసీను లగుచు.

క. చింతాపరవశులై మది, నెంతయుఁ బరితాప మంది హితకార్యంబుల్
చింతించుచుఁ దమలోన, త్యంతంబును బ్రతుకుఁదెరువు రహితహాసూపల్.

ఉ. దానవనాయకుం డణఁగెఁ దత్సుతుఁ డిప్పుడు విష్ణుభక్తుఁడై
దీనునిమాడ్కిఁ బ్రత్యహము దేవగణంబుల కాప్తుఁడై తదీ
యానుమతంబులైనపను లర్థి నొనర్చుచు నున్నవాఁడు దు
ర్మానముతోడఁ దంద్రిపగ మానసవీథిఁ దలంపఁ డింతయున్. ౯౪

సీ. అవినీతుఁడైన ప్రహ్లాదుని మనకెల్లఁ బతిగాఁ దలంచినఁ బ్రాణహాని
వంద్యుఁడై దేవుఁడై వరదుఁడై దైతేయపతులకెల్లను దిక్కు. పార్వతీశుఁ
డా మహాత్ముని సాత్త్వికప్రేమతోఁ దలఁచినఁ గలుగు*నిష్టములైన ఫలములెల్ల
నీయఁడే తొల్లి దైత్యేంద్రుల కతిమోదమున వరంబులు లోకములు నుతింప
ననుచుఁ దలపోసి యాతుధానాగ్రచరులు, పద్మమిత్రునిపై దృష్టిపాదుకొలిపి
జలమువాయువు నాహారములుగ నడచి, తపము సేయంగఁ బూనిరి దర్పముడిగి.

—: దానవులు శివునింగూర్చి తపము చేయుట :—

చ. దనుజులు దేహవాంఛ విడఁదన్ని శివాధిపుఁ గూర్చి సంశసం
బునఁ దప మాచరించు నెడఁ బుట్టిన తద్దహనోగ్రకీలల
న్మునుకొని సర్వలోకములు ముచ్చముణింగె బెహారి సంచుల
న్దినముతుది స్మణించినగతిం బ్రవిముక్తబహిఃప్రచారతన్. ౯౫

క. దనుజకృతం బగుతపమున, మనసిజసంహారుని నిండుమనము గరంగెం
గనదనలద్రావితనూ, తనవనీతప్రపూరితకలశలీలన్. ౯౬

సీ. వలమానదహనకీలల నీను నెమ్మోముములికితో శావంక కలికితోడ
వెలఁదివెన్నెలరేల వికసించు విరవాజి†పువ్వుతో నిద్దంపునవ్వుతోడ
వలపువసంతంబుఁ దలకొల్పు సుస్నిగ్ధభూతితో శృంగవద్యుతితోడ
వికటంపులీలలు ప్రకటించి నవ్వించు నందితో‡ విసురాపుమందితోడ
భుజగహారంబుతోడఁ గర్పూరతుహిన, రాశిసంకాశకాంతిపూరంబుతోడ
నమరరిపులకుఁ బ్రత్యక్షమయ్యె నిఖిల, సంయమివశంకరుండగు శంకరుండు.

* నిష్కమము-మూ. † విరివాజి-మూ. ‡ వందితో-మూ.

మ. కని రాదైత్యులు నందివాహనుని శ్రీకంఠుం ద్రిశూలాయుధు
న్వనజాతారికళాధరుఁ హిమసుధావర్ణుం ద్రినేత్రుఁ భుజం
గనికాయాంచితభూషణుం బ్రమథసంక్రాంతున్ జటావర్యట
ద్ఘనపుష్పాకలితున్ హిమాద్రితనయాకాంతు న్మహాశాంతునిన్. ౯౯
వ. అంత నద్దనుజవీరులు కరుణారసప్రవాహ మకరందనిష్యందతుందిలంబును నకుంఠితకంఠకాళిమకలభసలకలభమసృణంబును బ్రసవశరశరీరగంధసారసంజనితక్షోదమేదురపరాగంబును సరాగజటాపటలఝాటఘటితకుటిలకుముదినీవిటకోరకంబును నుదారబాహామండలవిటపమండితంబును దుహినగిరిదుహితృలతాలింగితంబును నగు నాయనంగమథనునాకారంబు నిజతపఃఫలప్రదాయకంబగు లేఖనాయకశాఖిశేఖరంబుగాఁ దలంచి యలంతకలంతయుందొలంగి తదీయశీతలచ్ఛాయాచక్రంబు నాశ్రయించుచు నవని కెఱఁగి లేచి కరకమలపుటంబులు నిటలంబుల ఘటియించి యిట్లని స్తుతియించిరి.

—: రాక్షసులు శివుని స్తుతియించుట. :—

సీ. శ్రీనీలకంఠ యాశ్రితభక్తవత్సల పురవిభేదన సర్వభూతనాథ
శంకర గౌరీశ శర్వ లోకేశ్వర గంగాంబుపరిషిక్త కాలరూప
కందర్పభసితసంక్రాంతభవ్యశరీర చంద్రశేఖర నాగచర్మవసన
నందివాహన జగద్వందిత, శూలవిభ్రాజితకర లోకపాలవినుత
భవ మహాదేవ షన్నగాభరణ రుద్ర, ప్రమథనాయక దక్షాధ్వరప్రశమన
యంధకాసురహరణసత్యస్వరూప, మమ్మురక్షింపవలయు భీమప్రభావ.
క. పురుషుఁడు రుద్రుం డనుమను, వొరయుచునలసకలవేదములుచాటెడిచోఁ
బరమేశ పురుషదైవాం, తర*మున్న దియేజగత్త్రితయమునఁదలఁపన్. ౧౦౨
క. జ్వలనవియన్మరుదచలా, జలదీక్షితచంద్రపంకజప్రియు లన మీ
విలసన్మూర్తులఁ ద్రిజగంబులు నిత్యము వృద్ధిఁబొందు భూతనివాసా. ౧౦౩
క. నారదసనకసనందన, మారుతభుగ్రమణవిబుధమంత్రిషడాస్యాం
భోరుహసంభవముఖ్యులు, మీరూపముఁ దెలియఁగలరె మీనాంకహరా.
మ. కరిదైత్యేంద్రుని సంహరించి త్రిజగత్కల్యాణముం గోరి శం
కర నీ హృక్రియఁ దాండవంబు సలుపంగా నీదుపై రాలున
మ్మరులుం గమ్మనిబూది దేవమునిసామ్రాట్సిద్ధగంధర్వభా
స్కరచంద్రాదులు దాల్తు రౌఁదలల రాకాకాముకాభప్రభా. ౧౦౫

---

* మున్నదయే. మూ.

చ. ధరణి రథంబు చక్రములు తారకనాయకలోకలోచను
ల్పరపగు వేదజాలములు పన్నిన తేజులు నల్వ యంత ని
ర్జరగిరి విల్లు సింగిణి భుజంగమభర్త శితాస్త్ర మిందిరే
శ్వరుఁడును నై చెలంగఁ బురసంహరణం బొనరించి తీశ్వరా. ౧౦౬

చ. గరుసులు మీఱ మందరముఁ గవ్వముచేసి సురాసురావళుల్
తరువఁగఁ దర్వఁగా నిఖిలదాహకరోత్కట కీలజాల మై
గరళము పర్వఁ గేలఁ గొని కంఠమునేర్చితి విట్టి మొక్కలం
బొరులకు సంభవించునె సురోత్తమ పాదనతాత్తవిత్తమా. ౧౦౭

ఉ. దక్షుఁడు దక్షుఁడై క్రతువిధాన మొనర్పఁగ దర్పఘోరరూ
క్షేక్షణవిస్ఫులింగముల నెల్లజగంబుల వేఁచుచు న్విరూ
పాక్ష తదీయమస్తకము హస్తకనత్కణికందుకంబుగా
నాక్షణమాత్రఁ జేయవె మహాపురభైరవ కాంతికైరవా. ౧౦౮

క. రక్షారుద్రాక్షాపరి, లక్షితశుభలక్షణులకు లంచము లిడు న
క్ష్మాక్షరమ యిక్షుకార్ముక, శిక్షాశిక్షేయనిటలశిఖిజటిలశిఖా. ౧౦౯

క. కలువీఁడుఁ జేతికూడు, న్నలకలజందెంపుఁద్రాడుమదననిసూడున్
వలచేఁ గంకటికోడుం, గలవాఁడా నీదుకరుణగలవాఁడు శివా. ౧౧౦

చ. పరధనచోరకుండు గురుభామలతో రతిసల్పువాఁడు భూ
సురవరహంత మద్యపుఁడు సూనృతవాక్యవిహీనుఁ డాదిగాఁ
బరఁగున కీడకల్మషులు పన్నగభూషణ మీపదాంబుజో
పరిపరిలగ్నభక్తిపరిపాకమున న్సుఖు లౌదు రెయ్యెడన్. ౧౧౧

క. శివశివ యని మిముఁ దలఁచిన,భవభవరాహిత్య మొంది పంచజనుఁడు ప్రా
భవభవనాయితతనువై, కవకవ నగు జన్మపాశకాండావృతులన్. ౧౧౨

ఉ. సైకతదారులోహమణిచందనపంకములందు దివ్యలిం
గాకృతిగా నొనర్చి మిము నందుపయి న్విడియించుచున్ వృథా
పాకముగాని నేమముల భక్తిభరంబునఁ బూజసేయు పు
ణ్యాకృతు లందు రెందుఁ బ్రమథాధిపులై రజతాద్రికందరన్. ౧౧౩

క. శివలింగదాన మూర్వి, దివిజులకు నొసంగునట్టి ధృతిమంతులు పు
త్రవధూధనవాహనబాం, ధవపరివృతు లగుచు సంపదలు గాంతు రిలన్.

సీ. భసితత్రిపుండ్రము ల్ఫాలపట్టికలపై ధరియింపనేర్చిన తత్త్వవిదులు
కంఠభూషలుగాఁగఁ గైకొని రుద్రాక్షదామము ల్దాల్చినధర్మరతులు

ప్రేమతోఁ బంచాక్షరీమంత్రరాజంబు జపియించు సంతతాచారపరులు బాహ్యంబుమఱచి యా*భ్యంతరమ్మునమిమ్ముధ్యానంబు సేయుపుణ్యస్వరూపు లన్య మెఱుఁగక శైవమార్గానురక్తిఁ, బొదలుచుండెడు నిశ్రుతాద్భుతచరిత్రులలఘుపుణ్యులుభవబంధములుత్యజించి, ప్రమథులై మిమ్ముసేవింతురమరవంద్య

విరోధ్యసీసము.

సతతసత్యాకార చంద్రశేఖరశైలతనయాధినాయక దైత్యహరణ
గరళసంక్రాంతకంధర దయాసాగర హరిరాజకటక యనంగదళన
గంగాధర యహార్యఖండనాద్యాశాదశేశార్చితశ్రీశ హితగణేశ
ఘనగజాజినచేలకలితకటిస్థల రజతాద్రినిలయ సారజ్ఞరసిక
ఖరఖరానలశశినేత్ర కాంచనాగ, శార్ఙ్గరంజితకరకంజ చక్రహస్త
నిశితసాయక నిఖిలార్థనిత్యచరిత, సకలజగదయనయద రసాశతాంగ. ౧౧౬

చ. జయజయపార్వతీరమణ చంద్రహుతాశనసూర్యలోచనా
జయజయ దేవతానివహసంతతసన్నుత భక్తవత్సలా
జయజయ పద్మజాదిమునిసంఘనిషేవితభావభావితా
జయజయ వామదేవ గజచర్మధరా బహుధర్మసాదరా. ౧౧౭

వ. అనియిట్లు దానవవీరులు సాక్షాత్కరించిన దాక్షాయణీవల్లభుని ననేక విధంబుల సన్నుతించి మఱియు నిట్లనిరి. ౧౧౮

సీ. విను విరూపాక్ష నీకనికరంబునఁజాల బొదలి హిరణ్యాక్షపూర్వజుండు భూస్వర్గపాతాళములు మూఁడునరికట్టి గరిగంటిగాని సౌఖ్యములఁదనరి విభవసంపూర్ణుఁడై వెలసి యుండెడిచోట దంష్ట్రాకరాళవక్త్రంబుతోడ నరసింహరూపంబుధరియించి కఱివేలు పుక్కుఁగంబమువించియుఱక వెడలి తొడలపైఁ బెట్టిదైత్యేంద్రు నడఁగఁబట్టి, శితనఖరశిరములఁగుక్షిఁచీరివైచి సకలరాక్షసబలమెల్లసంహరించి, యెక్కుమారునిఁగాచెనంధకవిదారి. ౧౧౯

క. ఆనరకేసరినాసా, నూనానిలనిహతిఁ గెరలునురుదంష్ట్రాదం
డాననదహనజ్వాలకు, దానవసంతానములు పతంగములయ్యెన్. ౧౨౦

వ. మఱియును.

సీ. హాలహాలారవనర్తనారంభరంగమై మేటిజిహ్వాకకోల మెఱుఁగులీనఁ
జిటచిటారభటితోఁ జెలఁగుదంష్ట్రాటంకసంపర్తవహ్ని పోసనముగొనఁగ

---

*యభ్యంతరంబు-నూూ.

భుగభుగధ్వనులతో నెగసి మిన్నందుచు భూత్కారవాయువు ల్స్ఫుటము లెగయఁ
గిటకిటచ్ఛబ్దసంకీర్ణంబులై దంతకూటకోటికలు కోలాటమాడఁ
బద్మజాతాదిసురలెల్ల భయమునొంద, నున్నవాఁడదె నరసింహుఁ డుగ్రుఁడగుచు
నతని కతమున నుద్భవంబైన సాధ్వసంబు దొలఁగించి మముఁ బ్రోవు చంద్రజూట.

వ. అని యిట్లు సురలు నరసింహావిర్భావవృత్తాంతం బెఱింగించిన నాకర్ణించి
పరమేశ్వరుం డిట్లనియె. ౧౨౩

సీ. దనుజనాయకులార తథ్యంబు చెప్పెద వీనులు దనియంగ వినఁగవలయుఁ
గార్యసాధ్యము లైనకర్తవ్యకర్మముల్ ఖడ్గసాధ్యంబులు గావు ఖడ్గ
సాధ్యంబులైనట్టి సకలకర్మంబులు గార్యసాధ్యంబులు గావు తెలియ
నీరెండు నెఱిఁగి యెయ్యది యెందు కర్హంబు తద్వినియోగంబు దగినకార్య
మందుఁ దలకొల్పసిద్ధించు నర్థలాభ, మట్లుగావునఁ దత్త్వజం బాత్మ నణఁచి
తపము చాలించుఁ డెంతయేనుపమఁ జేసి, పాదుకొల్పెద మీకార్యభాగ మిపుడు.

వ. అని యాకాకోదరకుండలుం డామహోదరదీర్ఘదర్శిదంతఘూటకప్రముఖులైన
పూర్వబర్హిర్ముఖుల నాదరించి. ౧౨౪

క. సురగరుడోరగనరకి, న్నరనానానుతులు చెలఁగ నాగాభరణుం
డరిగెఁ దనవెండికొండకు, గిరిజాకరజలజపత్త్రకీలితకరుఁడై. ౧౨౫

వ. ఆసమయంబున. ౧౨౬

సీ. భర్గుమైభోగంపుఁ బచ్చడంబులకుఁ గెంజడరంగుచందిక్రచాయ వేయఁ
బండువెన్నెలమ్రుగ్గుపై నిండఁ జేరిన పద్మారిగతి మేని భసిత మమర
నాకాశగంగామహాకుల్య వలిమలఁబోలెఁ జన్నిదముల పొంక మమరఁ
గరుణాంబుపూర్ణహృత్కమలంబుగతిఁ గేలి తీర్థకుండిక భానుదీప్తిఁ దెగడ
నక్షమణిభూషణాంకితుం డాదివైష్ణ, వాన్వయవతంస మఖిలవిద్యావిశార
దుండు నారదుఁడే తెంచె ఖండపరశు, వెండికొండకుఁ గన్నులపండువగుచు.

క. హరుని గనుంగొని తత్పద, సరసిజయుగమునకు మ్రొక్కి చతురయువతిక్రొ
మ్మురువున నురమున బాయక, మరుఖునిఁ గనఁగఁ జేయుతన దుమహతిస్వీణన్

వ. ప్రసారితంబులై సతంత్రీమునుముంచుమసారియుల్ సరంగూర్చియందు స్థా
యిసంచార్యారోహావరోహభేదరూపంబుల వాద్యానువాదివివాదిసంవాదులు
మొదలైన ద్వావింశతిశ్రుతిమండల సమేతంబులైన నంద్యావర్తజీమూతసుభ
ద్రనామకంబైన గ్రామత్రయంబును గలిగి యేకోనవింశతిమూర్ఛనానామభే
దంబులం బ్రవర్తించు షడ్జఋషభగాంధారమధ్యమపంచమధైవతనిషాదస్వరం

బులుషాడవౌడవసంపూర్ణంబులం బ్రకీర్ణంబులుగానావర్తనప్రకారంబులం బరిభ్రమించు భైరవిభూపాళశ్రీరాగమాళవినాట రామక్రియాశంకరాభరణబళహంసాదిస్త్రీపురుషరాగంబులు శుద్ధసాళగసంకీర్ణంబుల శ్రవణమనోహరంబగునట్లంగుళీస్పర్శనచమత్కారవిశేషంబునం బాదుకొలుపుచు రాగాలప్తిసమేతంబుగాఁ ద్రిపురవిజయాపదానంబు రూపకాలప్తిమార్గంబున వినిపించినఁ దద్గానంబునాకర్ణించి గోకర్ణివలయుం డాదరించిన సంతం దద్భావంబెఱింగి పరమేష్ఠికుమారుం డిట్లనియె. ౧౩౦

చ. ధరణిఁ బదద్వయం బనలతారకనాయకలోకబాంధవుల్
గరహారనీకు నేత్రములు గాడ్పులు నాభిజలంబు మే....మం
బరము శిరంబునై నిగమపంజరకీరము నీశరీర మీ
శ్వర జగదేకపూర్ణవిలసన్మహిమంబున నుల్లసిల్లెడున్. ౧౩౧

క. అవనతముఖమగుతామర, పువుటిత్తిగ మీఁదుగాఁగఁ బొంగించి శిర
స్థవనజసహస్రపత్రము, లవిక్రిందుగ నమృతమాను యతి యసమమతీ.

క. భుక్తియు ముక్తియు నొసఁగఁగ, శక్తుండవు నీవె యనుచు సంసారసుఖాసక్తిఁ గడకొత్తి భక్తులు, భక్తి న్నినుఁగొలుతు రమృతభక్తాధీనా. ౧౩౩

శా. బ్రహ్మాండోదరపూరితుండవగు నీపాదాంబుజద్వంద్వముల్
బ్రహ్మాదుల్గనలేర య్యెన్నను భవద్భక్తిప్రభావోన్నమ
ద్బ్రహ్మజ్ఞుల్ హృదయంబులం దలఁచుచుం బ్రఖ్యాతులై చాలఁ ద
ద్బ్రహ్మానందసుఖంబు నొందుదురు రుద్రా భద్రనిర్వాహకా. ౧౩౪

వ. అనినానాప్రకారంబులనిర్వికారాకారుండై నీరజాసనకుమారుండుకుమారజనకుం బ్రణుతించిన నాపన్నగకంకణుండు ప్రసన్నుండై యతని కిట్లనియె.

చ. మునివర నీవెఱుంగనివి మూఁడుజగంబుల లేవు తజ్జగ
జ్జనితములైన వృత్తములజస్రము ధ్యాతకుఁ గానిపించునా
యనకడనుండి నీవిటకు నై చనుదెంచుట కెద్ది హేతు వీ
వని గనఁగోరి త్రిస్మరుడు వంత్రియ కా కిత్తరంబు గల్గునే. ౧౩౫

గీ. భామినీసుతార్థపశుగతం బగుకోర్కి, లేదు నీకు నొక్క లేశ మైన
ముక్తి వేఁడె దన్న ముక్తుండవిటమున్న, యేమి గోరి వచ్చితో మునీంద్ర.

క. అని నీలకంధరుఁడు పల్కినపల్కుల నాలకించి కేలిమొగుపుతో
మునివరుఁడు వినయవిష్టమితి, తనుఁడై యిట్లనియె నళినదళనని*తోడన్.

---

* తోనన్. మూ

—:నారదుఁడు శివునకు నరసింహునిప్రతాపము చెప్పుట:—

సీ. దేవ నీకరుణార్ద్రదృష్టి నాపైఁ బర్వుటఁట యింతకంటె నిష్టార్థ మెద్ది
నాకొక్కనిక కాదు నరనాగపశుపక్షితతికి నీకృపయ వాంఛితములొసఁగు
వినవయ్య వేఁడికొ క్కవిన్నపం బమరారియురమునృసింహుఁడుకరరుహముల
విదళించి మించె నవ్విభుకోపవిభవంబు ముజ్జగంబులుఁ జుట్టుముట్టుకొనియె
నప్పు డింద్రాదిసుర లెల్ల నిప్పుడొక్కొ,నట్లు మిట్టించి రంభాదు లైనయప్స
రోగణంబులఁ గొని బ్రహ్మ వేగఁ గదిసి,విన్నవించిన నతఁడును వెల్లనయ్యె.

వ. ఆహిరణ్యగర్భునకు హిరణ్యకశిపువిశసనకారి నివారించు భుజాసారంబు
లేదయ్యె వినుము. ౧౪౦

సీ. పాదఘట్టనములఁ బగిలి భూవలయంబు నెఱిదప్పి యొడ్డులు విఱిగి పడఁగ
నాసాకుటీరనిశ్వాసమారుతహతి శైలసంఘము బొమ్మరాలఁ బోల
దంష్ట్రాక్షినిర్గళద్దహనకీలల వియద్భ్రాష్ట్రఁదారాలాజపటలి పేటులఁ
గుటిలనటాచ్ఛటాకోటికుట్టనముల విరిసి మేఘంబులు మురిసిపోవ
నట్టహాసార్భటి బ్రహ్మాండమావులింప,హాలహాలారావమునజిహ్వసెలసికొనుచు
మించిక్రోధంబుమూర్తీభవించెననఁగ, నుద్భవించె నృసింహదేవోత్తముండు.

క. గిరినిష్ఠుర మగుదానవ,వరువక్షము వాఁడిగోళ్ల వ్రచ్చుట యెట్లా
నరకేసరిపారమవి,స్ఫురణాటోపమున కీడు జోడుం గలదే. ౧౪౧

క. మసమసగ వడియె దిక్కులు, విసరె ననమయప్రభూతవిలయానిలముల్.
కసుగందెఁ దరణి ధరణియు, వసివాఁడె నృసింహుకోపవహ్నులునిగుడున్.

క. సురపరివృఢశతమేనియుఁ, బరమేష్ఠిసహస్రమైనఁ బావకపవిభా
స్కరు లొక్కలక్షయైనను, హరిహరి నరహరికి నెదురె హరిణాంకధరా.

క. ఆకాలకూటకబళీ, స్వీకారము చేసినట్టి పీరుఁ డ పీ వే
మోకాని మాకుఁ జూడ మ, హాకాళ నృసింహు నితరు లాఁగంగలరే.

క. ఈనెఱి బరిమిాఱినయా, శ్రీనరకేసరిప్రతాపశిఖిచండము మిా
కే నెఱిఁగింపఁగ వచ్చితి, నానాయుధదర్పహరణ సురనుతచరణా. ౧౪౬

ఉ. మానుషలీల న న్నెదుర మారుతభుక్సురులందు లేరు వై
మానికు లెల్ల నట్ల పురమర్దనుఁ డొక్కఁడె విజ్జివీఁగెడిం
దా నెఱబంట నంచుఁ గదనంబున నాతఁడె పన్ని నిల్చినన్
మానముఁ బ్రాణముం గొని నఖక్షయశంబు పశంబు చేసెదన్. ౧౪౭

వ. అని పలుకు నమ్మరులుమానిసిమొకంబు వికవిక నగుచుండు దేవా నీ వావాపదాకుం బోనీక యాఁగి మాఁగిన పంతంబు నంతయు విడిపించి శాంతునిం జేసి యీసకలభువనక్షోభంబు నుపసంహరింపం జేయవలయు నని కంజభవప్రభవుం డంజలిసేయుటయు నాయుగ్రుం డుదగ్రలోచనప్రభలు నిగుడఁ బాయక సేవసేయుచుం జేవచెయి మీఁదగు నమందప్రారంభు నందికేశ్వరుం డమోఘగుణవికారకళబలితహృదయుండై చూచుటయు నాత్రిలోచనదౌవారికుండు నారదున కిట్లనియె. ౧౮౭

క. ఇది యాడఁదగినవాక్యం, బిది యాడఁగరా దటంచు నెఱుఁగరు విప్రుల్ దిది దోఁచినకొలఁదిన యాఁడుదు రేమేనియు శ్రవఃకఠోరము గాఁగన్

సీ. తెగవ్రేయఁడే ధగద్ధగదుగ్రకరవాలధార నంధకశిరస్తామరసము గూల్పఁడే సురశైలకోదండనిర్ముక్తపుండరీకాక్షాస్త్రమునఁ బురములు నుఱుమాడఁడే మామనోమునోమఁగఁ జోచ్చుతిండిపోతులవేల్పుదుండగీల నఱచేత వెనుపట్టి చఱవఁడే ముందలపట్టి మృత్యువుఁగిట్టి బాధపెట్టి యమ్మహాదేవునాస్థాని కరుగుదెంచి, మేరమీఱంగ మానిసిమొకమునీర మేలకోనియాడెదవునీకునెఱుక లేదె, నయనహృత్పూర్ణతంద్ర వీణామునీంద్ర

చ. హరునిభుజాబలంబుఁ గనకాద్రి యెఱుంగు గదాభిఘాత మా తరణి యెఱుంగు బింక మలతామరచూలి యెఱుంగుఁ దూపుబ ల్పరునదనం బెఱుంగుఁ బురవంక్తిలలాటకృశానుకీల ల మ్మరుఁడె యెఱుంగుఁ గాక వెడమాను లెఱుంగఁగ నంతప్రోడలే. ౧౯౦

క. హరునిపరాక్రమమును నర, హరిశౌర్యము నెల్లి నేఁట సమరాసురపం కరుహాభవాదులు నీవును, బరికించెద రేల వేగపడ జటిలవరా. ౧౯౧

క. మృగలక్షణధరు నాదిమ, మృగయుఁ గరాసక్తయజ్ఞమృగు విధిమృగవ న్నగమూర్తిఁ గనినయీవర, మృగమేమియొనర్పఁగలదుమృడునెఱుఁగవొకో

క. శంకాతంకకళంకము, గింకము నొకకొంత లేక క్రిక్కిఱిసిన యీ శంకరునభలో నాడిన, బొంకరి నినుఁ దడవఁదగదు భూసురుఁ డగుటన్

క. విను దేవసభల వీణెయుఁ, గొనిపాడెదుగాణ వగుటఁ గుసుమాయుధభం జనుబలము చెప్పఁజూచితి, వినవెకనవె శంభుఁ బొగడువిద్వజ్జనులన్ ౧౯౪

వ. అని యిట్లు సజ్జనానంది యగునంది డెందంబునం గుంది పలికినపలుకులకులికి వెలితపసి వెలువడియె వెడవిలుతుపగఱయుఁ దగుపరివారంబును నంతర్ధానంబు నొందె రంత. ౧౯౫

సీ. బలితంపుఁజెక్కుటెముక్కలమొక్కలపుగాడ్పుప్రాఁతగుబ్బలులనుబ్బూఁతలూఁప
మురియించునిరువంకముఖరంధ్రములనుండిపొగలేనిమంటలుబుగులుకొనఁగ
గజగాత్రములసావిఁగబళింపఁదునుకలై బలునీటిమోపరిబలఁగ మగల
మెట్టియూఁదిన నేలపట్టువిచ్చిన గాడినెరియల బలియింటినెలవు దోఁపఁ
దారకలురాలగ్రహములు ధరణిప్రాల, జలధి ఘోషింప దిక్కులు జలదరింప
హరుఁడుశరభావతారంబు నవధరించి, వేగ మానవహరిపురోవీథి నిలిచె.
వ. ఇవ్విధంబున రుధిరోద్గారిముఖద్వయతిలకీకృతతృతీయలోచనద్వితయంబు
నుశాతచంచూపుటవిపాటితహరిదంతదంతికుంభకూటంబును బ్రహసితగ్ర
హారమణికిరణధారాపరిణాహసితప్రహరణఘృణిద్విగుణీకృతవలయమణికి
రణభుజాదండంబునునఖండపక్షవిక్షేపప్రక్షుభితనభోభూమిభాగపాతాళగో
ళసంచారిసంచయంబును దర్పితసర్పహారకర్బూరప్రకారకాంతిసంతానవ
ర్ధితశరశరదభ్రవిభ్రమంబునుజతురచరణచంక్రమణసంచలితకులాచలనిచ
యంబును నపార వీరవేశఘోరాటోపదీపితాంతరంగ తరంగితక్రోధరసవిశ
సనచకితజఠరస్థజగజ్జాలంబు నైయాభీలం బగుశరభాకారంబు తోరంపు
బింకంబునం గొంకక తనకట్టెదుటం జూపట్టుటయు నాకంబంపుంబుట్టు వా
జగజెట్టి తనబెట్టిదంబు వారించుటకు నై చేరినమారవిరోధిమతకంపురూపు
గా నెఱింగి కోపంబులోపలనే యడంచి గాంభీర్యగౌరవశౌరిన్యగర్వగర్భిత
వాక్యసందర్భంబున నిట్లనియె. ౧౫౭
క. నీయందము నీచందము, నాయందములోనియవియ నాళీకహిత
చ్ఛాయకు లోపడనితమం,బేయెడనున్నది యెఱుంగవే వికృతఖగా. ౧౫౮
సీ. అర్ధపౌరుషము నీకనుషక్తమైనది యాలంబుమీఁద నెట్లానవుట్టెఁ
గరతలామలకమై కనుపట్టుశూలంబు భవవైద్యుఁడనుకొంట పాటియగునె
తోలు గప్పియు నెట్లు తోడవనేర్చితి వుగ్రవారవాణము* వీరవర్ణితంబు
భంజళ్ళఁద్రొక్కింపఁ బాండిత్యమున్నదే యీజరద్గవమువిహీనజవము
పెంటబూడిదపండైనతొంటిమేను, విడిచి యొకవుల్గపై యేలవిఱ్ఱవీఁగె
దింత నిలు పోకుపోకు నీగంతులెల్ల, మానిపించెద శరభనమాఖ్యతోడ.
క. ప్రద్యోతనతేజంబున, విద్యుత్ప్రభ యడఁగినట్లు విక్రమమున నీ
యుద్యోగము వారించెద, నాద్యంత ముదగ్రవిగ్రహానలశిఖలన్ ౧౬౧

*వారవారణము.

వ. అనిన విని కనలి సరభసంబుగ నాశరభశ్రేష్ఠంబు నిష్ఠురాలాపంబులుదీపింప నాదివ్యహర్యక్షుంబుతో ని ట్లనియె.

క. కులమును రూపును గుణమును, గలవాఁడవె పోతె నొరులఁ గఠినోక్తులచే గలఁగఁగ నాడెదు నీకును, గులమును రూపంబు నొక్కగుణముం గలదే.

సీ. సర్వ*జాతుల యథేచ్ఛావృత్తి వర్తింతు కుహనావిహారివై రహివహింతు వేకాకివై యుందు వీరంపుగుహలందుఁ బట్టిచూడఁగరాదు పరుఁడ వెపుడు తండ్రిబిడ్డలకైనఁ దల పెట్టుదువు పోరు కాద్రవేయము†పోలెనిద్ర ఘనము పుణ్యజనశ్రేణిఁ బొలియింతు వ్రారక దామోదరుఁడవు శ్రీధరుఁడ వెట్లు కొలుచువారలలచ్చి కేకృచ్ఛదంతు‡, గబ్బుమీాఱెద వినుమంతగాని లేవ్రన నిన్ను నీసుద్దులన్నియుఁ గన్నవార, మేల నామ్రోలనూరక ప్రేల నృహరి.

క. కదనంబున నాతెక్కలు, సదనంబుగఁ బొడముదెంచు ఝంఝానిలముల్ వదనంబు సోఁకునప్పుడు, పదనంబుజనాభ తివిచి పట్టెద విచటన్. ౧౬౫

క. ధరఁ దూఱిన గిరిఁ జేరిన, శరనిధిఁ గ్రొచ్చిన నభంబు చని చొచ్చిన నా కరరరణనఖరధారలఁ, బురుషమృగమ నిన్ను నిపుడ పొలియంజూతున్.

ఉ. సంధికి వచ్చినాఁడ విను సర్వజగంబులుఁ గ్రోధవహ్ని కి ట్లింధన మేలచేసెద వొకించుక శాంతి వహించు నీకు మ ద్బాంధవముద్ర మే లిటులు పల్కుట నిగ్గని వీఁగి కాదు ధీ బంధురు లైనవారిపరిపాటిసుమీా యిది చాటి చెప్పితిన్. ౧౬౭

క. వీరమకొని విఱవీఁగిన, దారుణమత్తోటికోటిదంభోళిమహో దారతరధారలన నీ, గోరపురూపంబు నడఁగఁగొట్టుదుఁగలనన్. ౧౬౮

చ. అన విని యట్టహాసభయదాననుఁడై నరసింహదేవుఁ డా ఘనుకుల తేజపుల్గుదొరమీాఁదఁ గఠోరకటాక్షవీక్షణం బొనరఁగఁ బల్కు నీవు వినవో కనవో దనుజారిపౌరుషం బునదటు నిన్నుఁ బట్టి యిదె పొట్ట పగిల్చెద బిట్టుఁ గూల్చెదన్. ౧౬౯

—:నారసింహశరభయుద్ధము.:—

క. అని యన్యోన్యముఁ బరుసపుఁ, బెనుఁబలుకులుపల్కి వేల్పుపెగ్గడలురయం బునఁ గదిసి పోరఁ దొడఁగిరి, కనదనలోగ్రస్ఫులింగకలితేక్షణులై. ౧౭౦

* సప్వ. 2 కాద్రవేయమె. ‡ కృచ్ఛదంతు-మూ.

సీ. చఱచె చెక్కుల నృకేసరిఁ గిట్టి శరభంబు పక్షీంద్రుగోళ్ల శ్రీభర్త చీరె
శూలి చంచున వనమాలి ఫాలము చించె హరి ముష్టిహతి నొంచె నంగజారి
గళ నురం బవియించెఁ గమలాక్షుఁ గామారి కొంగవాలున శార్ఙ్గి గొట్టె శివుని
హరుఁడు జానువులఁ గంసారి ప్రక్కలు నొక్కెఁ బ్రమథేశుఁ జక్రి వాలమునఁ జుట్టె
మంత్రితవిభూతి నగ్నులు మండఁ జేసి, విష్ణుదేవుని పైఁ జల్లె విషధరుండుదర.
భుజగశయనుం డుమాయంపుఁ బొగలు ముంచెఁ, బంచవదనుని భూతప్రపంచము

సీ. క్రోధంబు చాలదే కుముదాహితుని మ్రింగఁ గడకంట మిడుఁగుఱుఁ గదుపు లేల
యార్పు లే చాలవే యఖిలంబు బధిరంబు గావింప బిగినవ్వు గమక మేల
క్షతజంబు చాలదే జలధుల పొంగింపఁ గమియు మేనుల నుబ్బు చెమట లేల
బుసకొట్లు చాలవే పుడమి దిద్దిరఁ ద్రిప్పఁ జటుల హుంకార ప్రచార మేల
యెంత యుద్రేక మెంత దుర్దాంతశక్తి, యెంత బింకంబు పొంకంబు నెంత యనుచు
నిలిచి దివమున నిర్జరావలులు పొగడ, సమరవృషభులు చేసి రుగ్రాహవంబు.

వ. ఈప్రకారంబున దీప్రాకారంబై యాప్రథమపురుషద్వయం బద్వయం బగు పౌరుషంబునఁ దారసించి మేరలు మీఱిన వారాకరంబులును వార్వరానియనలంబును నుడివోవని యుగ్రవాయువులును నొండొంటిఁ దాఁకిన యుర్వీధరశ్రేష్ఠంబులుం బోలె నానాముఖనిష్ఠ్యూతకీలికీలాభీలంబుగ నాలంబు సేయు సమయంబున సదభ్రభ్రమణచంక్రమణప్లుతపరివర్తనస్థానకోత్థవణాది గతివిశేషంబులు గానిపించె నయ్యిద్దఱయందునుం దారతమ్యంబు సామ్యంబు చూపె నప్పుడు. ౧౭౩

సీ. దివి మాసెఁ గనుమాసె దినకరబింబంబు కురిసె మేఘములు నెత్తురులవాన
విధి దూలె ధర వ్రీలె వేఁగెఁ దారాపంక్తి దిక్కులు చినచిన వ్రక్కలయ్యె
శిఖి మ్రగ్గె శశి మ్రొగ్గెఁ జింతాభరాక్రాంతి నుడుకెత్తెఁ బ్రజలకు నుదరపేటి*
ఫణి గుండెఁ గిటి గుండెఁ బ్రథమకచ్ఛపరాజు తలపొట్టలోఁ దూర్చె మలలు వడఁకె
మునులు వెఱచిరి సిద్ధులు ముచ్చముడిఁగి, రసురలోకంబు నసురుసురయ్యె సిద్ధ
సాధ్యగంధర్వయక్షులు జలదరించి, రాశరభనారసింహుల యాహవమున.

చ. హరి శరభంబుఁ దోలియును నా శరభేంద్రుఁడు నారసింహునిం
దెఱలఁగఁ జేసియు న్మృగుడ దీకొనియు న్సరిపోరి పోరి యా
సురగతి నుండు వేళ హరుచుట్టునుఁ బారిషదుల్ సరాదులు
న్సురియలు దాల్చి నిల్చిరి వచోనిచయారభటీవృతాశులై. ౧౭౪

* నుదరప్పెట్టి.

క. మున్నాడి యసురవీరులు, పెన్నాటికమైన సేన పిలపిల మనఁగా
నన్నారసింహుఁ గదిసిరి, కన్నారం జూచుఖచరగణములువొగడన్ ౧౭౬

చ. అలఘుభుజాబలప్రథితు రాశరపుంగవు లుగ్రసాధనం
బుల నరకేసరిం బొదువఁ బూనినయంతని తన్నృసింహుచూ
పులమెఱుమంటలం జిమిడిపోయిరి జీర్ణములైరి జీవము
ల్దూలఁగిరి తూలి రోటఱిరి తొట్రిలి వ్రాలిరి కూలిరందరున్ ౧౭౭

ఉ. ఆసమయంబునం బ్రమథు లార్చి రయంబొనగూర్చి పేర్చి బా
ణాసనసంప్రయుక్తనిశితాస్త్రములం బరఁగింప భూతసం
త్రాసకరంబులై నిగుడు తచ్ఛరము ల్నరసింహవక్త్రని
శ్వాసభవాగ్నిచే నడఁగి సర్వము భస్మము లయ్యెఁ జయ్యనన్ ౧౭౮

వ. ఇట్లు నరసింహదేవుండు.

క. ప్రమథుల సంగరలీలా, విముఖులఁ గావించుటయును విఱిగి పఱచి త్రా
సమున శరభేశువెనుకకుఁ, గమియఁజనిరి నృహరి నిలిచెఁ గల్పాగ్నిరుచిన్

గీ. విఱిగివచ్చిన ప్రమథుల వెఱపుదేరఁ, బలికి సంగరసన్నాహభయదలీల
నూలుకొనఁజేసి నంది యుల్లోలరోష, భీషణాకృతి ననిమొనఁ బెరిఁగి నిలిచి.

వ. పక్షికలాధ్యక్షుండు వీక్షింప మనుజహర్యక్షుంబు నాక్షేపించుచు నక్షీణ
త్క్ష్వేళాముఖరితహరిన్ముఖుండై ఖరకరసహస్రసహశ్రోతయు భూతజాతభయా
నకప్రభాపటల చటులంబును ద్రిపురపురపురంధ్రీకపోలతలముకురనికరమ
కరిపత్రికాల్రతాలవిత్రంబునునిజప్రతాపదహనధవిత్రంబు నగునొక్కశక్తిం
బ్రయోగించిన శేషజిహ్వాంచలాకారంబై ఘోరంబై మెఱయుచు నప్పర
మసాధనంబు మాధవరూపాంతరంబు పైనిగిడిన నాబలుమగండు గండు
మెఱసి దండధరదండోద్దారం బగునాక్రూరంపుటలుగును నేలం బెట్టి కాలం
జమరి కదియుటయు మదనహరదౌవారికుండు వైరంబుపేరినమన్నో
వికారంబున ఘోరాననుండై నారాచాసారంబు గురియుచు నరమహావీ
రంబుఁ గదిసి బెట్టిదంబుగ నిట్టు లనియె. ౧౮౧

సీ. కనుఱెప్పవేయక కనలిచూచిన నేమి సర్వతోముఖలీలఁ జనిననేమి
ఘుర్ఘురధ్వనులతోఁ గొప్పరించిన నేమి బలునోరు దెఱచి గర్జిలిన నేమి
భువనసంపూర్తిగాఁ బొడవుసూపిన నేమి క్రొన్నెత్తురు మైఁ బుల్కుకొన్న

క్షపట్లమునివృత్తిఁ బ్రాభిమగనిననేమి, కొదమసామ్రాణినెక్కి తూఁకొనినినేమి
నీకు వెఱతునె పోర నాళీకపత్ర, నయన శంకరభృత్యుండనందివీఁడు. ౧౮౩
క. నను గెలిచికాక శరభేం, ద్రునిపై నడరంగ వశమె దోషాచరమ
ర్దన నీబీరము గీరము, గనిపింపుము నాకుఁ గలనఁ గలనాశక్తిన్. ౧౮౪
క. అనుటయు నమ్మాటకు మదిఁ, గనలి యనలశిఖలఁ బోలు కాండములేసెన్
దనుజారి నందికేశ్వరు, తనువున నవి గ్రోలఁ దొణఁగెఁ దద్రుధిరంబున్. ౧౮౫
క. కడుదురులు గఱచి నట్లై, యొడలు విద్రుచుకొనుచు నందియును బఱచిన నా
కడసంజపొడుపు దేవర, వెడనవ్వుగ నవ్వి శరభవీరుని బొదివెన్ ౧౮౬
లయగ్రాహి.
వారిరువురుంగదిసిపోరిరిలయాంబుధులుపోరునెఱజోకమదవారణకులేంద్రుల్
పోరుగతిసింగములుపోరునెసకంబునసుదారుణభుజంగములు పోరుమరియాద
న్ఘోరదవవహ్నులొగిఁబోరుచటులస్ఫురణమారుతములుద్ధవిడిఁబోరుబలువీఁకం
దారలిలరాలఁ దివిరారి రుచిప్రీల*బలవైరినెరిదూల నిజపౌరుషము వాలన్.
మ. శరభేంద్రుండు మనంబులోఁ దలఁచె రక్షస్సైనికాభీలముం
జిరవైరోద్ధతభాస్కరోద్భవశిరశ్ఛేదక్రియామూలముం
బురవప్రావళిభూరిమేఘవిలయప్రోద్భూతవాతూలము
న్వరఘంటాజనితాతిదీర్ఘనినదవ్యాలోలము న్శూలమున్. ౧౮౮
సీ. గబ్బిమై నుబ్బునఁ గదిసిన గజదైత్యుకండలు చెండిన గదురుకంపు
నలచిత్రకాయకాయము విదారించినఁ గడుఁజుట్టుకొను విస్రగంధలహరి
యంధకోరఃకవాటాంతర్విపాటన మాచరించుటనైన నేచువలపు
కొనగోరఁజిమ్మి వాకులకొమ్మమగని యొఁదలగ్రువ్వఁబొదువుమేదంపుఁబొలసు
సురకరవిముక్తమందారతరులతాంత, గంధములఁబొత్తుగలసిన బంధురాత్త
కీర్తిసౌరభవైభవస్ఫూర్తిచేత, నుడువుకొనుశూల మడరెనమ్మృడునిమ్రోల.
క. పుటములుగొను పెటపెటలుం, జిటచిటలుం గలిగి విలయశిఖ లుదయించెన్
జటిలమ్ములై నిజతేజః, కుటిలమ్ములై సూఁడు మొనలక్రూరాస్త్రమునన్.
వ. ఇట్లు సాక్షాత్కరించిన యాశుశుక్షణిశేబంఁబునసం బోని శూలంబుఁ గేలం
గీలించి శరభుం డసురభంజనుపై వైవం బూనుటయు. ౧౯౧
ఉ. విక్రమసత్త్వసంయుతుఁడు వీరనృసింహుఁడు లోఁ దలంచె ని
ర్వక్రపరాక్రమక్రమధురంధరసాహసికత్వవిభ్రమో

* లీల - మూ.

పక్రమమిానధామగృహపాలనిజధ్వజినీమహోపుర
శ్చక్రము నిర్గళజ్జ్వలనశోషితనక్రము నాత్మచక్రమున్. ౧౯౫

క. తలఁచిన నిలిచె సుదర్శన, మలఘుసుదర్శనము సజ్జనానందంబుం
దలకొలుప నరిప్రభయము*, నెలకొలుపఁగ నృహరికేల నిర్భరలీలన్.

వ. ఇట్లు శరభనృసింహులు సంహారరుద్రాకారులై జగదుపప్లవకారణం బగు మహారణంబునకు నుపక్రమించి శూలచక్రంబు లెత్తుట యు మొగులు మొత్తంబులు నెత్తురులు గురిసె ధరణి విరిసె గిరులు వడంకె సముద్రంబు లిపురంబాతె మహాకూర్మంబు బిలంబుఁదూఱె నరనాగసురాసురగరుడ గంధర్వసిద్ధసాధ్యు లసాధ్యం బగు మనస్తాపంబునం దపించిరి భూతప్రపంచంబు కుంచితసంచారం బయ్యె నంత. ౧౯౮

—:బ్రహ్మ హరిహరులయుద్ధము మాన్పవచ్చి స్తుతించుట.:—

సీ. హస్తాబ్జముననున్న యక్షమాలిక వోవ వైచి మ్రొక్కులను నున్న వాణిమఱచి
హరిపాదతీర్థపూరాభిపూరితమైన పద్మరాగపుగిండి పగుల నడిచి
నలువంక మొగములఁ దలచూపుచెమటలనుంచునేత్రంబులముంచుకొనఁగఁ
గీలుగంటూడిన లోలజ్జటాచ్ఛటావళి యొకకేలనె బలిమిఁదుఱిమి (నకును
కోపమోకాక యావేశగుణమొకాక, గ్రహముసోఁకెనోకాకయాద్రుహిణు
ననుచు జనములు బెగడంగ సంచతేజి, రాతు కాల్నడవచ్చెనుద్భూతభీతి(

క. సమరము సేయుచు ఘూర్ణిలు, నమరేంద్రుల నడుమ నిలిచి యాగమసూక్త
క్రమమున నుతియించువచో, రమణీరమణుండు చతురరచనారభటిన్.

సీ. జయ పుండరీకాక్ష జయ ప్రమథాధ్యక్ష జయ రమాతరుణీశ జయయుమేశ
జయ యోగిగణసాధ్య జయ సజ్జనారాధ్య జయ చైత్రగుణజాల జయసుశీల
జయ భక్తమందార జయ ధనళాకార జయ కవిస్తుతిపాత్ర జయ పవిత్ర
జయ సముజ్జ్వలవేష జయ తిరస్కృతదోష జయమేఘసంకాశ జయమహేశ
జయ సువర్ణపటావృతస్థపుటజఘన, జయ మృగాజినచర్మసంఛాదనఘన
జయ గదాపాంచజన్యాసిచక్రహస్త, జయ త్రిశూలదిశత్రురాజప్రశస్త.

చ. జయ ఫణిరాజతల్ప జయ సర్వజగన్నుత కౌస్తుభాంకితా
జయ నరసింహరూప జయ శాశ్వత వార్థితనూభవాధిపా
జయ రజతాద్రిగేహ జయ శంబరశాత్రవభూతిభూషిత
జయ శరభావతార జయ శంకర శైలసుతామనోహరా.

* గరిప్రభయము. మూ. 8 నుద్భూతభూతి.

సీ. వెడఁదయుదరంబున నెడమభాగంబునఁ జలువపుట్టిండ్లకొమ్మలు చెలంగ
మడుఁగుశొన్నును గేలికడియంబునై గాడ్పు ప్రత్తిలక్క యునైనప్రాణిదనర
బ్రబలనాభీజటాపటలాంచలంబులఁగమలంబులోక రెండుకాంతిమీఱులఁగఁ
నోఱపైన సాంబ్రాణియును ముద్దుఁగొడుగునై యనురాగమునవినాయకులుమె
బంచజనసింహాశరభరూపములుదాల్చి, ప్రాణమును మేనుబోలెనున్నట్టి మీకు
వందనంబును నతి నమోవాక మంజ, లియును గావింతు నాదిమలేఖులార.

వ. అని యిట్లు నృసింహాశరభరూపంబులు ధరియించినకాంచనాంబరపంచవద
నులకు విరించి వందనంబు లందంద కావించి వెండియు నిట్లనియె. ౨౦౦

గీ. ప్రజలఁ బ్రోచుపనికి బద్ధకంకణులైన, యఖిలమయులుమీరలాగ్రహమున
మేరమీఱిపోరు కారణంబునఁ దమ్మి, యాకుమీఁదినీరమయ్యె జగము.

శా. భూమీకంటకులైన దైత్యవరులం బోనీక శౌర్యక్రియా
సామగ్రిన్ములుచూపువారిశిరము ల్చక్కాడి యుక్కెక్కియు
ద్దామఖ్యాతిఁ జెలంగుట ల్విడిచి భూతశ్రేణి భీతిల్లఁగా
నీ మేరిద్దఱుఁ బోరుట ల్తగునె లక్ష్మీశా యుమావల్లభా. ౨౦౨

క. మీరిరువురు భువనావన, కారణములు మీర లిట్లు గదిసి పెనఁగిన
న్నేరుచుని సర్వకర్త, ప్రారంభము చక్క నిలువఁ బ్రకృతిస్థంబై. ౨౦౩

సీ. ఈతమోవికార మేటికి మీకు మీ, నామపఠనమాత్ర నరులకెల్లఁ
జిక్కుఁవడినమనసుచీఁకట్లు వాయంగఁ, దెలిసికొనుఁడు మీప్రదీప్తమహిమ.

క. ఎదిరినపగ మీలోపల, ముదిరినయది లేదు లోకములు గూఁకలిడం
గదనము సేయఁగఁదగునే, మదనజనక మదనదమన మానుఁడు గినుకల్.

సీ. కైటభమధుశిరఃఖండనావక్రంబు చక్రంబు తేజ మసహ్యతరము
లోలకాలానలాభీలాననం బైన శూలంబు జనమనశ్శూలగదము
గావున నివి రెండుఁ గదనజయాకాంత మీరు ప్రయోగింప మేర లణఁగు
నావిన్నపము విని నసుఁ జాల మన్నించి యుపసంహారింపుఁడీ యుగ్రసాధ
నముల నని నల్వ ప్రార్థింప నలిననేత్ర, ఫాలనేత్రులు తమపూఁచిపట్టియున్న
యాయుధంబులు క్రమ్మఱునట్లు సేయ, భూతజాలంబు సంతోషమునఁ జెలంగె

వ. ఇట్లుపసంహృతాయుధంబై యాయోధద్వయంబు.

క. కర్పూరదీపకళికల, నేర్పునఁ దమయంత నుడిగి నిర్మలకాంతుల్
గని..నన శాంతిమయుహా, ద్దర్పణమై నిలిచె భువనతాపము నుడిగెన్ ౨౦౪

సీ. నై జయంతీలతోజ్జ్వలభుజామధ్యంబు విధిశిరోమాలికావేల్లితంబు
హరిచందనామందతరసౌరభమయంబు సూనాస్త్రతనుభూతిసురభితంబు
దివ్యతీర్థౌఘమందిరపదాంభోజంబు మందాకినీవృతమకుటతటము
చక్రప్రముఖదివ్యశస్త్రాస్త్రకలితంబు శూలాదిసాధనశోభితంబు
నీలనీలంబు మృదుఫేనజాలనిభము, గరుడవాహంబు వృషభప్రకాండరథము
నైనరూపంబు హరియునుహరుఁడుఁదాల్చి, నిల్చిపొల్చిరిబహురామణీయకముల
సీ. ఆమ్నాయసూక్తిహృద్యముగాఁగఁగీర్తించెసనకాదియోగీంద్రసంచయంబు
శబ్దానుశాసనసౌభాగ్యమధురంబుగాఁ గాద్రవేయపుంగవుఁడుపొగడెఁ
బరమమంత్రరహస్యపరిపాటి వాటిల్ల సైద్ధలోకంబు ప్రశంసచేసె
సంగీతమాధురీసాధురీతి సెలంగఁ గిన్నరగంధర్వులు నుతించి
రఖిలభువననివాసు లాయాయితెఱఁగు, లేర్పడభజించిరాకంసదర్పహరుని
సర్పహారుని గ్రూరిప్రచారముడిగి, రాఁబింబాభిరాములై తేజరిల్ల. ౨౧౦
మాలిని. హరిదిభకటదానాయత్తమత్తాలిపంక్తుల్
మురులుకొనుచు వెంట న్నాటికి న్నాటికి న్నా
సురకరపరిముక్తాక్షుద్రనిర్ణిద్రపుష్పో
త్కరము మసురువట్టెన్ గంధపాణింధమంబై. ౨౧౧
క. సింధునినదగాంభీర్య ధు,రంధరములు త్రిదివసౌధరంధ్రగతంబుల్
బంధురములు సురదుందుభి, ధింధిమములుచెలఁగె సకలదిక్కులయందున్
వ. ఆసమయంబున వాసవాలయవధూనాట్యవైదగ్ధ్యంబులు విదగ్ధనయనరంజ
కంబులై చెలంగె భృంగీశ్వరుం డాపతంగధ్వజపుంగవధ్వజుల నిజమనోవృ
త్తంబు తనచిత్తంబున నెఱింగి నాట్యరంగంబున నిలిచి మృదంగతాళవీణా
వేణునినాదంబులు క్రందుకొనఁ బతాకత్రిపతాకాదు లైనయసంయుతచతు
ర్వింశతిహస్తంబుల నంజలికపోతస్వస్తికప్రధానంబులై సంయుతంబులైనత
యోదశకరంబులును జతురశ్రరేచితార్ధరేచి తాభిధానంబు లైతనరు త్రిం
శద్గాత్రో... పాణితలంబులఁ బ్రయుక్తంబులైన ముద్రావిశేషంబుల భావార్థా
భినయంబు చూప నంగప్రత్యంగోపాంగరూపంబు లగునవయవంబులచేతఁ
దంతన్యమానంబై మార్గకుండలిదేశ్యుద్ధతబహురూపవిలాసంబు లనంబ
రఁగు మద్విధంబులం బ్రవృత్తంబులై తత్కృతంబు లైనచౌకంబును మొగ
చాళియు నిస్సరణంబును నటనంబును భావంబునుజివ్వకునుదలారంబు నుమం
డలంబును నాయుధచారులును దిశయు శపదియుఁ దట్టుమానంబును దల

చంచుపుటజచ్చ్పుటికయుఁ జిత్రతాళంబును సల్లకత్రంబును నురువును దువా
ళంబును బుష్పాంజలి మొదలయిన నటనపటిమంబులు తాళలయంబు లను
సరించి రూపక వార్తిక చిత్రక మానంబులం బ్రవర్తించు చంచుపుట చాచ
పుటాది తాళభంగులఁ జెలంగి యంగహారకరణస్థానకవృత్తిమండలసంయుక్తం
బుగఁ దాండవం బఖండపాండిత్యంబునఁ బ్రకటించుటయు నన్నిటలన
యనహాటకపటులు హాటికం బగునమ్మహాపారిషదునిం బారితోషికప్రదా
నంబున సన్మానించి రంత విరించి యప్పరమపురుషులం గూర్చి యిట్లనియె.
సీ. ఇది హేమమయపీఠ మే మున్న గల్పించి పాటించి దాఁచితిఁ బాటవమున
నని బహుయోజనాయతము మాణిక్యసింహాంచితంబును ననర్ఘ్యలబు నైన
గద్దియ యొకటి వేగంబ యాకర్షింప నది భానుబింబసహస్రతుల్య
మగుచు నిల్చుటయు నాహార్యతపీఠిపై నజుఁడు నిల్పఁగ హరిహరులు నిలిచి
నీలమునువజ్రఫలకంబుఁ బోలియుత్ప, లంబుఁ గుముదంబునసఁదగిలచ్చి తోడి
యురమునగరాజపుత్రికకునికియైన, యెడమవంక యుఁగలిగి శ్రీనిరవుకొనిరి.
గీ. అట్టివేళ నలువ యానందజలరాశి, నోలలాడుచున్న యుల్ల మలర
లోకనాథు లట్టి లేకాసనస్థులై, తేజరిల్లఁ గని నుతించె మఱియు. ౨౧౪
మ. ఘనసంసారసముద్రవారినిజదుష్కర్మాగతానేకరో
గనిపీతాంగవిలాసులై ధనసుహృత్కాంతావియోగార్తి సం
జనితంబైనమనోవ్యథం గుదియు తుచ్ఛస్వాంతు లెల్లన్ జనా
ర్దన నీపాదపయోజపత్రజలధారల్ గ్రోల రేకాలమున్. ౨౧౫
క. ఉపవాసక్రతుదానము, లపరిమితము లాచరించు నైనం గానీ
త్రిపురాంతకసఖ నీయెడ, నపరాధము దలఁచెనేని యతియును యతియే.
క. నీనామస్మరణంబును, నీనామజపంబుఁ జేయు నిశ్చలహృదయుల్
శ్రీనాయక యపవర్గత, మానాయకులగుదు రమరమానితు లగుచున్.
క. బుజ*వైచితి వసురేంద్రుని, భుజమధ్యము చించి భువనమునఁ గలబాధల్
గజరాజవరద నీయ, క్కజపునదటు నుదుటు మున్న గని మదిమెత్తున్.
క. దానవునేపమునఁ బొడమిన, నీనిర్భర తేజ మిట్లు నిఖిలము నొంచెం
గాని జగన్నాయక నీ, మానస మీజగముమీఁద మచ్చరపడునే. ౨౨౦
వ. అని హంసవాహనుం డాహరిం బ్రశంసించి హరున కభిముఖుండై యిట్ల
నియె. ౨౨౧

*భుజ. మూ.

చ. పురమథనం బొనర్చితివి పొంగువిషానల మారగించి ని
ర్జరులకు మేలుఁ జేసితివి చంగునఁ బైఁబడు బెబ్బులిన్ భయం
కరకరశూలఘాతములఁ గాలుని ప్రోలికి నంచి మించి తీ
శ్వర భవదద్భుతోద్ధతి ప్రశంసయొనర్పఁగ నాకు శక్యమే. ౨౨౩

క. భవదాకారము లింగ, వ్యవహృతిపై నావహించి యాగమసరణిం
దవిలి భజియించు శైవులు, ంవయుదు రతిధన్యముక్తికన్యామణులన్.

సీ. చక్కాడితివొ లేదొ సంవర్తమున జగజ్జాలంబు శూలంబు కేలఁ గ్రాల
ముక్కుచెక్కితొ లేదొ మొక్కలంబున నబ్జుద్రొక్కి మృత్యువునెత్తితోడుపుఁగత్తి
ప్రక్కలించితొ లేదొ వారణాసురగాత్రగోత్రంబు నఖరాగ్రదాత్రలతలఁ
జెక్కువ్రేసితొ లేదొ జక్కవచెలికానిఁ బట్టి గీపెట్టి లోఁదట్టువాఱ
మఱియు నీవొనర్చు*మానువక్రమములు, లెక్కసేయువారు లేరు నిజము
గజముఖప్రసూతిగలవేల్ప నాయల్ప, జల్పసరణి నీప్రశంస కురునె. ౨౨౪

—:అవతారద్వయోపసంహారము.:—

వ. అని పంకజాసనుం డానారాకారసుధాధారంబగువాక్యప్రకారంబున సారె
సారెం బొగడిన నగుమొగంబు లొలయ నాజగద్రక్షకు లిద్దఱు నావేల్పుఁ
బెద్ద పెట్టినగద్దియపై నతనికోరిక లీరికలెత్త నీరంబు నీరంబును దుగ్ధంబు
దుగ్ధంబును బారదంబు పారదంబునుం గలసినకరణి నేకీభవించి రాహరిహర
రూపం బాపద్మసంభవునకు వరప్రదానలాభంబై శోభిల్లె నాక్షణంబ.

గీ. బీజ మొకట రెండుభూజంబు లుదయించు, నోజ నట్టిదివ్య తేజమునను
హరియుహరుఁడుసంగతాంగులై యుదయింప,వదనవలయుమమ రెవనజజునకు

సీ. మందారదామంబు నిందుఖండంబును మౌళిభాగంబునఁ గీలితముగ
మణికుండలమ్మును ఫణికుండలమ్మును గండమండలముల మెండుకొనఁగఁ
జక్రాంకశూలాంకశయముల మాణిక్యకంకణభుజగకంకణము లమరఁ
గనకకౌశేయంబు గజరాజచర్మంబు మునుకొని కటిభాగముల ఘటిల్ల
రమయు నుమయును నుభయపార్శ్వముల నలరఁ
బులుఁగుఱేఁడును నందియుఁ గొలిచి మెలఁగ
వైష్ణవశ్రేష్ఠులును శైవవరులుఁ బొగడ
హరిహరస్ఫూర్తి యేక దేహమున నిలిచె. ౨౨౬

వ. ఇట్లు నారాయణస్థాణువు లొక్కతనువునం గ్రిక్కిఱిసిన నెలవు హరిహరా
భిధానం బగు మహాతీర్థప్రధానం బయ్యె నందు. ౨౨౭

---

* నీవొనర్చు- మూ.

సీ. తానంబు లొనరించు ధన్యుఁ డాకాశగంగానదీకల్లోలఘటల నీఁదు
దానంబు గావించుధర్మతత్పరుఁ డర్థపతినిధానములకుఁ బ్రభుతఁగాంచు
రోగంబుగలవారిఁ బ్రోచుపుణ్యాధికుం డేబాధయును లేక యెసఁగు దివిని
నుపవాసజపతపోహోమంబు లొనరించుకృతిఁగీర్తనము సేయుఁగిన్నరాళిఁ(కుఁ
హరిహరారాధనము నన్వహమునుజలుపు,నిష్ఠనినుఁడాడు*వారలనిలయముల
జాల వెలవర్తియైయుండు సకలలోక, గర్భపరిపూర్ణకీర్తిసందర్భుఁడగుచు.

వ. అని రోమహర్షణుం డమ్మహర్షులకు నరసింహశరభసమరవ్యాజంబున హరి
హర తేజోవిశేషం బశేషంబును వర్ణించి వెండియు నిట్లనియె. ౨౩౦

క. శరభనృసింహులచరితము, నిరుపమసద్భక్తి వినిన నిర్మలమతులై
నరులు సుఖంతురు సుస్థిర, పరమైశ్వర్యానుభావభావితు లగుచున్. ౨౩౧

క. హావళిచినయాభళివసు, ధావల్లభమంత్రివర్య ధైర్యాహార్యా
ధీవిభవతోషితార్యా, పావననేత్రాబ్జయుగళకృపారసధుర్యా. ౨౩౨

ఉ. దానవిలాసకంధర ప్రధానయుగంధర హారకంధరా
మానవతీమనోభవ సమగ్రరమాభవ జిష్ణువైభవా
మానవిధానుయోధన సమంచితబోధన సద్యశోధనా
మానసవైరిభీషణ తమఃపరిశోషణ బంధుపోషణా. ౨౩౩

తోటకవృత్తము. దినకృద్ద్యుతివత్పరిదీప్తివిభా, వనరాశినివాసనివాసమనా
వినయోజ్జ్వలభూషణవీర్యనిధీ, ధనరాశివితీర్ణకథాచతురా.

గద్యము. ఇది శ్రీహనుమత్కటాక్షలబ్ధవరప్రసాద సహజసారస్వతచంద్రనా
మాంకభారద్వాజసగోత్రపవిత్ర రామవిద్వన్మణికుమా రాష్టఘంటా
వధానపరమేశ్వర హరిభట్టారక ప్రణీతంబైననరసింహపురాణోక్తం
బగునుత్తరభాగంబునందుఁ బ్రహ్లాదప్రతిష్ఠాపనంబును రాక్షసులతపోమ
హత్త్వంబును వారలకు హరుండు ప్రత్యక్షుం బగుటయు నారదాగమ
నంబును నందికేశ్వరనారదసంవాదంబును శరభావిర్భావంబును శర
భనృసింహులయుద్ధంబును బితామహసమాగమనంబును బ్రహ్మాస్త్ర
వంబును నవతారద్వయోపసంహారంబును హరిహరక్షేత్రమహాత్త్వం
బు ననంబరఁగు ప్రథమాశ్వాసము.

---

* నునువాడు. మూ.

నారసింహపురాణము

ఉత్తరభాగము

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీరమణీహృద్రంజన, నారాయణచరణయుగళనారజసేవా
పారాయణ పరితోషిత, నారీనివహాంతరంగ నరసయరంగా. ౧

వ. ఆకర్ణింపు మట్లు శౌనకాదిమునివరులు రోమహర్షునివలన శరభావతారశర
వృత్తాంతం బెఱింగి సంతసించి మఱియు నిట్లనిరి. ౨

క. నరసింహదత్తరాజ్య, స్థిరుఁడై ప్రహ్లాదుఁడేమి చేసెనొ తుదఁ త
చ్చరితంబు వినఁగవలయును, బరిపూర్ణవచోవిశేషపరమార్థజ్ఞా. ౩

వ. అని పలికిన మునివరులకు రోమహర్షణుండు సంతుష్టహృదయుండై యి
ట్లనియె నట్లు ప్రహ్లాదుండు నరసింహరూపంబు ధరించిన లక్ష్మీవల్లభుని వర
ప్రసాదలబ్ధం బగురాజ్యంబు నిష్కంటకంబుగఁ బాలనంబు సేయుచు. ౪

సీ. కండక్రొవ్వున రేసి కలహింపఁబూనిన సకలశాత్రవకోటిఁ జక్కఁజేసి
న్యాయంబువిడిచియన్యాయమార్గంబునఁ జనఁబూనుక్రూరులఁజదియమోది
పరకామినీధనాపహరణోద్యుక్తులౌ చక్రాంకసమయదూషకులఁ దునిమి
శ్వాపదధ్వంసి యై సారంగశశశల్యరురుముఖ్యములకు నారోగ్యమొసఁగి
జవ్వనపువింతసంభృతోత్సాహుఁడయ్యుఁ, గామరోషాదిరిపులచేఁగట్టువడక
నవ్యధర్మప్రతిష్ఠాపనంబుచేత, నొసఁగెఁ బ్రహ్లాదుఁ డానందరసము రసకు. ౫

క. తమనోరికల్లు గొని వై, రముసం గారించు దైత్యరాజు మఱచి యా
గములఁ బురోడాశము లా,యమరేంద్రాదులు భుజంతు రతనిముఖముల్గా. ౬

సీ. కలుషసంఘాతంబు గడికండములుచేసి దోషంబులకుఁ జేటుద్రోవఁజూపి
యేనస్సమూహంబు లీనంబుగావించి వృజిననిర్బంధంబు వీడఁదన్ని
యంహోనికాయోగ్రరంహంబు బట్టి [illegible] ముముగచేసి
దుష్కృతశతముల ధూళిలో ముగ్గించి పాపరూపము పటాపంచ* చేసి
ధరణిధేనువునాల్గుపాదములనిలిచి, తుష్టిఁబురుషార్థములపదార్థవృష్టిఁగురియ
నేలె రాజ్యంబు దానవాధీశసూతి, నాలుగంచుల నవయౌవనం[illegible]నందు. ౭

---

*పటాపంచు. టూ.

సీ. పౌలోమిపాలిండ్లపంచఁ జెక్కిలి చేర్చిసుఖియించె బలపాకసుఖవిరోధి
జముఁడు నారకలోకసౌఖ్యోపదేష్టయై వర్తించె నతిభద్రవర్తనముల
వరుణుండు గావించె సురతరుప్రసవనిర్గళదచ్ఛమధుపానకౌతుకంబు
వెలిఁ బాఱవైచిన వివిధనిధానంబు లర్థాధిపతి తెచ్చె నాలయమున
కాచరించిరి నిర్విఘ్నమగుతపంబు,మునులు కాలంబుదప్పకచినికెమొగులు
నారసాతలధరణీసురాలయములు,పూర్వగతినిల్చెఁజాంచల్యమును*దొలంగి

సీ. అశ్రులు హోమధూమావృతాక్షులయందె మద మత్యుదగ్రద్విరదములందె
వర్ణసాంకర్యంబు వ్రాయుచిత్తరువందె దృఢబంధకలన సత్కృతులయందె
చిరవ్రకగతి వధూచికురవల్లరులందె కంపంబు కేతనాగ్రములయందె
తొట్రుకొంట గవాక్షధూపధూమములందె జాడ్యంబు కేలిహంసగతియందె
యధికమగులేమి లేములయందెయతను, వృత్తివర్తనములయందెవెలయుఁగాని
లేదు ప్రహ్లాదుఁ డేలెడుమేదినీత, లాంతరాళంబునందు నొక్కింతయైన. ౯

సీ. ఇభగండదానవాహినులు ఘోట్టాణాశ్వఖురపుటరజముచేఁ గ్రుక్కఁబాఱ
నామతీర్థపువేళ నారదముని తపపదములు మధువైరియెదుట నొడువ
శరలూనశత్రుశీర్షములు గన్గొని రావణువక్త్రంబు లని వివస్వంతుఁడులుకఁ
గీర్తిచంద్రుఁడు పరిస్ఫూర్తిమస్ఫూర్తియై భువనజీవంజీవములఁ బొదల్ప
వాసవపురి వితానవిన్యాసముగను, నేల పాదాంగుళీరవినీలముగను
నల్లబలియిక్కబొక్కసమిల్లుగాఁగ,వెలసెఁబ్రహ్లాదుఁడాహ్లాదకలితుఁడగుచు.

ఉ. ఖేచరవైరినందనునికీర్తి దిశావళిఁ బిక్కటిల్లఁగాఁ
జూచి చకోరరాజి నలుచుట్టులుఁ ద్రిమ్మరుఁ జంద్రికామతిన్
వాచవి నంచపిండు గఱవం దమకించు మృణాలవల్లరీ
వీచిక లంచు నిట్టిశుభవిభ్రమశోభితుఁ డొందుఁగల్గునే. ౧౧

క. [illegible]లహాతి వసుహృదభ[illegible], [illegible] మసురపతి వగుల్ప వెడలినముక్తా
ఘుసృణరజోమండలిసాం, పెనఁగుం దత్కీర్తిమూర్తి సోలావహమై. ౧౨

క. మరుదశేషభువన మేలెను, హరిహయుపుర మేలె ధరణియంతయు నేలెం
దరతమభావజ్ఞుండై, హిరణ్యకశిపూద్భవుం డహీనప్రౌఢిన్. ౧౩

సీ. ఏవేళఁ జూచినా యింద్రాదిదేవతాలబ్ధోపదానలీలావిభూతి
యేప్రొద్దు చూచినా హితపురోహితముఖోదితతత్త్వవాక్యసంగతమనీష

---

* జాంచల్యమున.

యేతఱిఁజూచినా వాతంధయాధీశదత్తరత్నావళీదర్శనంబు
లేసమయము చూచినా సదాశివమిత్రగోచరగ్రంథార్థసూచనంబు
గాఁగ రాజ్యంబుఁబ్రోచె సాగరముఁజేరు, నేఱులునుబోలె లోకసమిద్ధలక్ష్మ
లాప్తభవనాంతరంబుననతిశయింపఁ,బ్రోదిఁబ్రహ్లాదుఁడాశ్రితాహ్లాదకరుఁడు.

సీ. ధర్మప్రజాప్తికై ధరణీతలేశ్వరార్పితకన్యకాశ్రేణిఁ బెండ్లియాడి
యవనీసురప్రీతికై న్యాయమార్గంబు జరుపుచు విత్తంబు సంగ్రహించి
యధికప్రాప్తికై యెదిర్చిన వైరి మండలాధీశుల మదమణంచి
దివిజసంతృప్తికై ధృతితోడ నశ్వమేధాధ్వరాదిక్రియ లాచరించి
యఖిలవిద్యావిశేషంబులభ్యసించి, డెంద మంతయు హరిభక్తియంద నిలిపి
గంధవద్వైరివంశనిర్గంధనముగ, ధాత్రిఁ బాలించె బలశత్రుశత్రునాథి. ౧౫

సీ. హృదయంబు లక్ష్మీశపదపద్మములయంద వినుకులు హరికథల్ వినుటయంద
నయనంబులిందిరాప్రియదర్శనమునంద శిరము కేశవనమస్కృతులయంద
పదము లంబుజనాభభవనయాత్రలయంద శయములు విష్ణుపూజనమునంద
ఘ్రాణంబు శార్ఙ్గినిర్మాల్యగంధమునంద రసన కైటభరిపుప్రణుతియంద
పాదుకొనఁగామినీపుత్రభాంధవాది,కలితసుఖములుమిథ్యగాఁదలఁచికొనుచు
వసుమతీచక్రమేకోష్ణవారణముగ, లీలఁ బాలించె దైతేయపాలసుతుఁడు.

చ. హరిహయువిందు పావకున కర్మిలి భానుజుమేనినీడ ని
ర్జరరిపుమంత్రి యబ్ధిపతిప్రాణము వాయువుకాయ మాధనే
శ్వరుపరమాప్తుఁ డీశ్వరువంశబుగఁ జేయు కుశాగ్రబుద్ధియా
సురరిపుస్వామిఁ డంచుఁ దలఁచున్ భువనత్రయ మమ్మహామహున్. ౧౬

క. చీఁకటియుఁ జంద్రికారస, మేకస్థానంబునంద యిరవొందుగతి
న్నాకౌకోరిపుకులము, న్నాకాలయకులము నొక్కనంటునమెలఁగున్. ౧౭

వ. అట్లుసాదరగుణమేదురుండై ప్రహ్లాదుండు గురుపుం...ం బరిచర్యయు సుమన
స్కులకు మనస్తర్పణంబును గులంబునకు బలంబును సిరులకుం బరిపుష్టియు
వసుమతికిం బసిమియుఁ బాతాళంబునకుఁ బ్రీతియుం ద్రిదివంబునకు ముదం
బును దిక్పతులకుమక్కువయును నగ్నులకు హర్షనిమగ్నత్వంబును వైదాంతి
కులకుఁ బ్రమోదంబునుదార్కికులకుఁ దర్కంబునుబరమవైష్ణవులకునిరుప
మానందనిష్ణాతుఁడగుటయు శ్రుతులకు నభిరతియుఁ బురాణంబులకునపరి
క్షీణభావంబును శాస్త్రంబులకుఁబ్రశస్తియుఁ గావించుచు భూవలయ పాలన
ఖేలనలంపటుం డై సొంపుమీఱ నిజకీర్తిగంగాతరంగధారాప్రవాహంబున

రజనీచరచరిత్రదుర్దమకర్దమసంసర్గశంకం బాచరించుచుసింధునదీనవిధంబున
వివిధమణిప్రభాశుభావహం బై ప్రభావతి యనం బరఁగిన విశ్వకర్మనిర్మితం
బగుపురంబుఁ గరంబు తిరం బగునెయ్యంబు తియ్యంబున నరయుచు నుండె
నందలి సౌభాగ్యం బెట్టిదనిన. ౧౯

—: పురవర్ణనము :—

సీ. వేదండతతు లెల్లఁ జౌదంతికౌదములు హరు లెల్ల నుచ్చైశ్శ్రవాన్వయజము
లరదంబు లెల్ల దివ్యవిమాననిభములు భటు లెల్ల సింహడింభకసమాను
లంగన లెల్లఁ బుష్పాస్త్రశస్త్రంబులు విప్రు లెల్లరు వేదవిత్తనిధులు
క్షత్త్రియు లెల్లరు శరభశౌర్యాఢ్యులు కోమటు లెల్లరుఁ గోటిపతులు
శూద్రు లెల్లరు నిరవధిభద్రవశులుఁ దోఁట లన్నియు వేలుపుఁదోటలట్ల
దీర్ఘికలు దేవతాపురిదీర్ఘికాభి, రామములు దానవేంద్రుపురంబునందు. ౨౦

గీ. పద్మరాగాశ్మఘటితహర్మ్య పఙ్క్తినేల, నంటు మెఱసిన ప్రహ్లాదునగరు మెఱయు
నీలనిర్మిత మగుచు నుత్తాలగరుడ, వాహనారూఢుఁ డగునీలవర్ణుఁ బోలి. ౨౧

గీ. మేటితలుపులమీఁలనోస్కీలనములఁ, బ్రజలులోడిందవెలిఁబర్వఁబరఁగుఁబురము
నిదుర వోవుట లయమును నిదురలేమి, సృష్టియునుగాఁగవిలసిల్లుస్రష్టఁబోలి.

చ. తరళసుధాకరప్రభలు దార్కొనుమాత్రఁ గరంగి చంద్రకాం
తరచితసౌధముల్ గురియు తజ్జలధారలఁ బొంగుచూ హిని
ర్ఝరనది యప్సరోగణకుచద్వయనిర్దయమర్దనక్రియా
స్ఫురితతరంగభంగదశ వోవఁగఁ బున్నమ రేలఁ గ్రాలుచున్. ౨౩

క. పురగోపురవరముకురో, దరములఁ దమనీడఁ జూచి దైవతముగ్ధో
త్కర మితరకాంత గలంచు, స్మరిపెంబున సారెసారెముచ్చటలాడున్. ౨౪

గీ. గంధబంధురసింధురస్కంధవీథి, మీఁదఁ దత్కరనిక్షిప్తమేదురోరు
పాంసువలయంబు చెన్నొందుఁబర్వతాగ్ర, తలసుఖాసీనమేఘసందర్భమనఁగ

క. హరులు సుదర్శనకరములు, పరిపంథిమదాపహములు బహువిధలక్ష్మీ
స్ఫురణాపరిణాహంబులు, పురి తేజులు శార్ఙ్గపాణిఁబోలుం జాలన్. ౨౬

గీ. విశ్వకర్మవినిర్మాణవేళఁ సూర్యు, నపురయానంబులకుఁబడియచ్చు లనఁగఁ
జారుచామీకరాలేపసంప్రదాయ, కవచితము లైనరథములు గలవు పురిని.

క. భటులు రణరంగలీలా, నటులుద్భటసింహనాదనారదఘోషో
త్కటులు మృగీమదచర్చోత్కటులు లప్పాటభేదనమునఁదనరుదు రెపుడున్.

* లాకు.

గీ. యజ్ఞశత మొనర్చ్చి నవనీసురేంద్రులు, జయశతంబు గల్గు క్షత్రియులును
నిధిశతంబు గూర్చి నెరయు వైశ్యులు గాని, తక్కువారు లేరు తత్పురమున.
సీ, తమ్ములుఁ దారలుఁ దరుణకూర్మంబులు వరిపొట్టరలఁటులుఁ గరిశి(రము)లుఁ
బిప్పలదళములు విప్పారుసుళ్ళును నాగడపలు గగనాంతరములుఁ
జలిచీమచాలును జక్కవపులుఁగులు ఫణిఫణంబులు బిసపాశములును
దగుపోఁకబోదులు దర్పణంబులుఁ బల్లవములు సంపెగమొగ్గవంగడములు
* బేడిసలు సింగిణులు విజృంభించు హిమకర, రార్ధములు శ్రీలు హరినీలవర్ధనములు
గూర్చి తాఁ జతురాస్యుఁడై కుసుమశరుఁడు, చేసెనోయనఁ బురివధూశ్రేణి మెలఁగు
సీ. హరికౌస్తుభంబైన సంగళ్ళఁ గొనవచ్చు ననిన రత్నచయంబు లడుగనేల
లేకి యేనియుఁ బద్మినీకులోద్భవయన్నఁ బడఁతులగరిమంబుఁ దడవనేల
కడపటి చెఱువైన గగనసింధుసమాన మనినఁ గేలిసరస్సు లరయనేల
కలివెకట్టియ యైన బలభేదితరువన్న నుపవనంబుల పెంపు లారయనేల
రుగ్మలేనియుఁ గందర్పరూపులన్నఁ, బూరుషవిశేషముల సొంపుఁ బొగడనేల
బాహుబలమున దైతేయపాలుఁడేలు, నిరుపమంబు ప్రభావతీపురమునందు.
సీ. ఆరకూటపిశంగ మగుజటాజూటిపై నెలపువ్వు తేఁటవెన్నెలలు గాయఁ
ధళుకుధళుక్కంచుఁ గలికినెమ్మొగమున ముచ్చూచ్చు మెఱుఁగులు పిచ్చలింప
దంతపుఁగమ్మల ధావళ్యమంజరి గండదర్పణములఁ గలయఁ బ్రాఁకఁ
బటికియార్చిన హేమఘటయుగ్మమును బోని పాలిండ్లమణిహారపంక్తులలియఁ
జక్రశూలాంబురుహగదాచాపబాణ, చర్మఖడ్గము లాత్మహస్తములమెఱయ
వీఁకఁ దత్పురరక్ష గావించుచుండు, గమలపత్త్రాక్షునాజ్ఞచేఁ గాళరాత్రి.
వ. మఱియు నప్పురంబు కిరీటియుంబోలె సుభద్రాలంకృతబహువిధసౌధంబై మాధవుండునుంబోలె విచిత్రపత్త్రనివహంబై దాశరథిసేనాసముదయంబునుంబోలె నమందమారుతకుమారవిహరణపరిచితంబై సమరయాత్రాసముత్సాహంబునుంబోలె నుద్యోతితోద్యానహృద్యంబై సుకవికవిత్వంబునుంబోలె బహువిధచిత్రవర్ణవర్ణితంబై గోకర్ణపతినివాసంబునుంబోలె ననంతభోగికులభాగధేయంబై వెలయునందు. 33

—: ఋతువర్ణనము. :—

ఉ. సంతస మొందె నంతట వసంతము పుష్పమరందసింధువే
శంతయు భోగిలోకచయశాంతము సంతతపుష్పమల్లికా

---

* మోడలు.

కాంతము మాన్మథస్ఫురణకాంతము దిక్కటకావగాహిరు
గ్భ్రాంతము షట్పదస్ఫురదుపాంతము చెన్నగు నున్నతోన్నతిన్. ౩౪

సీ. కోయిల లిగురాకుఁ గొనలానిముదమూని కావించెబహుళకుహూకారఫణితి
బుష్పంధయములు సంఫుల్లమల్లీలతా ప్రసవగుచ్ఛంబుల భ్రమరివాఱె
రాయంచచంచద్విరాజితోద్యానమధ్యస్థలీ దీర్ఘికఁ దనువు గడిపెఁ
జిలుకలు పండ్లు భుజించె నేఁడాదియు నవసిన కఱవుదైన్యము దొలంగ
మురిసె సహకారమాధవీతరళకుసుమ,పరిమళోదారసౌభాగ్యభాగ్యనిధులు
మలయగిరిజాయమానము ల్మారుతములు, విరహిణీస్మరపావకవీజనములు.

క. పొదలెఁ బ్రసూనపరాగము, లుదయార్కసమానరుచుల నుద్యానముల
న్మదనహరమూర్తితతులం, బొదివిన మన్మథవిభూతిపుంజము వోలెన్, ౩౬

గీ. మానినీమానవిత్తసమాజమెల్ల, మరుఁడు గిలుబాడిగ్రొచ్చు నిర్భరకఠోర
నఖరరాజియుఁబోలెఁ గానలఁ జెలంగెఁ, గింశుకంబులువిస్ఫురదంశుకములు ౩౭

గీ. మారనీరాజనానంప్రసారచంద్ర,ఖండములు కారులచ్చియఖండమహిమఁ
బొలుపుగావించుపొక్కిళ్లువెలసెనుల్ల,సించునురపొన్నలుద్యానసీమయందు ౩౮

గీ. అంతహేమంత మరుదెంచె నమరవైరి, మేనుయావతకుచయుగీమేళనమున
సంఘటింపంగఁ జాలినశైత్యగరిమ,కతనముల్లోకములును గొంకరలువోవ ౩౯

గీ. సకలకుసుమరహితజని యయ్యెహేమంత,వేళయొప్పె విటుల విటజనంబు
నొక్కమేను గాఁగ నొద్దికసేయుచు, మదనుదోఃప్రతాపమహిమ దనర. ౪౦

క. కుసుమపరాగము దిఙ్ముఖ,విసరంబులఁగలయఁ బర్వె*వేధించిహిమో
ల్లసనంబు మొదలు ద్రెంచిన,విసువుచు దేశాంతరంబు నెడలెడుకరణిన్. ౪౧

గీ.కలయనిండినమంచుమీఁగడలువోయి,వెలసెబ్రహ్మాండభాండంబుచలియచ్చికి
* కప్పురము గ్రుమ్మరించినకరవటంబు, పరిమళముమాత్రచిక్కనపరిధవమున. ౪౨

ఉ. మోమును మోము మోవియును మోవియుఁ జెక్కును జెక్కనల్లిబి
ల్లై మర యింతలేని విమలాంగములుం గరపాదమేళన
స్థేమము కల్గి రాగములఁ జేసిన విభ్రమమూర్తులోయనం
గాముకులుం గళావతులు గ్రమ్మి రమింతురు సీతుగందువన్. ౪౩

సీ. యువయుగ్మసంగమవ్యవహారవిఘ్నంబు చండాంశుకరవహ్నిసామిథేవి
సర్వసర్వంసహాచక్రసారగ్రాహి దీర్ఘయామస్ఫూర్తి నిర్ఘృణంబు.

వేధించుటు తొల్ల.

మల్లికావల్లికామంజరీనిబిడాట్టహాసకారియుఁ బాటలాసఖంబు
ద్రాక్షాగుళుచ్ఛోరుమాక్షికమధువనం బక్షీణఘర్మగర్వాతిశయము
వచ్చెగ్రీష్మంబుమంచులువిచ్చెమధువి,కానమొక్కింతమణిఁగెఁగైలాసశిఖరి
విడిచిహిమగిరికై యేగెవిషమబాణ,సంహరుఁడుగ్రీష్మమత్యుగ్రరంహమగుడు

ఉ. సర్తితతాళవృంతపవనంబులఁ గొంత వధూకుచాంతర
స్ఫూర్తిమదిందుసమ్మిళితశోభనచందనచర్చఁ గొంత గా
ఢార్తిహరంబులైనశిశిరానిలపోతవిభూతిఁ గొంత సం
వర్తశిఖావదుగ్రకరవాసరతాపము నాఁపఁగాఁ దగున్. ౪౫

వ. అంత నవ్వేసంగి యంతరించిన తదనంతరంబ భూనభోంతరాళంబులుబోను
కలంగంజేయుదంభోళిగంభీరధ్వానంబులువిజృంభించెఁబాచవన్నెయుచిలుక
పలుకం గరకమలంబునం బ్రథమదిక్కాంత సంతసంబునఁ బాటించెనో
యన నిరాఘాటప్రభాపాటవహిండితంబగునాఖండలధనుఃఖండంబు మెఱుఁడు
కొననొండొండ నిండారం బూనినముత్యాలపేరులు గగనలక్ష్మీకంఠభాగం
బుననుండి వ్రేలెడినో యనఁ గరకావారంబు తోరంబుగ మయూరకేకాబంది
వాక్యసందర్భనిర్భరానందంబై యొసంగిననవసవిసరంబునుంబోలెఁబయోధ
రచ్ఛేదంబులసాదప్రసాదంబులై చూపఱకుం బ్రమోదంబులొసఁగవిసవిస
విసరు చలికరువలియు ముసరుకొన ననమహీరజోరాజియొండొండనీడా
డం దలచూపు ప్రథమోదబిందు సందోహంబును వాతెఱలు దెఱచుచాత
కంబు లద్భుతప్రీతినికేతంబులై కొనియాడు క్రీడాసల్లాపంబులునుం గ్రేళ్ల
మెలంగు తటిల్లతలయుల్లాసంబును నతూర్యార్జితంబు లగుగర్జితంబులవిస్ఫూర్జ
నంబును బంధురాంధకారపరిణాహంబును నుదారాసారప్రచారంబును
నుడ్డీనకుల్యామహోల్లాసంబును నుత్సాహావివర్జితసముద్రంబును నుద్యోగ
హృద్యహాలికంబును నుపచితాతపవాసరతప్తతృణాంకురసంకులంబునై వర్షాగ
మంబుమహోత్సవంబుననావిర్భవించిశరత్సమయవత్సనిపీతపయోధరపయః
పూరం బయ్యె నయ్యెడ. ౪౬

సీ. వారాకరంబుదేవేరి యాకావేరి కల్లోలఘటలలో నుల్లసిల్లి
ద్రవిళదేశాంగనాస్తనకుంభములమీఁది పసుపుపూఁతలతావి పాలుపట్టి
మధుపానకేళీనిమగ్నపుష్పంధయబాంధవపరిపాటిఁ బరిఢవిల్లి
కీచకరంధ్రప్రకీర్ణమై ఘుమ్మంచు నభిరామనాదంబు నావటించి

నట్టువయీఁబోలె లతలకు నయము మీఱ
నటనమొఱఁగించుచును జూడ విటుఁడువోలెఁ
గొమ్మలకు సౌఖ్య మొసఁగుచుఁగొమరు మీఱె
ఋతుసమాగతమలయమారుతవిభూతి. ౪౭

సీ. మినమినమనుగండుమీనుటెక్కెముతోడి పువ్వారుఁదేరిపైఁ బొలుపు మీఱి
రతిదేవి భారంబు రారాపుఁజనుదోయి పుత్తడిబటువుల నొత్తఁగిల్లి
ముక్తామయంబైన మోహనచాపంబు తేఁటిలేనారినుద్దిఁగఁ గూర్చి
సంచితమంత్రప్రపంచమౌ నిజబాణసంచిక పొదిలోన సంఘటించి
మెత్తనిగురుఁదపారంబు మించుకలువ, రేకుదట్టియు మొల్లపూజోకజోడు
మొగలి మొగ్గకటారంబు జిగిదొలంక, వెడలె మదనుండు విరహులవేఁటలాడ.

గీ. ఋతువులాఋఁదనకునతులవిభూతితోఁ, దోడుచూపుటయును దొలుత వేల్పు
పట్టి బహువిహారపరిణతబుద్ధియై, సంచరించు వివిధసౌఖ్యలహరి. ౪౮

క. ఈరీతి మదనరాగక, శారంజితహృదయుఁ డగుచు లలనాజననా
నారతిసౌఖ్యపరాయణుఁ, డై రక్షోరాజపుత్త్రుఁ డలరఁగ నంతన్. ౫౦

—: రాక్షసమంత్త్రులరహస్యాలోచనము :—

గీ. ఆహిరణ్యకశిపునాప్తమంత్త్రులు గొంద, ఱతనిపుత్త్రుఁగొలుచునాస విడిచి
నిజమనంబులందు గుజగుజవోవుచు, వంది సంచరింతు రిందునందు. ౫౧

వ. వా రెవ్వరంటేని. ౫౨

సీ. సూచీముఖుండును శూర్పకర్ణుండును వృశ్చికరోముండు వికటబలుఁడు
శంబరుండును దీర్ఘజంఘుండు బలియును గపిలాక్షధూమ్రాక్షకంకటులును
గాలకేయుండును గాలదంష్ట్రుండును వక్రదంతుండును వామనుండు
ఖరుఁడు ద్విమూర్ధుండుఁ గల్పకేతుండును దూషణుండును జర్మపేషణుండు
నాదిగాఁగల పూర్వులౌ సమరవిమతు, మంత్త్రు లెల్లరుఁగూడిసన్మంత్రగోష్ఠి
నతిరహఃకృత్యమునకు యోగ్యతమమైన, సింధుసనమునకరిగి యాసీనులగుచు

క. ఆమంత్రివరులు సంతత, ధీమంతుం డగుసరస్వతీసింధుసుతుఁ
వామనుఁ డనురక్కసుని న, వామనమతిఁ, బల్కి రుచితవాక్యముఖరులై.

క. అవధారా సర్వంబును సీ,కని విన్నది గాదె వేఱె కఱపఁగనేలా
మనకార్యఁ మింక నెట్లగు,వినిపింపఁగఁ బాడి నీకు విమలవివేకా. ౫౫

చ. హరి పగవాఁడు దేవమును ట్వంతకమున్న విరోధు లిట్టిచో
హరి తనకూర్చునాయకుఁ డటంచు నిశాటకుమారుఁ డెప్పుడున్

సురలును దానుఁ గూడి మనచొప్పునఁ బోవక శౌర్యహీనుఁడై
యరులకుఁ గ్రిందివాఁడగుచు నాహవదోహలిగాఁ డొకింతయున్. ౫౬

సీ. సమరాభిముఖులైన యమరవీరులఁ గిట్టి యనిమొనఁ దుత్తుము రాడవలదె
దర్పితదండయాత్రాభేరిభాంకారఝంకారముల మిన్ను చఱవవలదె
యుత్పలదళములయొప్పునఁ బైకొను నరిశిలీముఖముల నాఁపవలదె
తుంగమాతంగశతాంగతురంగాంగశకలకోటుల నేలఁ జమరవలదె
కలదె యొకనిఁ గొలిచి గర్వవిహీనుఁడై, యూడిగములు సేయుచున్నపతికి
ధూర్తవిజయలబ్ధి కీర్తిప్రతాపంబు, లసురసుతున కిట్టు లడఁగఁ దగునె. ౫౭

క. మన మితనికిఁ బగవారము, మనపగఱులు ప్రీతిపరులు మనవాక్యంబుల్
వినవొల్లఁడు ప్రహ్లాదుఁడు, మనకార్యం బెట్లు నిలుచు మాన్యచరిత్రా. ౫౮

గీ. ఆహిరణ్యకశిపునందు నీ"మామిడి, కిందిసోమ" రెట్లు బొంది యెత్తెఁ
బులికి మేఁకమఱక పుట్టినయట్లయ్యె, శిరసులెత్తి తిరుగ సిగ్గుగాదె. ౫౯

క. అనిమిషులితనికి సఖులై, మనుచుండిరయేని దివిజమర్దనకులముం
దనుమఱుపు పూర్వవైరము,మనముల నిడి పాముతోడిమచ్చికదగునే ౬౦

క. అందఱముఁ గూడి యీకను, గందుం దనుమాడి యొక్కకఠినభుజబలో
గ్రుం దెచ్చి రాజుఁ జేసినఁ, బొందు నమందాఘనిచయములు ఘోరములై.

గీ. రాజపుత్త్రుఁ దునుమరాదు వేల్పులచేతఁ, బడఁగరాదు దుశితపదవి చొరని
కార్య మెద్దిగలదు ధైర్యంబుతోనది, నీవు నిర్ణయించి నిర్వహింపు. ౬౧

మ. ఘనసంగ్రామపరుల్ హిరణ్యకశిపుత్క్ష్మావల్లభుం గొల్చి త
ర్జనముల్మీఱ సురేంద్రముఖ్యవిబుధవ్రాతంబు భీతిల్లఁ ద
ద్ధ్వనితాజాతముఁ బట్టి తెచ్చు మనమాద్యైశ్వర్యులం జేరి సి
గ్గున వర్తించుటకన్న మేల్గిరిగుహాశ్రేణీతటిన్ దాఁగుటల్. ౬౩

ఉ. పక్షికులేంద్రవాహనుని బల్విడిఁ దోలఁగరాదొ దేవతా
ధ్యక్షుని వైభవంబులు ప్రతాపమునన్ హరియింపరాదొ త
త్పక్షమువారి నెల్ల శితబాణపరంపరఁ గూల్పరాదొ యీ
యక్షము రాక్షసేంద్రసుతు నాడెడిదేమి వివేకహీనునిన్. ౬౪

చ. మనము దొలంగినప్పుడె క్రమంబున దేవతలెల్ల దైత్యరా
ట్తనయుఁడు వీఁడటంచు నతిదారుణవృత్తిఁ గడంగి దూషణం
బున కభివక్తులై నిమిషమున్ ధర యేలఁగనిత్తురేల యీ
ఘనునకుఁ జెల్లునా యసురకంటకుసఖ్యము సౌఖ్యహేతువె. ౬౫

క. మానంబు విడచి యన్యో,మానికులం గొలువలేము మన తెఱఁ గెటులో
మానము గలవారికి నభి, మానమురక్షించుటయె సమస్తశుభంబుల్. ౬౬
వ. అని నిజపక్షంబు రక్షోపేరు లుదారార్థగౌరవగభీరంబుగాఁ బలికిన పలుకులు
విని మనంబున మెచ్చి వినయవినమితసుధాశేమనుం డగువామనుండువా
రల కిట్లనియె. ౬౭
ఉ. ధీరులు శౌర్యసంయుతులు దీర్ఘవచోరచనాచమత్క్రియా
పారగులైన మీహృదయపద్మము లెంతయు సంతసిల్ల ర
క్షోరమణోత్సవావహ మకుత్సిత మార్యనుతంబు నైసుధా
హారులయత్నము ల్గలఁచునట్టి యుపాయ మొకండుగాఁ జెప్పెదన్. ౬౮
మ. చల మొప్పం బలిపంథినిర్జరతతి న్సాధించి వేధోవధూ
కలనిక్వాణవిపంచిక న్నిజయశోగాథాసహస్రంబు సం
ధిలఁగా నంశధురీణుఁడై ప్రతిభచే దీపించు దైత్యేశ్వరుం
దలఁపంగాఁ దగుఁగాక తత్సుహుని చేతల్లంత లూహింపఁగన్. ౬౯
క. ఏలికవృత్తి వహించిన, శీలికులకు నిహము గలదె పరముం గలదే
శీలించద నొకకార్యము, మేలెంచుఁడు నయము లెఱిఁగి మీమీయుక్తిన్.
చ. పతియతిమూఢుఁడైన బహుపాపసమన్వితుఁడైన రోగసం
తతి వినిమగ్నుఁ డేనియును దాంతియు శాంతియుఁ గల్గకుండినన్
సతులకుఁ బాయరానిక్రియ శౌర్యము ధైర్యము లేకయున్న భూ
పతిఁ దమకంబున న్విడువఁ బంతమె సేవకులైనవారికిన్. ౭౦
చ. క్రమమునఁ గాని వక్రమగుకార్యము చక్కన గాదు గాధపి
క్రమము వివేకహీనుఁ డగురాజునకున్ హితకారణంబు గా
దనుపలు నేఁడు దైవగతి సద్భుతశౌర్యసమేతులై యలి
క్రమమున నొందినారు మిము పౌరుషముల్ ఘటియింప వియ్యెడన్. ౭౧
క. సురపతికును నసురపతికిని, నిరతంబును క్షీరనీరనిబిడహృదయులై
నరిపాత్రము నెఱిచోటన్, సురపయుం గొలువ వాత్మసౌరత్వంబుల్. ౭౨
గీ. రాజులేనిబలము రాజ్యశత్రుండు, లేనిరాత్రి మగఁడు లేనిమగువ
పౌరుషంబులేని పతియును పృథగాదె, మీరలెఱుఁగరే సమిద్ధమతులు.
క. సంపాలుఁడు తనబలములఁ, బురిఁగొలుపకయున్న వానిపో టమరునె భూ
వధిరహితసేనయు నం, బరరహితస్తనము నేకపర్యాయంబుల్. ౭౪

వ. ఏ నెఱింగించిన తెఱంగ మీయంతరంగంబులం దరంగితంబై నయది గదా
గదాధరచరణసేవనచతురుం డగుప్రహ్లాదకుమారునకు నాహ్లాదంబు పుట్టు
నట్లు గొన్ని యుపాయంబులు వన్ని సర్వంబును శుభోదర్కంబు సేయు
దము వినుండనిన వెండియు వార లి ట్లనిరి. ౭౬

చ. కనలక దేవతావిభునికార్యవశస్థితియంద నిల్చుచు
*స్మనలను జేరనీఁడు లవమాత్రము నిర్జరశత్రుసూతి యే
యనువునఁ బుట్టెనో నిజకులాంబుధిశోషణబాడబాగ్ని యై
తనమదిలోనఁ బెద్దలప్రతాప మెఱుంగఁ డెఱుంగఁ డేమియున్. ౭౭

క. అతఁడే కైవడి నస్మ, న్మతమున కొనగూడి దివిజమర్దనలీలో
ద్ధతిచూపు శ్రుతిసుఖంబుగ, హితసూక్తులఁ దెలుపవే యహీనవివేకా.

వ. అనిన వారల కతం డి ట్లనియె. ౭౯

క. ఏకార్యంబున నసుర, త్రాకాంతుఁడు తెలిసి మనవ్వశంబునఁ దిరమౌ
నాకార్యము వినిపించెద, నాకర్ణింపంగవలయు నందఱు మీరల్. ౮౦

క. ఏకాలంబున నెవ్వని, కేకార్యము జరపవలయు హితవెఱిఁగి నరుం
డాకాలంబున నతనికి, నాకార్యము నలుప ఫలము నందఁగవచ్చున్. ౮౧

క. ఆరూఢయౌవనుండై, నారీజనసరసకేళి నర్మసఖుం డై
యారతిఁ బోవీరుఁడు సం, చారము లొనరించుఁ గృతకశైలములందున్.

సీ. మాధవవల్లరీమండపాంతరముల మధువేళ విహరించు మదమువదల
గ్రీష్మాట్టహాససంకీర్ణపుష్పంధయధ్వానంబు వినుఁ దపవాసరముల
శైలకందరనటన్నీలకంఠోత్తాలవైఖరి వాటించు వర్షలందు
నుద్దండపుండరీకోత్పలచ్ఛన్నదీర్ఘికల శారదవేళఁ గ్రీడ్యమలఁగు
హిమశిశిరసముచితమైన యిచ్చనిచ్చ, నంగనాలింగనాహ్లాద మాత్మఁ గోరు
నిపుడుప్రహ్లాదుఁడతనికినిందుముఖులఁ,గన్యకలఁదెచ్చియిచ్చిరాగమునొనర్చి

వ. నేర్పుమెఱసి కందర్పవిహారలంపటుం డగునిలింపారిం జేరి పర్యాయగతిం
జాటవంబు మెఱసి బాంధవం బతిదృఢసంధానబంధురంబుగ నమరించి
యమరులయంటు వాసి మననంటున మెలంగునట్లు చేసిన సకలశోభనంబు
లుం గరతలస్ఫటికంబుల - - - కరణీయం బగు నతండు. ౮౪

క: కులమున రూపున గుణమున, బలమున సంబంధమునకుఁ† బాత్రుండగుమీ
తలఁపునకు నెక్కినేనియుఁ,దలఁచిన పనులెల్ల సఫలతాయుతము లగున్.

---

* మనములఁ † బ్రావుండగు.

క. అదిగావున నీయత్నము, పదరక మన మిపు డొనర్పఁ బ్రాప్తము లగు సం
పదయును శత్రులగెలుచుట, విదితమనోవాంఛితములు విశ్వోన్నతియున్.

గీ. కామమోహితునకుఁ గాంతాజనంబును, ధనవిహీనునకును గనకచయము
వ్యాధిమగ్నునకును వలనైనయౌషధం,బొసఁగుటయునిజార్థయోజకములు

క. సంతుష్టులైనధరణీ, కాంతులు సేవకులకోర్కెఁ గావింపుదు రా
వంతయు నింత యెఱుంగని, యంతఃకరణంబు నిత్యరతిసులభగతిన్. ౮౮

వ. అని తామరససంభవశేముషీసముద్దాముం డగువామనాసురుండు పలికిన
నీతిప్రస్ఫీతం బగుసూక్తిజాతంబునకుఁ బ్రీతహృదయులై దైతేయు లాతనిం
దోకొని నిజనివాసంబులకు మరల నేతెంచి కౌతుకాయత్తచిత్తులై చిత్రజు
పూములుకులుం బోని తమకులపాలికాసంభవ లగుసౌభాగ్యధన్యలంగన్య
కలం బెక్కండ్రఁ దెచ్చియారక్కసులతేనితనూజునకుంగానుకసేయుటయు
నానందకందళితహృదయారవిందుండై హిరణ్యకశిపుప్రథమనందనుం డా
పృథులనితంబలంబరిణయంబై తరుణతరతరలసమీరకుమారతాండవితశిఖం
డకలతాతరుషండ మండితోద్యాన హృద్యపద్యాపరిసరంబులయందు మసృ
ణమసారమాణిక్యశకలమయకృతశైలకందరామందిరాంతరంబులయందును
నరవిందమకరందనిష్యంద బిందుతుందిలపయఃప్రవాహమనోహరంబు లగు
కేళికుల్యాకులంబులయందును నిందుకాంతసందానితసోపానపరంపరావ్యా
వృతప్రాసాదవేదికలయందును మదనవేదవిద్యావ్యాఖ్యానవైఖరీమౌఖరీమ
హోపదేష్టలై త్రివిష్టపవిమతులకు నభీష్టంబు లొసంగి ప్రసాదదృష్టిమధు
రంబుగ వారివారి యావాసంబులకుం బోవం బనిచె నంత నొక్కనాఁడు.

చ. హరునిమనంబు తుత్తుమురులైచన నేసినదంట మిక్కిలి
న్విరహులపాలిమంట నెఱవీరుఁడు మారుఁడు తియ్యవింట సు
స్థిర మగునిర్జరారిసుతుచిత్తము గెంటఁ బ్రసూనసాయకో
త్కరమున నంట నేసెఁ గడకంటికిఁ గోపపుఁబంట పాటిలన్. ౯౦

క. మరునిశరపుంఖములఁగల, కరువలిచేఁ దూలి యసురకంటకుహృదయాం
తర మతిభంగురగతిఁ ద, త్తరుణీకుచశైలసీమఁ దలఁదూర్చెనొనున్. ౯౧

సీ. హరిరూపదర్శనాయత్తంబులగుకన్ను లతివలకుచములం దంటి నిలిచె
విష్ణుకీర్తనములు విని చొక్కువీనులు తరుణులగీతామృతముల నానెఁ
బురుషోత్తమునివేడ్కఁబొగడుచుండెడుజిహ్వ సమదాంగనాధరాస్వాదమెఱిఁగె
జలజాక్షుపదభక్తిఁ బులకించునెమ్మేను ప్రమదలపరిరంభణములఁ బొదలె

నిట్లు ప్రహ్లాదవిభునిసర్వేంద్రియములు,మాధవారాధనక్రియోద్భోధముడిగి
నిత్యయౌవనపూర్ణలౌ దైత్యదత్త,కన్యకలయందెయాసక్తిఁగడలుకొనియె.

చ. కెరలు మదోదయంపుగిలిగింతలు వో నిడి బ్రహ్మచర్యని
ష్ఠురహృదయాంతరాళు లగుసూరిజనంబుల కైనఁ గామినీ
తరళకటాక్షవీక్షణసుధాకరచంద్రిక యింత సోఁకినం
గరఁగక యున్నె దైత్యకళికావిధుకాంతశిలాకలాపముల్. ౯౩

గీ. అంత నొక్కకందువందుఁ బ్రహ్లాదుండు, బాలికాశతానుకూలుఁడగుచు
వనవిహారకాంక్షఁ జన సముద్యుక్తుఁడై, మరునిజోడుకోడెమాడ్కిఁదనరి.

సీ ఉదయార్కబింబంబునొరవచ్చునెరమెచ్చు*చిగురుఁజెంద్రికచాయచేలమమర
గంధానుమేయంబుగా మేన నలఁదిన చర్చరపాంకానుమక్తి (?) దోఁపఁ
గంకణకుండలగ్రైవేయముద్రికాహారప్రభల రోహణాద్రిఁ బోలి
యాయాయిఋతువు లుపాయనం బొనఁగిన కుసుమంబు లలకలఁ గుస్తరించి
మదనశతకోటిలావణ్య మెదురుకొన్న, నిద్దమగుమూర్తియుద్దానసీడచూచి
కామినీమణిపరివారకలితుఁ డగుచుఁ, దనగృహోద్యానసీమకుఁజనఁదలంప.

శా. ఆదైత్యేంద్రకుమారుఁ గొల్చిరి మహోద్యద్రత్నహారావృతల్
పాదాబ్జక్వణదచ్ఛనూపురలు శంపాసంపదుద్వృత్తనుల్
మోదాపాదిసుగంధబంధురలు సంపూర్ణేందుబింబాననల్
యాదోలాంఛనమంత్రదేవతలు దైత్యాధీశకన్యామణుల్. ౯౭

వ. ఆప్రహ్లాదుం డాహ్లాదపరిపూరితహృదయుండై యమ్మదవతీశతంబుఁ గర్ణిరథా
రూఢంబు గావించి పూవుందోఁటకు హాటకవిమానారూఢుండై చనునవన
రంబున. ౯౮

సీ. శ్వేతాతపత్రాళి వెలఁదివెన్నెల గాసెఁ బార్వీకశశిపరంపరలఁ బోలి
కలహించురాయంచగములనందడి చూపెఁ గామినీకరదత్తచామరములు
కంతుసేనాకలకలము నాకర్షించె సర్వగర్భోక్తివీణాస్వనములు
కర్పూరకస్తూరికాశంకుమదకుంకుమాదిసుగంధము లతిశయిల్లె
మసగదిత్తుల (?) నించి పల్లకును జిమ్ము, సారపన్నీరనీరాతిశైత్య మొనఁగె
ననమయౌవనపరిపూర్ణుఁడసురరాజ,సుతుఁడువనకేళికరుదేరనతులమహిమ.

సీ. కొంద ఱాందోళికాసందోహముల నెక్కి కేళిఁ గొందఱు పల్లకీలనెక్కి
ప్రకటశిల్పము లైనశకటంబు లొకకొంద ఱెక్కి హయంబుల నెక్కకొంద

* చిఱుగు

టిభరాజముల నెక్కి హేమలేపములదూకొనుసర్వబంబరా(?)ల్గొండ డెక్కి
భీమసత్త్వము లైనవామీశతంబులపైఁ గొండ డెక్కి నృపాలగణిక
లనమపిశితవిశేషంబు లానవములుఁ,గుసుమఫలములుఁబట్టించుకొనియరిగిరి
రాజునిరుగడ రతిరాజు తేజులనఁగ,సరసవాక్కులనమృతవర్షములు గురియ.

క. దండెత్తు మరునిగతి నా,ఖండలరిపునందనుండు గనుపట్టె మహీ
మండలకుండల మగుతరు, షండనివేశమున సకలసౌఖ్యోన్నతుఁడై. ౧౦౦

క. పిడియేనికెమొత్తము తన,బడిరా నైరావణంబు బలభిద్వనిలో
నడరుక్రియఁ గనకకశిపుని, కొడు కుపవనవీథి నమరెఁ గొమ్మలుగొలువన్.

సీ. పేడాకుపొన్నలు చోడుముట్టెడుచోట సురపొన్న విరి తేనెఁగురియుచోటఁ
జంద్రకాంతములునిచ్చలుఁగరంగెడుచోటఁగపురంపుటరఁగులుగలుగుచోట
దరుణవాసంతికల్ దళ్లుగట్టెడుచోటఁ జిలుకబోదలు ముద్దుగులుకుచోటఁ
జలిగాడ్పునిసువులుతేలలుసూపెడుచోటఁ గోయిలలిగురాకుఁగొఱుకుచోట
గర్వితస్మరచాపటంకార మఖిల, విరహిజనమోహనస్ఫూర్తి బెరయుచోట
విపులవిహారణపరతంత్రవృత్తిహత్తి,విడిసెఁబ్రహ్లాదుఁడుద్యానవీథినడుమ.

చ. తొలకరి లేమెఱుంగు లనఁ దోయజగర్భుఁడు హేమపుత్రికా
వలుల సజీవభావమున వన్నియవెట్టె ననంగ నంగరే
ఖల విలసిల్లునంగనలు గబ్బున నిబ్బర మంది కొల్వఁగా
వలపుల*రాచవానిచెలువంబున రాజతనూజుఁ డుండఁగన్. ౧౦౩

క. తరుణులకు నుపవనశ్రీ, కరుణించి యొసంగురత్నకనకాభరణో
త్కర మనఁగ వారు వారికి, ధరియించిరి ప్రసవకల్పితము లగుతొడవుల్.

గీ. వనిత యొకతె కొమ్మ వంచి పూవులుగోయ, రాలెదనుజలోకపాలుమాళి
గొన్ని యతఁడు కీర్తికుసుమముల్ శిరసున, నావహించి మించియలరెననఁగ.

ఉ. ఇంతలె కాని నాకుచము లింతకు నెక్కుడు లేవు కామినీ
సంతతిలోన లేఁత నని సంజ్ఞ సురారికిఁ జేయుకైవడిం
గంతుని బెట్టుకోల యొకకన్నియ మారెడుపండ్లు పాణిప
ద్మాంతరసీమ నించె సరసాకృతిఁ గందుకకేళి సల్పుచున్. ౧౦౬

క. మరుతూపు విభునిచూపుం, గరమూలములందు నొకటఁ గదలక నిలువ
న్విరు లరవిరబాగున నొక, విరిబోఁడి నఖాంచలముల వేమఱుఁ జిదిమెన్.

---

* రాచవారి

క. కరకందుకమున నొకసతి, సురవైరిన్ వైవఁబూనుసుళు గతఁడు హృదం
తరమునఁ గని లీలాపం, కరుహముఁ దొలఁగించి దానికన్నులుగప్పెన్. ౧౦౮

చ. అలికులనీలవేణి విను మాపొదరింటికిఁ బోకు నీకుఁ గా
వలసినయేని యేమి కఱవా తరువాటమునందుఁ గ్రొవ్విరు
ల్వెలుచన నీదుమోవిఁ గబళింపఁగ *బొంచెను గండుఁదుమ్మెదల్
దలఁపవు ముగ్ధ వంచు నొకతామరసాక్షి యదల్చె నెచ్చెలిన్. ౧౦౯

క. విరిసినకుంతలబంధము, మురిసిననీవియును హస్తములఁబట్టి కృశో
దరియొక తెపసుపుఁబయ్యెదఁ, గరువలి జడియింపఁ గుంజగర్భము దూఱెన్.

తరల. పదను మీఱు రసాలపేశలపల్లవావళి ముక్కులం
జిదిమి కుత్తుకబంటి తద్రసనీధువుం గొని చొక్కున
క్కొదమకోయిలగుంపు కన్నులఁ ‡గోరగించెడుకెంపు సొం
పొదవెఁ బాంథులమీఁదికోపపు టుబ్బటంచు సతుల్ నగన్. ౧౧౧

మత్తకోకిల. తోరమౌ విరితేనెసంద్రపుఁదొట్టునం బడి యీఁదుచు
న్నారుసింగిణిమ్రోఁతలో యన మాటిమాటికి మ్రోయుచుం
దూరనెక్కి పరాగపంక్తులఁ ద్రొక్కి సౌరభ మానుచు
న్వారిజాక్షులచూపుచాయల వాలెఁ దుమ్మెద లమ్మహిన్. ౧౧౨

సీ. పల్లవపరిణాహపాదారవిందయుఁ గర్పూరరంభోరుకాండయుగయు
సుమరేణుసైకతసముదగ్రజఘనయు నవనవపున్నాగనాభితలయు
భ్రమరడింభకరోమరాజిరాజితయును శ్రీఫలస్తనకుంభశీలితయును
వల్లీమతల్లికాప్రోల్లసద్బాహయుఁ గ్రముకకోమలకంబుకంఠయుతయు
మధురసాదరదళపుష్పమంజరియు, ఖయును మాయూరపింఛాగ్రకేశపాశ
శాలియునునై నవనరమాచపలనయన,మమతఁబ్రహ్లాదునాహ్లాదమగ్నుఁ జేసె.

చ. అసురవరేణ్యుఁ గూడి హరిణాక్షులు వృక్షలతామతల్లికా
ప్రసవము లాహరింప ముఖపద్మము లించుకవాడుచూపెఁ జై
దుసికిలఁజొచ్చె ఘర్మభవతోయకణంబులు తొట్రుపాటునన్
విసవిసగాక మందగతి విభ్రమము ల్వెలసిల్లె నత్తఱిన్. ౧౧౪

క. ఆకాశకృష్ణవక్షః, స్వీకృతకౌస్తుభమువోలె వెలుఁగులతేఁడు
ద్రేకించెఁ బట్టపగ లతి, లోకములై కిరణపంక్తులు పిసాళింపన్. ౧౧౫

---

*బొంచిన ‡కోరకింపెడు.

వ. అంతఁ బ్రహ్లాదుండు ప్రచండమార్తాండకిరణమండలచండిమ సహింపనోపక రూపవతీసహాయుండై రాయంచమించుఁబోఁడులఁ గూడి సంచరించు రాజహంసంబునుంబోలె భాసిల్లి సలిలకేళికి నగ్గలించు నంతరంగంబు పొంగారనయ్యారామంబునం గలయం దిరుగం దత్పురోభాగంబునఁ బరమయోగియుంబోలెఁ బంకరహితస్వభావంబును రాకారాత్రియుంబోలెఁ జంద్రశీతలంబును భవసఖునివాసంబునుంబోలె మకరకచ్ఛపపద్మాదిసద్మంబును మహాగహనంబునుంబోలె నుద్దండపుండరీకంబును బుండరీకాక్షుపొక్కిలియుంబోలె సర్వతోముఖశోభితంబునునై నయొక్కసరోవరంబుఁగని కనకకమలకళికాపరాగపరంపరాపరిచయసరససలిలసమీరంబుల శరీరంబులకుఁ బ్రీణనంబు గావించుచు మదకలకారండవక్రౌంచప్రముఖఘనరనవిహగవిసరమసృణరణనంబులు శ్రవణరంధ్రంబులకుం బరమానందంబునొందింపం దత్కాసారసౌభాగ్యంబునకు మెచ్చుచు వచ్చి యచ్చటఁ బచ్చవిలుతువిడిదియుంబోని* గురివెందపొదరింట మృదులలతాంతశయ్యాతలంబుననుఖాసీనుండై మానవతీజనంబుల వారివిహారంబొనరించుటకు ననుజ్ఞ నొసంగుటయు.

క. జలకేళికి నుచితము లగు, వలిపంబులు గట్టి కనకవలయాదికభూ
షలు డించియు విలసిల్లిరి, లలనలు నీహారసమయలతలుంబోలెన్. ౧౧౭

గీ. కనకశృంగంబులును లక్కకరవటములు, నేత్రములు గందళీఫలనికరములును
మొదలుగాఁగలసాధనంబులు ధరించి,కొలనుఁజొచ్చిరిసంఫుల్లజలజముఖులు.

చ. కుచములకుంకుమ ల్చెదరఁ గుక్కినపూవులు పుక్కిలించుచుం
గచములు వీడ గండయుగకల్పితనూతనపత్రవల్లికా
రచనలు మిక్కిలిం గరఁగ రామలు కాంచనశృంగపూరితాం
బుచయము చల్లి రొండొరులఁ బూఁచి తనూతటిదాళిమీఁదటన్. ౧౧౯

గీ. చాలలోఁ తై నతత్సరస్సలిలపూర, మంగనలనాభిబిలములయందు నణఁగె
?నెంతగంభీరు లేనియునింతులకును, లోనుగాకున్నవారిని గాన నరిది. ౧౨౦

ఉ. చల్లిన మాఱులే కెదురు చల్లెడువారలుఁ జల్లినన్ హస
న్మల్లతలంబుగా నిజముఖంబులు ద్రిప్పెడువారు మూఁకపైఁ
జల్లుచు గెల్చుకొన్నసతిఁ జాగురె యంచు నుతించువారు నై
యుల్లసల్ సరోజలవిహారము సల్పిరి పొల్పుమీఱఁగన్. ౧౨౧

గీ. పడఁతి యొక్కతె కుత్తుకబంటినీట, నుండు నవ్వేళఁ గనుఁగొనునువిదపిండు
భ్రమరమిథునసమాశ్రితపద్మమనుచుఁ, జపలదృక్తన్ముఖంబుఁ బ్రశంసచేసె.

* గురువింద.

వ. అట్టి సమయంబున. ౧౨౩

సీ. తరుణీదృగంజనద్రవలతాకీర్ణమై యొకచోట నీలిమ నొదవఁ జేసి
వామనేత్రీకుచద్వయకుంకుమాలేపకల్పితచే నొకచోటఁ గెంపునెఱపి
వనితాజనాంగచందనరసాక్రాంతిచే ధావళ్య మొకచోట నావటించి
సుదతులపసుపుపయ్యెదలని గ్గొదవుట నొకచోట హరితాళవికృతిఁగూర్చి
కొలనుబహువర్ణసాంకర్యకలితమయ్యెఁ, గుట్టుబయలయ్యెఁగలఁకలోఁదొట్టుకొ
నెట్టివారికినేనియునిఁదుముఖులఁ, గలసిమెలసినఁగలుగునే గౌరవంబు. (నిమె
గీ. కామరూపుఁ డగుట గంధర్వమూర్తియ, య్యసురరాజసూతి యచ్చరలకు
నీడువచ్చుదానవేశ్వరదత్తక, న్యకలఁగూడి క్రీడ లాడఁదొడఁగె. ౧౨౪

కం. మరుఁడేయుతూపుగములకుఁ, దరుణీమణివీక్షణములు తావలొనఁగ ని
ర్జరవైరిసుతుని డెందము, గరఁగెన్ శిఖిత ప్తజతుశకలపరిపాటిన్. ౧౨౬

సీ. దానవాధీశవేదండంబు కాంతావశావశుం డగుటయ యాశ్చర్య మగునె
యసురమార్తాండుండు బిసరుహాలోచనాప్రభలకు లోనౌట యభినవంబె
రాక్షసాధ్యక్షనక్షత్రభానుఁడు కాంతలనుతారకలఁ గూడు టద్భుతంబె
క్రవ్యాదసింహంబు కలకంఠకంఠీగుహాలీనుఁడగుట మహాఘనంబె
యనఁగ జలకేళివిహరణం బాచరించె, సారకాసారనవవారిపూరవీచి
ఘటలఁగుటిలేందునిటలాసగంధగాత్ర, గంధకలితాంగుఁడై మరుత్కంపనుండు
గీ. కంజపత్రాక్షి యొార్తులాశాకరండ, తాడనంబునఁ జెనకిన దైత్యభర్త
దానికుచమధ్యవీథిఁ గెందమ్మినిచ్చె, ననవిలుతుఁ డేయుప్రథమబాణంబొయనఁ

ఉ. దానవరాజసూనుకరతామరసేరితవారిధారలన్
మానవతీశరీరనఖమండనముల్ పయిపూఁతలూడినం
గానఁగవచ్చెఁ బుల్కడుగఁగాఁ బ్రసవాస్త్రకృపాణపట్టికా
స్థానములందుఁ దోఁచునునుజాయలకైవడిఁ జూడ నందమై. ౧౨౮

గీ తనదు*లోఁదొడఁ దేఁటిముల్దాఁకెననుచు, మిట్టిపడునొక్కనునుజను†మిట్టలాఁడి
నోడకోడకుమనినాథుఁడూఱడించెఁ, జలువకౌఁగిటఁజిగియార‡నవదరించి.

ఉ. దానవభర్తరత్నములు తాఁచినబుఱ్ఱటకొమ్మునీట న
మ్మానవతీజనంబుఁ బలుమాఱును జల్లుచుఁ గ్రేళ్ళుదాఁటె వ
ర్షానవమేఘమండలము చల్లనియుల్లసితాంబువృష్టిచేఁ
గానవభూములుం దడుపఁగా నగువిభ్రమ ముద్భవింపఁగన్. ౧౩౦

* లోదడ † మిట్టలాని. ‡ నవధరించ్చి.

క. ఘలుఘల్లనఁ గరకంకణ,ములు మొరయఁగఁ గాంతలొక్క మొనయై నేత్రం
బుల ఫలములఁ బూబంతుల, జలజంబులఁ గప్పి రసురశాసనతనయున్.

గీ. కామినీప్రేరితానేకగంధతోయ, ధౌతనిజదేహుఁడై యొప్పె దైత్యభర్త
వడియుపూఁదేనెకాలువఁ గడుఁగఁబడిన, మేనుగనగల్గు మన్మథునేనుఁగనఁగ.

సీ. చక్రవాకస్తనాంచలఫేనహారంబు లదుకులువిచ్చి యిట్టట్టు చనఁగఁ
దరుణశైవాలకుంతలకలాప మొకింత పద్మాస్యమునఁ గొంత ప్రాఁకుదేఱ
సైకతజఘనచంచద్రాజహంససంపత్కాంచికలకలస్వనము లుడుగఁ
జపలకల్లోలభుజాబంధముద్రల జడభావ మెంతయుఁ గడలుకొనఁగ
లోఁగలఁగుట సంగమజ్ఞానిగాఁగ, శైత్యమును బారవశ్యంబు సంభవింప
దనుజకందర్పుఁ గూడినతరుణిపోలెఁ, గేళిదీర్ఘిక యొప్పె నవ్వేళయందు.౧౩౪

—:సూర్యాస్తమయాదివర్ణనము.:—

వ. అరవిందంబులవిందు మందమందకిరణప్రసారుండై చరమశైలశిఖాసుఖాసీనుం డగునంతఁ గాంతాసమన్వితుం డై దానవకాంతుండు సలిలకేళి చాలించి మడువు వెడలి తత్తీరంబున నుచితశృంగారాంగీకారంబున నభిరామమూర్తి యయ్యె నయ్యావర్తనాభులును నలుదెఱంగుల నలంకృతలై చెలంగుచుఁ బూజపెట్టిన వలరాజువాలురమ్ములుం బోలె భాసిల్లి రాసమయంబున.

గీ. క్రుంకుమెట్టదాఁకి గుజ్జెంబు ప్రొగ్గిన, నొంటికంటితేర నుండలేక
జిక్కి వాతె ననఁగ నర్కమండలము ప, శ్చిమపయోధిలోన శిరసుముంచె.

స్రగ్ధర. భానుండస్తాద్రి దాఁటం బవిరియుగొనుచుం బద్మసంఘంబులో భృం
గానీకం బార్తినొందెన్ హరిణకులము కచ్ఛాంతరక్షోణి నిల్చెన్
నానావృక్షాగ్రశాఖోన్నతగృహములలో నమ్మయూరాళి కన్నుం
గోనల్లోడ్చెం బ్రవాళాంకురరుచుల హరిత్కోణముల్ రాణ మీఱెన్.

క. మసమసగఁబడియెఁ బడమర, నిసువుంజీఁకటులమూఁకనీడలు దోఁచెం
గుసుమంబెట్టినగతియై, కస మెంతయు సగుణకాంతిగర్భిత మయ్యెన్.౧౩౫

గీ. సమయసింహంబు దివసగజంబు వ్రచ్చు, దొరఁగునెత్తురుకరణిసాంధ్యరుచి దనరె
నందు రాలినకుంభముక్తాంకురముల, తళుకు దళుకొత్తె నూతనతారకములు.

సీ. ఇల దనయంతయ కలదొ లేదో యని కొలువవచ్చిన నభోవలయ మనఁగ
బలిబంధనమునాఁటి బలుమేసుహరి పీడఁ దాచినఁ బోవక యేచె ననఁగ
నఖులు గప్పి పదార్థజాలంబుల మాయంబు నేయు పెన్మాయ యనఁగ
సూర్యవిజ్ఞానంబు సొరుగఁ గాలముమీఁద గవిసిన మోహవికార మనఁగఁ

గప్పె రోదోంతరాళ మఖండఖండ, పరశుగళమూలకాకోలబాంధవంబు
బంధకీగాఢరాగానుబంధబంధు, రము సగంధాంధకారపూరము గరంబు.

గీ. కాళియాహికి నై పింఛమాళికలఁ బఁ, బారలు కాళిందిలో నిబుద్బుదసమేత
భూరినీరప్రవాహంబుఁ బోలెఁ దార, కానమన్వితఘోరాంధకార మడరె.

క. అసితరసాలశరాసము, భసలకలభగుణముఁ గూర్చి *ప్రసవాయుధుఁ డ
య్యసతుల నుపపతులకు వెసం, గసుగందనికలువయంపగములం బొదివెన్.

సీ. వేగింపరానివియోగవహ్నులఁ గ్రాఁగి జక్కవపులుఁగులు సొక్కి పడియె
జడివట్టి వర్షించె నుడివోక పథికారుణాధరానేత్రపయోధరములు
బలిమిఁ గల్వకుఁ బోవఁ బయనంబు గాఁజొచ్చెఁ దామరనుండి లక్ష్మీమృగాక్షి
పతివోవఁ జింతాభిహతి నైరో యన దిగంగనలు చీఁకటిచేతఁ గప్పఁబడిరి
యవుడు రాజకన్యను రాజ్యంబునకును, రాజపుత్రుండు వచ్చు సంరంభమునఁ గ
నుదయశైలసమీపంబున న్యయ్యెఁ జేరె, యామినీకాముకుఁడు కళాధాముఁ డగుచు

గీ. గగనభల్లూకనిభు మోమునఁ గి యనంగ, రాత్రి కేతకభూరుహప్రసవకాంతి
యనఁగఁ దూరుపు తెలతెలనయ్యె నంతఁ, దారకారాజకరరాజి తారసింప.

గీ. పంచజనుఁ జంపి ఛేదించు పాంచజన్య, మంజనాభుండు యదువంశకంజనాభుఁ
డెత్తిపట్టిన చందంబు నిరవుకొలిపె, నక్తరుచియైనశశి యున్నఁబ్రథమశిఖరి.

ఉ. క్రేతలవింగుఁ డన్నఁగవ క్రీవలఁ గుంకుమపంకపత్రసం
ఘాతము గప్పినట్టి ఘనసకాంతిను తానలిలంబు లోచన
ప్రీతి యొనర్చెలు న్నపల్లంహితనూతనచంద్రతామ్రచం
ద్రాత్రపసంగలబ్ధి గలుషాంతిలోకతమాంధకాగమముల్. ౧౭౬

క. గరళశిఖు లాగగించిన, హరమూర్తులువోలెఁ దాగకాధీశకరో
త్కరమూ కరి మున్ననఁ ద్వ, సంతమిరోఘముల పలుపుగతులుచేసెన్.

చ. సకలదిగంత వాళిసదనక్షుదాంగంబులఁ గత్తించి పూ
ర్ణకుముదమిత్రచంద్రికలు సమ్మదరుచిం దిలకించెఁ జాతక
ప్రకరముఁ ద్రుంచినైచి సకుభాసలు యోగివరేణ్యబోధహా
ర్జ్నకరముల గాఁతమును నిష్టము సైనవికాసనంపదన్. (లుఁగులు

సీ. కానవాసినకుసుమములుఁ గ్రుంచిత్రుంచి వెన్నెలమీఁగడలుమ్రింగె నెలపు
పోరెండతాఁకున బెఱువోయిన కైరవోత్పలావలిమేని కుబ్బు వచ్చెఁ

* ప్రసవాయుధుఁడె యసతుల

జేఁజెత్తి కెరలు *గ్రీయూటతేటల చంద్రకాంతము ల్తాపప్రశాంతి చేసెఁ
జిమ్మచీఁకటిపేరిచీడ యంతయు వీడి బ్రహ్మాండభూజంబు పల్లవించె
నడరె నగవావచటులాట్టహాసవాన, వకరికరికాండకాండ కేవలసఖములు
దీప్రకాంతిప్రసారితదిఙ్ముఖములు, జలజరిపుసింహనఖముల †తళుతళుకులు.
ఉ. శీతలవాతపోతములచేతులు చూచుచుఁ గల్వలచ్చి కెం
తేతను పావహిల్లఁ దగుదీవెన లిచ్చుచుఁ బత్యగారముం
బూతముగాఁగఁ బాదతలము ల్పచరించుచు జ్యోతిరాగమ
ఖ్యాతునిలీల శీతకిరణాకృతి ప్రౌఢిమచూపె నేర్పునన్. ౧౫౦
వ. అప్పుడు శకుప్పాలం గుప్పలించుచుఁ దప్పుతొరి తోలంబుల నణంగిన
కాలాంధకారంబు దూరంబుగ వెడలించుచు నుడివోనిరతులం బతుల
చేత ‡నదమదమైనమదవతీజనంబులకు ముదం బొదవించుచు నదీతటంబులఁ
బుటపాకచటులం బగువియోగవేదనాజాతవేదంబున ఖేదంబునొందు విర
హుల కతినిగ్రహకారి యగుచు నగుమొగంబులం జిగిదొలంకు జీవంజీవం
బులకుఁ జేవదెచ్చుచుఁ బచ్చవిల్తునకు నిచ్చకంబును గమ్మతెమ్మెరకు సమ్మతి
యును గలువకుం జలువయును గైరవంబులకు గౌరవంబును నమృతంబు
నకు సుముఖత్వంబును సమకొల్పుచు వెలఁదివెన్నెల మిన్నునన్నెలయుం
గప్పి కర్పూరపరాగపర్వతంబు లేకీభవించి యుద్రేకించె నన విజృంభించె
నత్తఱి మత్తకాశినీచిత్తంబులుసీధురసాస్వాదాయత్తంబులయ్యెఁదత్త్వదార్థ
పారంబులు ప్రబలప్రసారితంబు లయ్యె నయ్యాతుధానుండు మానవతీ
సహితుండై బహువిధచమత్కారప్రకాశం బగునొక్కవివిక్తప్రదేశంబు
నందు నాసీనుం డగుటయు. ౧౫౧
గీ. పాటలప్రసూనపల్లవభంగశీ, తలము లైనసీధుధార లాని
గ్రీష్మతాపజనితఖేదంబు నదలించు, సతులఁజూచి విభుఁడు మతిఁజెలంగె.
క. జలరుహాకర్ణికమీఁదటఁ, దల మగుపూఁదేనె కరణి దరుణియొకతె వె
ఙ్గలమగు మధుపూరము కర, తలమునుచషకమునఁ బట్టి ధవు మెప్పించెన్
క. మును దా మానఁగ నొకచవి, వెనుక న్విభుఁ డానసాన వేఱొకచవి యా
వెనుక నఖులాని యిచ్చుట, వనితలకుం జెక్కుచవులు వారుణియొసఁగున్
ఉ. కొదలు మృదూక్తులు స్మదవిఘూర్ణితలోచనపంకజంబులుం
బధిలము లేని సిగ్గుమనుపట్లును దొట్రిలుచున్నయానము

* గి.యూాటు. †ధళుధళుకులు. ‡నదమదమైన.

త్తదనునిం బ్రోదివెట్టు మదిమ్రుబ్బును గుబ్బటిలంగ నింద్రమా
వదనలు పాన కేళివిభవంబు లొనర్చిరి వారివారికిన్. ౧౫౫

సీ. ఇదె తేనెపెరచూడు మించుకచవి యంచు నధరబింబఫలంబు నానకిచ్చి
యిదె పుష్పకందుకం బెద నించుకొమ్మంచు నురుతరస్తనకుంభ మురముసేర్చి
యిదె మృణాలమతల్లి పొదువుకంధరనంచుఁ గరకాండములచేతఁ గళముఁబట్టి
యిదె కల్వరేకు నీవిందుచేఁ జెమటవోఁ జిమ్ముకొమ్మని గోరఁ జీరఁ జేసి
నాథుఁ బోనీకయాఁగి నానావికార, చాతురీధాతురీతిప్రసక్తవచన
రచనగల్పించె నొకతె మప్రచురపాన, వికృతినో కాక మోహావ్రవేశముననొ.

గీ. చంద్రకాంతశకలచషకసంపూరిత, మధువుఁ గ్రోలఁగ్రోల విధుకరములఁ
బానపాత్రగరఁగుపరిపాటి మెఱుఁగక, వెలఁది యొక తె సారె వెదకఁదొడఁగె.

ఉ. నీలకనీనికావిజితనిర్జరనాయకరత్న యొక్కహాం
సాలసయాన సీధురస మానుచుఁ దత్ప్రతిబింబితాత్మప
ద్మాలఘుకాంతివాసనకునై పచరించిన కల్వరేకులం
చాలిక నవ్వఁగా వెఱఁజియాడఁదొడంగె నఖాగ్రధారలన్. ౧౫౬

సీ. వవనంబునకు నైనఁ బాయఁదట్టఁగరాని పయ్యెదకప్పులు బయలుపడియె
నధరపల్లవకాంతు లక్షిపద్మములందు వేడ్కనోయొక్కింత విశ్రమించె
మాటాడనేరని మార్గంబు విడనూకి ప్రౌఢిమ తనుదానె గాఢమయ్యెఁ
బరమయోగికినై నభావింపఁగారాని యానందసంపద యల్లుకొనియెఁ గనియెఁ
మఱపుఘనమయ్యెఁ జేష్టల తెఱఁగువికృతి,గనియెఁ దాలుతటికోవమిక్కడిలొచ
గాపిశాయనమదమత్తకరివరేణ్య,యానలకు నాథకీలితధ్యానలకును. ౧౫౭

వ. వెండియు నమ్మధుపానచేష్టాప్రకటనంబు కుకవికవిత్వంబునుంబోలె వికట
పదబంధవాక్యవైకల్యంబై యవివేకివితరణంబునుం బోలెఁ బాత్రాపాత్ర
వివేకదూరంబై సామజాలానభూమియుం బోలె బహుప్రకారమదచమ
త్కారసరసంబై మందానిలుచందంబున నానావిధపరిమళసంక్రమణరమణీ
యంబును గంధర్వలోక ప్రకారంబున బంధుర గాంధర్వసంధాన గంధిలం
బును నుపవనంబునుంబోలె నువవసంతసఖశిలీముఖముఖరితంబును నయ్యె
నయ్యెడ సయ్యాతుధానసూనుండు ప్రసూనవరంవరా పరికల్పితంబు ను
రురుచకమందారపల్లవకాండకిసలయవిసరవిరచితశయ్యాతలంబునుగర్పూ
రదర్పసారకాశ్మీరవిస్మేరసౌరభగర్భితంబును నైనశయ్యాతలంబునధిష్ఠించి.

సీ. పంచతంత్రంబులభావంబు లుబ్బించి యాలింగనంబుల నంటనలమి
సంస్కారముల షోడశస్థానములఁగల్గు కళ లొయ్యనొయ్యనె కరఁగఁజేసి
రాగంబు లెఱిఁగి సంయోగనీచాత్యుచ్చరతులఁగూడక తుల్యరతులఁగూడి
చక్రాదినుకముఖ్యచతురబంధంబులపాండిత్య మంతయుఁ బరిఢవించి
భావికృష్ణుండు గోపాలపద్మముఖుల, రాసకేళికిఁ దార్చునుల్లాస మెసఁగ
నొక్కఁడయ్యునుబెక్కండ్రయువతిమణులఁ, బరవశలఁజేసినంతనపతిచెవిభుఁడు.

వ. అట్టిసమయంబున. ౧౬౨

గీ. సతులతోఁగూడిరతిపరిశ్రాంతుఁడైన, దైత్యసుతు సేదదేర్పంగఁదలఁచెనొక్క
నవలతాన్తలతాంతగంధములుగొనుచుఁ, బొలిచెఁబ్రాభాతికానిలపోతకములు

గీ. ఆసవాస్వాదనిర్భరం బైనసురత, సౌఖ్యమధినాథుచేయఁ దేచ్ఛముగఁగాంచి
వేగఁ గరువలి వీవన వీచుచుండ, నందె నిద్రామహానందమతివపిండు. ౧౬౩

సీ. ఆకాశలక్ష్మినాసాగ్రముక్తాఫలద్యోతంబుచూపెఁ బ్రభాతతార
యెండకాలమునాఁటియేటినీరునుబోలె డొంకివెన్నెలయు నిట్టింకులింకెఁ
జలికందువఁ జరించుతెలిదామరయుఁబోలె మధువైరిడాకన్ను మైలవడియె
తెక్కలువచ్చి తామెక్కడికేగెనో చుక్కలగమి విచ్చెఁ జూడఁజూడ
జలజకాసారతటభూజకలితనిజకు, లాయకూలంబులందుఁ గోలాహలంబు
చేసెఁబులుఁగులుజక్కవచింతవాసెఁ, దలఁగెఁగందర్పుఁడానిశాంతంబునందు

ఉ. తూరుపు తెల్లనయ్యె హిమతుందిలమారుతలూనవృంతమై
జాఱెఁ దరుప్రసూనతతి *జారజవారము తట్టువారెఁ గ్రోం
కారముచేసెఁ గుక్కుటనికాయము కల్వలు గన్నుమూసె నం
భోరుహ ముల్లసిల్లె నలిపోతము గీతముచేసె నల్గడన్. ౧౬౪

గీ. సమయఖనికుండు ప్రాగ్దిశాశైలతటము, త్రవ్వ నుద్భవమైన కెందమ్మికెంపు
వట్రువయుఁబోలెఁజేఁకటికుట్రమన్నె, మూఁకవిప్పాచునుదయించెఁగాఁక వెల్గు

క. త్రిజగజ్జనసేవితుఁ డం, బుజబాంధవుఁ డుదయమైన భూసురముఖ్యుల్
భజియించిరి పాతకములఁ, ద్యజియించిరి దివ్యనవ్యతేజోధికులై. ౧౬౫

వ. ఇట్లు సూర్యోదయం బైనయనంతరంబ యాధైర్యధుర్యుండు భార్యాశతంబుఁ గృశోదరీసహస్రసేవితం బగుదాని నుచితప్రకారంబున నగరికిఁ బనిచి సనిచిననిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబున గ్రహకులశ్రేష్ఠు నారాధించి పురప్రవేశం బాచరించి విరించిసత్యలోకంబును వైకుంఠుండు వైకుంఠంబును దిలోచనుండు

*జాలజకారము.

కై లాసంబును బాలించుకై వడి జావడింపక నిజరాజ్యపరిపాలనం బూజ్యుండై యుండె నయ్యవసరంబున నొక్కనాఁడు సూచీముఖ శూర్పకర్ణ వృశ్చిక రోమ వికటశంబర దీర్ఘజిహ్వా మహిపాదు లగుమానుపాదుల యాదేశం బునఁ గావ్యోపదిష్టనయప్రయోగనిపుణుం డగువామనుండు తనకావించు కపటోపాయంబునకు నవ్వేళ యనుకూలం బగుట మెఱింగి సింగంపుగద్దియం బ్రొద్దుజరపుచున్న యన్నారాయణప్రియుం గూర్చి యి ట్లనియె.

—:వామనుం డనుదానవుండు కొల్వునకు వచ్చుట.:—

చ. అవినయదూర సర్వభువనాధిప ధీనిధు లెల్ల మెచ్చని
య్యవనితలంబు నీకరతలామలకంబుగఁ జేసి మించి శా
త్రవులను మిత్రుల న్సమపదంబున నిల్పితి విట్టినేరు పా
దివియు రసాతలస్థలము దిద్దెడువారల కైనఁ గల్గునే. ౧౭౦

సీ. వృత్రాసురారాతి మిత్రత్వమొనరింప ధనభర్త పర్ఘమబాంధవుఁడు గాఁగఁ
బానీయపతి సుహృద్భావంబు జరపంగ సఖుఁడై కృతాంతుండు సంతసిల్ల
మనులెల్లఁ జుట్టఱికమున మించి తిరుగంగ నెనరువాఁడై భానుఁడనుమతింప
వశుఁడై గురుండు సర్వంబుఁ బరీక్షింపఁ జంద్రుండు ప్రాణమై నవదరిల్ల
దివిజులకునెల్ల మొదలై నదివిజుఁడనఁగ, సద్గుణంబులయందునాచారమహిమ
బ్రస్తుతింపంగఁదొల్లింటి ప్రభువులట్లు,నాకితివి కీర్తి దానవచక్రవర్తి. ౧౭౧

మ. బలసౌభాగ్యవివేకవైభవములం బ్రఖ్యాతదానంబులం
గులవిద్యాగుణరూపశౌర్యమహిమన్ గోత్రావనజ్ఞానని
శ్చలత న్నిత్యదయావిశేషముల నాచారప్రభావోన్నతిం
గలరే నీకెన మూఁడులోకముల లోకఖ్యాత తేజోనిధీ. ౧౭౨

ఉ. మొన్నఁటిపిన్నపాపఁడ వమోఘపరాక్రమసన్నుతుండవై
మున్నిటివీరవర్యులకు*ముల్లొకయించుక చూపుచున్న మీ
యున్నతి చూచి నాహృదయ ముబ్బెడు బాంధవమిత్రవర్గముల్
నన్నుతి సేయ సద్గుణవిశాలుఁడ వైతివి మే లనందగున్. ౧౭౩

గీ. నీవు చుట్టమ వైన మనీషివర్య, చుట్ట మనరాదు రాజవై పట్టమేల
గుప్తకార్యంబుగలదువాక్రుత్తునొకటి, వినఁగవలతేని వినుము వివేకనిపుణ.

క. కార్యాకార్యంబులు దగ, నార్యులతోఁ దలఁపునేయనట్టిమహీశుల్
వీర్యసమన్వితులయ్యును, శౌర్యమునం గెలువలేరు సమదాహితులన్. ౧౭౪

* ముల్లోనరించుక.

ఉ. పెద్దతికంబునుం బ్రియము పెంపు వహింపఁగ రాజ్యమేలు మీ
పెద్దలు భక్తితోడ మముఁ జేరఁగఁ బిల్చి సమస్తకార్యముల్
తద్దయు నేము చెప్పినవిధంబున నాచరణంబు చేసి యా
గద్దఱు లైనశాత్రవుల కండలు చెండి రుపాయచాతురిన్. ౧౭౬
క. అదిగావున మామాటలు, హృదయంబున కింపుచేసి నేనియు భక్తిం
బాదలుచుఁ దద్వృత్తాంతము, ముదలించెదఁ దేటతెల్లముగ సుగుణనిధీ. ౧౭౭
క. లోకాలోకనగేంద్ర, వ్యాకీర్ణప్రథితగుణలతానీక మహా
భీకరశాత్రవమదద, ర్వీకరవినతాతనూజ విభవబిడౌజా. ౧౭౮
శా. ఉల్లోకామలకోమలేతరకళానుష్ణచ్ఛవిక్షీర*వాః
కల్లోలస్ఫుట పుండరీకదివిషత్కల్లోలినీమల్లికా
వల్లీపల్లవఖడ్గఖండనశరద్వార్వాహసందోహసం
పల్లాలిత్యమిళద్యశోధవళిమభ్రాజద్దశాశాంతరా. ౧౭౯
మాలిని. శతధృతికులదీపా సత్యభాషాకలాపా
చతురనయధురీణా శౌర్యబాణారిబాణా
వితరణరవిపుత్త్రా విద్వదుద్యానచైత్రా
ప్రతిభటమదశిక్షా బంధురక్షాతిదక్షా. ౧౮౦
గద్యము. ఇది శ్రీహనుమత్కటాక్షలబ్ధవరప్రసాదసహజసారస్వత చంద్రనామాంకభారద్వాజసగోత్రపవిత్రరామవిద్వన్మణికుమార రాఘవఘంటావధానపరమేశ్వరహరిభట్టారకప్రణీతం బైన శ్రీనరసింహపురాణోక్తంబునందు నుత్తరభాగంబునందుఁ బ్రహ్లాదగుణవర్ణనంబును ఋతుసమాగమంబును సతండు దైత్యకన్యకలం బరిగ్రహించుటయును వనవిహారంబును బురప్రవేశంబును ననంబరఁగు ద్వితీయాశ్వాసము.

---

*వాక్కల్లోల స్ఫుట.

శ్రీరస్తు.

నారసింహపురాణము.

ఉత్తరభాగము

తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీమందిర ధృతిమందర, భూమక్షేమాభిరామ పుణ్యతరమతీ
ధూమధ్వజభీమద్యుతి,ధామస్ఫుటహేతి రంగదండాధిపతీ. ౧

వ. ఆకర్ణింపు మట్లు శౌనకాదులకు రోమహర్షణుం డిట్లనియెఁ దనసూక్తంబులకు
ననురక్తుం డగుప్రహ్లాదుం గూర్చి వామనుండు. ౨

—: వామనుండు ప్రహ్లాదునకు నీతిం దెల్పుట. :—

క. జలమునఁ బుట్టిన జలజము, జలము విసర్జించినపుడె సమయువిధమునం
గులబలము విడిచి భూపతి, మలినుండగుఁ దేజ ముడుగు మఱిఁగుఱి జరగున్.

క. నీవెనరువార మిందఱ, మీనియతిని నిన్ను విడువనెఱుఁగక శాకం
బేనియు ఫలమూలజలము, లేనియుఁగొని నవయుచున్కి నీవెఱుఁగవొకో.

క. ఇదె బుద్ధిమంతుఁ డయ్యెడి, నిదె శాత్రవవిజయమునకు నేగెడి నీతం
డిదె మమ్ముఁబ్రోచు నిజమని, యెదురెదురే చూచిచూచి యిటుగావలసెన్.

క. కరనఖరలూనమగు విరి, పరికింపఁగ నెండిపోవుపరువడి మూల
స్థిరబలము లేనిభూపతి,పరిభవముం బొందుఁగాని ప్రబలఁడు మీఁదన్.

క. దాక్షిణ్యంబున మముఁ దము, రక్షించుచు శత్రుపక్షరక్షివిగా కీ
వక్షీణాక్షుద్రభుజా, శాక్షేయక్షతరిపుండవు గమ్ము కుమారా. ౭

క. తరతరమునాఁటి హితుల, న్నరపతి విడనాడి యురక నమ్మి యితరులం
బరివారముగా నేలిన, విరవిరగా కేల గాంచు విజయశ్రీలన్. ౮

క. తనవారి మీఱి చేసిన, పని ఫలితముగాదు వరటివద నివిరిన భూ
మిని గర్షకుండు విత్తర, కిన దానం గనునె ఫలము కీర్తివిశాలా. ౯

క. తెగటార్పవలయుఁ బగఱుల, తెగలకుఱికి నిప్పు దూదితిట్టలఁ బోలెం
బగవారిక్రింద నణఁగిన, మగవాఁడు మగువయును సమాను లధీశా. ౧౦

వ. విమలమనస్కులై కపటవృత్తి మెఱుంగనివారితోడ స
త్యము నతిశౌచముం గలిగి ధర్మమెఱింగినవారితోడ ను
త్తము లగువారితోడ సతతంబును మైత్రి యొనర్చు టొప్పు; జి
త్తము లోకరీతియైనవిమతప్రకరంబులఁ గూడు టొప్పునే. ౧౧
క. ప్రాణానిలముల కన్నన్, మానమె యధికంబు గాఁగ మదిఁ దలఁపని య
జ్ఞానికిఁ గీర్తులు గలవే, దానవకులనాథ మెత్తఁదన మిది తగునే. ౧౨
క. దనుజులకును ననిమిషులకు, నెనయవు డెందములు వైరహేతిమదర్పుల్
మొనలెత్తియుండుఁ బాముల, కునుమూషకములకుఁ గలదె కూటమి యెందున్
చ. ఘనతరదోర్బలోద్ధతి జగత్త్రితయంబును సంహరింప నో
పిన మముఁ జూచి దేవతలు భీతి నణంగిరి గాక మేము నీ
పనులకు రోసి పోయి తగుపట్లన యుండితి మేని యొంటిగాఁ
డని నిను నేమి సేయుదురొ యారయుమా నయమార్గచాతురిన్. ౧౪
గీ. అన్నశేషమున్న నాఁకలి చెడిపోవు, రోగశేషమున్న రూపు దఱుఁగు
శత్రుశేషమున్న ధాత్రికి ముప్పగు, సిరులు విరియు ఋణము శేషమున్న.
క. అదిగావున శాత్రవుల, న్మొదలంటం దునుమలేని మూఢాత్ములకుం
గదనజయము చేకూరునె, పొదలునె సత్కీర్తిలతలు భూఁగొమ్మలతోన్.
సీ. సంగ్రామముఖమహోత్సాహదోహలియైన విబుధాధినాథుని వెన్ను చఱచి
మంజుఘోష తిలోత్తమయు నాదిగాఁగల సింధురయానలఁ జెఱలువట్టి
నందనవాటికానందప్రదము లైనయమరశాఖుల మొదలంట నఱకి
ముల్లోకములు గిట్టి మువ్వెట్టి గొని శత్రు వనుపేరు కలలోన నైనఁ గనని
దితివధూగర్భశుక్తిమౌక్తికఫలంబు, కనకకశిపుండు తండ్రిగాఁ గలుగు నీవు
విమతమర్దనశాలివై వెలయుదేని, పరిమళము బంగరువునకు దొరకినట్లు.
క. ముదలించి చంపనోపక, మదనగురుఁడు నీదుగురుని మానిసిమెకమై
విదళించె నట్టికుహనా, విదుని న్భజియించె దీవు వేల్పనుబుద్ధిన్ ౧౭
మ. కనకాక్షు న్వధియించెఁ బోత్రితనుఁడై కంబంబులోఁబుట్టి శా
తనఖాగ్రంబుల వ్రచ్చె నీజనకునిన్ దండించెఁ బెక్కండ్ర న
ద్దనుజశ్రేష్ఠుల నిష్ఠురాననరుచు ల్దర్పింప నీముందటన్
జనకద్వేషి భజించు బేలు గలఁడే సప్రాణుఁడై యుండియున్. ౧౮
గీ. బలముఁ గులముఁ జలంబును గలఁడయైన, సకలసౌభాగ్యసంపత్ప్రశస్తుఁడైన
బూనుకొనితం డి పగయూఁగ లేనివాఁడు, మానములతోడియూఁడు దమిహిర తేజ

సీ. కరతలామలకసంకాశంబు లయ్యె నీ కఖిలవిద్యారహస్యంబు లెల్ల
భావసంభవుఁడును నీవు నేమవుదురో కాని లావణ్య మనూనతరము
గోష్పదాకృతి యయ్యెఁ గులిశాయుధునివిభవంబు నీయైశ్వర్యవారిధికిని
ముక్తాతపత్రమై మూఁడులోకములకు నీకీర్తిచంద్రిక నీడ యొసఁగెఁ
జతురకవికల్పశాఖి నీవితరణంబు, నీమహత్త్వంబు వర్ణింప నేరఁ డజుఁడు
నకట నీకేల పగవారి నాశ్రయించి, రాజ్య మొనరింప దీన గౌరవముగలదె.

సీ. ముదివేల్పుఁ గదిసి నెమ్మొగములు వగులంగఁ జెంపవెట్టఁగలేమె సింహశౌర్య
కంసారి నిద్రించుకడలి*వండలివండు చేసి చల్లఁగలేమె వాసవారి
పిడికిళ్ల నుష్ణాంశుఁ బొడిపొడి గావించి మేఁ జల్లుకొనఁగ లేమే బలాఢ్య
యనలజిహ్వాలు పల్లవావలిక్రియఁ దున్ని†తూఁటాడలేమె బంధురవిహార
నీయుపేక్షన యేమెల్ల నివ్వుఱుమీఁదఁ, గవిసియుండిననిప్పులగతి విహీన
బాహుశౌర్యులమైయుండి ప్రతిఘటించి, పలికితిమి దేవ వినవె నీపాదమాన.

సీ. బలిమిదప్పక మూలబలములఁ బోషించి జలగిరిస్థలదుర్గచయ మమర్చి
వనదుర్గములు గొన్ని వశములు గావించి చతురంగబలముల సంతరించి
చారచక్షువులచే శత్రుభూపాలవైభవమంత్రతంత్రసంపదలు దెలిసి
సామదానాదికసమయంబు లర్థయించు గుప్తకార్యజ్ఞానకుశలుఁ డగుచు
మించి సర్వాంగరక్ష గావించి నిశిత, నీతిదర్శనమున ధరణీవిభుండు
పరభుజాశౌర్యపాథోధిబాడబాగ్ని, వోలె నింకింపవలవదె భువనవంద్య.

ఉ. శాతకరాసిచే విమతసంహరణం బొనరింపఁజాలు నే
జాతిమనుష్యుఁ డైన బలసంభృతశౌర్యవివేకయుక్తుఁ డా
నాతఁడె సర్వలోకవిభుఁ డాతఁడె పర్వతపక్ష‡శాసనుం
డాతఁడె చంద్రఖండధరుఁ డాతఁడె పంకజనాభుఁ డెంచఁగన్. ౨౮

సీ. ఆదినుండియును నీయఖిలంబు జంగమస్థావరరూపమై తనరుచుండు
నందు జంగమములై యండజస్వేదోద్భవజరాయుజంబులవరుస నెనఁగు
స్థావరంబులు మహీధరపాదపాదు లేతద్వయాన్యము లేదు తర్కశయ్యా
నారెంటిలోన ముఖ్యములు జంగమములు వానిలో మనుజులు మానధన్యు
లానరులకన్న దేవత లధికతములు, వేలుపులకన్న నసురులు వెగ్గలంబు
తత్కులంబునఁబుట్టియుఁదగునెయిట్లు, దానవాధీశతనయయీతడమఁదనేము.

*బండలివండు. †తూటడలేమె. ‡శాతనుండు.

క. తనువెత్తినందునకు రిపుఁ, జనముల భంజింపవలయు సద్భోగంబుల్
గొనవలయు బంధుపోషణ, మొనరింపఁగవలయుఁ జయము నొందఁగవలయున్
క. సంతుష్టి లేని విప్రుఁడుఁ, సంతుష్టుం డైనవిభుఁడుఁ జదియుదు రెండుర్
సంతుష్టి లేక యునికియు, శాంతినిధీ రాజునకును సంపద నొసఁగున్. ౨౭
క. అడఁగినవారల శాత్రవు, లడఁతురు ఛల మగ్గలింప నడఁగక పరులం
గడకంటఁ జూచుధీరుల, *కడఁగొలుపవు శత్రునికరగర్వస్ఫూర్తుల్. ౨౮
క. అమరులయమరత్వము నీ, దుమనంబున నెన్నవలదు ధూర్జటినిభవి
క్రమ వారినెల్లఁ బదహతిఁ, జమరుదు మే యమరతాప్రశస్తి యడంగన్. ౨౯
క. ఘనకీర్తికారణంబులు, మునుమును ధర్మార్థకామముల కాశ్రయముల్
దనుజేంద్ర దానవాధిప, తనువులకు న్నాటి గావు తక్కినతనువుల్. ౩౦
క. పంచత్వము నొందకమును, సంచితములు సేయవలయు సకలార్థంబుల్
పంచత్వము నొందినత్తుద, నించుక గొఱ యగునె నిర్జరేశ్వరుఁడైనన్. ౩౧
వ. అనిపలికి వామనుం డామహాత్మునితోడం దనతోడిదనుజవీరులఁ జూపి యి
ట్లనియె. ౩౨
సీ. పోదివి ముష్టాముష్టిఁ బోర నింద్రునినైన గెలువఁజాలిన కాలకేయుఁ డితఁ
డానవబిందుమర్యాద నంబుధు లేడుఁ ద్రావనోపిన కాలదంష్ట్రుఁ డితఁడు
తాళంపుఁజిప్పలలీలఁ జంద్రార్కులఁ గదియింపఁ గల శూర్పకర్ణుఁ డితఁడు
కులనగంబుల నైన గులగులగాఁ గేలిబిరుసు వాటించు శంబరుఁ డితండు
దక్షుఁడాహవమునకు ధూమ్రాక్షుఁ డితఁడు, కాంచనాహార్యధైర్యుఁడీకంకటుండు
భూమిచక్రంబు నొక్కటఁ బూనిపట్టి, పేమణము సేయనోపునీదశాపణుండు.
క. ఖరుఁ డనుదానవుఁ డితఁ డతి, ఖరకరతేజుండు మున్ను గగనచరుల ని
ష్ఠురుల నుకేతుకుమారుల, నరికట్టం దూపువాన నంటఁగఁ బట్టెన్. ౩౪
ఉ. అత్యయసత్త్వశాలి కపిలాక్షుఁ డింతం డొకనాఁడు పుండరీ
కాక్షునివాహనం బగు ఖగాధిపుఁ డంబరవీథి నేగఁగాఁ
బక్షములూఁచి ముక్కుఁ గఁబట్టి ప్రయాసము సేయఁగాంచి యీ
రాక్షసులెల్ల మాన్చిరి భరంబుగ నీతనివిక్రమోద్ధతిన్. ౩౫
సీ. కల్పకేతుఁ డితఁడు కల్పాగ్నిసమమూర్తి, దీర్ఘజంఘుఁ డితఁ డుదీర్ణబలుఁడు
వక్రదంతుఁ డితఁడు శక్రాదులకు నైన, గెలువరాదు సమరతలమునందు.

*కడగొలుపడు.

క. నియ్యాసతి గలిగినచో, నియ్యాన సమస్తదేవనివహము నెల్లం
గయ్యంబునఁ బరిమార్చెద, రియ్యసురులు నీవు వీరినేలుట తగదే. ౩౭

క. ఆరూఢశౌర్యసంయుతు, లై రణమున భయములేక హాలాహలాశిన్
శౌరి నజునైన గెలుతురు, వీరలు నీమూలబలము వీరవరేణ్యా. ౩౮

క. అట్టట వేలుపుగమిఁ జే, పట్టకుమీ ప్రాఁతవారి పట్టుడుగకు నీ
యట్టి మహాత్మున కేటికిఁ, దట్టువడ స్వీరకర్మధర్మ మడంపన్. ౩౯

—: వామనుఁడు ప్రహ్లాదునకు హంసునికథ చెప్పుట. :—

వ. ఏతదర్థంబై యొక్కయితిహాసంబు గల దాకర్ణింపు మని వామనుం డారాత్మ
సాధ్యత్వుతో ననియె మున్ను సుమాలివంశకు శేశయహంసుం డగు హం
సుండను దానవోత్తంసుండు వెలయు నబ్బలియుండు. ౪౦

క. తలమాసూడిన మొదలున్, జలరాసులనీఁదు సప్తశైలములూఁచున్
జలజలఁ జుక్కలరాలుచు, నిలరాచు న్భుజగకులము నేఁచు న్వేఁచున్. ౪౧

క. సురలోకమువారల నీ, నరలోకంబునకుఁ దెచ్చు నరసురలోకే
శ్వరుల భుజగేంద్రలోకాం,తరమునఁగొరించు దోర్మదము పూరించున్. ౪౨

సీ. ఆతపత్రచ్ఛాయ నరుదేరనొల్లఁడు నందన*వనినీడయుండె కాని
యొఱగుంముడా† మీఁదనొఱగంగ నొల్లఁడు రంభపాలిండ్లయూరలనె కాని
పార్థివం బగుభుక్తి పాటింపఁగా నొల్లఁ డలఘుసుధాసుధారలనె కాని
గజరథాశ్వముల నెక్కఁగ నొల్లఁ డమరర్షితతికృతబ్రహ్మరథంబె కాని
సత్యలోకంబుఁ బాలించు శంభులోక, మేలు శ్రీవిష్ణులోకంబు లాలనంబు
సేయుఁబాతాళసురపదక్షితితలముల, ‡నుంబళికినిచ్చుఁదనుగొల్చియున్న ప్రజకు

క. యోగబలంబున నతఁ డీ,లాగున నానానిలింపలాఘవకరుఁ డై
యాగములు సేసె సిరు లుప, యోగించె నవీనశక్తి నొనరెం దనరెన్. ౪౪

ఉత్సాహ. హరునిఁ గొల్వఁ డజు భజింపఁ డంబుజాక్షు సేవకుం
జొరఁడు హోమవిధికి రాఁడు సూర్యుఁ బేరుకొనఁడు సు
స్థిరచతుర్ద్వయాంగయుక్తదివ్యయోగసిద్ధివి
స్ఫురితుఁ డై నిశాటరాజు పొడవువడసెఁ గీర్తులన్. ౪౫

క. జలములు నగ్నులు నింధన, ములుఁ దక్రక్షీరదధి*సమూహమునం దే
నెలుఁ దండులములు మొదలుగఁ,గలిగించు నతండు యోగగౌరవసిద్ధిన్. ౪౬

---

*వననీడ ‡ ఒరగుమూఢా. †యుంబళి †సమూహమునం

ఉ. దానవనాథువంపున నుదగ్ర*బలాఢ్యులు వెగ్గలంబుగా
మానిసిదిండిమూఁకలు సమస్తజగంబుల నాక్రమించి పై
మానికులన్ బలారిభవమాధవధాతలు మున్నుగాఁగ నె
చ్చోఁ నిలుపోపనీక వెసఁ జోఁపిరి తేనియయీఁగలుంబలెన్. ౭౭

క. బొక్కలు చొఱఁబాఱిరి తము, నిక్కువలకుఁ బాపి దానవేశ్వరయోధుల్
కక్కసపెట్టిన గాలియు, †బొక్కుచు శేషాదులైనభుజగాధీశుల్. ౭౮

క. ఉర్వీవలయం బంతయు, నిర్వీరంబయ్యెఁ బ్రజలు నెళవుల కెరవై
పర్వతములఁ బాథోధుల,‡చేర్వల వసియించి రధికచింతాపరతన్. ౭౯

ఉ. లోకములెల్ల నిట్టు లతిలోకపరాక్రమవిభ్రమ†క్రమో
త్సేకధురీణుఁడై యసుర చేకొని యేలుచునుండ గాఢశో
కాకులచిత్తులై యమరు లందఱు దుగ్ధపయోధి యుత్తర
శ్లోకటకంబునందుఁ గడు సందడిగా గమిగూడి వాడుచున్. ౮౦

సీ. నిశ్వాసధారలు నిగుడించువారలు శిథిలమానసములఁ జివుకువారుఁ (వారు
దలయూఁచితలయూఁచితగ్గిమ్రగ్గెడువారు ముఖకాంతులఱి ముచ్చముణుఁగు
నంతఃపురక్లేశ మరసి ఘూర్ణిలువారు శిశుదైన్యమునకునై చిముడువారు
మాటలాడఁగఁబోయి మాటతోఁపనివారు మతిలేక చేతిది మఱచువారు
బాపురేదైవమాయనిపనువువారు,నిదిమహోత్పాతమనిహాంసునెన్ను వారు
నగుచు దైవతమునిసిద్ధయక్షసాధ్య,వసులుబెగడంగఁజూచి శ్రీవరుఁడుపలికె.

శా. ఓహో మీ రొకయింతసేపు నిలుఁడే నూహించి లోకత్రయ
గ్రాహిన్ దేవవిరోధిఁ ద్రుంచునయముం గావించెదన్ మీకు నే
లా హైన్యంబు వహింప యోగవిభవోల్లానంబుచే వాని కీ
మాహాత్మ్యం బొనగూడెఁ గాక యితరు ల్మాతే మదుగ్రాసికిన్. ౮౧

క. మాయాబలమున రాక్షస, నాయకుని జయించి శంభునలినానవమరు
న్నాయకముఖ్యులు మెచ్చఁగఁ,జేయుదుభద్రంబు సిరులుచేకుఱ మనకున్.

వ. ఆ రాక్షసుండు త్రిలోకాధ్యక్షుండై యునికి మానవమానంబున లక్షహాయ
నంబు లయ్యెఁ దదీయం బగుపుణ్యఫలం బగు నింతియ యుశర్కశనయ
తర్కనిపుణుండనై సర్వంబును శుభోదర్కంబు చేసెద మీరు మీవలసపట్టు
లకుం జనుం డని పచ్చపట్టుబట్టగట్టు దేవర వియచ్చరుల నుపలాలించి విమ

*బలాగ్నులు. †బుక్కుచు ‡....ర్వలవశియించ్చి. † క్రమోచ్చేక.

ధరవిధివిబుధరమణులం బిలిచికొని సురగురుసమేతంబుగా నంతర్ధానంబున నవధరించి యొక్కయిక్కువ నధిష్ఠించి. ౫౮

క. భావించి కల్పతరువుల, రావిం చిట్లనియె హంసరక్షోహంసం
బావసుధాస్థలి నున్నాఁ, డీవేళ జగంబులెల్ల నేలి యలసుఁడై. ౫౯

గీ. ప్రతిదినాభ్యాసనైశిత్యపటిమ నెసఁగు, యోగవిద్యయువిడనాడి భోగపరత
నున్నదై తేయుమాయచే నోర్చుపనికి, నిదియెయభిసంధి వింటిరె వృక్షపతులు

వ. మీరు మీయేనుదెఱంగులవారునుం గూడి కుతలంబున కరిగి యదృశ్యాకారంబున దానవవీరునంతరంగంబు నధిష్ఠించి యతనికి నశ్రాంతవిశ్రాణనపరాయణత్వంబు నుద్బోధింపఁజేయుండు పొం డనిన నా*విదురువెల్లిపొదలు గదాధరువనుపు ననుసంధించుటకునై వసుంధరకు నవతరించి దివిజారిహృదయప్రవేశంబు సేయుటయు. ౫౭

గీ. సిరము పట్టినకై వడి దివిజవిమత, పరివృఢునిబుద్ధి పెటిల్లెఁ బ్రౌఢగాఢ
వితరణస్ఫూర్తి కామినీవిభ్రమములఁ, గాముకునిబుద్ధి రాగంబు గ్రమ్ములీల.

సీ. బలిమి విద్వజ్జనంబుల నమారాధించి గుప్తదానములుగాఁ గొన్ని సేయు
నాచార్యగురుమిత్రయాచకావళికెల్లఁ దుదలేకతోరహాతులగ నొసంగుఁ
బేదలసాదలఁ బిలిపించి వారికోర్కికి నలుమణుఁగుగాఁ గేలికిచ్చు
యోగసిద్ధులమంచు నొకకొన్ని బూటకంబులు పన్నువారి కేప్రొద్దురాల్చు
వందిమాగధకవినటావళులనెల్లఁ, గనకవృష్టులఁ దడిపించుఁ గామినులకు
నభిమతార్థప్రదానంబు లాచరించు, వాసవారాతి వితరణోల్లాసి యగుచు.

గీ. అడుగువారు లేని యట్టి దినంబున, సురవిరోధినోరు చొరదు కూడు
వ్యసనవంతుఁడై నవానికిఁగలుగునే, ధీరతయును నయవిచారతయును. ౯౦

క. అనుదినముఁ గరవటమునం, జన మించుక తివియఁదివియ సంకీర్ణంబై
చనుగతి దానవుసిరి పలు, చన యయ్యె ననంఖ్యదానసంభావనలన్. ౯౧

సీ. వైకుంఠపురలబ్ధవైదూర్యరాసులు వైధాత్రపట్టణవజ్రమణులు
నీలకంఠావాసనీలమాణిక్యంబు లమరేంద్రుపీటి ముత్యాలసరులు
గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వనగరాబ్జరాగదళంబులు నాగనగర
మరకతంబులు మహీవరజయసంప్రాప్తగోమేధికంబులుఁ గుందనంపు
గట్టునందలి పుష్యరాగములు జలధి, విద్రుమద్రుమఖండము ల్వెచ్చపెట్టి
పచ్చపైకంబు లేకుండెఁ బాకవిమత, విమతుఁడాలోచనములేని వెడఁగునీగి.

*(విదర)విదురువెల్లిపొద-విదురు-(రాల్చు)ఇచ్చు,వెల్లి=తెల్లని,పొద-కల్పకము.

గీ. గరుడగంధర్వకిన్నరసురకుమార, వర్గములు *మేళగాలు కై వడి నిజాను
కూలవృత్తిఁ జరింపఁ జకోరనయన, లసురకులనాథుపట్టనంబవుడుసొచ్చి.
వ. విహరించుసమయంబున. ౭౪
సీ. ఉన్నయట్లన యుండి యీూరక మధుమాస మఖిలాభిరామమై యవతరించె
వలయయానములతో మలయానిలంబులుత్రొక్కనిచోటులుద్రొక్కఁదొణఁగె
వలరాజు నెలరాజుఁ జెలికాఁడుతనమున నిఖలమోహనలీల నెళవుకొనిరి
మరలఁ బ్రాయమువచ్చెఁ దరులతావితతికి మగువలకోపంపుమరులు మానె
గోఁకెహరిణినిహరిణంబుకొమ్ముచిమ్మె,చంచువునుజంచువునుగూర్చెనంచజోడు
తాపసులబ్రహ్మచర్యంబుతావుదలరె,నద్భుతోదయమగుమాధవాగమమున.
వ. అంత నొక్కకందువం బురందరప్రేషిత లగుయోష లశేషసంరంభనము
జ్జృంభితలై మురజంబులపై వైచిన బిరుదచామరంబులునుబూదండలునుట్టిన
దండియలునుబురోవీథిమెరయుమలహరులుంగల్గి వెలిహజారంబుననిండు
కొలువై యుండినదానవమండలేశ్వరుం గని యతనికనుసన్న నుచితస్థానం
బుల నాసీనలై దేవా యీవచ్చినవార మెల్ల మును నల్లనేరేడుమ్రాని
క్రింద నీడలం గ్రీడించువారలము గంధర్వులకును మాకును సంబంధగం
ధంబు గల దలఘుతరప్రచారం బగునీకీర్తిసౌరభంబు నాఘ్రాణించి శీఘ్ర
వేగంబున ద్విరేఫంబులం బోలె నేతెంచితిమి మమ్ముం గరుణించి మాయా
టపాటలు పాటింపు మని వీణియలు తాటించి. ౭౬
క. †అపాతమధురగీతక, లాపంబున శ్రుతులు దనిపి లాస్యవిలాస
శ్రీపరిపాకమునఁ ద్రిలో, కీపతిడెందంబుఁ గరఁచి కేళీపరలై. ౭౭
క. నగవులఁ జూపుల మాటలఁ, దగవులఁ గందర్పశాస్త్రదర్శనముల నా
జగదేకత్యాగికి వా, రగణితపరమానురాగ మమరించుటయున్. ౭౮
గీ. నగరులోన రొక్కనాణెంబు లేకుంట, మెఱుఁగి హంసదైత్యుఁ డిచ్చెవారి
కన్న దనియ హారకటకకేయూరకి, రీటపదకవలయకోటు లెల్ల. ౭౯
ఉ. ఇచ్చిన మెచ్చి వల్కి రసురేశ్వర యేటికి మాకు నీగి మా
వచ్చుట నిన్నుఁ గొల్చుటకు వచ్చుట యిచ్చక మింత లేదు మా
ముచ్చట దీరఁ గొన్నిదినముల్ భవదంఘ్రులు సేవచేసి నీ
నచ్చిన నాగవాసములనంటున నుండెద మన్న నాతఁడున్. ౮౦

*మేళగారు. †ఆపాదమధుర.

క. ఆమేళముతో నిట్లను, భామామణులార యోగిపని యెంత సుమున్
గామించి కొలువ వచ్చితి, రే మంచిది యయ్యె నిలువుఁ డిచ్చోననుచున్.

వ. వారలకుఁ బూర్త్వావశిష్టంబు లైన యష్టాపదవిశేషంబులు పరామర్శించి
పేరుపేరివరుస మేలువెచ్చంబునకు నిచ్చి వియచ్చరనగరోపమంబు లగు
విడుదు లొసంగిన నాకపటనటీనటఘుట లాపుటభేదనంబున నిలిచి యప్పట
ప్పటికి నప్పిళితాళికి నుల్లాసంబు దెచ్చు పౌరపాచ్చెపుటిచ్చకంబుల మెచ్చు
వడయుచుఁ దొడిమ విడిచినయుర్వారుఫలంబునుంబోలె సర్వసేవకసమూ
హంబునందును నిర్వాంఛితుం గావించి సేవించి రయ్యవసరంబున. ౨౧౨

క. మదనుని యాఱవబాణము, మదిరాకన్యకకు మేలుమానిసి యై యా
మొదలిటివేలుపుదొర నద,మదమగుఁ దుదలేనిరతుల మాపున్రేపున్. ౨౧౩

క. రాగాంధుఁ ద్వ్యక్తబాంధవు, భోగాంబుధిమగ్ను నన్రపుని విడిచి నిజో
ద్యోగంబు లుడిగి వెలవెల,నై గడిసీములకుఁ జనిరి యాప్తులు హితులున్.

వ. పరివారంబునుం బరిహృతజీవితం బగుటఁ బలుదెఱంగుల నంతరంగంబులం
బొక్కుచు దిక్కటకంబు లధిష్ఠించె నిట్లు. ౨౧౪

సీ. చివికి రూపఱిపోయె నవరత్నమయశతాంగములు వానల నెండగాలిఁదూలి
గజహయంబులుగడ్డిగాణంబులెఱుఁగక నాఁడునాఁటికిఁదొంటిపోఁడిముడిగె
బంగారుప్రతిమల ప్రతివచ్చు ననవచ్చు నుడిగంపుఁగొమ్మలు బడుగు లైరి
దండనాయకులు మిత్రములు నీతిజ్ఞులు గురువులు దిటదప్పి కొంచెపడిరి
మధుమదాయత్తుఁడై మేనుమఱచిమదిర,నంటువాయఁగనీకపుష్పాస్త్రవిశిఖ
శిఖలజంతికతోలులై నచిత్తమగల,హంసుఁడెరగొసియుండునయ్యవసరమున.

క. తనరాజ్య మెల్ల నీక్రియ, నను వేదుట యూడిగములయందలిజనము
ల్వినిపింప విని నిశాటుఁడు, తనమదిలోఁదలఁచె వజ్రధరుఁదలఁచుటయున్.

సీ. ఆకుపచ్చనిచాయ నవఘళింపెడు వేయుహాయములఁ బూనినయరదమెక్కి
ధూమావృతానలద్యోత మై స్ఫీత మై ఝుంపతో నళనిధ్వజంబు గ్రాల
హరిచందనాలిప్త మగుప్రకోష్ఠము గల పిడికిటఁ బట్టినభిదుర మమర
హారకిరీటకేయూరతులాకోటికంకణాదులకాంతి కడలుద్రొక్క
నలఁచివైచినహరిచందనంపువలపు,ప్రబలినలుదిక్కులందునుగుబులుకొనఁగ
దివ్యమాల్యాంబరాద్యుతిభవ్యమూర్తి, మహితలంబున కేతెంచెమఘవుఁడపుడు

క. ఏతెంచి తగినవిధమున, దైతేయాధీశుఁ గాంచి తత్పదములపై
భూతలము మ్రోవమ్రొక్కిన, నాతండ త్యాదరమున హా వలదనుచున్.

వ. ప్రత్యుత్థానం బొనరించి యాదిత్యపతిం గౌఁగిలించుకొని యాతిథ్యంబొసంగి తథ్యంబులు హితంబులు నైన వాక్యంబులు గొన్ని వక్కాణించి పిశిత భుక్కులశ్రేష్ఠుం డిట్లనియె. ౯౦

శా. అన్నా యన్నలుఁ దమ్ము లైనమిము మన్నాక్షేపము ల్వల్కి నే నిన్నాళ్ళేలితి మూఁడులోకములు మిమ్మేప్రొద్దుఁ గారించితిఁ వెన్నుం డుగ్రుఁడు నల్వయు న్ననుచుబల్వీళ్ళాఁగితిన్ లోకర క్షోన్నత్యంబున కోప భోగములయం దాసక్తిఁగొంటిం గడున్. ౯౧

గీ. ప్రాజ్ఞుఁడవు నీవు నయకళాప్రౌఢమతివి,యాబృహస్పతినీకూర్చునాశ్రితుండు తాళికలవాఁడ వోపుదు ధరణిభుజగ,సదననాకంబులొక్కట నవదరింపు.

క. ఏకాతపవారణ మగు, లోకత్రయ మేలు మసురలోకమును మఱు ల్లోకము సరిగాఁ జూడుము, నాకాప్తుఁడ వగుచు నుండు నాకాధీశా. ౯౩

గీ. అలినఁ గపటనాటకారంభనిపుణుండు, నేఁడు చిక్కె *మత్తికాఁడు నాకు ననుచు వజ్ర దలఁచి హస్తాబ్జముకుళిన, శాలి యగుచు దనుజపాలుఁ బలుకు.

మ. తపముల్ సేయుచు వస్సికస్సి విపినాంతర్వాసులై పద్మజ త్రిపురధ్వంసులచే వరంబు గొని దైతేయాఁచేఁ జచ్చిన ట్టిపలాదుల్ నినుఁ బోలఁగాఁ గలరెఁ కంటి న్వారిచందంబు నీ యపరిక్షీణపురాతవఃఫలము ల్త్రైలోక్యైశ్వర్య మిచ్చెం దగన్. ౯౫

గీ. ఒకని తెరువు సనక యొకని నొప్పింపక, సకలలోకములును సాధ్యపఱచి యేలుచున్న నీదులీలావిభూతికిఁ, దలఁకి రచ్యుతాదు లలఘుచరిత. ౯౬

క. ఏనుఁగుపల్లం బేడిక, పైనునిచిన తెలుఁగు గాదె భవదురుబాహా స్థాని సుఖమున్న రాజ్య, శ్రీనాపై నిలువుటెల్ల జితశత్రుబలా. ౯౭

వ. అటులేని యు భవదీయచరణస్మరణంబునఁ గృతకృత్యుండనై దేవరయాన తిచ్చినప్రకారంబున నవికారవిచారుండనై సచరాచరం బగు నీజగత్త్రయం బుం బాలించెద †గ్రేడించి చనిన దనుజకుమారవర్గంబు నిసర్గస్నేహంబున రప్పించి తత్తజ్జీవితంబు లిప్పించెద మీర లిచ్ఛానురూపంబు లగువిభవకలా పంబుల నాపోవుచు నెడనెడ మదీయం బగునడవడికి వెడఁగుఁదనంబు గలి గిన నుడిగించుచు సుఖం బుండుం డని యాఖండలుం డతనిచిటికెన‡వ్రేలి కీలితమణికలాకాళకలం బగు ముద్దుటుంగరం బొసంగిన నంగీకరించి రాత్రించ

*మత్తిగాడు. †గేలించి. ‡వ్రేలంగీలితమణి.

రపంచాననను నభ్యంతరంబునకుం బోవ విన్నవించి తదీయం బగు పంచానన పీఠంబున వసియించి. ౯౮

క. ఉరగుల నురగాలయమున, ధరణి నరశ్రేణి దివిఁ ద్రిదశవర్గము దొం
తరగ యథాపూర్వస్థితి, హరిహయుఁడునుచుటయు బ్రహ్మకద్భుతమయ్యెన్.

క. శూలధరుఁడేలెఁ గైలాసశైలదుర్గ, మబ్జసంభవుఁడుండె సత్యస్థలమునఁ (ను
గూర్మివై కుంఠుఁడమరెవైకుంఠమునను,దానవకృతాంతరాయముల్దొలఁగుటయు

క. యాగపురోడాశము లను, రాగంబుల నారగించి ప్రబలబలభుజా
భోగములు సూచుకొనుచు, న్వేగన్నులవేల్పుఁబోదివె విబుధశ్రేణుల్.

కఁ దేవవిరహితము లగు దే, వావసథస్థలము లెల్ల నహరహ మమరా
ర్చావిభవపూరితములై, భూవలయంబున కొసంగె భూరిసుఖంబుల్.

క. వాసవుకతమున విగత, త్రాసములై ముజ్జగములుఁ బ్రమదము నొందెం
గానరసమహతి య్యగురా, కొసులగమికాఁడు మదవికారార్జితుఁడై. ౧౦౩

క. మదిరయు మదిరాదేవియు, మదనాహవతంత్రవిధికి మర్మముఁ దెలుపం
బదివైదువత్సరములా, త్రిదశారియుభోగకాంక్షఁ దెమలక *యుండెన్.

సీ. అష్టావశిష్టంబు లానవా లొకకొన్ని చక్కెరపానకా లొక్కకొన్ని
పచ్చితేనెలుగాఱుఫలములొక్కొకకొన్నికొన్ని దివ్యామోదకుసుమసరము
లేణమదంబును నిందుఖండంబులుఁ గలపినపూఁతపింగాండ్లు గొన్ని
యుఃహచ్చనసూఁదిననుడుపీఁథిఁదాఁకుదివ్యాంబరంబులుగొన్నియనుముహూర్త
మున బరంపరగాఁబంపుననిమిషేంద్రుఁ,డూడిగపుఁగత్తియలచేత మేడలోనఁ
గ్రీడలాడుచునున్న యక్షీణమదన, రాగరసమత్తమతికి నారాతునునకు.

గీ. హారములును జతుర్విధాహారభాండ, నికరములుఁబచ్చకస్తూరినికరములును
ననుచు లోనికి రాజయోగ్యంబులైన, వానిఁ దెం దేవగాఁగ దైవతవిభుండు.

గీ. విభుఁడు చెప్పినవానిలో వృత్రవైరి,దానవులకునె కడు నెగ్గుఁదలఁచుఁ గాని
నాకమునకును దక్కిన లోకములకు, నాద్భుతానందసౌందర్య మొందఁజేయు.

గీ. వేఁటలాడించుదుర్ద్యూతవిధులుదెలుపుఁ,గామశాస్త్రరహస్యసంగతులుగఱపుఁ
గానిసీతికిఁ జొరనీఁడు దానవేంద్రుఁ,గూల్పఁబొంచి వసించిన కులిశపాణి.

వ. అంతఁ గొంతకాలంబు చన్నపిమ్మట మరుత్కాంతుం డేకాంతంబునకుశాం
బరి నాకర్షించి మహామాయా నీవు మాయనుమతంబున నంతిపురంబునకుం
జనిమదిరాకన్యక నయ్యన్యాయవర్తి కడం బ్రవర్తింపనీక తొలంగిదూరంబు†సనఁ

*యుండ్లునూ. †సని.

దన వెంబడిం జనుదెంచిన యాక్రించుడెందంబుఁ బ్రవేశించు మనినొడివిన
నప్పుడంతియు వేల్పుమెఱియని వీడుకొని క్రీడాభవనంబు సొచ్చి వియచ్చర
పతి తన్నుం బనిచినపని సఫలంబు గావించుటయు. ౧౦౯

ఉ. నోరును నోరుఁ గీలుకొనఁ దనూలతయుం దను*వల్లిబిల్లియై
కూరిచినట్టు లుండఁ దలగోక యెఱుంగక పుష్పబాణుపె
న్పోరున సీధుపానమున బుద్ధివిదూరత నిద్రవోవు ర
క్షోరమణుం ద్యజించి జరగు న్సదిరాంగన సంగదూరయై. ౧౧౦

గీ. ధనము రాజ్యంబుఁ దనకొఱకు నెత్యజించి, మాఱు సేఁత లెఱుంగక మార్తురకును
బ్రియము చెప్పి చరించు నాప్రియుని బాసె, మదిర పాతకముల కెల్లఁ గుదురు చెలువ

క. దానవుఁడు మేలుకని మది, రానీరజవదన గానరామి కులికి నా
నానిలయాంతరములకుం, దానె యరిగి వెదకు హృదయతాపముతోడన్.

క. వచ్చినచోటికిఁ గ్రమ్మఱి, వచ్చుం బూఁదోట సూచ్చి వచ్చుఁ బ్రియముతో
నెచ్చెలులనడుగునడుగుల, మచ్చమరయునొఱలుఁ దెరలుమలఁగుంగలఁగున్.

వ. ఇవ్విధంబున నవ్విబుధారి వధూవియోగధూమధ్వజదందహ్యమానమాన
సుండై యానిశాసమయంబున ససమనయనకఠోరకంఠకుహరఘటితహాలా
హాలఘుటికాచటులం బగుకటికిచీఁకటిని నిశాచరుం డగుటను నిర్భయుం
డగుటను నెఱి దప్పక గుప్పునం బ్రాకారలంఘనం బాచరించి చరాచర
విలోచనభయద జ్వాలాకరాళం బగుకరవాలంబు దక్షిణకరంబునం జళిపిం
చుచు విలపించుచు నుత్తరాభిముఖుండై తత్తనూసౌరభంబు వులుగునొడు
వఁ గడువడి నడువం జొచ్చె నిచ్చట, ౧౧౪

క. మానవతి దలఁగి పోకయు, దానవుఁ డట చనినవిధముఁ దా నెఱిఁగి మహా
సేనలతో వెన్నాడె బ, లానలజలధరము ప్రహసితాననుఁ డగుచున్. ౧౧౫

మ. చరణాంభోరుహయావకాంకములు భూషాస్రస్తమాణిక్యముల్
తరులగ్నాంశుకఖండముల్ పథిలుఠద్ధమ్మిల్లమాల్యంబులున్
సరసాంగచ్యుతగంధకర్దమ మలోలస్వేదసౌరభ్యముల్
తరుణీరత్నము చన్నత్రోవఁ దెలిపెఀ దైత్యాన్వయస్వామికిన్. ౧౧౬

క. †విఘటికలోపల సురపుర, విఘటనలంపటుఁడు గాంచె విమలతరసుధా
లఘుజల మధరీకృతపం, కఘనము మానససరశ్శిఖా శేఖరమున్. ౧౧౭

సీ. వినవచ్చె దవ్వుల వెక్కి వెక్కి యొనర్చు పరిదేవనధ్వని పాటపాట
నావిలాపములోన హా దైవమా యను విధ్యుపాలంభనవిధము దోఁచె

---

*వల్లిబిల్లి †విఘుడియ.

నాదూఱుమాటలయంతరాంతరములఁ జొడకట్టి హంసుఁ దా విడిచిరాక తత్తదుక్తులవిఱుందన హంసుఁ డిఁక నేమియానొకో యనుపృషాహ్లాదభావ తెనఁగనెంతయునాలించియునురభర్త, కంటిఁగలకంఠిననుచునుత్కంఠ మెఱయ నుట్టిపడఁటు చెట్టుననుండి దిగిన, కరణి నయ్యింతియగ్రభాగమున నిలిచి.

క. వెఱవకు మింక నే వచ్చితిఁ, దెఱవా నెఱవాఁడిసూది డెగిపాఱని యా కఱకుంజేఁకటి వచ్చిన, కఱటివి నిను దూఱ మాకుఁ గలవే ఫలముల్.

ఉ. రమ్మని చెట్ట వట్టుకొని రాజముఖిన్ గురివెందతీఁగ మొ
త్తమ్ములయింటిలోపలికిఁ దారిచి కూరుచుమాటలాడి నె
య్యమ్మునఁ గౌఁగిలించుటయు నాసుదతీతిలకంబు పల్కు ఖే
దమ్మునఁ దల్లడిల్లెడువిధంబు ప్రవృద్ధము చేయుచుం బతిన్. ౧౨౦

మ. వినవయ్యా దనుజాధినాథ త్రిజగద్వీరా నినుం గూడి నా
యనుజవ్రాతముఁ దల్లిఁ దండ్రిని వయస్యాకోటులం బాసి కం
తునిశాతాశుగతప్తచిత్త నగుచుం దొట్రిల్లు చెల్లన్ ఫలిం
చె ననుం జంపఁ గడంగినాఁ డఁట సునాసీరుండు క్రూరోద్ధతిన్. ౧౨౧

వ. తత్ప్రేషిత యగునొక్కయోష నిజభూషావిశేషమరీచిగండూషితాజాండ మండలంబుగ మనక్రీడించుమేడకు వచ్చి మీరు విచ్చలవిడి నిద్రించువేళ ననుం గనలి చూచుచు నోమచ్చెకంటి నీ విచ్చట నునికి వియచ్చరపతియిచ్చకు వైరస్యకారి దూరంబు చనుము చనకున్న నిన్నుం దునుకలు సేసి "నీ కతంబున నపాకృతరాజ్యభారుం డగుదానవవీరు నుదారోత్సవంబులఁ ద్రిజగత్సామ్రాజ్యపూజ్యుం జేయు* నిదినిక్కంబ యని చక్కం జాగిపోవుటయుఁ గపటనాటకసూత్రధారుం డగుజంభారిసంరంభంబునకుం గలంగితిం గాక నీకిచ్చినప్రాణంబు నొందుకడం జొనుపుదు నే వినుము. ౧౨౨

క. సురనాథుతోడ వలవని, విరసత మన కేల నీడు విమలతరహృదం తరమందిరదీపికనై, పొరయింతు నపారసౌఖ్యములు ముఖ్యగతిన్. ౧౨౩

వ. నీవు ప్రాణాయామపరుండ వగుము పవనపరంపరాప్రవాహసోపానంబులు మెట్టి నీడెందంపుం గందువకుం జని యనిమిషపతికిం గన వశంబు గాక యశోకానందంబు నొందెద ననుటయు నాకుటిలకుంతలసట లెఱుంగక నిశాటపతి తద్వచనప్రకారం బాచరించుటయు. ౧౨౪

"...* ఈచోట నేదో కొంతలోపించియుండును.

క. మదిరాకన్యక హంసుని, హృదయంబున నిలిచె సురమహీధరగుహాలో
మదభుజగయువతి క్రుమ్మరు, విధమున లుబ్ధప్రసక్త విత్తములీలన్. ౧౨౪

క. హృదయముచొచ్చిన మదిరా, మదచేష్టలచేత మేను మఱచి ప్రబోధా
భ్యుదయరవిగ్రుంక హంసుఁడు, నిదురయుఁ బోఁజొచ్చె నిట్టనిల్గుచునచటన్.

క. కొండంతమేను బూడిద, పండుగ నిలఁ బొరలిపొరలి ప్రబలనిజభుజా
దండము తలగడగా నా, ఖండలరాజ్యాపహర్త కడు నిద్రించున్. ౧౨౬

క. నిద్రాసమయంబున నా, యుద్రిక్తస్వాంతుఁ డిచ్చునూర్పులవడి సా
ముద్రజలంబులు ఘూర్ణిలు, నద్రులు గంపించు ధరణి యట్టిట్టు వడున్. ౧౨౭

క. మును వెన్నాడినసురపతి, యును నచటికి వచ్చి వానియునికిఁ గని మనం
బున నలరియు బెగడెఁ దదు, గ్రనిబిడనిశ్వాసపాతకంపితబలుఁడై. ౧౨౮

గీ. వజ్రి వేసెఁ దనదువజ్రంబు దైత్యేంద్రు, మేనుగొండఁదునిమి మెఱయఁదలఁచి
యదియు దానవేంద్రుఁడొదవించునిశ్వాస, మారుతాభిహతులమ్రానుపడియె.

క. ఆచంద మెఱిఁగి ఫాలవి, లోచనజలజాతపత్రలోచనవాణీ
లోచనచకోరచంద్రులు, వాచాలము లైన దివిజవర్గంబులతోన్. ౧౩౦

వ. అచ్చటికి వచ్చి మచ్చరంబున నవ్వియచ్చరపరిపంథిపై శూలచక్రదండంబులు ప్రయోగించిన నవి యవిరళవేగంబున నయోగ్యవిద్యావిదుం డాఁకి కాఁక యుడిగి శిరీషప్రసవమృదులప్రసారంబు లగుట యుఁ ద్రిజగంబులు విన్ననయ్యె యోగానలతప్తంబు నుత్తప్తసువర్ణవర్ణంబు నగునతని యంగంబున ఖంగుఖంగు మనునినదంబుల కాని సప్తధాతువులుం బొఁతు కలంగుట కానంబడదయ్యె నయ్యెడ. ౧౩౨

క. లోకత్రయవిజ్ఞానక, ళాకుశలుం డైనయాదిలక్ష్మీపతి తీ
వ్రాకారు వాయువుం గని, క్రేకంటం జేరఁ బిలిచి కృపవెట్టుటయున్. ౧౩౩

వ. అతండు పొష్టాంగనమస్కృతిచతురుం డై పుండరీకాక్షునకి ట్లనియె. ౧౩౪

గీ. దేవ పనిగొమ్ము నాకు నీసేవకునకు, నేఁడు ఫలియించెఁ దపములు నీరజాక్షు
యొద్ది పనిచినఁ గావింతు నెదురులేని, క్రీడనంబున విహరింతుఁ గీర్తిఁ గాంతు.

చ. అన హరి వల్కె నోపవన యంతటివాఁడవ నీవు యోగసి
ద్ధి నితని మేను నొవ్వదు మదీయసుదర్శనతీక్ష్ణధారచే
మనసిజవైరిశూలమును మాటుమణంగె నిరించిదండము
న్వనట మునింగెఁ జేడ్వడియె వాసవువజ్రము కంటివేళ దా. ౧౩౬

వ. ఉపాయంబునంగాని యపాయకరం బగునీసురారిశరీరంబుచిరుంగడు కావున నాతండు ..
గు మెఱచి యడంగు తెఱంగున నీ వితనియంతర్గంగంబు సొచ్చి మార్గంబులు

గ్రొచ్చి సంధులు బంధించి పలుకులు వాకట్టి బలంబు వోఁదట్టి *ద్వితీయ
భంగిం జేయు మనిన నతండు నట్లచేసె నసురేశ్వరుండును ననువిదూరుం
డయ్యెఁ గావునఁ బగవారిం గలసి వర్తించుతుచ్ఛవర్తనుం డపకీర్తి రాకకు నైశ్వ
ర్యంబు పోకకు నెదురుకొని యుండుం గావున. ౧౩౭

గీ. †హంసునంతవాని కత్తెఱం గైనచో, నితరదనుజకోటి నెన్న నేల
మీఁదు దెలిసి వేల్పుమేలాటములు మాని, నిలుపవయ్య కీర్తి నిలుపవయ్య.

గీ. తండ్రిఁ జంపినపగవాని దానవేంద్ర, నమ్మకుము తక్కురాజుల నమ్మరాదు
కృత్య మంతయు మాయందగీలుకొనఁగఁ, జేయునీకు నభీష్టంబు నేయువాఁడ.

:— ప్రహ్లాదుఁడు దేవతలపై విరోధించుట. —:

క. అని పలికినఁ బ్రహ్లాదుఁడు, తనమది దేవతలమీఁదితఱ పుడిగి సుధా
శనవిమతమతము గైకొని, పెనిచె విరోధంబు సాధుబృందము మీఁదన్.

సీ. నిష్పచ్చరం బయ్యె నిర్జరేశానక్తి పావకుచేపట్టు పట్టు వదలె
శమనంబుఁగనియెఁదచ్ఛమనుమీఁదితలంపుకోణపుపక్షంబు గుంటుపడియెఁ
బాశపాణిప్రీతి పలుచన యై తోఁచె గాలిపై నెయ్యంబు ‡తీలు వడియె
ధనదానురాగంబు దవ్వులఁ దలచూపె శంకరప్రణయంబు క్రుంకువడియెఁ
దాపసులమీఁదితగులంబుతఱిఁగె వైష్ణ, వాగమంబులతరితీపు బాగుదప్పెఁ
గుటిలదానవనిర్దిష్టకుత్సితప్ర, చారపారగుఁ డైనదేవారి కపుడు. ౧౪౧

క. కరుణార్ద్రవీక్షణుం డై, హిరణ్యకశిపుప్రసూతి యేకాంతమునం
బరమాప్తు లైనరాక్షస, పరివృఢులం బలికె వినయపరిచితఫణితిన్. ౧౪౨

క. పెద్దతికంబున మును మా, పెద్దలకును వేల్పుకులముపెద్దలకు మహో
ద్యద్దాంతిశాంతికర మగు, నిద్దపునీపలుకు మాననీయము గాదే. ౧౪౩

సీ. సంవర్తసమయభీషణవజ్రవజ్రాభ ఘోష మై పటుహాయహేష మగుచు
సప్తానిలస్కంధసంధిబంధవిభేదవేగ మై నిర్భరోద్యోగ మగుచు
ఫాలలోచనఫాలఫలకకీలివిశాలతేజ మై శౌర్యనిర్వ్యాజ మగుచు
శమనకటాక్షవీక్షణపాతసన్నాహఘోర మై యాయుధోదార మగుచు
నాదుమూలబలంబు నానాదిగంత, రాళముల వేరుపాఱె యుత్తాల మైన
నేమి సేయంగ నోపుదు రెంతవారు, నాదివామననిభ వామనాభిధాన.

గీ. నిప్పుమీఁది నివుఱుకప్పిల్ల నొయ్య నే, పార నూఁది యూఁది ప్రజ్వలితము
చేయు హోమి యునఁగఁ జిక్కులన్నియుఁ ||బాపి, నామనంబు దేర్చితో మహాత్మ.

---

*ద్వితీయ్యభృంగ్గిం. †హంసుఁడంతవాని. ‡తీలివడియె. ||బాశి.

క. *ఎఱుఁగని కాలంబున నే, నెఱుఁగక దుర్బుద్ధి నైతి నెఱిఁగినతతి మీ
రెఱుకపడఁ దెల్పినప్పుడ, మఱి యెఱుఁగక యునికి గలదె మాన్యవిచారా.

క. గెలిచెద భూమీవలయము, గెలిచెద బలిసద్మతలము గెలిచెద దివియుం
గెలు పనఁగ నెంత యుద్య, ద్బలు లగుమీప్రాపు గన్న బలవంతులకున్.

—: ప్రహ్లాదుఁడు శ్రీవిష్ణువుపై దాడివెడలుట. :—

క. ఆయుధములు కంకటములు, నాయిత్తముచేసి దండయాత్రకు మీమీ
దాయాదులఁ గూరిచికొని, వేయరుగుఁడు సకలదిశల వెంబడి మీరల్ ౧౪౮

సీ. అని రాక్షసకుమారుఁ డర్వాగుణంబులు విడిచి దుర్జనబుద్ధి వివశుఁ డగుచుఁ
దామసవిక్రియాస్థగితచేతస్కుఁడై యాఁగాము లెఱుఁగక యవఘళించి
త్రిజగత్కుటుంబియై దీపించుగోపాలదేవునిపై వైరదృష్టి నిలిపి
తనతండ్రిఁ బట్టి చంపినపగ యీఁగుదు నీఁగకుండిన నన్ను నీఁగ యనరె
యనుచు శ్రీహరితనువులై యతిశయిల్లు, విప్రులకు ధేనువులకును వేదములకుఁ
బుణ్యతీర్థంబులకు నెగుల్పాడమఁ జేసె, జన్యజనకంబు లేకలక్షణము లరయ.

వ. ఇట్లాహ్లాదభరితాంతఃకరణుండై ప్రహ్లాదుండు వామనుపలుకులయెడ సాద
రుం డగుచుఁ దత్సహితంబుగ నమరాహితులం దమతమయిండ్లకుం బోవం
బనిచి యనుదినప్రవర్ధమానస్వార్థానిర్ధాతప్రణయహృదయుండై †యయ్యుద
యుండు జగత్త్రయగిళనోత్సాహంబున నుత్సేకంబు గైకొని యుండి యుండి
యొక్కనాఁడు. ౧౪౯

సీ. తొడిమలూడినజరద్ద్రుమపుష్పములు వోలెఁ జదలఁ దారలు జలజలన రాలఁ
గ్రొత్తమిత్తిన యార్ద్రకుడ్యరేఖలువోలెఁ జేఁటెత్తి దిక్కుల బీఁట లెగయ
నమ్మెట నడిచిన నంత్తపలోహపిండమువోలె మిణుఁగుఱు లుమియఁ దరణి
ధరణి పల్లాఱుఁ గుమ్మరిసారెయును బోలె గిరగిర నుడుగక తిరుగుగొనఁగ
గిరులు గోలాటమాడ నయ్యూరగలోక, మురక వ్రేళ్లకుఁ బెకలంగఁ గఱకుటసుర
సమరసంరంభియై భేరి చఱవఁ జేయ, సందుఁగ్రందయ్యె భాంకారకందళములు.

సీ. అశ్వరక్షకులార హయరత్నముల నెల్లఁ బల్లనకట్టుఁడీ పాటవమున
మావంతులార సంభావించి ఘనపతాకంబు లెత్తుఁడు మత్తకరులమీఁద
సారథులార శస్త్రధ్వజంబులతోడ మెలపుఁడీ రథము లచ్చలము మిగుల
భటులార కదలుఁడీ చటులకార్ముకలతాజ్యాఘోషములు నభఃస్థలము ముంపఁగఁ
ద్రిభువనాభీలభుజశక్తివిభవ మెసఁగ, దండయాత్రాభిముఖుఁ డయ్యె దనుజభర్త
యనుచు ఘోషించి †రిభమునం దధివసించి, రాజపురుషులు ఘంటికారావ మెసఁగ.

*యెఱిగినకాలంబున. †నెయ్యుదయుండై. *రిభవమంద్ధధివశించ్చి

సీ. వింధ్యశైలమునందు వెడలు నేనుంగులు నివియు నేమవునొకో యెన్ని చూడ
శాలిహోత్రునియందు జనియించు నశ్వంబు లివియు నేమవునొకో యెన్ని చూడ
మరుదీశవిశ్వకర్మకుఁ బుట్టు నరదంబు లివియు నేమవునొకో యెన్ని చూడ
*స్రష్టప్రాథమిక మాసృష్టి నుద్భవమొందు నివియు నేమవునొకో యెన్ని చూడ
ననఁగ నిభములుఁ దురగంబు లరదములును, గాల్బలంబులు వెడలె నొక్కటఁగ ఘోర
భుజబలాటోపమున దైత్యపుత్రుఁ డఖిల, దిగ్విజయయాత్ర సేయంగఁ దివురునపుడు

సీ. విభునిఁ బాయఁగలేక వెనువెంటఁ దంటలై యరుగ నుద్యోగించునట్టివారు
పైచేలఁ గెంగేలఁ బట్టి పోవఁగనీక ప్రాణనాథుల నోడంబఱుచువారు
గద్గదస్వరములఁ గన్నీరు వెడలంగఁ బతులఁ బోఁజన దని పనువువారుఁ
మోహంబుసిగ్గునుముడివడఁ బ్రియులయొద్ద నెనిల్చి తలవాల్చి కొనెడువారుఁ
గూర్మిభర్తల దీవించి కుంకుమాంక, తలు శిరంబుల పైఁ గీలుకొలుపువారు
నగుచుఁ దత్పురవీరనాయకులసతులు, విరహసంతాపతప్తలై వెల్లనైరి. ౧౫౪

చ. ఎడపక పార్శ్వభాగముల హెగ్గడికత్తెలు వేత్రహస్తలై
నుడియఁగనీక పౌరగతిఁ జోఁపుచు నర్మవచోవిలాసముల్
†నడుపుడుఁ గప్పుసందులు దొలంగ జనావళిఁ బ్రేమఁ జూచుచు
న్వెడలిరి రాజభోగినులు వేడుకతో శిబికాధిరూఢలై. ౧౫౫

గ. అలయికఁ బోలెఁ బూర్వవిటహస్తము లూఁతగఁ బట్టి కేటలా
బులువులమాటలుం జిలుకబోదల నేలుకలస్వరంబులుం
దలకొను లేఁతజంకెనల దట్టపుఁజూపుల నేపు చూపుచున్
వలపులు చల్లుచుం బురమువారసతుల్ చనఁ జొచ్చి రచ్చటన్. ౧౫౬

వ. మఱియుఁ జర్మకారలోహకారస్వర్ణకారయంత్రకారకులును భిషక్పురోహిత
జ్యోతిషికామాత్యవర్గంబులు ను గవిభటపాఠకపటలంబు ను ధాన్యవస్త్ర
హిరణ్యరత్నముక్తాప్రవాళగుడతైలాజ్యతండులముద్గచణకహింగుమరీచ్యాది
పదార్థసార్థక్రయవిక్రయాది వ్యవహారప్రాజ్ఞులైన వణిగ్జనంబులును మొద
లుగాఁ గలపౌరలోకంబు నిరాకులప్రమదంబునఁ జనుచుండి రప్పు డప్పిశి
తాశనులు సమరసన్నాహసమన్వితులై. ౧౫౭

మ. మదిరాపానమదాంధనేత్రములతో మత్తద్విపారూఢులై
విదితానేకపసంయుతుం డగుచు విద్విడ్భూపతుల్భీతి నొం

*ఈచరణములోఁ గాల్బలముపేరు కనఁబడదు. †నడుపుచు

ద దివిజ దేవగణంబు లెల్ల వణఁకన్ ధారాధరాకారుఁడై
కదలె న్వృశ్చికరోముఁ డుగ్రవిచరత్క్రవ్యాదయూథంబుతోన్. ౧౪౮

ఉ. భూరిబలప్రతాపములఁ బొంపిరివోవుచు శూలహస్తుఁడై
హారిసువర్ణవర్ణము శతాంగమున న్నెలసిల్లి గాఢసం
చారఘనాఘనధ్వనులచందముఁ జూపెడు బృంహితంబు లిం
పారుమతంగసంభవసహస్రము గొల్వఁ జనె న్బలీంద్రుఁడున్. ౧౪౯

ఉ. అతిశయధైర్యసంపదయు నద్భుతశౌర్యము నింపుమీఱఁగా
రాక్షసకోటి గొల్వ మదరాగము మోమున నిండ నాసహ
స్రాక్షసరోరుహాక్షనిటలాక్షుల గెల్చిన మేటిజోదు ధూ
మ్రాక్షుఁడు పోరికి న్వెడలె నద్రినిభద్విపవాహనంబుతోఁ. ౧౫౦

క. కౌక్షేయపాణియై కపిలాక్షుఁడు చనఁదొడఁగె క్షోణి యల్లాడంగా
నక్షతబలమున నార్వే,లక్షౌణము లైనహయము లాగుబ్బుకొనన్. ౧౫౧

ఉ. కంకటముల్ ధరించి శరకాండధనుర్ధరులై కిరీటులై
కంకటకాలకేయు లవికారరణోత్సవమత్సరోగ్రులై
యంకముఁ గోరి యేగిరి భయంకరశంఖరవంబు దివ్యకూ
లంకషఁ గ్రీడలాడునబలాజనముం దలఁకొందఁ జేయఁగన్. ౧౫౨

సీ. దిగ్గజంబులఁ బట్టి తివియంగఁ బోనూకఁ జాలినమదసామజములతోడఁ
బవమానవేగంబు నవమానముగఁ జూచి పరఁగు నాజానేయహరులతోడఁ
గేతనానిలసమాకృష్టతారకము లౌ రమణీయరత్నరథములతోడ
నఖిలాండకోటుల నఱచేతికిని దెచ్చు చటులరాక్షసవీరభటులతోడ (ధఁ
విమలముక్తామయాతపత్రములతోడఁ, గమియఁబొదివినవింజామరములతో
గ్రాలదంష్ట్రుండు రథమెక్కి కదలె దిగ్వి, జయమనీషావిశేషవిశాలుఁడగుచు.

ఉ. శంబరదీర్ఘజిహ్వులు విశంకటకంకటగర్భితాంగులై
కంబుమృదంగగోవదనకాహళకాంస్యరవంబు లేకమై
యంబుధినీటు దాఁటుగొన నాజికి నేగిరి రాజమార్గమ
ధ్యంబు తురంగచంక్రమణధారలఁ జూర్ణముగాఁగఁ జేయుచున్. ౧౫౪

క. వికటబలశూర్పకర్ణులు, ప్రకటబలోపేతు లగుచు భద్రేభశతా
ధికషట్సహస్రములతో, వికసితవదనాబ్జు లగుచు వెడలిరి యనికిన్. ౧౫౫

వ. ఇవ్విధంబునన్నధికబలపరాక్రమవిధేయులగు యాతుధానవీరు లుదారాకారు
లై చతుర్విధశృంగారభంగీతరంగితనిజాంతరంగులై సంగరరంగంబునకు వెడల

నంగలించు రాక్షసపుంగవు నాగమనంబుఁ గోరుచు హజారంబుకడం బవ్వు
ఖాః దీర్చిరంత. ౧౬౬

సీ. వరరత్నకుండలద్వయరత్నదీధితి గండస్థలంబులఁ గప్పుకొనఁగ
నంగుళీయకకిరీటాంగదహారాది భూషణంబులతోడఁ బొలుపుమీఱి
పింజించికట్టిన కెంజాయవలిపంబు మొలనూలికాంతులముసుఁగుఁ దివియఁ
గర్పూరకుంకుమాగరుదర్పసారాంకమృగనాభిపంకంబు మేఁ దలిర్ప
బిరుదులందియ వలకాలమొరయుచుండ, నలిననయనలునీరాజనంబులొసఁగ
దిగ్విజయయాత్రపైనముద్రేకమొదవఁ,బ్రోదిఁబ్రహ్లాదుఁడాహ్లాదపూర్ణుఁడయ్యె
సీ. కంకణక్రేంకారసంకులంబుగఁ జేరి రమణులు వింజామరములు వీవ
బంగారుగుదియలు వట్టి పొంగారుచుఁ గంచుకివ్రాతంబు *గజిబిజింప
మురజభేరీశంఖనిరుపమధ్వానంబు పాథోధిఘోషంబుఁ బరిహసింప
సంగీతవిద్యావిశారదగాయకస్తుతులు పార్శ్వములందుఁ దోడుసూపఁ
జిత్రపల్యంకికాసమాసీనుఁ డగుచు, ధవళముక్తాతపత్రశతంబుతోడ
రాజబింబాస్య లాచారలాజలోలుక,సురవిరోధినుతుం డంతిపురము వెడలె.
వ. ఇట్లు ప్రహ్లాదుండు నిజపురంబు వెలువడి నలుదెఱంగుల దళంబులు బెడంగు
మెఱయఁ జనునప్పుడు ధూమ్రాక్ష కపిలాక్షాది రక్షోమంత్రులు తమతమ
సేనాతంత్రంబులతోడఁ గూడి యుద్ధానవచూడామణిం బురస్కరించుకొని
తిరస్కృతదిగంతదంతిదంతనైశిత్యం బగు భుజబలంబున జిగిమీఱి యొక
యోజనమాత్రం బరిగి రంత నమరాంతకుండు హేమనగర ప్రాంతమునఁ
బుష్పసరోవరతీరంబున నఖిలబలంబులును విడియ నేమించి యొక్కనుర
పున్నాగమూలంబున విశాలం బగు రత్నకంబళంబునం దాసీనుం డై యున్న
సమయంబున. ౧౬౭

సీ. క్రయసమాగతజనప్రియవస్తువిస్తీర్ణవిశిఖాశతంబులు విశదపఱిచి
హేమకూటంబుతో నెక్కసక్కెంబాడుపటమండపంబు లావటముచేసి
గజఘటకోటి నొక్కట నీరుద్రావించి కట్టుఁగంబంబుల మట్టుపఱిచి
పసిఁడిపక్కెరలతోఁ బల్యాణములు డించి శ్రమముమానిచితురంగములఁగట్టి
రథవినిక్షిప్తవివిధశస్త్రములు దెచ్చి, కదియ నొక్కొక్కతావునఁ బదిలపఱిచి
యఖిలసైనికు లధిపతి యానఁ నంగ, సేన విడియించి రింగితజ్ఞాను లగుచు.

---

*గజభజింప.

గీ. అసురనందను దోఃప్రతాపాగ్నిశిఖల, వెట్ట కోర్వంగ జాలక*తొట్టగిలుచు
నపరవారిధిజలమగ్నుం డయ్యె ననంగ, నస్తమించె దివాకరుం డంతలోన.

క. హరిణాక్షీనయనద్యుతి, హరిమణిదళదుత్పలప్రియంభావుకభా
స్వరనైల్యగుణము లన్నియుం, బరువడి సుగమార్గమహిమం బాటింపంగన్

క. మాసినయద్దంబులక్రియ, గాసిల్లెన్ హరిదిభేంద్రకటభాగంబుల్
వాసి వదలి నలువయు సం, త్రాసంబున బుద్ధి గలంగి తహతహనొందెన్.

క. ఒక మడిచినం గానంగలే, కొకవస్తువు నిట్టి దనంగ నోడిరి లోకుల్
శకలితహరిహయమణికో, రకములలో నణంగి రనంగ రాత్రిటివేళన్.

సీ. హేషారవంబులు నెఱుంగంగం దగుం గాని తురగరూపంబులు తోంపవయ్యె
విపులఘీంకారము ల్విని తొలంగుటె కాని తెలియంగ రావయ్యెంగలభఘటలు
చక్రనేమీరవ†ప్రక్రమంబునె కాని తిలకింపరా దయ్యెం ‡దేరిపిండు
స్వరమున భటుని పేరరయుమాత్రమె కాని దర్శనస్పర్శనస్థైర్య ముడిగె
దృష్టిగోచర మెల్ల నదృష్టమయ్యె, మిన్ను మన్నును గోవెలవన్నె యయ్యెం
గరవటమునిండ నించినకజ్జలంబు, కరణిం జీకటి బ్రహ్మాండఘటము నిండె.

క. ఆపంబినతిమిరంబు ప్ర, తాపంబున సకలభువనదర్శన మాంగన్
దీపస్తంభము లెత్తిరి, యాపటమండపములందు నసురేంద్రభటుల్. ౧౭౬

సీ. కరచపేటంబుల గాఢాంధకారసింధురకుంభములు వ్రచ్చి విరియం జేసి
తారకామిషమునం దన్మౌక్తికంబులు పలుదిక్కులందునం జిల్లి బాఱంజల్లి
కాఱు తద్దేహరక్తముచాయ నవసాంధ్యరాగవిలాసంబుం బ్రోగుచేసి
తద్వధదోషంబు తగిలెనో యనమేన మృగచిహ్నగరిమంబుం దగులుకొలిపి
నిగిడెం గర్పూరపూరపన్నీరనీర, హారనీహారహారిచంద్రాతపములు
వసుమతీచక్రమఖిలంబు వాడుం దేర్పం, గైరవప్రియబింబప్రకాశమహిమ.

క. ఈకరణిం జంద్రికాపరి, పాకము లోకముల కెల్లం బరమానందో
ద్రేకంబు సేయ దానవ, లోకాధీశ్వరుండు మిత్రులును దా నలరెన్.

వ. ఆసమయంబున సూచీముఖశూర్పకర్ణవికటధూమ్రాక్షకపిలాక్షులు మొదలైన
కదలక యేప్రొద్దుం దన్నుం గొలిచి యున్న యన్నిర్జరారులం గనుంగొని
ప్రహ్లాదుం డి ట్లనియె.

ఉ. ముందటికార్య మెద్ది మనముం జతురంగబలాన్వితంబుగా
నిందుల కేగుదెంచితి ముదీర్ణులు మీరలు కర్ణధారు లై

*తొట్రగిలుచు. †ప్రక్రమంబ్బయె. ‡తేరుమిండు.

సందడి గాకయుండ రిపుసైన్యపయోనిధిలంఘనక్రియా
మందతఁ జూపఁగావలయు మానుషభీషణభావణోద్ధతిన్. ౧౮౦

గీ. ఎటకు నడువవలయు నిది మీరు తలపోసి, సర్వసమ్మతముగఁ జర్చచేసి
నిర్ణయింపవలయు నీతిశాస్త్రవివేక, శౌర్యనిధులు సఫలకార్యవిదులు.

వ. అని యిట్లు ప్రహ్లాదుండు పలికిన మహాహ్లాదంబునుంబొందిబృందారకవిరోధు లతని నభినందించి దేవా నరేశ్వరుం డగువాఁడు హస్త్యశ్వరథపదాతి ప్రముఖ సకలసేనాసమన్వితంబుగా స్వామ్యమాత్యసుహృత్కోశరాష్ట్రదుర్గ బలంబు లను సప్తాంగంబులుం గలిగి సంధివిగ్రహయానాసనద్వైధీభావసమాశ్రయంబు లనం బరఁగు షట్ప్రయోగంబులఁ గుశలుం డై సామదానభేదదండంబు లను నుపాయంబులు దత్ప్రయోగసమయంబు నెఱింగి చతుర్విధదుర్గావనభర్గుండై నిజరాజ్యంబు నిష్కంటకంబుగం బాలించి మేలెంచునది యాకర్ణింపు మనుటయు నా త్రిలోకవినుతుండు వారలవాక్యంబు లంగీకరించి సంగరోద్యోగవినిర్నిద్రహృదయుండై వారలఁ బోవం బనిచి తాను యథోచితప్రకారంబున నా రాత్రి గడపె నప్పుడు. ౧౮౨

మ. రజనీపన్నగదష్టమూర్ఛితజగద్రక్షార్థమై పూని పం
కజమిత్రుం డను తుండికుండు దశదిగ్భాగాంతరానోకహ
ద్విజకోలాహలమంత్రము ల్నుడువుచు న్వేగంబ మంత్రింప ని
ల్చె జలేశాంతరపూర్వభూధరమహాశృంగాగ్రపీఠంబునన్. ౧౮౩

—: ప్రహ్లాదుఁ డంగరాజుపై దాడివెడలుట. :—

సీ. అట్లు సూర్యోదయం బైనఁ బ్రహ్లాదుండు జయభేరి వేయించి చండవృత్తిఁ
దురగేభరథపదాతులతోడ డై తేయభటసమూహము మహోత్కటముగాఁగ
విజయుఁడై సర్వదిగ్విజయంబు సేయంగఁ బూని మహేంద్రదిగ్భూమిపాల
పురములకై దాడివోవ నుద్యోగించి కదలి యాత్రేయనగంబునందు (లోన
విడిసి మఱునాఁడు శత్రుభూవిభులు వడఁక, సంగదేశాభిముఖుఁడయ్యె నంత
సంగభూపతి గజతురంగాదిసైన్య, సంయుతంబుగ నేతెంచె శౌర్యగరిమ.

క. కరితురగరథభటావ్వాయ, పరివృతుఁడై బాహుయుగము పక్షయుగముగా
శరచంచునిహతిఁ జించెన్, శరభముక్రియ సంగవిభుఁడు శత్రుబలంబున్.

క. అంతం బోవక మఱియును, బంతంబున దైత్యబలముఁ బవనాస్త్రహతిన్
గంతులు వేయించె మహీ, కాంతుఁడు విలయానిలంబు కనకాద్రి బలెన్.

గీ. అంగభూపతి యిట్లు నిజాంగబలము, చెంగఁ దోలిన దానవపుంగవుండు
రోషభీషణమూర్తియై శోష మొందఁ, జేసె నాగ్నేయశరమునఁ జేసెను ఆ ఫుబలము.

చ. అరిబలమర్దనుండు దనుజాధిపపుంగవుఁ డంగదేశభూ
వరబలము న్నిజాశుగదివాకరపంక్తుల నింతలింత లై
ధరఁ దొరుఁగంగ నేయుటయు దైత్యమహోద్ధతి కోర్వలేక య
న్నరపతి వాఱ నాతనిధనంబులు చిక్కె నిశాటభర్తకున్. ౧౮౮

క. *అంగాధీశవిమర్దన, శృంగారపువింతసొబగు చెలువమరంగా
నంగాలంకృతిబలుఁ డై, చుం గదలెన్ దైత్యరాజసుతుఁ డుద్ధతుఁ డై. ౧౮౯

వ. ఇ ట్లంగరాజభంగప్రదుం డగుదానవపుంగవుం డచ్చోటు గదలి వియచ్చర
వాహినీసమీపంబునకుం జని బలాశ్వ ద్రోణాశ్వ ధూమధ్వజ చంద్రధ్వజ
సుభద్ర భద్రప్రముఖు లైనసముద్రతీరనివాసు లగు నానాధనభూధవులం
జయించి తదర్పితబహుపదార్థపరిబృంహితహృదయానురాగుం డై యానా
గరకోత్తముండు వియత్తరంగిణీసముత్తరణంబు చేసి పారియాత్రగోత్రనవిధం
బున వివిధబలంబులును విడియించి యడరునప్పుడు. ౧౯౦

ఉ. సైనికు లెల్ల నానవరసంబులు గ్రోలి మదాంధచిత్తులై
సానుమదగ్రభాగములఁ జందనశీతలచంద్రకాంతవే
దీనివహంబులందు వడ జేఱి పథిశ్రమ ముజ్జగించి నా
నానుపమాన సౌఖ్యవిభవాతిశయంబునఁ బొల్చి రచ్చటన్. ౧౯౧

గీ. భానుఁ డంత నస్తపర్వతంబున కేగెఁ, దమము ముదిరెఁ దారకములు మింటఁ
దెలివి మెఱసి నెఱసె జలజారి ప్రాక్శైల, శృంగ మెక్కి కళలఁ జెంగలించె.

—: ప్రహ్లాదునికడకు దేవరాతుఁడు వచ్చుట. :—

గీ. అట్టివేళయందు నచటికి భువనైక, పూతుఁ డాదృతార్థజాతుఁ డఘవి
ఘాతుఁ డైనదేవరాతుండు చనుదెంచె, శుక్రశిష్యుఁ డుక్తిశక్రగురుఁడు. ౧౯౩

వ. ఇ ట్లేగుదెంచి యానీవారముష్టింపచుండు త్రివిష్టపవరిపూర్ణప్రభావటల జటి
లుం డై నిశాటపతిం గదియ నతం డతనిఁ బ్రత్యుత్థానప్రణామప్రార్థనా
ప్రముఖసపర్యాచర్యలం బరితుష్టహృదయుం గావించి యుచితాసనంబున
సమాసీనుం జేసి ఘటితకరకమలుం డై విమలవచోవిలసనంబు లొలయ
ని ట్లనియె. ౧౯౪

* వంగాధీశ.

ఉ. భూరితపోవిశేషమున బుద్ధివివేకమునందు శంభుభ
ట్టారకుఁ బోలు మీరలు జడత్వపయోనిధి నైన నాపయిం
గూరిమి గల్గి వచ్చితిరి కొంకక యానతి యిండు దేహమున్
దారములున్ ధనంబులు మొద ల్గనువేఁడిన వేగ నిచ్చెదన్. ౧౯౫

క. భావించి యేను జేయం, గావలసిన దెద్ది యనుడుఁ గలకల నగి య
క్కోవిదవరుఁ డి ట్లనియె య, శోవిజితసుధామయూఖు సురరిపుసూనున్.

క. నీ వంతవాఁడ వగుదువు, దేవాంతకవరకుమార దీర్ఘాయువ వై
యీవిశ్వ మేలు వేడం, గావచ్చినవాఁడఁ గాను గాంభీర్యనిధీ. ౧౯౭

వ. అవక్రనీతిక్రమచక్రవర్తి యగు శుక్రాచార్యుండు నీకడకును బనిచినఁ బని
విన్నవాఁడ నతనివాక్యప్రకారంబు వక్కాణించెద వినుము. ౧౯౮

సీ. మీతండ్రిఁ దీండ్రగా మించంగ వలదె యామేటి కీటములైన మేదినీజ
నములఁ గారించెనే నముచిమర్దనముఖ్యదిక్పాలకులము మర్దించెఁ గాక
చీమలపై దాఁటునే మహాసింహంబు కటికుశేనుఁగులపై నుఱుకుఁ గాక
ధనము లర్పించి నిన్ గని మని కొలిచెద రన్న మర్త్యులమీఁదనాగ్రహింప
కాహవోత్సాహశక్తి నీ కగ్గలంబు, గలిగి యున్నదియేని నాకంబుమీఁద
నడువు సాళ్వంబుకొక్కెర నడఁచినట్లు, వాసవునిగెల్చివిక్రమోల్లాసి వగుము.

వ. దుర్వారం బగుదూర్వాసుశాపంబు కారణంబుగ నిర్వాణలక్ష్మీ పూర్వ
గీర్వాణాయత్తంబు గాఁగలిగి యున్నయది యిట్టియభిసంధి ననుసంధించి
యాసింధుశయనపూర్వజు గర్వంబుసర్వంబునువిడిపించి త్రైలోక్యసామ్రాజ్య
సౌభాగ్యంబు ననుభవింపు మని దేవరాతుండుశుక్రవాక్యప్రకారంబుగా
నానతిచ్చుటయు వల్లె యని యసురవల్లభుం డమరవల్లభుపైఁజనుపనికి
నుల్లసిల్లుచుపల్లవింప ధరాపల్లవికసమర్పితనానావిధపదార్థపరిపూర్ణభాండాగా
రుండై నిజరాజ్యస్థానికి విజయంబు చేసి. ౨౦౦

క. భూరిభుజాబలమున నత, డారాజ్యం బేలుచుండె శూరశిఖామం
దారమునకశిక దనుజకు, మారుఁడు మారెందు లేనిమగఁటిమి నిగుడన్

క. బాహాబలావలేపాయా, రోహా ... ...
దేహానసీమంతిన్యువ, గూహానలీలానితాంత కుశలజయంతా. ౨౦౨

ఉ. హావళిచిన్న యోధశధరాధిపశేఖరసైన్యపాల నా
నావిధ ... ...లాన తే

జోవనజాప్త ధర్మగుణశోభిత శిష్టజనానురాగ భా
షావరధీవిశేష మదశాత్రవమర్దన దానకుర్దనా. ౨౦౩

ఉత్సాహ. - - - - - - - - -

పత్త్రిరాజవాహనాంఘ్రిపద్మసద్మమానసా
పాత్రదాన సావధాన పద్మినీహితద్యుతీ
వృత్రదానవారిసూను విక్రమక్రియోన్నతా. ౨౦౪

గద్యము. ఇది శ్రీహనుమత్కటాక్షలబ్ధ వరప్రసాదసహజసారస్వత చంద్రనామాంక భారద్వాజసగోత్ర పవిత్ర రామవిద్వన్మణికుమా రాష్టఘంటావధానపరమేశ్వర హరిభట్టారకప్రణీతం బైన శ్రీనరసింహపురాణోక్తంబగు నుత్తరభాగంబునందుఁ బ్రహ్లాదగుణవర్ణనంబును నతనికి దైత్యులు దుర్నయం బుపదేశించుటయు - - - - - - వామనుండను దానవుండు సుమాలివంశకు శేశయహంసుండగు హంసునివృత్తాంతంబుం దెలుపుటయును బ్రహ్లాదుని దిగ్విజయంబును - - - - చ్చటికివచ్చి దేవరాతుండు ప్రహ్లాదునితో దూర్వాసుశాపవృత్తాంతంబుఁ జెప్పుటయు ననంబరఁగు తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

నారసింహపురాణము.

⇛ ఉత్తరభాగము ⇚

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీమహితరామమాద్య, ద్గ్రామణీరాంబురాశిరాకాచంద్రా
సామాద్యుపాయనయవి, ద్యామతినిస్తంద్ర రంగయప్రభుచంద్రా. ౧

వ. ఆకర్ణింపు మా శౌనకాదిమహర్షులకు రోమహర్షణుం డిట్లనియె దేవరాతప్రణీతం బగునీతివాక్యజాతం బంగీకరించి పంచజనపతిసంహారణపరాఙ్ముఖుం డై శతముఖప్రముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖవిదారణదారుణరణోత్కంఠుం డై దనుజకంఠీరవుండు సుఖం బుండునవసరంబున. ౨

—: వర్షాకాలవర్ణనము. :—

సీ. ప్రోగువైచినపద్మరాగఖండంబులగతి నింద్రగోపసంఘములు దనరె
గరుడపచ్చలడాలుఁ గన్నుగీటఁగఁజాలు లేఁతపచ్చిక పిసాళించి మించె
నీశానదిగ్వాయులేశంబు లొకకొన్ని భంజళిగతుల విభ్రమము చూపెఁ
బ్రథమోదబిందుసపర్కంబు పుడమిమైపొక్కు లాఁపఁగఁ దైలపూర మయ్యె
గగనగోపాలకృష్ణశిఖాపరీత, పింఛవలయంబు వోలె దీపించె నింద్ర
చాపవల్లీమతల్లి వర్షాశిలాక, లాపములు రాలె మొగులు మొల్లములనుండి. ౩

స్వాగతవృత్తము. వారిదఘోషము వారిరుహాక్షీ, వారమునల్క నివారణ సేయన్
సాగరసోదయసంభ్రమలీలా, స్మేరముఖు ల్వెలసిల్లి రథీశుల్. ౪

సీ. ధళుధళుక్కున నింగిఁ దాటించెఁ బలుమాఱు లలితవిద్యున్నటీలాస్యకేళి
ఘుమఘుమ నుఱిమె దిక్కులు పిక్కటిల్లంగ భూధరస్థలుల నంభోధరములు
జలజలఁ దలలెత్తి చా లేరుపడియె విదూరభూస్థలుల వైదూర్యశిలలు
నకనక లిచ్చుమానసఖేదదశ డించి పురివిచ్చి యాడె నయ్యురగభోజి
పాంథమోహనమంత్రదీపములువోలెఁ, గడిమిపూఁజేగులురవయ్యెగహనవీథి
గాఢవర్షాగమారంభగర్వరేఖ, యవనితాపనివారణం బాచరింప. ౫

మ. [illegible]ం బలుమాఱుఁ జందురుఁడు దిక్కుల్గాంచెమై తోఁచెఁ గ
వ్వడినామంబులు వల్కి రెల్లసుజనుల్ వజ్రధ్వని న్వచ్చి పె
క్కడుమల్ గాంచిరి పాంథు లంధనిభ మయ్యెం జంతుసంచార మే
పడరెన్ జాతికిఁ బ్రీతి వాన జడిపింపం బోధముల్ చూపఁగన్. ౬

స్రగ్ధర. మొరయ న్మండూకపంక్తుల్ మసురెసఁగనహంబుల్ *తమిస్రాసమత్వా
దరణంబుం బొంద సింధూత్కరము జలనిధిం దార్కొనన్ జాజిపూచ
ప్పరము లోభ్యగుల్ నుతింపం బరిపరిగతులం †బర్వపున్గ్రాఁజపూవుల్
దొరఁగింపం బుష్పాడుల్ బంధుర మగుచు నిలం దోఁచె వర్షర్తు వందున్.
సీ. పెనుఁబాము వ్రేలఁగట్టినరీతిఁ గురిసెఁగుంభద్రోణమగువృష్టిఁ బలుమొగుళ్ళ
చను జారసంకేతమునకుఁ బాంసుల రేయిఁ జినుకు పంక ముఱుముచీఁకటనక
పుక్కిటిబంటియాపాలపువెల్లికినోర్చి మెలఁగఁజొచ్చిరిహాలికులు ప్రియమున
నాతపాకాంతమై నడవిలోపల గూడుపడి మూఁకలై యుండెబలుమృగములు
నట్టివర్షాగమంబున నసురభర్త, విజయయాత్రాసమారంభవృత్తి వదలి
సంకుమదమార్గమదలిప్తచతురయువతి,కుచపరీరంభశాలియైకుతుకమొందె
క. పాపాంధకార మణఁచి ప్ర, దీపించు ప్రబోధచంద్రు తెలివియ పోలెం
జూపట్టె జలదసమయ, వ్యాపదఁ గడకొత్తి శారదాగమ మంతన్.
సీ. తెలుమొగల్ చిలుకముక్కులఁబోలె ‡భంగభంగములయ్యెముమ్వన్నెగనపవిల్లు
తాండవక్రీడ ముక్తాశశి సోగకాసియ యూడ్చె శిఖ వనశ్రేణియందుఁ
గ్రేంకారశబ్దంబు లంకురించె మరాళజాతికిఁ గమలకాసారవారి
నప్తచ్ఛదక్షీరసౌరభంబై పర్వెగజకపోలముల వెక్కసపుమదము
పుట్టఁ §గోరాడె నాఁబోతు పొట్టకట్టి, లవిసెసస్యంబునకు నింకెనసలు నిసుక
వెరిఁగె నేఱుల ధౌతముకురసమాన,కాంతిఁదిలకించెఁబూర్ణరాకావిధుండు.
క. ఏలాలవంగతక్కో, ¶లాలీజాతీఫల ప్రియంభావుకగం
ధాలీఢశిశిరమారుత, బాలక్రీడలు చెలంగెఁ బర్వతభూమిన్. (తెల్లఁ
గీ. వేఁడిమియుమాంద్యమును లేక వెలుఁగు జేఁడు, పసిగలోఁగొనుధరఁగల్గురసము
క్రూరుఁడును శాంతుడునుగాక కువలయేశుఁ,డవనిజనములచేఁ గప్పమందినట్లు.

—: ప్రహ్లాదుఁడు స్వర్గముపై దాడివెడలుట. :—

గీ. అంకురించె మహోత్సాహ మవనిపతుల
డెందముల శత్రువిజయంబు నొందుకొఱకుఁ
బ్రజ్వలించుకృశానుపైఁ బ్రబలు నిబిడ
కీలయును బోలె నోజోవిశాల మగుచు. ౧౩

*తమిస్రాసమ †వర్షపుంగ్రాజి (పరువముగల గ్రాఁజచెట్టు.) ‡ఖండఖండము.
§గోడాడె. ¶లాలితజాతీఫల.

శా. ఆకాలంబున నొక్కనాఁడు చతురంగాభీలకోలాహలో
త్సేకం బంబుధిఘోషముం బొదువ నిస్త్రింశోగ్రరోషాగ్నిమై
నాకౌకఃపతిమీఁద దాడి వెడలె న్నానాసురాధీశసే
నాకోటుల్ భజియింప నమ్మనుజభుగ్నాథుం డసాధూద్ధతిన్. ౧౪

సీ. ధణధణంధణమ్రోయు తమ్మటధ్వానంబు ప్రయ్యలుగామిన్ను వ్రచ్చివైచె
నినమండలము గప్పె నిసుమంతయును గానరాకుండ సేనాపరాగరాజి
కనుమోడ్పు పాదవించె ననిమిషాంగనలకు శాతాస్త్రచయచాకచక్యగరిమ
భరము తాళఁగలేక ప్రథమకచ్ఛపరాజు వికలుఁడై యొక్కింత వెన్నువంచె
మ్రొగ్గదిగ్గజములు శైలములు చలించె, రాలెఁ దారలు జలరాశి దీలుపడియె
దనుజనాయకదండయాత్రామహోగ్ర, వీరరసవిభ్రమస్ఫూర్తిగారుకొనఁగ.

క. ఆదేవవిభునిపైఁ బ్రహ్లాదుఁడు చనుపూన్కి వలవ దని పల్కుడుమ
ర్యాద ఘనఘటల్గఁ దోఁచె, న్నేదురనాదములు దిక్సమితి చెవుడుపడన్. ౧౬

క. నభ మెల్ల నిండి రక్షో, విభుసైన్యము కామరూపవిభ్రమమున న
త్యుభితగతి వచ్చుపూనికి, సభయుంగావింగ్రెఁ బాకశాసను నంతన్. ౧౭

చ. కొలువున నుండి దేవపతి కూఁచ్చదిశాపతులు న్మరుద్గణం
బులు వసురుద్రకోటులుఁ బ్రబుద్ధులువృద్ధులు నైనవారు పీ
నుల నిడి మేలుమే లన వినూతనసూక్తుల దేవతాగురుం
బలుకు గభీర*కంఠరవభర్త్సితనీరదగర్జనంబుగన్. ౧౮

మ. హరినామస్మరణంబు శ్రీహరిపదధ్యానానుసంధానమున్
హరిదాస్యంబు హరి న్భజించుటలు నిత్యాచారములఁగ భూ
సురసంప్రీణనము న్సురావనము నత్యోకోన్నతిం జేయు లా
ల్యరజోగర్వవిముక్తబుద్ధి యగుఁ బ్రహ్లాదుం డకేదోన్నతిన్. ౧౯

ఉత్సాహ. అతనిధర్మ మిన్ని నాళ్ళు నసురభయవిదూరతో
న్నతి వహించి విభవభోగనయసమున్నతిం జగ
త్రితయ ముదయ మొందె నిపుడు దివిజవిమతదుష్టవా
గ్వితతి నతఁడు సత్త్వగుణము విడిచి యుడిచిపాటుతోన్. ౨౦

క. హరిమీఁద మనలమీఁదం, బరుషత వాటించెనఁట యపారబలముతో
నరుదెంచుచున్నవాఁ డఁట, కరణీయం బెద్దియో యకల్మషచరితా. ౨౧

*కందరవభర్త్సిత.

గీ. నక్కరేనుబండ్లు నమలంగనొల్లని, వ్రతముపట్టి పిదపి బతము చెడిన
నీతి నిక్కమయ్యెడి తేయనూతిహృ, చ్ఛాంతి విడిచి దాష్ట్యవంతుఁడగుట.

క. నావిని చిత్రశిఖండిజుఁ, డావజ్రాయుధునిఁ బల్కు నమరాధిప ర
క్షోవరులకు నైజము దౌష్ట్యావేశము శాంతిగుణము లాగంతుకముల్. ౨౩

చ. హరికృప గల్గియున్న నిను నాయసురేశ్వరుఁ డేమిసేయు సం
గరము జయాజయంబులకుఁ గారణ మారయ నిన్ను నోర్చిన
న్సురపురిఁ గొన్నినాళ్ళు నిలుచుం గదనంబున వాని నీవు ని
ష్ఠురగతి నోర్చితేని జయశోభనము ల్నినుఁ జేరు నారయన్. ౨౪

గీ. ముట్టఁబడినపనికి నట్టిట్టు చనఁబోల, దసురుఁ దాఁకి పోదువు మనము మిగిలి
చంపఁబూంచియున్న జంతువుపట్టునఁ, దడయవలవదాత్మ జడియవలదు. ౨౫

క. గర్వించి యశోహానిఁ, దుర్వారా' యని దివిజబలమహోగ్రాకృతివై
గీర్వాణవిమతజలనిధి, పర్వతమై నిలువవయ్య పాకధ్వంసీ. ౨౬

సీ. విమతేంధనముల వేలిమి వేల్వఁగాఁ జాలు ననవద్యతేజుఁ డీయనలుఁడుండ
నిటలాక్షుమదియైనఁ బెటిలి పోవఁగఁ జేయు కఠినప్రచారుఁ డీకాలుఁడుండఁ
దనవారిఁ దమివాసి యనిమిషావళిఁగూడి వర్తించు నీకోణభర్తయుండ
సప్తసాగరరాజు సకలధర్మస్వరూపం బైన యీపాశపాణి యుండ
గంధవహుఁడుండ నియ్యలకాధినాథుఁ, డుండ ఖండేందుధరుఁడుండ నురక నీకు
జంచలింపంగ నేల నిశాచరాత్మ, జాతమాత్రంబునకు వజ్రసాధనుండ. ౨౭

క. హరి గల్గఁడు నీకు నిన్నొక, దరిఁ జేరుచుఁగాని పెట్టిదవుభేదములం
బొరయంగనీఁడు రక్షః, పరివృఢుఁ డన నెంత నీకుఁ బరబలభేదీ. ౨౮

క. తనతంత్రి నంతవానిం, దునుమాడిన విష్ణుశక్తి తోరమనక య
మ్మనుజాశనుఁ డచ్యుతుపైఁ, గనలుట పులిమీఁద లేడి గవయుట గాదే. ౨౯

గీ. అరులఁ జంపవల్లయు నరులచేఁ దాసైనఁ, జావవలయుఁ గాక శౌర్యధనుల
కహితు లెదురునప్పు డట్టిట్టు చనరాదు, చనిరయేని గీర్తి హానుఁగువడదె. ౩౦

చ. ఘనులు ప్రియోక్తు లాడిన వికాసముఁ గాంతురు గాని దుర్జనుల్
చెనఁటులునైన రక్కసుల చిత్తము మెత్తనగాదు పోరికి
న్మన కిది వేళ గాదనిన మానరు గావున వైరివీరమ
ర్దన మొనరింపు దుర్దమవిధానదురావహశౌర్యశాలివై. ౩౧

వ. సామదానభేదంబులొనరించుతఱి తప్పంగ్రుంకినయది నిరాతంకహృదయుం డవై దండంబున విమతఖండం బొనరింపు మని యనిమిషపతికి బృహస్పతి నీతిమార్గం బుపదేశించుసమయంబున. ౩౨

గీ. చారు లరుగుదెంచి జంభారిఁ బొడఁగాంచి, ఘర్మసలిలబిందుకలితమూర్తు లగుచు సంభ్రమోక్తు లడరంగ నిట్లని, రదరుగుండెతోడ బెదరిబెదరి. 33

సీ. పౌడకట్టి భూరజఃపుంజంబు మాంజిష్ఠపటవితానముగ నంబరమునకును గదిసె నాజానేయకంఠఘాణసంఘాత మనిలోచ్చలితవీచివనమువోలె గంధాంధబంధుర సింధురంబు లకాలజలదోదయముఁ జేసె సకలదిశలు గగనగంగాపయఃకాండ మంతయుఁ గ్రోలె నందితస్యందనోన్నతపతాక లాయుధప్రభ లర్కాంశులట్లువెలిఁగెఁ, భేరిఝాంకార మబ్ధిగభీర మయ్యె వచ్చెఁ బ్రహ్లాదుఁ డాదిత్యవంశపర్య, శాత్రవంబుననో మైత్రి జరపుటకునొ.

వ. అనిన నదరిపడి త్రిదశపతియుం గొలువు విరిసి కలయ నెఱసిన కోపంపుం గెంపుపెంపున సొంపారినహస్రలోచనంబులు గలుగునిజశరీరంబు చెందమ్మి కొలనిచందమ్మున నందంబుగఁ గుటిలతరభ్రుకుటిఘటనంబు నిటలంబున నటింపఁ గటము లదరం బుటములు గొనునిట్టూర్పులు కందర్పహారకంఠ సర్పంబుఁ దలఁపింప నలందిన హరిచందనంబుం దెరలించి ముంచుకొను నులివేఁడిచెమటలు చొటచొట వడియ నిలు వెడలి హజారంబున కెడ గలుగ నిలిచి నిలింపులం బిలిచి పలలాశనసంహారంబునకుసౖరంహంబుగం బయనంబు గం డని తానును భండనోచితశృంగారం బనంగీకారాంగీకార కలితంబుగై కొన్నవాఁడై వాఁడియు వేఁడియుం గలకులిశంబు జళిపించు చుం గలధౌతకుధరతులితవపురుత్సేధంబును నగాధదానపాథఃపరంపరా పారిప్లవభ్రమరసముదయంబును నుదితనిజనినదవిదళిత బ్రహ్మాండకటాహం బును హాటకఘంటికాఘణాత్కారఘోరవేగంబును నితాంతచతుర్దంత కాంతిసంతానకల్పితాకాలచంద్రోదయంబు నుం జారుతరావదాత చమర వాలవల్లీవేల్లిత గల్లస్థలంబు ను జిత్రకంబళ కలనాభిరామోర్ధ్వకాయంబు నగునైరావణంబు నెక్కి రక్కసులమూఁకదిక్కుల కలకలం బాలించుచు నుండె నంతం దండోపతండంబులై యమరవీరులు సమరోత్సాహసంభ్రమ భ్రమితహృదయంబుగం బదనుమీఱిన కరవాలంబులు శూలంబులు ఖేటం బులుం గిరీటంబులు వారవాణంబులు బాణంబులుఁ జాపంబులుం బ్రాసక

1సంరంహ్యాంబ్బుగంబ్బయునంబ్బుగాండ్లని.

లాపంబులు దీపింపఁ గోపాటోపంబున నంబరంబు ఘూర్ణిల్లం బెట్టు వలుకుచు నరదంబులు ద్విరదంబులు హయంబులుం బదాతిచయంబులు నయుత నియుత లక్ష దశలక్ష కోట్యర్బుదన్యర్బుద ప్రముఖంబు లగుసంఖ్యావిశేషంబుల నుల్లంఘించి *క్రేళ్లుమెలంగం గసిమసంగి సింగంబులు గిరిగుహాంగణంబులనుండి వెడలువడువున స్వర్గంబు వినిర్గమింపం దొడంగి రప్పు డుత్పాతంబు లనేకంబులు గనుపట్టె నట్టు లయినను నెట్టివియని గట్టిమనంబుతో నదితిపట్టి చూపట్టె జయంతుం బురరక్షణంబునకు నియమించి చనుదెంచు సమయంబున. ౩౭

—: ఇంద్రుండు ప్రహ్లాదునిపై యుద్ధమునకు వచ్చుట. :—

క. కనలుననో నైజగుణం, బుననో తనువందు నుష్ణము ఘనంబుగ న
య్యనలుం డేడికతత్తడిఁ, గొని దాఁటించుచు బలాంతకుని గని మ్రొక్కెన్.

చ. వగరపు తేజి నెక్కి యిరువంకలఁ గింకరకోటి బింకమ్ముల్
నగవులు నట్టహాసములు నల్లని మేనుల నుబ్బుగబ్బునై
మొగివిడ కేగుదేర దివిముట్టిన పట్టిన పోటుముట్టుతోఁ
బొగరున నేగుదెంచె రవిపుత్త్రుఁడు గోత్రవిరోధి డాయఁగన్. ౩౮

గీ. ఆత్మతుల్యమూర్తి యగు రక్కసుని నెక్కి, ఘోరభంగి వాఁడికోఱ లెసఁగ
వివిధభూషణాస్త్రవిద్యోతితాంగుఁ డై, దానవుండు వేల్పుఱేనిఁ గదిసె.

శా. యాదోభేదము లెన్నియేని గొలువ న్వ్యాలోలపాశప్రభా
ప్రాదుర్భావము కల్పవహ్ని నుషమన్ భాసిల్ల నక్రోపవా
హ్యాదీర్ఘక్రమణప్లుతంబుల మనం బానందముం బొంద మాం
సాదధ్వంసనకాంక్షమై నడచెఁ బాశాంకుం డశంకోద్ధతిన్. ౩౯

క. గంధవహుండు †సుధాంధో, బంధురు నలరించెఁ జిత్రపర్యాయగతిన్
గంధాంధహరిణసైంధవ, ముం ధేయని పఱపి సైన్యముఖతిలకం బై. ౪౦

గీ. గరుడగంధర్వకిన్నరగణము సిద్ధ
సాధ్యరక్షోబలంబు లసంఖ్యములుగ
హయము దాఁటించుచును గదాభయదబాహుఁ
డగుచు విత్తేశుఁ డనికి నైయంగవించె. ౪౧

క. ఈశానుఁ డేగుదెంచె శి, ఖాశీతమయూఖరేఖఁ గళ లుబ్బఁగ బా
హాశూలప్రభ ప్రబల వృ, షేశవిశంకటవిహారహేలావశుఁ డై. ౪౨

* క్రీళ్లుమెలంగ్గ. †సుధాంధోబంధూసలరించ్చె.

క. వసురుద్రాదిత్యులు తీ, వ్ర సమీరక్షుభితవిలయవారిధు లన ను
ల్లసితోగ్రవీరరసకే, లిసహితగతి వచ్చి రఖిలలేఖోన్నతులై. ౪౩

క. వీరాలాపంబులు ఘీం, కారంబులు హేషితములుఁ గలయ బెరయుటన్
ధీరంబు లయ్యెఁ దూర్య, స్ఫారారావములు త్రిదశబలములలోనన్. ౪౪

క. పొగలేనిమంట లొక్కట, బుగులుకొనియె నాయుధములఁ బున్నమరేలన్
జిగిదేఱు శీతవెన్నెల, మొగడలక్రియ నఖిలసుభటముఖరుచు లలరెన్.

క. నలువదినాలుగుయోజన, ములవెడలుపు నిడువుఁ గలిగి భువనభయద మై
పొలిఁగె న్శకటవ్యూహం, కలన మదుద్బలము కంఠగర్జలు చెలఁగన్. ౪౫

వ. అందు నవగ్రహంబులు దక్షిణచక్రంబును విశ్వేదేవతలువామచక్రంబును సిద్ధసాధ్యసమూహంబులునొగలును నశేషమంత్రంబులును సమస్తాభిచారికక్రియాకలాపంబులును సకలయోగవిద్యారహస్యంబులును నాభిఫలకంబును ధర్మం బిరుసుఁ గా నిర్మథితనిఖిలవిమతహృదయంబై యమ్మహావ్యూహం బుత్సాహసాహసికత్వంబుల నొత్తఱించె నత్తఱినుత్తాలరోషానలజ్వాలాభీలంబై ప్రహ్లాదవాహినియు సూచీముఖశూర్పకర్ణ శంబరదీర్ఘజంఘకాలకేయ కాలదంష్ట్ర దంతవక్త్రవృశ్చికరోమధూమ్రాక్ష కపిలాక్షవామనప్రముఖాఖిల శతమఖవిరోధియూథమేదురంబై దురంబునకు నంగవించె ని ట్లుభయసైన్యంబులుఁ దారసించు నవసరంబున వాసవుం డాసురబలంబును నిజమాయా బలంబునం జేసి ధూసరధరారజోవిసరప్రసరణంబగుసమీరణంబుఁబుట్టించుటయు నమ్మాయగాలి యుద్వేలం బై తద్వరూథిని నొత్తరించుకొని యుత్తరదిక్కునకుం జొవ నూకుటయు సోఁకోర్చి లోకత్రయగీతకీర్తి యగు దానవచక్రవర్తి శాంబరీచక్రికశతంబులఁ బుట్టించుటయు నాబునకొట్టుందెట్టువలబి ట్టలమి యక్కపటపవనంబు నపహరించె నప్పుడు. ౪౭

క. కలయంగ *బెరసె నిరువాఁ, గలఘుతరాయుధవిఘట్టనానలకణముల్
జలజల రాలఁగఁ గోలా, హలహాలాహలవిదారితాఖిలదిశ మై. (సేయు

గీ. కరులుఁ గరులు హరులుహరులునురథులును,రథులుభటులుభటులురణము
నుద్దవిడి నహింప†కూటాండబ్రహ్మాండ, మండలంబు తొంటిమట్టుఁ గడచె.

క. తెగిమొడుతలలును డెగి ధర, జిగినగవులతోడ రాలి చెన్నగుతలలున్
సగము తెగుతలలుఁ గలిగెం, బొగరుననని సేయు రెండుమూఁకలయందున్.

---

*బెరశనిరువాదలఘుతర. †కూటాండె.

గీ. మీఁదిమూఁకుళ్ళు దెఱచిన మెఱుఁగు లురక
*దాంగలించెడురత్నపంక్తులును బోలెఁ
గఠినహేతుల నుపరిభాగములు †ద్రవ్వి
కాఱెఁ గరికుంభముక్తికోత్కరము గరము. ౫౧

క. ముంగాలుగొరిసె లసిహతు, లం గెడపిన మ్రొగ్గ నురుబలము గలిగియు ను
త్తుంగతురంగశరీరము, లంగద వజ్రాభిహతనగాగ్రము లనఁగన్. ౫౨

క. ఘోరానిలవిఘటితరం, భారణ్యము వోలె సాయకాసారముచేఁ
దేరుగమి చిక్కజీరై, వైరూప్యము నొంది తొంటివన్నియదఱేఁగెన్. ౫౩

గీ. కదిసి కత్తుల కింతింతకండ లగుచు,నంటుకొనిపోవునుభయసైన్యములభటుల
కాయమీఁచాయదవిపోరఁగానఁబడమి,నచ్చెరువునే సెదివిఁజూచునచ్చరలకు

ఉ. తాలతమాలనీలవసుధారజ మాకస మాక్రమించి పా
తాళము వ్రేల్చెఁ బొదివి దట్టఁదనంబున బిట్టు పర్వఁ ద
న్మాలముఁ ద్రెంచె శాతశరముద్గరచక్రగదాత్రిశూలభి
న్నాలఘుయోధయూథవపురస్రపయోధివధూనహస్రముల్. ౫౫

ఉ. పోకుము పోకు మోరి యనఁ బో నిదె వచ్చితిరా యటంచు వై
రాకులచిత్తవృత్తి నుభయధ్వజినీభటకోటి వోర న
య్యాకస మెంత గల్గు నది యంతయు నిండెఁ గబంధమాలికల్
కోకిలవర్ణ మయ్యె నసికుంతరజఃపిహితాఖిలాండమున్. ౫౬

ఉ. వాహనహీను లయ్యు వసివాడక మిన్నులు చూడకు ద్భటో
త్సాహసమగ్రచిత్తముల ధైర్యము శౌర్యము నావహిల్ల బా
హాహవదోహళిత్వముగ నచ్చెరుపాటొనరించి రమ్మహా
వ్యూహయుగోగ్రవీరులు వయోబలపౌరుషగాఢమూర్తులై. ౫౭

క. త్రాసునఁ దూఁచినకైవడి, వాసవసేనయును నసురవరుసేనయు న
త్రాసగతిహెచ్చుగుందులు, వాసిన సమరేఖ రణము పాటించుతఱిన్. ౫౮

క. కరిఁ గొలిపి కులిశధారలు, గరళంబుల నుమియ దివిజగణములతోడన్
హరిహయుఁడు చుట్టుకొనియెం,బరిపంథిబలంబు విజయపటహములులియన్

సీ. కరవాలదండభీకరవేల్లనంబుల గళనాళములుఁ బిట్టు నులిచి త్రెంచి
చక్రిచక్రోపమస్ఫూర్ణంబు లగుపాదహతులఁ గందనగాయ లట్లురాచి

---

*దొంగ్గలింపెడు. †ద్రవ్వి

శూలిశూలాగ్రనిష్ఠురదంతముఖములఁ బొడవుగా నందంద పొడిచి యెత్తి
యడ్డతాఁకుల నేనుఁగైనసహాయంబైన రథమైన మృదులచూర్ణముగ మెదిపి
తిరిగె నైరావణము మహాసురబలంబుఁ, జొరుగుఁ జేయుచుఁ గ్రొత్తనెత్తురులు మెదడుఁ
గండలునుగొండలై నిండియుండ దివిజ, మండలాధీశు డెందంబునిండ ముదము.

క. తెరలిననిజసైన్యంబుల, మరలిచికొని యసురభటసమాజము పొదివె
న్సురబలము నాసురోద్ధతి, ధరణీతల మదరఁ ద్రిదశధామము చెదరన్. ౬౧

సీ. సూచీముఖుండును శూర్పకర్ణుండును శంబరుండును సురేశ్వరునితోడఁ
గాలకేయుండును గాలదంష్ట్రుండును వక్రదంతుఁడు గంధవహునితోడఁ
గల్పకేతుండును గంకటాహ్వయుఁడును వామనుండును సమవర్తితోడ
వృశ్చికరోముండు వికటసత్త్వుండును గపిలాక్షుఁడును జలాధిపునితోడ
ఖరుఁడు బలియును గుహ్యకేశ్వరునితోడ, దీర్ఘజంఘుద్విమూర్ధులాదితిజుతోడఁ
దవిలిధూమ్రాక్షుధ్మాషణుల్ శివునితోడ, నఖిలరాక్షససైన్యంబులగ్నితోడ.

వ. ఘోరాకారంబులం బోరం దొడంగి రప్పు డాసూచీముఖశూర్పకర్ణశంబరులు శంబధరుం బొదివి పొది విప్పక వెనుక దివ్వక వేసరక విసువక వెలియం బొఱక విపాటాసారంబు తోరంబుగ జోరనఁ గురిసి తత్కరిశిరంబు శిలీముఖవిద్ధంబు సేయుటయుఁ గ్రుద్ధుండై యాసిద్ధసింధురంబు శూర్పకర్ణుసువర్ణస్యందనంబు నమందవేగంబునం గడనొగలు వట్టి బిట్టు వీచి వైచుటయు నన్నిశాచరుండు పిశాచబలప్రయత్నంబున రథాంతరసంపాదనలంపటుండై నిలింపులగుంపులకుఱికి వేఱొక్కచిక్కిఁ జిక్కువఱుచుచుండె సూచీముఖుం డేచినఁ బ్రాచీదిగీశ్వరుండు *భాస్కరకరధారాధాళధళ్యతస్కరంబు లగు శరంబులు శరధరమాలికావిభూషణం బగుభీషణకార్ముకంబునం గీలుకొలిపి కరి నంటఁగొలిపి యతం డేయుసాయకంబులు పాయం దట్టుచుఁ బతాకావిదళనం బొనరించుటయు నమ్మదవదసురవిసరపతి సురపతికిం గాలాయసనారాచంబున ఫాలతలంబునం గీలాలధార వొడమించి యార్చినం జేర్చినకోపంబునం జాపం బెత్తి యాదేవోత్తముండు†చిత్తజల్లుపగిదిఁ గ్రొత్తలగుపుత్తడిపింజియలతూపులు పింజపింజయుఁ గొనం బఱపుటయు నయ్యురవడికిం జాలక మెరవడి వీడనాడి యాసూదిముక్కురక్కసుం డూడనింబాడె శంబరుం డంబరంబునం బన్ని శాంబరీసహస్రంబులం బొడమించుటయు

* భాస్కరకధారాధారధర్యతస్కర (భాస్కరకరధారాధౌరంధర్యతస్కర)
† చిత్తదల్లు.

వేల్పుటోడయం డనల్పక్రోధంబున నయ్యాతుధాను గంధర్వాస్త్రప్రయో
గంబున నంధునిం గావించి శంఖంబు పూరించె నంత. ౬౩

ఉ. ముక్కడిమూఁక లన్ని పయి మించిన మించినకోపరేఖ నా
పొక్కు వెలుంగు కాఱడవిఁ బోలె నరాశకరాశహేతి నై
రక్కసిమూఁకఁ జక్కడిచి రక్తమయంబుగఁ జేసె నేల న
ల్దిక్కులఁ బాఱఁజొచ్చె నతిదీనము లై హతశేషసైన్యముల్. ౬౪

వ. కల్పకేతుకంకటవామనులునై వన్వతుంబోదివియనశ్వరపౌరుషంబునంబెనం
గంగన లధికం బై జముండు భండనంబు ప్రచండభంగికంబుగం గావించె
నయ్యిరుదెఱంగునుం గ్రేడింపక క్రీడాకందుకఖేలనప్రాయంబుగం గాయ
పతిత సుభటశిరఃస్తోమజంబుల ధరణీతలంబుంగప్పుచు నుప్పొంగె నయ్యెడ.

గీ. దీర్ఘజిహ్వాద్విమూర్ధ్ను లాదితితనూజు, నేసి రేసిన రేసిన హృదయ మదర
నదరిపడి వార లెక్కి నమదగజంబు, నశ్వరత్నంబుఁ ధనుమాడె నసురభర్త.

క. వా రంతఁబోక ఘోరా, కారంబుల నతని రెండుకడల నిలిచి దు
ర్వారతరవారినిఁ గరా, చూడని నొప్పింప నతఁడు సొరిగెం బెలుచన్. ౬౭

క. కోణపుఁడు మూర్ఛ దెలిసి కృ, పాణహతి న్వారి విపులబాహామధ్య
క్షోణులు వ్రేసిన ధరణీ, రేణువునం బ్రుంగు డైరి త్రిదశవిరోధుల్. ౬౮

వ ఇట్లు ప్రాణాపాయప్రాయంబగు నైరృతిచేతిహేతిపాతంబున భూతలపతితులై
యెట్టకేలకుం దెలిసి యలసి యయ్యసురవరు లిరువురు దూరంబునకుం
దొలఁగి పఱచి రంత నంతకాకారు లయి నీరధిపతిం బొదివి వికటసత్త్వ
వృశ్చికరోమ కపిలాక్షులు నిశితక్షురప్రంబులం గప్పిన యాదఃపతి ప్రతి
విశిఖపరంపరల నాతెంపరుల పెంపుడిపె గంధవహవేగంబునకు నోర్వక
విముక్తగర్వులై కాలకేయ కాలదంష్ట్రవక్రదంతులు దిగంతంబులం బరిభ్ర
మింపం దొడంగి రయ్యెడ. ౬౯

క. ఖరబలులు బలవదాహవ, ఖరు లై క్ష్వేళార్భటీముఖరు లై యలకే
శ్వరుఁబొదివిరియ్యోరదంబుల,పరుషరవమువిండ్లయులివు ప్రతిభయములుగన్.

గీ. వారితోఁ గూడి శస్త్రాస్త్రవారవాణ, వరశిరస్త్రాణధరులు దుర్వారబలులు
రాక్షసులుగొందఱాధనాధ్యక్షుమీఁద,నురవడించిరిభూరజంబుత్కటముగ.

వ. యక్షాధ్యక్షుండును యక్షరాక్షసకిన్నరబలంబులతోఁజలంబుమెఱసి వారిం
బఱపి పరుషగదాదండంబుల నఱకి యు సురియల నసువులు వెఱికి యు

శరంబుల నురంబులు చించి యుఁ బరశువులఁ బర్శుకంబులు మురియం
జేసియు నత్తళంబుల నొత్తి యుఁ బ్రాసంబులం ద్రాసంబు నొందించి యుఁ
జక్రంబులం జక్కు సేసియు ముసలంబులం గసిమసంగియు నొక్కఁడయ్యును
బెక్కురూపంబులు దాల్చి పొల్చి నిల్చినయట్లుండె నుండుటయు. ౭౨

శా. ఒల్లంబోయిన సేనఁ గన్గొని ఖురం డుగ్రాస్త్రపంక్తిం దలల్
డొల్లం జేయుచు యక్షరాడ్బలము *బిట్టుంజందము న్మాన్చి చే
వి ల్లాఖండలచాపలీల వెలుఁగ న్విత్తేశ్వరుం డాసి క్రో
ధోల్లాసంబున నార్చుచుం బలుకు విద్యుద్భీమదంష్ట్రాస్యుఁడై. ౭౩

ఉ. కోమటిబింక మేమిటికి ఘోరపరాక్రము మైన రాక్షస
స్తోమముఁ గిట్టుటెల్ల నిది దోమలు సామజరాజిఁ దాఁకి సం
గ్రామము సేయుచంద మగుఁ గాదె ధనాధిప బుద్ధి గల్గిన
న్వే మగుడంగఁ బాడి యవివేకమున న్నెఱిదప్పఁ గార్యముల్. ౭౪

గీ. గుహ్యకేశాభిధానంబు గ్రుడ్డిగవ్వఁ, బోలువెడగ్రుడ్డు హేయమౌ పొడవుగల్గు
నీదుపోటును గలిగిన నేఁటినుండి, కలుగకుండును జగములోఁ గప్పకాటు.

ఉ. నావిని విత్తనాథుఁడును నంజుడు నెత్తురుఁ గ్రొవ్వు నాని పె
న్గావర మెత్తి పల్కెదవు కష్టనిశాచర లావు గల్గినం
బోవక పోరు నన్నెదిరి పోటునకై †యనుక్రమ్మి వచ్చి యే
లా వదరంగ దుర్వచనలాలసు మెత్తురె శౌర్యవిత్తముల్. ౭౬

కం. నీరజ్జు లణఁచి పుచ్చెద, నోరోరీ నిలువు మనుచు నుజ్ఝితగదుఁడై
యారాక్షసు ముంచె శరా, సారంబున యక్షరాజు చాపము మెఱయన్.

కం. హరిచిత్రగతులు మెఱయఁగఁ, బరిపంథిరథాశ్వపంక్తి బడలువఱిచి ని
ష్ఠురభల్లంబున నొక్కటఁ, హరసఖుఁ డసురేంద్రసూతు నసువులఁ బాపెన్.

మ. విరథుండై దనుజాధినాథుఁడు మహావేగంబుతో ధారుణీ
ధరకూటంబుననుండి డిగ్గుమదవద్దంతావళారాతిభీ
కరరేఖ న్వసుధాస్థలంబునకుఁ జక్కం దాఁటి యక్షేశుబల్
తురగంబు న్నిజముష్టి నొంచుటయు నెత్తుర్గక్కె నాపీతియున్. ౭౯

కం. కనుచెదరి హాయము గూలిన, ధననాథుఁడు విల్లు విడిచి దారుణగదఁ గై
కొని యసురకడకు వ్రేసిన, వెనుకకొదిఁగె నతఁడు ధాతువికలత్వమునన్.

*బిట్టుంజెంద్దము (బిట్టుంజెద్దుము?) †పోటునకయ్యెరుగ్రమ్మి.

క. తనయన్న కైనదుర్దశఁ, గని బలిదానవుఁడు తనదుకనకరథంబున్
ధనపతి కభిముఖముగ సూ, తునిచేఁ జేయించి వింటఁ దూపులుగురిసెన్.
క. గద విసరి యంపపదువులు, విదళించుచు యక్షరాజు వెసఁ గదిసి హస
ద్వదనముగఁ బగలఁ జురదముఁ, జిదురుపలుగఁ జేయుటధికచిత్రంబయ్యెన్.
క. అన్నయుఁ దమ్ముఁడు నీదశఁ, గిన్నరపతిచేతఁ బొంది కృతనిశ్చయులై
మిన్నంట నార్చి వేఱొక, పన్నిసరథ మెక్కి కేలిబలువిం డ్లుఱుమన్. ౮౩
క. శరములు గురియుచు ధరణీ, చరుఁ డగువిత్తాధినాథు జవ మడఁచినఁ గి
న్నరవిభుఁడు దెరలుటయుఁ ద, త్స్వరమసఖుఁడు రుద్రుఁ డేచి ప్రమథావృతుఁడై
గీ. తొలుతఁ దనమీఁద ధూమ్రాక్షదూషణాఖ్యు
లసురవర్యులు గవిసిన నదియు సరకు
గొనక నిజసఖరక్షకై యనికి నజిమె
ఖరబలులమీఁద వృషభవల్గనము లలర. ౮౫
శా. ఆయీశానుఁడు శూలహస్తులుఁ గపాలాలంకృతుల్ కృత్తివా
సోయుక్తుల్ భసితాంగరాగులును జక్షుఃశ్రోత్రహారుల్ ఘన
చ్ఛాయగ్రీవులు నైనకింకరుల నిచ్ఛారూపులం బంప న
మ్మాయాసంగరకోవిదుల్ గదిసి నిర్మర్యాదనాదోగ్రులై. ౮౬
సీ. పులులఁ బుట్టించియు నెలుఁగులఁ జూపియు గజములఁ గొల్పియుఁగాలసర్ప
సమితి నాడించియుఁ జండానిలంబులువిసరఁజేసియు రాలునిసుముఁ గురియు
మొగులు మొత్తంబుల మునుమాదిగల్పించియునుసంధకారంబుగొనలుసాగఁ
బ్రబలించియును నస్థిపలలమేదోమజ్జరాసులు వెనిచియు రానభోగ్ర
నాదములుదీటుకొలిపియునవకబంధ,బంధురముగనునానభఃపథముమునుఁగు
వడనొనర్చియుఁ బోరిరపారశౌర్య,ధుర్యులై రాక్షసేంద్రులుతొట్రుకొనఁగ.
క. మాయాసంగరమున వి, చ్ఛాయం బగునసురబలముఁ జదియఁగ నలకా
నాయకుఁడు మోదెగడఁగొని,యాయీశానుఁడునునసురహరణ మొనర్చెన్.
వ. ఇవ్విధంబున నవ్విబుధయోధులచే విచ్చియుం జచ్చియు ప్రీలియుం దూ
లియు వెఱచియుం బారిగఱచియు మరలియుం దెరలియు నొటరియుం
బోటువడియు మ్రందియుం గుందియు మ్రగ్గియు మ్రొగ్గియు నలసియు
సొలసియు నసురవిసరంబు పనచెడి దశదిశలకుం బాజినయెడ వారణవా
రంబు లవారణంబులై మావంతులు లేమిం దమయంత విభ్రాంతంబు లై

వంతల మంతలుంబోలెఁ గాంతి దళిఁగి *సురిగ హరిగ కరవాలంబుఁ గిరుసు వంకిణియు డొంకెన జముదాఢి కొంగవాలు హలాయుధంబు మొదలుగా నాయుధంబులు విడిచి పదాతు లనవదాతవదను లై పెదవులు దడుపుచు నొదిఁగిరి రావుత్త విహీనంబు లగు మరుత్తమావులు ప్రోవులుగట్టి కల్యాణ పల్యాణప్రముఖంబు లగు సవరణలతోడ నేడఁజూచినం దామయై నము ద్రంబునందు నవిసినకలంబుల చందంబునయథా యథలై యవధింబోరలెఁ బృథులంబు లగురథంబు లుపభుక్తపూర్వపుణ్యఫల పురుషవిముక్త సురపుర విమానంబులుం బోలె నవమానంబులకు నధిష్ఠానంబు లగుచు నున్నయవి యున్నయట్లనె వన్నె దళిఁగియొఱగెఁ గామలకుఁబాసిన హేమచ్ఛత్రంబులు మృత్యుభుక్తిపాత్రంబులు భుక్త్యంతంబునంబోవైచినయవియివి యనరవణంబు లుడిగి బెడంగు దళిఁగె నంచలు చంచువులం ద్రుంచివైచిన నెండవడి బడలు పుండరీకంభులలాగున ననాళంబు లగుచమరవాలంబులు సమర సరిత్తీరంబునకు జరత్కాశప్రసూనంబు లై ది- - - - నుడిగి కానంబడియెఁ గంకణాంగదగ్రైవేయకటకతులాకోటికోటులు విటతాటంబై యుత్పాతకాల పతితమహోల్కాజాలంబుల గేలిసేయుచు నేలయెల్లనుం దామ యై యప హృతరామణీయకంబులై విశీర్ణంబు లయ్యె నెత్తు రొత్తరించె నెమ్ములుదుమ్ము లయ్యెఁ గండలుగుండుగూలెఁ బ్రేగులు ప్రోగువడియె వాద్యంబులు ప్రద్యో తంబయ్యె (?) నెయ్యెడఁ జూచిన దయ్యంపుగుంపులు క్రొత్తయెఱచిగరచిల పులు(?) మేయుచు నర్తింపం దొడంగె నయ్యెడ. ౮౯

సీ. గగనగంగాపయఃకాండంబుఁ గబళించు నిబిడధరారేణునిచయధార
ఘుభుఘుభుల్లని హరితో్కణసామజకర్ణవిదళనం బొనరించురొదలకతన
వియదంబురాశినవీనవిద్రుమలతాతతి యైనయాయుధద్యుతివిభూతి
నజునిసర్గమునందు నవతారమందు జంతువులట్లు తలచూపు వివిధసేన
రాక్షసోద్రేకనిర్వాపణక్షణోగ్రుఁ, డగునహాస్త్రాక్షుదృష్టికి నవగతారి
యయ్యెభువనంబు శాత్రవవ్యాప్తమైన, కరణిఁగనుపట్టెఘూర్ణితాకారమగుచు

క. మరుదీశవిశ్వవసుకి, న్నరనరగంధర్వయక్షనాగఖచరు లా
హరిహయునిరుగడల భయం, కరరోషోదగ్రు లగుచుఁ గమియుటయొప్పెన్

క. పాకారి యిట్లు విజయ, శ్రీకాంతుం డగుచు నడువఁ జెదరి బెదరి ముం
జీకాకుపడినరక్షో, నీకిని ప్రహ్లాదుఁ గాంచి నివ్వెఱ గదురన్. ౯౨

---

* సురిగె హరిగె.

సీ. వీరరసోధన్యవికృతియందలి* జున్నువడువున నురువులు వొడమ నోళ్ల
విజయాదిగుణములు వెడలుచో నడరెడుకన్నీరు క్రియ ఘర్మకణము లురులఁ
బరిపంథిపదములఁ బడితి మిట్లనులీలఁ బడుచు లేచుచునున్న భంగి మెఱఁగ
నినకరంబులఁ జరింగిన తమోదేహజక్షతములక్రియఁ జోటుగంట్లెసంగఁ
బాదహతి నేల వ్రక్కలువార గళిత, ఖడ్గవల్లులు పదకంటకములు గాఁగ
నాహిరణ్యకశిపుసూను నవుడు గాంచి, పలికి రొక్కట వేగులపరికరంబు.
శా. దేవా దేవవిభుండు దిక్పతులు నుద్రేకించి బాహార్గళ
వ్యావల్గత్కరవాలదీప్తులు ధరాస్వర్లోకము ల్నిండ వీ
రావేశంబున రాక్షసధ్వజినిఁ బాయంజేసెఁ గయ్యానకు
న్నివైదగ్ధ్యము చూపఁగాఁ దగు బలోన్మేషంబుఁ బోషించుచున్. ౯౪
క. నావుడు నేవోసినజి, హ్వావలి వెలయంగ వెలుఁగునగ్నియ పోలెన్
దైవతవిమతుఁడు తెల్లని, మావుపయి న్నిలిచి శత్రుమర్ధనపరుఁడై. ౯౫
వ. త్రోచి నడచె నయ్యెడ ననీచంబులగు చమూసమూహంబు లుభయపక్షం
బులయవియు నభయోల్లాసంబునం దారసించి, పోరునెడ. ౯౬
సీ. ధరణీపరాగ మంతయు నొక్కగ్రుక్కగాఁ గొనియె నూతనరక్తఘనరసంబు
శాకినీఢాకినీలోకంబు లిచ్ఛానురూపవర్తనముల నేపుచూపెఁ
గరవాలలూనభీకరశిరఃపంక్తులు పక్వతాళీఫలభ్రాంతిఁ జూపి
నొఱగునేనుంగులుఁ బఱచునశ్వంబులు విఱుగుతేరులుఁగనువేఁదుఱొనఁగఁ
గెడసెగొడుగులువడిగాలువడియెఁ బడగ,లఖిలదిక్కులు ఘూర్ణిల్లెనాహిరణ్య
కశిపుసంభవుఁడత్యుగ్రగమనరేఖ, నమరవాహినిమీఁదబిట్టఱుముటయును.
గీ. అవుడు ప్రహ్లాదుఁ డనిపని కగ్గలింపఁ, దొలుత విఱిగినబలములు తోడుచూపి
నిందుబింబంబు హెచ్చునగుందు హేతు,వులుపయోధులనుబ్బింపఁజాలుకఁశే
క. అనలయమదనుజవరుణప, వనధనదేశాను లవుడు వజ్రాయుధు దూఁ(య.
కొని కదనమునకు నతిమిరి, యనిమిష సైన్యములు నడిచె నత్యుగ్రములై.
క. ఆసేనకు నాసేనకు, నాసురగతి సమర మయ్యె నసిముసలగదా
ప్రాసకరవాలధారో, ల్కాసమితి జగత్త్రయంబుఁ గనుమూయింపన్. ౧౦౦
సీ. విలుమ్రోఁత లార్పులు వేదండఘీంకృతు లశ్వహేషితములు నఖిలవాద్య
హృద్యస్వనంబులు నేకీభవింపఁ జుక్కలు రాలె నెత్తురు గ్రక్కె మొగులు

---

* జిం.న్ను-

యోగనిద్రాసక్తి నురగేంద్రశాయియగా నీలవర్ణుఁడు బిట్టు మేలుకొనియె
సభవుఁ గౌఁగిటఁ జేర్చె నచలరాజతనూజ కైలాసశైలంబు కంప మొందె
ధాత దిటదప్పె వేదమంత్రములయందు, సప్తవాయుప్రచారంబు చండివడియె
బీడువాఱిన యద్దంపు బిల్లవోలె, హల్లకారాతిబింబంబు క్రేళ్లుమలఁగె. ౧౦౧

క. ఆవేడఁ బ్రహ్లాదుఁడు కా, లాయసనారాచధార లమరబలముపైఁ
గోయని యార్చుచు సింగిణి, మ్రోయించుచుఁ గురిసె భువనములుఘూర్ణిల్లన్.

వ. సూచీముఖ శూర్పకర్ణ శంబర కాలకేతు కాలదంష్ట్రి వృశ్చికరోమ ధూమ్రాక్ష కపిలాక్ష వామనదండశూక ప్రముఖ ప్రథమబర్హిర్ముఖులు శతముఖుం బొదివి రాజానుమతంబున నాజినైపుణంబు మెఱయుటయు హరిహయుండు కుండలితకోదండుం డై వేదండంబు దిశాలిపి కాకోలకీలికీలా కలాపరూపంబు లగుతూపుల నాపిశితాశనులం గసిమసంగుట యు సింగంబుకరణిం బొంగి యసాదసంగరాహ్లాదుం డగుప్రహ్లాదుండు సాదరసంబుకరణిం ద్రొక్కనిదో టులుద్రొక్కుచు నుక్కుమెఱయుతురంగమంబుం బంచవిధగతితరంగితంబు గం గదలించి తనపేరు ముదలించి యదలించి ప్రదరపంచకంబున సహ ల్యావేంచకు నొంచియు సప్తసాయకంబుల సప్తజిహ్వారంహంబు నాఁగియు మూఁడువాఁడితూపుల నంతకుఁ బ్రశాంతుం గావించియు నిశాటువిపాట దళకంబునం బాటితలలాటతలుం జేసియుఁ బాశపాణి నాశుగనవకంబున నవకంబు చెఱచియుఁ బవనుఁ బవనజవంబు లగుపండ్రెండు వెడందవాఁడితూపుల నేపణంచియు ధనదు నెనిమిదివిశిఖంబులఁ బిశితమయశరీరుం గావించియు నీశానుం గృశానుజ్వాలాచటులంబు లగుబలుకోలలు పదునొకంట గెంటించి యు మిన్నంట నార్చి పేర్చిన* దివిజనివహంబు లుపచితాగ్రహంబు లుగం బొంగారి చెలంగె. ౧౦౩

చ. మరలక రాక్షసేశ్వరకుమారుఁడు భల్లయుగంబు నేసి ని
ర్జరపతికేతనంబును నిశాకరవిస్ఫురదాతపత్రము
న్నరియలు నేసి వేఱొక యమోఘశరంబున విల్లుద్రుంప న
శ్చ్వరు వెడఁ బిచ్చలింపఁగ శచీవిభుఁ డన్యధనుర్లతాగ్రుఁ డై. ౧౦౪

—ఇంద్రుఁడు ప్రహ్లాదునకు బోధించుట.—

క. శర మరివోసి చతుర్దం, తరుచిరదంతావళాద్రిధారాధరమా
గరువంపుమేను వెలయఁగఁ, బరిపంథిం బలుకుఁ బ్రౌఢభాషారభటిన్. ౧౦౫

*దివిజనివహంబ్బులు లపహృతాగ్రహంబ్బులుగం.

క. భగవత్పదయుగభక్తియు, సుగుణంబులు విడిచి నీకు సురసైన్యముతోఁ
దగునే కయ్యము సేయఁగ, నగవే లోకంబు లసురనాయక నిన్నున్. ౧౦౬

గీ. కప్పవెలుఁగుపాముగతి మేఁకవన్నెయ, పులి విధాన నీవు పొంచి యుండి
సురల భూమిసురులఁ జుఱవుచ్చుటకు నిది, వేళ యయ్యెఁగాదె వినయదూర.

సీ. పుల్లకండపుఁగొండ పొడిసేసి చల్లిన నుప్పు మానునె లవణోదవేల
ప్రోది నావులపాలు పోసి పెంచిన నైనఁ దొలఁగునే పాముకోఱల విషంబు
నిండఁ బాదునఁ దేనె నించి పెంచినయేని వెడచేఁదు మానునే వేఁపమ్రాను
కప్పురం బెరువుగాఁ గుప్పళించిననాఁడు నుల్లిదుర్గంధంబు నోసరిలునె
తఱచు మెఱుఁగిడ్డ నిత్తడిత్తడియ కాక, హాటకాభరణాకార మందునోటు
చదువులేరాళముగఁ జాలఁ జదువుచున్నఁ, దొలుత వేల్పులఁ బాయునే దుర్గుణంబు.

చ. జనకుఁడు కోప మెత్తి నినుఁ జంపఁ గడంగి నిశాటవీరులం
బనిచిన వారు తీవ్రతరబాధల నొంప దృఢానుకంప న
వ్వననిధిశాయి గాచెఁ దగవా పగవాఁడవె పోలె నాజనా
ర్దనుదెస నీసడించెదవు దానవనాయక నీకు నాయమే. ౧౦౯

ఉ. అక్షతదానవైభవవిహారుల కేనియు ధర్మసంహితా
ధ్యక్షులకైన నాత్మవిదు లైనమహాత్ముల కైన నెందుఁ బ్ర
త్యక్షముగాని విష్ణుఁడు ప్రియంబున బాలుఁడ వంచు నిన్ను సం
రక్షితుఁ జేసెఁ గాక యసురస్థితి సైఁచునె దానవారికిన్. ౧౧౦

శా. ఆకంజాక్షకళావిశేష మతిరమ్యం బై భవన్మూర్తియం
దేకాలంబు వసించి యున్నకతనన్ హేమాసురప్రేషితా
నేకాభీలనిశాటహేతివితతుల్ హేలాసరోజాతప
త్త్రాకారంబులఁ గప్పెఁ గాదె మును నిన్నాహా వివేకింపవే. ౧౧౧

చ. హరిపదభక్తియుక్తి విడనాడి నిశాచరబోధయూథముం
బిరిగొని రాజ్యగర్వమున మీఁదటికార్యము సెన్నలేక యీ
బరువలఁ గూడి సత్యమును బాడియుఁ దప్పి చరించునీకు మా
కరివరదుండు తోడగునె కల్గునె భద్రము లెందుఁ బోయినన్. ౧౧౨

చ. పెనఁగొని నీవు నే ననఁగ భేద మొకింతయు లేక ప్రాణముం
దనువును బోలె నున్నయెడ ధర్మపథస్థితిఁ దప్పఁ ద్రొక్కి నీ
వనిమిషలోకకాంతు మది నందితి జేనియు నేల కల్గఁ గో
రినకొలఁదిన్ ఫలించునె యరీణరమాతరుణీ విలాసముల్. ౧౧౩

సీ. ఘ్రాణకోణాగ్రనిర్గళదుగ్రపవనార్తిఁ గనకాద్రిముఖగిరుల్ గాతుకలఁగ
దంష్ట్రానిటంకసంతతి వహ్నికణచయంబు గుములై నలుగడఁ గొండ్లిసూపఁ
జరణాభిహతి విశ్వధరణీతలము వ్రస్సి వ్రయ్యలై యురగవర్గములఁ జూప
భ్రుకుటీభయంకరాద్భుతముఖాంబుజమునమూఁడుకన్నులు నెప్పమూయకలర
హరినృసింహావతారవిస్ఫురణ మెఱయఁ, గంబమునబుట్టి మీతండ్రిఁ గఱినఖర
శిఖలఁ జెండాడునపుడునీచేర్వదారలుఁ,*ధూళిఁబ్రుంగిరో గగనంబుదూటిచనిరొ

క. కూటికి నీటికినై నిను, మాటికి మాటికినిఁ గపటమార్గంబున జం
జాటములఁ ద్రిప్పు దుష్టని, శాటులపొం దేల నీకు ననఘవిచారా. ౧౧౫

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభశ్రీసమావృతవక్షు నంభోరుహాక్షుఁ గృపార్ద్రవీక్షు
నాశ్రితావనదక్షు నాదిమధ్యాంతవిరహితుని యోగముద్రాసహితుని
బ్రహ్మరుద్రాదిభర్మకిరీటకోటిసంఘటితరత్నప్రభాకవచితాంఘ్రి
నఖిలజగత్పూర్ణు నసితసారసవర్ణు యతిమనోభ్యర్ణు లాలితసుపర్ణు
నాదిదేవు సమస్తేంద్రియార్థగమ్యు, సౌమ్యు ధృతశంఖచక్రు శ్రీరమ్యమూర్తి
విడిచితివి గాన నింక నీవిభవ మెల్ల, దినదినంబున కవధిమై జనునిజంబు. ౧౧౬

వ. అని పురందరుండు వలికిన హిరణ్యకశిపునందనుం డిట్లనియె. ౧౧౭

చ. హరికిని నీకు నేమి పని యాయన నన్నెఱుఁ గే నెఱుంగుదున్
హరి నటు లుండనిమ్ము తులువా బలువా దొనరింపఁ బోవునే
పరుషవిరోధియూథకృతబాధలు యోధులు మెచ్చ నావయిం
గరిఁ బురికొల్పు పొల్పమరఁ గయ్యము సేయుము వేయునేటికిన్. ౧౧౮

గీ. శూద్రవృత్తి గాఁగ సురలోకసౌఖ్యంబు, లిన్నినాళ్లు నీవ యేకహేళిఁ
గైవసంబు చేసి తీవలదా యింక, నాకు నేలుబడికి నాకపురము. ౧౧౯

క. చిలువవారలిచ్చి రందఱు, బలిసద్మము తనకు వసుధ వాయక నాయీ
వలమూఁపునందు నున్నది, కులిశాయుధ నాకమేలుకొదవయ తక్కున్.

గీ. అడిచిపడకుము నాకంబు విడిచి వేగ, నీదుకుశకంబు నీవును నేఁడె వడలు
మద్భుజాయత్తమమరధామంబు నీకు, నన్యవిత్తాపహరణంబు ధన్యమగునె.

క. తొడిబిసజో డే విడువం, బొడిచి యొడిచి వేల్పుగములఁ బోనొత్తి రయం
బడర సుధాశనలోకము, గడిమేరగఁ దోరణంబు గట్టక వింటే. ౧౨౨

క. నీవేగుము వలసినకడ, కీవిబుధావాన మేన యేలెద ననుడున్
దేవేంద్రుఁ డాగ్రహంబున, దేవారిం జూచి పలుకు ధృతపవి యగుచున్.

---

* ధూళి మ్రింగిరో.

క. గుడినుండి కోయఁ జూచెదు, గుడిత్రాళ్లను మమ్ముఁ గూడుకొని వ్రతిలి మా
కడఁ జెట్టుగట్టి పొత్తునఁ, గుడిచితి విన్నాళ్ళు దుష్టగుణమిది తగునే. ౧౨౪

క. భల్లూకచర్మ ముదికినఁ, దెల్ల నగునె దుష్టకష్టదితికులజాఁడ వీ
వుల్లంఘించుచు సుమనో, వాల్లభ్యము నొందఁగలవె వక్రవిచారా. ౧౨౫

వ. అనిన దనుజరాజతనూజుం డొండాడనేరక వదనమండలంబు వంచి మిన్నక
యుండినం దద్వైలక్ష్యం బుపలక్షించి యతనిపితృవ్యుండగు ధూమ్రాక్షుం
డు సహస్రాక్షుతో ని ట్లనియె. ౧౨౬

{ప్రహ్లాదుండు నిరుత్తరుండైన నింద్రునకు ధూమ్రాక్షుం
డుత్తర మిచ్చుట.}

ఉ. మాటలు నేర్తు నే ననుచు మాటికి మాటికి నుగ్రసంగరా
స్ఫోటితశత్రు వైన దనుపుత్రకుమారకు మీాఱి పల్కు ర్ఘుం
ఝూటము గీటముం దగునె యద్భుతవిక్రమశాలికి న్నిరా
ఘాటభుజాసిపాటవము గల్గినఁ జూపుము శక్ర యిక్కడన్. ౧౨౭

సీ. నాకపట్టన మెల్ల *డాకమై భేదించి నందనవనమును నఱకివైచి
సిద్ధరసంబులు చీకాకుపడఁజేసి తెఱవల నందఱఁ జెఱలువట్టి
హరిదంతిదంతకుంతాగ్రంబు లగలించి గ్రొచ్చి పెన్నిధు లెల్లఁ గొల్లలాడి
పరమేశసఖుని పుష్పకము గైకొని జగద్విదితంబుగా నేకవీరుఁ డైన
యాహిరణ్యకశిపుఁడుమాయామనుష్యమృగముచేదై వవశమునఁ దెగినకతన
నేఁడు చెక్కులువచ్చెనే నిర్జరులకు, నీకు నాకేశ యింత†యుత్సేకమేల.

శా. ఆదైత్యేంద్రకుమారుఁ డై వెలయు ప్రహ్లాదుం డమర్యాద బా
హాదర్పంబున నెల్లభూపతులఁ గయ్యాలం దిగంద్రోచి నేఁ
డీదేవావసథంబుఁ గైకొనఁగ నిల్చెతెంచె నీవిక్రమ
శ్రీదాక్షిణ్యపరాయణున్ గెలువ నేర్తే ధూర్త చర్యానిధీ. ౧౨౮

చ. సురవర నీపరాక్రమముచొప్పు సమస్తము నీఱు గప్ప నం
గరమున దానవాకలితకర్కశబాణము లోర్వలేక బ
ల్చిరు దని విష్ణుఁజూపి వెఱపించెద విక్కడ మమ్ము నక్కటా
యురుతలపాదఘట్టనల నూఁగునె తూఁగునె సాలసాలముల్. ౧౩౦

క. త్రిజగములుఁజుట్టిమెవ్వఁడు,భుజబలమున నాక్రమించుఁ బూర్ణోదయుఁ డై
విజయంబుఁగన్నయవ్విభు, భజియింతురు దేవుఁడనుచుఁ బ్రజ లమరేంద్రా.

---

* దాకమైబేడించ్చి. † యుద్రేకము.

గీ. మాట లేల శక్ర మగుడుము ప్రాణంబు, గాచుకొనుము గాక కదనవీథి
నిలువఁగలిగితేని నేఁ డెఱుంగఁగవచ్చు, నిర్జరారిబలము నీబలంబు. ౧౩౩
సీ. అదె చూడు మంభోధు లాపోశనముచేసి త్రావనోపిన కాలదంష్ట్రబలుల
నాలోకనముచేయు మఖిలమత్తారిదంతావళహార్యక్షు దందశూకు
వీక్షింపు మంభోరుహాక్షుతోఁ బెనఁగంగఁజాలిన కపిలాక్షుశంబరులను
దర్శింపు మఖిలదిగ్దంతిదంతము లూడఁదిగిచి పాఱఁగవైచు గగనచరుని
వీరలయ కాదు ప్రహ్లాదువీట వీరి, కినుమణుంగగు దైత్యు లనేకు లున్న
వారు నీపౌరుషం బింక వారిమీఁదఁ, బ్రతిఫలింపదు చనుము నిర్జరవరేణ్య.
చ. అనఁ గనలెత్తి దేవవిభుఁ డాశుగవేగసముజ్జ్వలాశుగం
బున దనుభూపితృవ్యశిరముం గరముద్ధతిఁ దున్మెఁ దున్మఁ ద
ద్ఘనతరరక్తధార దివి గట్టె నభోవలయాతపత్త్రకీ
లనమునఁ బొల్చు విద్రుమశలాకయుఁ బోలెఁ ద్రిలోకభీమ మై. ౧౩౪
గీ. పొదివి దిక్పాలసంఘంబు పోసరింప, వాసవుం డేస రేఁగి దైవతవిరోధి
వరవరూథినిఁ జెండాడె వనద ముగ్ర,వృష్టిఁ బద్మాటవుల నొంచువిధముగదుర.
చ. తనపినతండ్రిఁ జంపిన సుధాభుగధీశ్వరు మీఁదఁ గల్పవ
హ్నినిభకటాక్షవీక్షణము నించి దితిప్రభవాత్మజుండు ఘో
రనినదచాపవల్లరిఁ గరంబునఁ బావకకీలవోలె శో
భనరుచి యై వెలుంగ లయభానుసమానవిభాభిరాముఁ డై. ౧౩౬
స్రగ్ధర. శరము ల్పుంఖానుపుంఖోచ్చలితగతి నభశ్చారియై తూఱనేయం
గరిరాజుం గొల్పి దైత్యోత్కరము నుఱిచి రక్తప్రవాహంబు లుర్విం
దొరుఁగంగాఁ జేసి యేసెన్ దురధిగమజయోద్యోగపద్యావిహార
స్ఫురణన్ దేవేంద్రుఁ డగ్నిస్ఫురదిషువితతు ల్పాతము ల్భీతినొందన్. ౧౩౭
క. జంభారి వైచె దితిసుత, డింభకుమీఁదన్ శతఘ్ని డెప్పర మగుసం
రంభమునం దత్కీలా,సంభారము భువనములకు సాధ్వస మొనఁగన్. ౧౩౮
క. శూలమున నసుర దానిం, దూలిచి లయకాలకుపితధూర్జటివోలెం
గ్రాలఁగఁ గనుఁగొని విశిఖ,జ్వాలల జంభారి దివిజశత్రుం బొదివెన్. ౧౩౯
చ. పొదివినఁ గోపమెత్తి దితిపుత్త్రతనూభవుఁ డాబిడౌజుహా
స్తిదళన మాచరించి నలుదిక్కుల ఘూర్ణిలుసేన మానసం
పద వదలింప నిర్జరసమాజము లార్వ బలారి కూల్చె నా
ప్పిద మగుతత్కిరీటముఁ గృపీటభవోపమకాంతికూటముల్. ౧౪౦

క. కరిపతి దూలిన నిర్జర, *పరివృఢుఁ డరదంబు నెక్కి భాసిల్లుటయున్
హరి డిగ్గి దానవాధీ, శ్వరుఁడు స్రథమెక్కి విజయశంఖము లులియన్.

వ. పావకపాథోధిపతి ప్రముఖదిక్పాలపాలితంబగుగరుడగంధర్వకిన్నరకింపురుష సేనాకలాపంబు లాపురందరుం బొదివికొని యుండెఁ గాలజంఘుకాలదంష్ట్ర కాలకేయ శంబర దీర్ఘజంఘ సూచీముఖవామనాది పలాదులు ప్రహ్లాదునకు బాసట లై యాహ్లాదంబు సేయుచుండి రయ్యెడ. ౧౪౨

సీ. జంభశుద్ధాంతరాజనిభాననాఘనస్తనహారహారియై తనరు నెద్ది
పాకశోకస్తనీశోకానలోద్భూతిసామిధేనీస్ఫూర్తి జరగు నెద్ది
బలవధూదరహాసభాసమానమృణాళఖండనహంసమై యుండు నెద్ది
నముచిమానవతీజనప్రేక్షణాంజనతిమిరేందుకాంతియై యమరు నెద్ది(విజుఁ
యట్టి వజ్రంబుఁ గెంగేలహరిహయుండు,పూనుటయుఁ బాశుపతమెత్తెఁ బూర్వది
డమ్మహాయోధవీరులయాగ్రహమున,నిగ్రహమునొందెనలభూతనివహమెల్ల

క. బలరిపువజ్రము దానవ, కులతిలకము పాశుపతము గొదకొని పెనఁగన్
జలజల విలయానలకణ,ములు దొరఁగెన్ జగములొరగ మురమురవెరిఁగెన్

వ. అయ్యవసరంబున నయ్యాతుధానప్రధానపురుషు లగువామన వ్యాఘ్రగ మన శిఖావళప్రముఖు లగునిశాచరవీరులు ఘోరాకారు లై గండశిలల ఱువ్వియుఁ గొండ లెత్తి వైచియుఁ దరుమండంబుల నొండొండ మోదియు నాదిత్య†వరూథినికి నిరోధంబు గావించి రప్పు డప్పూర్వకౌకస్ప్రతియను మతి ననలుండు కనలి విశాలజ్వాలాజాలంబు నిగిడించినం జిమిడియుఁ జీకాకుపడియునుం గమరియుం గాలుమట్లం బోయియును నుషికియు నోటఱి యుం గలంగియు నలంగియుం గూలియుం దూలియు వావిచ్చియు నొచ్చి యుఁ బూర్వవియచ్చరనికరంబు కరంబు సంక్షోభించె నాసంరంభంబు జగ త్రయసంధినిర్భేదననిష్ఠురం బగుచు నుండె నెండియు. ౧౪౫

గీ. దేవవిభుతోడ దానవాధిపుఁడుపోరెఁ,గడిమిఁగరితోడఁబోరుసింగంబుఁబోలె
మదమువిడనాడిసత్త్వసామగ్రివిడిచి, విఱిగెవిబుధేంద్రుఁడసురేంద్రువేగమునకు

క. సురపతి దెరలినఁ దెరలె, న్సురబలములు జలధియుబ్బు సొరిగినతతిఁ బూఁ
దెరలు గరువంబు సడలిన, వెరపునఁ జింతావివర్ణవివృతముఖము లై. ౧౪౭

గీ. ఆహిరణ్యకశిపునాత్మసంభవుఁ డాప్త, బలముతోడ బాహుబలముతోడ
సురపురంబు సొచ్చి సుఖముండె ననుటయు, శౌనకాదిమునివితానమపుడు

* పరివృషుడు. †వరూధంబునకు నిరోధంబు గావించె నపఠం.

వ. పరమాశ్చర్యనిర్మగ్నమానసుండై హర్షోత్కర్షంబున రోమహర్షణుం బలికె
నయ్యా యయ్యాతుధానునకుం బురుహూతుండు విఱుగుట నిగమవిరుద్ధం
బది యేకరణి సిద్ధాంతీకరించి వాక్రుచ్చితి రనవుడు నతం డమ్మునివేతండ
తండంబుతో ని ట్లనియె. ౧౮౯

చ. కలదు రహస్య మాదివిజకాంతుఁడు ము న్నొకనాఁడు కొల్వులో
పల విభవాభిరాముఁ డయి భాసిలుచుండఁగ నట్టిచోటికి
న్విలయకృశానుసన్నిభనవీనరుచిం జనుదెంచె మాను లిం
పలరుచుఁ గొల్వఁ గోపనమహాముని భీమతరప్రభావుఁ డై. ౧౯౦

క. అరిమర్దనంబు రాజ్య, స్ఫురణంబును గలుగుకతనఁ బొంగారి సురే
శ్వరుఁ డాదుర్వాసోముని, వరుఁ బూజింపక వికారవశుఁ డైయుండన్.

వ. నమూలఘాతంబుగ నిఖిలసురసంఘాతంబు నున్మూలింపం జాలియు నాకా
లాంతకనిభుండు శేశాగుణంబున శాంతుండై శచీకాంతు నైశ్వర్యంబు నిశా
చరాయత్తం బగుఁగాక యని తన చిత్తంబులోనం దలంచి చనియెం గావున
దేవపతికి నియ్యవమానంబు వాటిల్లె నదియునుం గాక. ౧౯౨

క. ఆరీతివీరుతో నరి, పోరిన దేవేంద్రుమహిమఁ బొగడఁగఁ దగ దే
మారుతము మీఁద వేఱొక, మారూత మఱుగ్రమ్మినట్టిమత్తమై తోఁచెన్.

క. గురువులయెడ విప్రులయెడఁ, బరిభవ మొనరించువానిభాగ్యశ్రీ న
శ్వర యగు గాలి నిడినదీ, పరుచియునుం బోలెఁ దరళభావోదయ యై.

వ. ఇవ్విధంబున విబుధమానమర్దననిర్దయుండగుపూర్వగీర్వాణశ్రేష్ఠుండునిష్ఠుర
పరాక్రమక్రీడావశీకృతలోకత్రయుం డై నాకం బేకాతపవారణంబుగ నేలు
చుం బెద్దకాలం బుండె నాఖండలుండును నఖండశోకవ్యాకులహృదయుం
డై నాకౌకోలోకంబుతోడ లోకాలోకగుహాగేహంబుల దేహంబులు చా
నిపి వనరుచు నపజయక్లేశంబున గాసిల్లుచు నుండె నంత నొక్కనాఁడు.

—: స్వర్గం బేలు ప్రహ్లాదునికడకు శుక్రాచార్యులు వచ్చుట. :—

సీ. నెమ్మేనితేజంబు నింగి యంతయు మ్రింగి వేఱొక్క సూర్యునివిధము సేయఁ
గరకల్పశాఖావికస్వరఫలలీల నిద్దంపుతీర్థకుండిక వెలుంగఁ
బరమపావనదృక్ప్రభావిభావంబున నజ్ఞులకును బోధ మావహిల్లఁ
గొలిచివచ్చిన శిష్యకులము బ్రహ్మ భజించు దివ్యమానులలీలఁ దేజరిల్లఁ
జుక్క తెగి పడినట్టులు శుక్రుఁ డాత్మ, భవనవాటికసొచ్చి రాఁ బ్రథమదివిజ
పుంగవుఁడునిర్భరానందపులకితాంగుఁ,డగుచుఁబూజించెనాదేశికాగ్రగణ్యు

క. పూజించి తెచ్చి నిజమ్మగ, రాజమణీపీఠి నునిచి ప్రాంజలి యగుచున్
వేజాడల నుతియించెం బ, యోజాసనుఁ బొగడు నిగమయోయితఁడనఁగన్.

ఉ. ఆదరమొప్ప శుక్రుఁ డమరాహితనందను నిందుకాంతసం
పాదితపీఠిపై నునిచి పల్కె హిరణ్యనిశాటపుత్ర యా
హ్లాద మొనర్చె నీచరిత మంతయు మాకు నశేషశోకవి
చ్ఛేదిని యయ్యె నీభుజవిశేషవిజృంభితశక్తియుక్తియున్. ౧౫౮

మ. జనకుం జంపిన క్రించు పీఁడని రమాజాని న్విసర్జించి నీ
యనుఁగుండమ్ములు నెల్లబాంధవులు గాఢానందపాథోధిమ
జ్జనముం జేయ మహేంద్రు గెల్చి త్రిదివేశత్వంబునుం బొంది వం
దనము ల్గొంటివి శత్రుజాలములచేతన్ భూతధూర్తవ్రజా. ౧౫౯

సీ. నీప్రతాపము నోర్వనేరక రిపులక్ష్మి నీవల్లగాడుగుక్రొన్నీడ నిలిచె
నీకృపాణీధార నిచ్చెనగా నెక్కె నీవలపటిమయాఁపు న్నేలగోల
నీగుణగంధమానెడు వేడ్కె సుజనమట్పదములు నీదండఁ బాయ వెపుడు
నీవితీర్ణికి నోడి నీరాకరము నీదుదానాంబుధారలఁ దగులుకొనియె
నిన్ను వర్ణింప నెవ్వారు నేర్చువారు, దానవాన్వయసౌధకార్తస్వరఘుట
నిన్నుఁ జూచినదివసంబు నిఖలభోగ, భాగ్యసౌభాగ్యములకుఁ జేపట్టుగాదె.

క. నీరాంజలిఁ దృష్ణాతుర, పూరుషు లాసించులీలఁ బోరుల నిన్నున్
వైరిజనహరణమునకుం, గోరెదుమాకోర్కె నేఁడుకొనసాగెఁజుమీ. ౧౬౧

క. మాదానవపతి నాతో, నాదగునందనులు వినయనయశాలులు ప్ర
హ్లాదుఁ డనుహ్లాదుఁడు సం,హ్లాదుఁడుహ్లాదుండు ననుట నవి ఫలియించెన్.

క. హరిహయశిఖియమసురరిపు, శరధిపపవమానశంభునఖశంకరులన్
దురమునఁ గింకరులం బలె, శరతాడనపీడ నొంపఁ జను నీ కనఘా. ౧౬౩

క. వంచినతల యెత్తనిన, క్తంచరులకు నేఁడు గలిగె దానవవర య
భ్యంచితతేజము నీదుభు, జాంచలకరవాలకీల యలరుటకతన్. ౧౬౪

శా. పాతాళంబును భూతలంబు దివియుం బాలించె మీతండ్రి నీ
వాతిండ్ర న్వాలుఁ గొందియున్కి సుభటాహ్లాదంబు నొందించె నీ
వాతంకంబులు మాన్చి రక్షణముసేయుం బాడి యాదానవ
వ్రాతంబుం బరిపంథిమర్దనవిధావైదగ్ధ్యహృద్యంబుగన్. ౧౬౫

క. నావిని ప్రహ్లాదుఁడు ర, క్షోవంశాచార్యుఁ బల్కె సుజనస్తుత నీ
పావనకటాక్షవీక్షా, శ్రీవైభవ మిట్లు నాకు సిరు లొనగూర్చెన్. ౧౬౬

క. నాతరమా పోతరమున, ఘాతుకులై యున్న సురలఁ గసిమసఁగఁగ ను
దోత్యతితభవదనుకంపా,ఖ్యాతిమె యనిఁ దనకు వజ్రకవచం బయ్యెన్. ౧౬౭
చ. అనవుడు నల్ల నవ్వి దనుజాన్వయదేశికుఁ డమ్మహాత్ముహృ
త్తనలినలాలనంబునఁ బ్రసన్నమతి న్నెయి దుల్పి మౌళి మూ
ర్కొని పులకించి హర్షరసగుంభితబాష్పకణార్ద్రనేత్రుఁడై
ఘననిభకంఠనిస్వనముగాఁ బలుకు న్నభికు ల్నుతింపఁగన్. ౧౬౮
శా. అన్నా వెన్నుని నమ్మఁగా వలదు మాయానాట్యకేళీరతుం
డన్నారాయణుఁ డాదితేయులకు రంధ్రాన్వేషసంపాది యై
యిన్నిసంపద లన్నియుం *గిలిబి తానిచ్చు న్నిజం బీవు సం
పన్నప్రౌఢి వహించి యేమఱకుమీ ప్రత్యర్థికృత్యంబులన్. ౧౬౯
క. అని బుద్ధిచెప్పి ప్రహ్లా, దుని వీడ్కొని శుక్రుఁ డరిగె దుర్ధమ తేజో
దినకరబింబము మిన్నున, గనగనయని వెలుఁగ నయనకౌతుకకరుఁడై. ౧౭౦
వ. ప్రహ్లాదుండు నసాదప్రమోదమేదురహృదయుండై దనుజగురువచనరచన వలన జాగరూకుండై నాగలోక నరావాస నాకపురంబు లేకచ్ఛత్రంబుగా నేలుచు నుండె నిట్లు బహువిధం బగుకాలం బతీతం బగుటయు నగధరుండు నగవిరోధిప్రముఖబర్హిర్ముఖపరాభవప్రతీకారంబు నిజాంతఃకరణంబునం జింతించి కృతనిశ్చయుండై యుండె నంత నొక్కనాఁడు. ౧౭౧
క. ఊదరదాఁకినకుడ్యవి, ఛేదకతతివోలెఁ బాకభిన్ముఖదివిజుల్
వేదనలఁ బొరలి రాప్రహ్లాదునిచే నిజవిభూతి యపహృత యగుటన్.
గీ. అఖిలలోకరక్షుఁ డగుపుండరీకాక్షు, శరణుచొరఁ దలంచి సురలుమునులు
సత్యలోకనాథుసమ్ముఖమ్మున కేగి, యతఁడుఁ దారుఁ గూడి యాక్షణంబ.
వ. వైకుంఠవాసు వాసుదేవు వనధరశ్యాము వనమాలి వందారుమందారం బుం గనుంగొని రె ట్లనిన. ౧౭౪
క. శరణాగతపరిరక్షణ, కరణా ఋగ్వేదిజననికాయాభరణా
పరిణాహితశుభవ్యంజన, చరణా రణదళితశత్రుచయసంసరణా. ౧౭౫
ఉ. నీరధిరాడ్గభీర హిమనిర్మలకీర్తివిహార సజ్జనా
ధార సురాద్రిధీర హరిదత్తవిచార కవీంద్రబృందమం
దార విరోధినీరదకదంబసమీర సమస్తపుణ్యవి
స్తార కృపాప్రపూర ఘనధామవిభాకర శోభనాకరా. ౧౭౬

* గిలిమి

భుజంగప్రయాతము. మహౌదార్యశీలా సమాఖ్యాలవాలా
మహోపీతిహోత్రా రమావత్కళత్రా
సహాసావలోకా రసాపుణ్యపాకా
గృహీతాశ్రితాళీ నికృత్తాఘపాళీ. ౧౮౮

గద్యము. ఇది శ్రీహనుమత్కటాక్షలబ్ధవరప్రసాదసహజసారస్వతచంద్రనామాంక భారద్వాజసగోత్రపవిత్ర గామవిద్వన్మణికుమా రాష్టఘంటావధానపరమేశ్వర హరిభట్టారకప్రణీతం బైన నరసింహపురాణోక్తం బగు నుత్తరభాగంబునందు వర్షాశరద్వర్ణనంబును బ్రహ్లాదుండు సంక్రందనుమీఁద దండు వెడలుటయు నసురవరచకితుండై యాఖండలుండు చిత్రశిఖండిప్రసూతినిసీతిమార్గం బడుగుటయును సురాసురయుద్ధంబును నంచు వృద్ధశ్రవుపలాయనంబును దితిసుతసూతి నాకలోకం బేలుటయు ననుకథలంగల చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

నారసింహపురాణము.

ఉత్తరభాగము

పంచమాశ్వాసము.

క. శ్రీశ్రితమందిర సంప, ద్వ్యశ్రవణ వచోవిశేష వైచిత్రీచ
క్షుశ్శ్రవణసదృక్షపరా, ణశ్రుతిపూతాంతరంగ నరసయరంగా. ౧

వ. ఆకర్ణింపు మాశౌనకాదులకు నాదరప్రథితుండై కథకుం డిట్లనియె నట్లు
నవ్యాక్షేపంబున నం బుండరీకాక్షు నిరీక్షణంబు సిద్ధించుటకుఁ బ్రవృద్ధప్రహర్షు
లైన యమరవృషభు లాజగద్విభుం బ్రణామపూర్వకంబుగ నభినుతించిరి. ౨

—: బ్రహ్మాదులు విష్ణుదేవు స్తుతియించుట. :—

మ. జయ నక్తంచరగర్వవంచక జగత్సాక్షీ సరోజాక్ష ని
ర్ణయముక్తవ్యవహార ఘోరభవదూరా వార్ధిపర్యంక స
ర్వయతివ్రాతమనోగుహాహారికిశోరా శౌరి శార్ఙ్గి కృపా
శ్రయ విశ్వంభర చంద్రశేఖరసఖా చక్రాయుధా శాశ్వతా. ౩

క. లోకంబులు సృజియించుచు, లోకాంతర్వర్తనము విలోకించుచు ను
ల్లోకప్రక్రియ మను నిను, మాకు స్నుతియింపఁ దరమె మధునిర్మథనా. ౪

క. వేదంబు లేమి నేర్చు, న్నీదుమహామహిమఁ దెలియ నిశ్వాసము లా
వేదంబు లెల్ల నీకు మ, హోదధిపర్యంక పంకజోదర కృష్ణా. ౫

క. అనుపమ మాద్య మమేయం, బనవధి నీతత్త్వవిభవ మైనం గానీ
జననీజనకులు నీవై, కన పెనుతువు గాదె ముజ్జగములు ముకుందా. ౬

సీ. నీకనుసన్నచే నిర్ణీతమయి కాదె యీయహోరాత్రంబు లేరుపడుట
నీపాదతీర్థంబు నెలకొంటచేఁ గాదె పాపంపు టసలెల్లఁ బలుచ నగుట
నీమాయఁ బుట్టిన యామూఁడుగుణములవలనఁ గాదే సృష్టి మొలచు టెల్ల
నీకృపావిభవ మస్తోకమౌటనె కాదె శిష్టరక్షణలీలఁ దుష్టి గనుట
నిన్ను నిదమిత్థ మగునని యెన్న సరిది, నీవిహారంబు లన్నియు నీకె చెల్లు
జలజదళనేత్ర నీరదశ్యామగాత్ర, సాధుజనమిత్ర మదమత్తశత్రుజైత్ర. ౭

చ. అని కొనియాడుచున్న చతురాననముఖ్యులఁ గాంచి పద్మలో
చనుఁ డను మీముఖాబ్జములచందము తేపటిచంద్రు నందమై

పినుఁగుఁదనంబు సూపె నన బిమ్మిటి యించుక దేఱి పల్కె రా
మునులు నిలింపులున్ భవతమోహరు నయ్యహిరాజతల్పునిన్. ౮

క. నీ వంతర్యామివి యీ, జీవుల కందఱికి నీదు చిత్తంబున ల
క్ష్మీవర తోఁపనియది గల, దా వినవలతేని వినుము తత్త్వమ మెల్లన్. ౯

చ. అనిమొన నీవు నాఁ డటులు హాటకదైత్యుని గీటణంచి త
త్తనయున కైనయాపదలతండము నొందును జిక్కనీక పోఁ
జొనిపి కృపాకటాక్షములఁ జూచితి వారజనీచరార్భకున్
వనజదళాక్ష వాఁడె పగవాఁడగుచు న్మము నేఁచె నీచుఁడై. ౧౦

క. ఖలజనబోధంబులు విని, యలుకం బ్రహ్లాదుఁ డిప్పు డమరపథంబున్
బలిమిఁ గొని మమ్మునిందఱ,నిలయములకుఁ బాపెఁ బాపనిశ్చితుఁడగుచున్.

సీ. ఇనరశ్ములకునైన నెడ యించుకయు నీని కాఱడవులలోనఁ దూఱిదూఱి
నక్రచక్రోదగ్రవిక్రాంతిఘోరంబు లేఱులఁ జేయీఁతఁ నీఁదియీఁది
పులులుసింగంబులెల్గులు సహచరులుగాఁ గొండలోయలలోనఁగుందికుంది
యెట్టిచప్పుడు విన్న నిదె వచ్చె నమరారి పదపదం డని సారెఁబఱచిపఱచి
కలఁగి తలగంప విరుగడగాక వలస, చేయుచున్నారమిఁక నేమి చేయఁగలదు
శ్రీవధూనాథ వాని శిక్షించి మమ్ముఁ,గావఁగదవయ్య మాకేడుగడయు నీవ.

క. అని విన్నవించువేల్పుల, ననుకంపాసంపదభిమతాలోకనఖే
లనలాలనములఁ దాపం, బునకుం బాపుచు మురారి ముదమునఁ బలుకున్.

చ. వెఱవకుఁ డేల యేఁ గలుగ వేదన మీకసురారులార యే
నెఱుఁగుదు దైత్యనందనునహీనపరాక్రమ మింక వాని నే
నఱగఁగఁ బట్టి మీపదవు లన్నియుఁ గ్రమ్మఱ మీకు నిచ్చెద
న్మఱువుఁడు తొంటిదుఃఖములు*మాన్పుదు మానసపీడ లన్నియున్. ౧౪

క. ఎల్లింటి నేఁటిలోపల, నుల్లంబుల మీకుఁ గలుగునుడు కార్చెద భీ
తిల్లకుఁ డని వేల్పుల శ్రీ, వల్లభుఁ డత్యాదరప్రవర్ధితమతి యై. ౧౫

క. తగ వీడ్కొలుప వారున్, జగదీశ్వరుపలుకులకుఁ బ్రసన్నహృదయులై
మగిడిరి ప్రహ్లాదుని బలు, మగఁటిమి వారింపఁ దలఁచి మధుమథనుండున్.

—:నారాయణుఁడు వృద్ధబ్రాహ్మణవేషముఁ దాల్చుట.:—

సీ. తలమోఁచియున్న దుస్తరజరాభర మనఁ బాకపింగళజటాపటలి బిగియ
నొడలుగూనగుచుండ మెడయులోనికిఁ బోయి జరఠకచ్ఛపరాజుచాయఁ దోఁపఁ

---

* మానుడు.

జేవెలుం గిడి చూడ నేవస్తుతతి యైన నవ్యక్తరూపమై యవధిఁ బోవఁ
జరణవిన్యాససౌష్ఠవ మఖిలంబును నాధారయష్టియం దత్తమిల్ల
వలిపలితకర్కశాంగంబు వణఁకుగదురఁ,గంఠబిలముననుక్కనగడలుకొనఁగ
వృద్ధభూసురవేషాభివృద్ధిఁదాల్చి, నాకపురి కేగె నిందిరానాయకుండు. ౧౭

క. ఆపురములోనఁ బూర్వపుఁ, గాపరియును బోలె నొక్కకడ జీర్ణకుటీ
రాపాదనపరతంత్రుం, డై పరమబ్రహ్మనిష్ఠుఁడై విహరించున్. ౧౮

సీ. ఆస్థానరత్నసింహాసనం బేయిందువదనకు నుత్ఫుల్లవనజవాటి
నవనిధానంబు లేనాగేంద్రయానకు లీలాకటాక్షమాలికలనిగ్గు
పుట్టిని ల్లేశరత్పుండరీకాక్షికి నమృతాభిరామమహా నంబురాశి
కడుపుచల్లఁగఁ గన్నకొడు కేవభూటికి జగదేకవీరుండు శంబరారి
సరసమేయింతివిహరించుసౌధవాటి,పుణ్యములయిక్కయేభామభూరిమూర్తి
యమ్మహాలక్ష్మివృద్ధాంగనాభిరామ, కలితయైకొల్చియుండెనక్కపటవిప్రు.

క. ముత్తవ్వయుఁ దాతయు నని, తత్తాదృక్పౌరజనులు తము మన్నింపం
బుత్తడిచూపులమగువయుఁ, జిత్తజజనకుండు దివి వసించిరి మఱియున్.

వ. ఆశాంబరీభూసురుండు కాలనేమికి ననుకూలుం డయ్యును విప్రచిత్తిచిత్తంబు వడసియు శూర్పకర్ణునికిఁ జుట్టఱికంబు నెఱపియు వృశ్చికరోమునకు వియ్యంపువావిచూపియు వ్యాఘ్రదంష్ట్రునకు వశంవదుండయ్యును గంకటునింట నుంకువ గొనియుఁ గాలకేయునకుం గాలగతులు దెలిపియు వామనునకుఁ బ్రేమాస్పదుం డయ్యును శంబరుం బాటించియు మఱియుఁ గలుగునిశాటవీరులతోడఁ జోరామి యొనర్చుచుసుండె. ౨౧

క. తలలోపలినాలుకపూ, సలగ్రుచ్చినబొందు దుగ్ధసంయుతజలముం
బలెఁ గపటభూసురోత్తమ, కులతిలకము దనుజపతులఁగొలిచిమెలంగున్.

సీ. కార్తాంతికాకృతి గైకొని యొకచోట జ్యోతిరాగములరీతు లెన్ను
నొకచోట, వేకి వెచ్చకు నగదంకారుఁడై మందు లిచ్చుచు నలవునెఱపుఁ
బరమపాశుపతరూపముఁ దాల్చి యొకచోట శైవతత్త్వార్థవిస్తరముగఱపు
నొకచోటఁ,బౌరాణికకులాగ్రగణ్యుఁడై యితిహాసములఁదెల్పునెన్నియైన
యోగియైయోగశాస్త్రంబులొక్కచోట,యోగవిదులకునుపదేశమొనరఁజేయుఁ
గపటనటనానటుండై నకంసవైరి,యాత్మనిశ్చితమగుకార్యమైనదనుక. ౨౩

క. ఆచతురచరితుఁ డఖలని, శాచరులకుఁబూజ్యుఁ డగుచుఁ జరియించు సుధా
వీచివలమానమృదువా, చాచాతుర్యంబు శ్రవణసౌఖ్యము నొసఁగన్.

గీ. పొడగని యెనంతనొకనాఁడుపుడమి వేల్పునిండుగొలువుననున్న యాఖాండలారి
విబుధవైరులు తనసాధువృత్తమెల్లఁ, జేరుకొని పేరుకొని కానిపించుకతన

క. నోరాగన్నులఁ జూచుచు, నారక్షోవరకుమారుఁ డవనీసురు బం
గారముగద్దియయం దిడి, గారవమునఁ బలుకు వినయగంభీరోక్తిన్. ౨౬

క. ఎందుండి రాక కాఁపుర, మెందులనో మీకుఁ గూర్చుహితు లిల్లాలు
న్నందనులు గలరె నిను నే, మందురు పే రెన్నుచోట ననఘవివేకా. ౨౭

క, నీవర్తనంబు నిఖిలముఁ, గైవారము సేయుచుండఁగా వినుచుందున్
ధావతి పడి(?) యీక్రియ నప, ధావన సేయంగ నేల దనుజకులంబున్.

క. సురకార్యార్థము వచ్చిన, పురుషుఁడవో కాక మమ్ముఁ బొడగని యేదే
పురుషార్థము మాచేఁ గని, మరలెదవో యనుడుఁ గపటమహిసురుఁ డనియెన్

సీ. నాయిక్క వైకుంఠనగరంబు ననుఁ దనుఁగాఁ జూచుచుండు శంకరసఖుండు
కులపాలికయుఁ గొడుకులుఁ గలివర్తింతునారాయణాహ్వాయోన్నతుఁడ నేను
బరమర్షి హృదయపద్మంబులఁ గ్రీడింతుఁ బుణ్యతీర్థముల నేప్రొద్దు నిలుతు
శ్రుతులుసూనృతవాక్యరతులుదాత లలుబ్ధు లావులు నాదురూపాంతరములు
నీవు దేవేంద్రు గెలిచి తన్నిఖిలరాజ్య, వైభవశ్రీలఁ గొనియున్న వార్తలేను
గిన్నరీగీతికల వినుచున్నకతన, నిన్నుఁ జూచెద నని వచ్చి నిలిచి తిచట.

చ. అనిమిషమానమర్దనవిహారమున న్నడిసన్నయట్టి మీ
జనకునిఁ బోలి శత్రుజనసంహరణం బొనరించి వాలుము
మ్మొన నడిపించి తింటికి సముజ్జ్వలరాజ్యరమావిలాసముల్
దనుజకులేంద్ర యింత వలదా బలదారుణవృత్తి చూపఁగన్. ౩౧

—: వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడు ప్రహ్లాదుం బొగడుట. :—

క. అనిమొన నీశరసంహతిఁ, దనువు సిరిగి దేవభర్త తల వీడఁగ బ
ల్గును కెత్తినపుడు మనయీ, దనుజకులము నవ్వకున్నె దనుజాధీశా. ౩౨

క. పావకుఁడు నీకృపాణము, చేవిదళితదేహుఁ డగుచు శిథిలప్రభుఁడై
చేవ చెడి పోవునప్పుడు, భావములో నెన్ను నీప్రభావ మధీశా. ౩౩

క. అంతకుఁడు శాంతుఁడై నీ, దంతిఘటలకాలుమట్లఁ దనసైన్యము లిం
తింతలు శకలము లైపడ, నంతఃకరణమున వందఁడా సురవైరీ. ౩౪

గీ. కులమువాఁ డటంచుఁ గోణపుప్రాణాన, కలుగ కీవు బాడుదలయవట్టి
విడిచినట్టి నీదువీరంబు సారంబు, గౌరవంబు నెన్నఁగా వశంబె. ౩౫

క. జలధిపతిబలపరాక్రమ, ములు జలలిపులుగ నొనర్చి ముచ్చాలుపుజలం
బులు ద్రావించిన నీయు, జ్జ్వలవిక్రమ ముగ్రతరము శత్రుధ్వంసీ. ౩౬

క. గంధవహుబాహుబలధా, రంధర్యము బుజలువైచి రక్షస్సేనా
సింధువు నుబ్బించిన నీ, బంధురరణకౌశలంబు ప్రస్తుతిఁ గనదే. ౩౭

క. ధననాథు నతని చెలికా, నినపోలెఁ దైత్యవృత్తి నిలిపితివి జనా
ర్దనుఁ డెన్న నెపుడుఁ గోరుచు, జనములలో నీప్రభావసంపల్లీలల్. ౩౮

క. దానవకులవర్ధన యీ, శానశిరశ్చంద్రరేఖ సౌధస్థలసం
దానితదీపకళికగా, వే నిలిపితి వొక్క నిబిడవిక్రమగరిమన్. ౩౯

క. సురలోకము నరలోకము, నురగాధిపలోకమును సముజ్ఝితశత్రు
త్కారముగఁ * బాలించెదునీ, విరివికి నొకకొదవ గలదు నినుమెట్లనినన్.

క. శ్రుతులకుఁ దత్త్వద్వితరణ, కృతులకు యతులకు నిలింపఖేదహతులకున్
శతపత్రలోచనుఁడు మూ, లతలం బగు †నారసాతలగభీరముగన్. ౪౧

ఉ. కావున నాదిమూలమును నఖండపరాక్రమదాత్రధారచేఁ
దావు తెరల్చి తున్మక యుదగ్రము గాదు భవత్ప్రయత్న మో
దేవవిరోధి నిక్కము మదీయవచోవిభవంబు నిత్తెఱం
గీ వానరించి తేని గలఁడే నినుఁ బోలిన వీరుఁ డెయ్యెడన్. ౪౨

క. వామనసూచీముఖముఖు, లై మెలఁగెడు నీప్రధాను లనువాసరముం
దామెచ్చుదు రీవిధము మ, నోమార్గములందు దితితనూభవతనయా. ౪౩

వ. అని యమ్మహాస్థానంబుఁ గలయం గనుంగొనుటయు నెల్లవారలుఁ దద్విప్ర
తల్లజప్రోక్తంబు లుత్తమోత్తమంబు లని దైత్యసత్తమునకు విన్నవించి రావం
చనా ‡చుంచురుండు వెండియు నిట్లనియె. ౪౪

క. బలముగలనాఁడ శత్రులఁ, బొలియింపఁగఁ దగు నమూలముగ వేరున్నం
దల లెత్తు వెండియును హల, హలనిభవీరారికులలయానలకీలల్. ౪౫

సీ. వేదతుల్యములు మద్వీమలవాక్యములిందు సంశయింపకుము రాక్షసకులేంద్ర
హరి సురావళి కెల్ల నాధారమై యుండు నతని గెల్వక యున్న నమరపదము
చేకూరదు ఎల్ల నస్థిరము గావునఁ బ్రయత్నము సేయు తజ్జయోత్సాహమునకు
నామిత్ర మగు నైన నాళీకదళనేత్రు మాయావి గాన నమ్మక చరింతు
ననినఁ బ్రహ్లాదుఁ డిట్లను నవనిదివిజ, వర్య నీపల్కు లెల్ల నవద్యదూర
తరము లెచ్చోటనుండు శ్రీవరుఁడునాదు, కట్టెదుర నిల్వకున్న నేకరణిగెల్తు.

---

* పాలింప్పెదు. †సౌరసాతలగభీ. ‡చుంచురుండు అనిగాఁ వేఱొక్కచోటనుం
గలదు.

చ. జలముల నుండునో మఱి రసాతలగర్భముఁదూఱి యుండునో
కలుచన నొంటిగాఁ డగుచుఁ గానన వాటికనుండునో మహీ
వలమయ(?)మైనకంబమునఁ బాయక యుండునో యెందు నుండు నా
జలధరవర్ణుఁ డీ వెఱుఁగఁ జాలుదు వాక్యాతదాశ్రితస్థలుల్. ౪౭

క. నావిని మాయాభూసురుఁ, డావిబుధద్రోహిఁ బలుకు నసురాధిప నీ
కావిష్ణు నేనె చూపెదఁ, గావలయున యేని వేగఁ గదలుట యొప్పున్.

చ. అని తన కాప్తుఁ డై పలుకు నమ్మతకంపుఁబిసాళిపంకు(?)బా
ఱునకు సురారి యిచ్చె నదరు ల్వెదచల్లు శరీరకాంతులం
దనరువధూజనంబుల మదావళపంక్తుల మేలితేజులన్
ధనకనకాంబరావళుల దానజనంబుల సుప్రసన్నుఁ డై. ౪౯

క. అవి యెల్లఁజూచి యిట్లను, నవనీసురమూర్తి నగుచు నసురాధిప న
న్నవివేకిఁగాఁ దలంచితి, వివి నా కేమిటికి నిన్ను నేవేఁడితినే. ౫౦

క. జలములు వల్కలములుఁ బండులుఁ గూరలుఁ గాక యతికఠోరనియమశి
ష్యులులై యుండెడువారికి, వలయునె బహువిధపదార్థవైభవసుఖముల్.

క. పరపురుషార్థము సేయని, పురుషులజన్మంబుఁ బొల్లుపోయినకొలుచున్
సరిగానఁ బరుల కుపకృతి, పొరయింపఁగవలయు ననుచు బుద్ధిఁ దలంతున్.

క. నీవస్తువు లివి నాయవి,గావా దేవా విధాతకైటభనిభను
శ్రీవిభవ రిపుల గెలిచిన, యావేళ నొసంగవయ్య యఖిలార్థములున్.

క. వైకుంఠనగరవస్తువు, లీకొలఁదులయవియ వాని నేనొసరింతు
న్నీకై వసముగ నిప్పుడ, నాకౌకఃప్రత్యనీకనాయక యనుడున్. ౫౪

క. విప్రునిసౌహార్దము నా, విప్రునివైరాగ్యగుణము విప్రుని మృదువా
క్యప్రౌఢియు మది మెచ్చుచు, నాప్రహ్లాదుండు నిశ్చితాశయుఁ డగుచున్.

క. తనతనుసంభవుని విరో, చను బురరక్షకు నొనర్చి సైన్యసహితుఁ డై
దనుజుఁడు వైకుంఠపురం,బునకుం జను భూసురోత్తముఁడు తెరువొనఁగన్.

స్రగ్ధర. హరిమీఁదం దాడివెట్టెన్ హరిహయరిపుఁ డం చద్భుతాక్రాంతులై ని
ర్జరవైరుల్ భూరిభేరీస్వనములు చెలఁగన్ సర్వసైన్యంబుల న్నీ
కరలీలం ద్రోయఁ జేయం గలఁగె నభము దిగ్దంతు లూటాడెఁ దారా
పరిషత్తు ల్మత్తియంబుల్ బలె ధరఁ దొరఁగెం బర్వె దుర్వారరేణుల్.

క. భూమిపయిఁ బర్వతంబుల, పై మరుదధ్వంబుపై నపారములై ను
త్రామరిపువాహినులు చను, భీమగమనరేఖ జగము బిమ్మిటి గొలిపెన్.

—:ప్రహ్లాదుఁడు వైకుంఠముపై దాడి వెడలుట.:—

సీ. ఆకాశమండలం బనువుప్పమున్నిటి కౌర్వాగ్నిశిఖ లయ్యె నాయుధములు
ముదురు వెన్నెలగాయు ముక్తాతపత్ర సంతతులు చంద్రానవస్థలు ఘటించె
రవిమీఁద దండెత్తు రాహుగ్రహంబులకరణిఁ బతాకానికాయ మడరె
భువనంబులెల్ల నాపోశనంబుగ మ్రింగె జగతీరజఃకుంభజన్మమూర్తి
శబ్దమయములుగావించెసకలదిశల,మురజఢక్కాహుడుక్కాదితరళరవము
లవనిదైవతదృష్టమార్గానుసరణ, మాచరించి సురారిసైన్యములుదఱుమ.

క. మాయావిప్రాకృతి యుగ, నాయఖిలేశ్వరుఁడు నిర్జరాహితబలమున్
వే యాకర్షించె సహ, స్రాయుతయోజనము లొక్క యరనిమిషమునన్.

ఉ. ఎక్కడఁ జూచిన న్వనము లెక్కడఁ జూచిన వాహినీకులం
బెక్కడఁ జూచిన న్మృగము లెక్కడఁ జూచిన దావపావకం
బెక్కడఁ జూచిన న్విషధరేశ్వరఫూత్కృతులై మనోభయం
బెక్కుఁగఁ జేసె దైత్యులకు నేగను మార్గము దుర్గమాకృతిన్. ౬౧

క. అంతర్ధానము నొందె ము, రాంతకుఁ డాఘట్టమున భయాకులమతులై
చింతాజలధి మునింగిరి, దంతావళతుల్యబలులు దైత్యాధిశుల్. ౬౨

క. అపు డొకచీఁకటి దోఁచెం, జపలతరయమస్వసృప్రసర్పద్వీచీ
విపులం బై సంఛాదిత, విపులం బై గిళితవస్తువిస్మృతి యగుచున్. ౬౩

శా. దూరోత్సారితవామనత్వముగ రోధోరంధ్రనీరంధ్రమై
యారూపంబున నంధకార మధికం బై పర్వెఁ దోడ్తోన గం
భీరధ్వానముతోడఁ బెల్లు వినరెం బెన్గాడ్పు భూమీరజో
ధారాసారపరంపరాస్థగితభూతవ్రాతదృక్పాత మై. ౬౪

క. వీచుబలుగాలిఁ దూలుచు, నేచినచీఁకటియుఁ గాఁగ నెదవడి గమన
శ్రీచాతుర్య మడంగి ని, శాచరవీరులు భయప్రసక్తహృదయు లై.

సీ. అరదంబు లొరఁగిన నట్టిట్టు చనలేక వికలప్రయత్నులై వెకలువారు
దంతిసంతతి పరిభ్రాంతి నిట్టట్టు గా మరలింపనేరక మరలువారు
సైంధవస్కంధంబు జడిసి వికీర్ణమై పోవ నొండనలేక పొగులువారుఁ
బత్తివిపత్తిసంప్రాప్తి చిత్తంబుల నొత్తరించిన నుడుకొందువారు(ఉచువారు
గొడుగులుఁ బతాకలును గూలఁ గుందువారుఁ, జామరధ్వంసమునకు వాచ
నైరి ఘోరాంధకారవికారకలిత,గాఢవాత్యానిగుంభంబు గసిమనంగ.

క. ఆలాచవర్తి దానవ, వల్లభసైన్యములు వివ్వ వాసవరిపుఁ డు
త్ఫల్లీల నిలిచె నొక్కెడ, పొల్లడలిన వెలయు ధాన్యపుంజమపోలెన్. ౬౭

వ. ఆప్రహ్లాదుం డప్రతర్కితవీరరసప్రసారుండై మసారసారవర్ణంబును మహిత
జనయోగిహృదయాభ్యర్ణంబును మంజులప్రభానుభావవికీర్ణంబు నగుతత్త్వం
బు సాత్త్వికబుద్ధిం దలంచుచుం గలంచునలఘుతమఃపుంజంబుగుఱించివిరించి
బాణప్రయోగంబు సేయుటయు. ౬౯

క. తమ మెల్ల నణఁగె వాయు, క్రమవిక్రమణంబు నడలెఁ గానఁగవచ్చెం
గమలాప్తబింబ ముజ్జ్వల, తమమై దివిఁ దోఁచెఁ జంద్రతారాచయముల్.

క. ఆపన్నగవజ్రాయుధు, నాపన్నగశాయిఁ దలఁచునంత నసురహృ
త్తాపంబు లణఁగెఁ జాలఁ బ్ర, దీపించెఁ బ్రబోధరవి యుదీర్ణప్రభుఁడై. ౭౦

గీ. పొదివియున్న బలము లదవద మైపోవ, నుప్పుగల్లువోలె నొకఁడ నిలిచి
శాంతుఁ డగుచు నసుర చింతించుఁ దనలోన, దేవనుతము వాసుదేవమహిమ.

సీ. ఇంతయై యంతయై యేమియు నెఱుఁగని నావర్తనంబు లున్నతికిఁ దెచ్చెఁ
బ్రాణగొడ్డములైన బహుసంకటంబులు పాయంగఁ ద్రోచి శోభవమునొసఁగెఁ
బరమతత్త్వ మెఱుంగు బ్రహ్మర్షికులములో నన్నగ్రగణ్యుఁగా నెన్ని మనిచె
నిబిడతామసగుణాన్విత మైనకులమునఁ బుట్టినాఁ డనక చేపట్టె నన్ను
నట్టిహరికిని భృత్యులౌ నమరవరుల, దుష్టజనబోధములు విని తూలఁ జేసి
వాసివహియించియున్న నావరభుజోరు, శక్తియిట్లయ్యె ఖలులకుజయముగలదె

సీ. హరిదాసు లగువార లఖిలధర్మజ్ఞులు హరిదాసు లుజ్ఝితదురితభరులు
హరిదాసు లాగమోత్కరశుకపంజరుల్ హరిదాసు లురుకీర్తిహారయుతులు
హరిదాసు లనఘులు హరిదాసు లప్రమేయారంభతత్త్వనిత్యస్థలములు
హరిదాసు లెవ్వనియాలయంబులకైనఁ జనిరి వైకుంఠ మాస్థలము లెల్ల
నట్టిహరికిని దాసులై యతిశయిల్లు, వృత్రశాత్రవముఖులైన విబుధులకును
నెగ్గు సేసితిఁ గావున నిపుడు నాకు, నిట్టి దుర్దశవాటిల్లె నేది గతియొ. ౭౩

క. దుర్బోధకరులు సఖులున్, మార్బలముల గెలువఁజాలు మత్పరికరముల్
నిర్బంధము నొందిరి భువ, నార్బుదసంక్షోభకృన్మహావిలవిహృతిన్. ౭౪

క. ఘోరవనంబులు నక్ర, క్రూరమహానదులు విపులకూటనగేంద్ర
క్ష్మారుహములు దక్కఁగ నె, వ్వారుం బొడసూప రెట్టివడువో యిచటన్.

క. ఏ నెంతదవ్వు వచ్చితి, నో నాకము వెడలి మన్ననోగతిఁ దత్సం
ధానము లోఁపడు వికలత, మానసమునఁ బర్వె నెట్టిమత మీమతమో.

ఉ. నేరుపునేరము ల్కలప నేరఁడు సారసపత్రలోచనం
డారజనీచరారిచరణాంబుజము ల్మది నిల్పియున్న నె

వ్వారికి నైన నన్ను గెలువం దరమా పరమార్థసార్థగా
థారభటీవిహారు లగు నాదిమును ల్వ్రిపదబ్ధిమగ్నులే. ౭౭

—: ప్రహ్లాదుని పశ్చాత్తాపము. :—

క. కొడుకులు తప్పులు చేసిన, యెడ విడువం దగునె తండ్రి కిటువలెనే పో
బెడదలు గోలిపెడుభక్తుల, యెడవిసువక బుద్ధి యొసఁగు టిభవరదునకున్.

సీ. సర్వాశయస్థాయి సర్వేశ సర్వజ్ఞ సామగానప్రియ సాధువినుత
నిర్మల నిరవద్య నిత్య నిశ్చలరూప నిరతిశయానంద నీరజాక్ష
పరమాత్మ పరమేశ పరతత్త్వపారగ పరమదయాలోల భక్తిగమ్య
కమఠాంగ కమలేశ కమలాననార్చిత కామాదిశత్రుసంఘాతదమన
దేవ దేవేశ దేవారిదృగ్విదూర, సత్య సత్యామనోనాథ సాత్యకినుత
వసుమతీధర వసువంద్య వాసుదేవ, ప్రోవు మాపన్నిమగ్ను నాబోటివాని.

సీ. నీమేటిమేనిరోమకూపంబుల బ్రహ్మాండకోటు లుద్భవమునందె
నీపదాంబుజముల నేపారు మిన్నేఱు తివిరి కెందమ్ములఁ దేనె వోలె
మఱుఁగైన నీమహామాయాంధకారంబు చింపంగ లేరు సలింపు లైన
సంవర్తవటపత్రశాయియౌ నీకన్న మూయుట సృష్టియు మోదు లయము
నయ్యెనిన్నెన్నఁగాఁదరంబా నెమాని, మానసాంభోజకర్ణికామధులిహేంద్ర
నన్ను నాపన్నుఁ బ్రోవు సంపన్నకరుణ, నరుణకరచంద్రనేత్ర సత్యాకళత్ర.

క. నాకున్ బుద్ధులు చెప్పిన, యాకోవిదవరుఁడ వీవ యటు గాకున్నన్
వీకున బహుయోజనమిత, మీకడ కెవ్వాఁడు దెచ్చు నీనా సేనన్. ౮౧

శా. ఓనాభీభవపద్మ యోభవహరా యోయోగిమోక్షప్రదా
యోనిత్యోన్నత యోనిశాచరహరా యోదీనకల్పద్రుమా
యోనమ్రప్రియ యోకృపాజలనిధీ యోభక్తిగమ్యోదయా
నీనామంబు నుతించువారలకు నిర్నిద్రత్వ మా టబ్రమే. ౮౨

ఉ. ధూసర మొందు వోయితివి ధూమ్రశిరోరుహ నీకుఁ బాడియే
కాసరవాహనాదిసురగర్వ మడంపక పెంపు దింప ను
ల్లాసము నొందు నాతలఁపులన్ ఫలితంబులు సేయ కోసర
గ్రాసకులంబ డంబు చెడఁగా నగునే తగునే తొలంగఁగన్. ౮౩

క. వచ్చితిఁ గడు దూరము నా, కిచ్చట నెవ్వారు గల రహీనకృపాఢ్యుల్
విచ్చలవిడిఁ బ్రేలెదు నా, నెచ్చెలిగను యింత సేయునే దుర్బుద్ధిన్. ౮౪

—: ప్రహ్లాదునికి విష్ణుమూర్తి ప్రత్యక్షమగుట. :—

గీ. అనుచు దానవకులసింహ మప్పుడు తోఁక
నీరు మోచి గజేంద్రుని గౌరవమున
శార్ఙ్గగుణితియించి ఘోషించుసమయమున ము
రారి ప్రత్యక్షమయ్యె నయ్యనఘమతికి. ౮౫

వ. ఇట్లు సాక్షాత్కరించి యప్పుండరీకాక్షుం డుపక్షిపరివృఢధృఢస్కంధారూఢుండై రోహణశిఖరిశిఖరావలంబి నీలాంబుదంబుచందంబున ననల్పసౌందర్యమందిరుండై యిందిరాదేవి పాలయుగళకలకలం గలంగి యందంద వందనం బాచరింపం దదీయసీమంతసిందూరరజోరంజితంబు లనం గెంజాయ రంజిల్లు చరణపల్లవంబులును నడుగునడుగునం బొడమినమిన్నేటి తేటనీటం బర్యటనంబు సేయు పాఠీనంబులపరిపాటిం బాటిల్లు చిందంపుమీల మేనిజాలిగల పాలపంబుఁ దెలుపుచు బలభిదాదిదివిజకిరీటకోటిమాణిక్యశాణోత్తేజనంబున రాజిల్లుచరణనఖరశిఖరంబులును గాంతిలీలాకళాచికలై జానుచ్ఛాయాద్విగుణితశోభాభిరామంబులై యిలేందిరాకరారవిందోపలాలనపరిస్పంద*మందిరంబులై సొంపొందు జంఘల యలంఘ్యప్రభావిభవంబును నభిరామనాభీకమలవిమలపరాగపరంపరా§పిహితంబు లగు నివియన ధగద్ధగని చిగురుపసిండికాసియ వాసికెక్కు చక్కని యూరుప్రదేశంబును గాంభీర్యంబున నంభోజసంభవుం డొక్క చక్కిం జిక్కి చేవమ్రానుదాలఁచు నలికలభంబు సులభగతి నతీతానాగతంబులు చింతింప నత్యంతకాంతిమంతం బగుచు శోభిల్లు నాభిపల్వలంబును ద్రివళీవలయవలయితంబై గుణత్రయవిచిత్రమూర్తి యగు మాయప్రోయాలునుం బోలెం గ్రాలుచు గగనతలవివర్తంబై సూక్ష్మేక్షణలక్షితంబగు నవలగ్నంబు ‡సొగవును నగణితముక్తాదామాభిరామంబై ప్రేమాస్పదం బగుచుం గందర్పకరకంబు బిబ్బోకంబు|| నాగడంబు సేయు కంధరాధౌరంధర్యంబును నాజానులంబితంబులై తేజరిల్లుచు ననర్ఘ్యమణిమయముద్రికాముద్రితాంగుళీకిసలయంబులుం బనమీఱి శోభిల్లుచు నుల్లోకలావణ్యాపణ్యస్థలంబు లగు నతిస్థూలబాహాస్థాణంబులును నపరిక్షీణ జలధరశకలకలిత నభోభాగంబు బాగున నంచిత శ్రీవత్సలాంఛనం బగువత్సప్రదేశంబునుం జంద్రమండలంబు బెండుపఱిచి ముకురంబును వికవిక నగి జిగిదమ్మి యెమ్మెలడంచి యుదంచితవిలోచనప్రుండ

* మందిరంబ్బులంబ్బులై. § బహితంబ్బు. ‡ సోగివును. || న్నాగంబ్బు సేయు.

రీక పలాశపేశల ప్రభాభిరామంబై యుద్దామనిగమనిశ్వాస వికస్వరనాసా పుటఘటితంబై కుటిలకుసుమశరశరాసనసౌభాగ్యభాసమానభ్రూలతాలాలితంబై మకరకుండలమండితగండస్థలంబై యఖండాఖండలకోదండఖండ పరిహాసనపండిత కిరీటమండిలంబై పదనుమీఱు వదనవనజంబునుం గలిగి వేదలతావితానంబునకుం బాఁదును నస్తోకశాస్త్రనిస్త్రింశంబునకు నొఱయును బురాణపఁణాహపరిణామంబునకు శరణంబును నితిహాసకిసలయంబులకు రసాలశాఖయు మంత్రంబులకు శుద్ధాంతంబును దంత్రంబులకుం దగిన నెలవును యోగంబునకు భాగధేయంబును విజ్ఞానంబునకు నుపజ్ఞంబును వివేకంబునకు నాకరంబును విభవంబులకుఁ బ్రభవస్థలంబును నైనరూపంబు దీపింపం బురుషోత్తముండు పురాణపురుషుండు భూతభవ్యభవ నాథుండు భోగిశాయి భూధరధరుండు మాధవుండు మధువైరి మథితకైటభుండు మందాకినీచరణుండు మఖఫలప్రదాత ప్రత్యక్షంబగుటయు నుత్క్షిప్తమానసవికారుండై హిరణ్యకశిపుకుమారుండు మారజనకునకుం బలుమాఱుం బ్రణమిల్లి యి ట్లని నుతించు. ౮౬

దండకము. శ్రీమానినీప్రాణనాథా నమద్భక్తయూథా త్రిలోకైకరక్షానమాసక్తచిత్తా యియత్తావిదూరప్రచారా మహీమానచోరా మురారాతి నీరీతి యేవంవిధం బంచు నెంచంగరా దచ్యుతా సచ్చిదానందకందా ముకుందా భుజంగేంద్రపర్యంక యీజంగమస్థావరాకారయౌ సృష్టి విస్పష్టమై పువ్వునం దావియుం బోలె నీమూర్తిలోఁ గానిపించు న్విరించి స్తుతా విస్తృతంబైననీమాయ కన్నాయఁగా నెవ్వఁడోపు న్విధూతవ్యపాయా జపాయోగవిస్మేరమై మీఱు కాశ్మీరఖండంబునన్ రక్తిమవ్యక్తి జొత్తిల్లులీలన్ గుణశ్రేణి శ్రేష్ఠు న్నినుం గప్పి యుండు న్మణీకుండలస్ఫారగండస్థలా పుండరీకాక్షయక్షీణజన్మాంతరాభ్యార్జితానేకపాపాటవీవాటికల్ వీటిఁబోవు న్భవన్నామవర్ణావళీపావకజ్వాలచే మేలుగాంక్షించు దుశ్శీలుఁడైనన్నినున్నెన్నఁగా నేకవారంబు హృత్కీలితుం జేయఁగాఁజాలినన్ జాలిఁబోఁద్రోలి యుల్లోకసౌఖ్యోన్నతి న్ముఖ్యవృత్తిం గన న్నేర్చు నన్న న్సదా నిన్ను నర్చించువర్చోనిధు ల్భాగ్యసంపన్ను లౌనంచుఁ గీర్తింపఁగా నేల సద్గీతకీర్తీ మరుచ్చక్రవర్తీ భవత్సేవ బల్నావగాదా భవాంభోధి దాఁటింప వేదాఘపాటచ్చరధ్వంసి హింసాదిదుష్కర్మము ల్మానిసంసారి నయ్యు న్నినుం గొల్చియేసల్చి నిష్ఠాగరిష్ఠుండనై నిర్మమత్వంబునన్ ధర్మసంపాదినై యుండి యట్లుం

డఁగాలేక వల్గాకినాకాహితానీకము ల్పర్వి నిర్బంధముం జేసి దుర్బుద్ధినుద్బుద్ధముం జేయఁ గ్రుద్ధుండనై మీఱి వృద్ధశ్రవున్ బద్ధవైరంబునన్ యుద్ధకేళి న్విభాళించితిం గ్రించనై వంచనాచుంచురత్వంబున న్నీపదాంభోజము ల్వ్యాజగావింపఁగాలేక చీకాకులంబొందితి న్వందితిన్నేఁడు పెన్నాటకంబైన యీమేటిపెంజీఁకటి న్వేఁకదక్కన్ భయం బుత్కటంబయ్యెఁ జిత్తంబు కృత్తంబు గాఁబోలుఁ దూలెం గరాళంబు లౌచున్ సురాళంబులై వాలు మద్వాహినీజాలముం దూలముం బోలె దిక్కూలముల్ చేరెఁ గారుణ్యముం జేయవే పుణ్యసంపాదకా సంపదేకాశ్రయా యాశ్రమస్థైర్యనిర్వాహకా సర్వసంవేద్యవిద్యానిధీ భూసురేంద్రప్రియా యాసురప్రాణనిర్మోచకా మేచకాకార నాకానిదుర్వృత్తముల్గత్రింపింపవే యుత్తరింతున్ మదూర్జస్ఫురద్దర్వవార్వల్లభుం బ్రల్లకంబుం గడం ద్రోచి నీముద్రల న్దోచి నీవారికి న్నీకునుం దప్పి యుప్పొంగ నెవ్వేళలన్ భవ్యదివ్యాస్త్రసాహస్రధారూప తాపత్రయోచ్చాటనావ్యగ్ర ఘోరాగ్ర హస్తాహమస్తచ్ఛిదాకాశలోదార ఖేదారరచ్ఛన్నహృత్తుంభిసంభావనాసంభ్రమారూఢగాఢప్రబోధా, సుధాశీతళా దేవదేవా నమస్తే నమస్తే నమః. ౮౭

మ. అని నక్తంచరరాజనందనుఁడు దీనాకారుఁడై ప్రస్తుతిం
చినఁ బంచాస్త్రగురుండు భూరికరుణాసిక్తేక్షణాంభోజుఁడై
యనఘాత్మా యిటు రమ్ము రమ్మనుచు డాయం బిల్చి తన్మస్తకం
బునఁ గీలించె రమాకుచద్వయకుభృద్భూన్యస్తమున్ హస్తమున్. ౮౮

వ. ఇట్లు హస్తివరదుండు హస్తమస్తకసంయోగంబు సేయుటయు నయ్యామరారి కౌమరారి విమలతరనిజహృదయమణిముకురోదరప్రతిఫలితలలితప్రబోధమాధురీసాధురీతిప్రసారుండై సంసారపాండిత్యంబున వెండియు నయ్యండజాధిపస్కంధారూఢునకు గాఢభక్తిం బ్రణామంబు లాచరించి వాచాలతాచమత్కారంబులు మెఱయ నప్పరమపురుషుం బురుషత్రయస్వరూపుం బరావరుం బొగడు నవసరంబున నగణితజలధరజాలవినీలం బగు నంధకారం బున్మూలితం బయ్యె నుత్తాలంబులై యొత్తరించునప్తమారుతప్రకాండంబు లొండొండ చండివశి యథాపూర్వప్రధావనంబున బరిమీఱుట మాని మేనులకుం దనుపు సొనిపె నుత్పాదితగగనకోటరవిఘాటనంబులగు సికతావర్షంబులు పరిహృతంబు లయ్యె నయ్యెడ. ౮౯

సీ. ఎక్కడఁ జూచిన నిందిరాసుందరీప్రతిమపురంధ్రీప్రపంచలక్ష్మి
యెక్కడఁ జూచిన హేలాలసత్కీరపరభృతాకీర్ణకల్పద్రుమంబు
లెక్కడఁ జూచిన నివతాళమున జాలువాఱు సిద్ధరసప్రవాహకోటి
యెక్కడఁ జూచిన నిభతురంగస్యందనామందభటసముద్దామగరిమ
గలయ నెక్కడఁ జూచినఁ గమలగర్భ, శంభుజంభారిముఖ్యనిర్జరకులంబు
గలిగి రెండవవైకుంఠకటకమనఁగ, నాప్రదేశంబు తోఁచె నయ్యసురపతికి.
క. తనమంత్రులఁ దనసేనలఁ, దనమిత్త్రులఁ గాంచె నచట దనుజేంద్రుఁడు చూ
పనిమిషముగ నిమ్కంపిత, తనుఁడై చిత్త్రరుచు కరణిఁ దావెఱఁగందెన్.
క. మును దనుఁ గొనివచ్చిన విప్రునిరూపము గానవచ్చెఁ బురుషోత్తముమే
నున నట్టి చందమంతయుఁ, గని ప్రహ్లాదుండు మస్తకచలన మమరన్. ౯౨
వ. అవి శేషంబు లన్నియు శేషశయను శాంబరీసమాడంబరంబు లని మ
నంబునం దలంచుచును నంబుజాక్షు గుఱించి మఱియు ని ట్లనియె. ౯౩
ఉ. నేరము చేసి యే నిఖిలనిర్జరలోకము శోకమంద దు
ర్వారమదాతిరేకమున వాలుట మాన్పఁ దలంచి నన్ను మా
యారచనాంబురాశికిని నగ్గము చేసితి వాత్మసంభవుల్
నేరకయున్న నేర్పఁ గరుణించుఁ గదా జనకుండు శ్రీనిధీ. ౯౪
గీ. పన్నగములచేత బహుపాశములచేత, నాయుధములచేత నగ్నిచేత
నన్నుఁ గాచినట్టి నరమృగాధిప నీకు, నెగ్గుచేసినాఁడ హీనబుద్ధి. ౯౫
క. ఖలజనదుర్బోధంబులఁ, గలఁగె మనను బోధమహిమ గనుమూసె మదం
బాలసె మహీసురసురపూ, జలు దినదినమునకు నీరసములై తోఁచెన్.
వ. సకలాంతర్యామివి సర్వసాక్షి వణురేణుతృణకాష్ఠంబులయం దధిష్ఠింతు
వీసృష్టిచేష్టాప్రకారంబు నీకుఁ గటాక్షమాత్రంబు నవధరింపుము. ౯౭
సీ. గురునిందగావించు క్రూరాత్ముఁడేనియు బ్రహ్మఘ్నుఁడేనియుఁబతితుఁడయినఁ
జండాలపాషండసంగతుం డేనియు మద్యపానాసక్తి మత్తుఁ డైనఁ
జెనకరానివధూటిఁ జెనకినవాఁడైన సజ్జనపీడాప్రసక్తుఁడైన
విశ్వసించినవారి వెతవెట్టు బలుఁడైన దుర్మదాంధుం డైన ద్రోహియైన
బహువిధమృషాప్రలాపలంపటుఁడయైనఁ, బుండరీకాక్షనీపదంబులుదలంచు
వాఁడు నీవాఁడు నీకూర్చువారివాఁడు, వానికైవసములుముక్తివైభవములు.
క. కుపథంబులఁ జరియింపక, విపరీతమతానుభవము వీక్షింపక మీ
కృప గలిగెనేని మనుజుం, డపవర్గసుఖంబునొందు నఖిలాండపతీ. ౯౯

మ. వికలాంగు ల్విషమప్రచారులు రుజావిద్ధుల్ వినేత్రుల్ జడుల్
వికటాచారులు విత్తవర్జితులు నుద్వేలక్షుధాపీడితుల్
సకలాన్నగ్రసనాభిముఖ్యనిరతుల్ చండాలకల్పుల్ రమా
ముకురాస్యారమణా నినుంగనని దుర్మ్యుల్ ధర్మసంస్థాపకా. ౧౦౦

సీ. సింహాసనస్థులై సిరులునించినవారు భోగసంపదలచేఁ బొదలువారు
బహుపుత్త్రపౌత్త్రలాభముగల్గి మనువారు విద్యానవద్యులై వెలయువారు
సప్తసంతానప్రశస్తిగల్గినవారు ప్రత్యర్థిసార్థంబుఁ బఱపువారు
తాపత్రయవ్యథోద్ధతి నెఱుంగనివారు నిష్టాన్నదాతలై యొసఁగువారు
భవదుదారాంఘ్రిభక్తి సంపన్నులగుచు,మించితొలిమేనమిమ్ముసేవించినారు
వామన ముకుంద గోవింద వాసుదేవ,సలినదళనేత్ర పావనోన్నతచరిత్ర.

సీ. నారాయణాయ కిన్నరనరోరగయక్షసేవితాయ మునీంద్రభావితాయ
నారాయణాయ నానాభవక్లేశవిదారణాయ సమస్తకారణాయ
నారాయణాయ పన్నగరాజపర్యంకబంధురాయ విభిన్నసింధురాయ
నారాయణాయ గండస్థలాంచితరత్నకుండలాయ మహాస్త్రమండలాయ
జలధరశ్యామవర్ణాయ శాశ్వతాయ, కంజహస్తాయ యశస్తాయ గతభవాయ
తేనమోయనిపల్కుసాత్త్వికులకిహముఁ,బరముఁగరతలమాణిక్యపరికరంబు

క. దండించు నన్ను నెన్నే, దుండగములు చేసినాఁడ ధూర్జటిసఖు దో
ర్దండశితచక్రధారా, చండిమచే ననుడు భుజగశయనుఁడు నగుచున్. ౧౦౩

క. ఆలింగనంబుచేసెఁ గృ, పాలింగితహృదయుఁడగుచు వసురేంద్రసుతున్
లోలవిలోచనపాండుర, నాళీకములందుఁ గరుణ నవకము మీఱన్. ౧౦౪

క. హరిగాత్త్రస్పర్శంబున, సురవైరిమనంబు బోధశోభిత మయ్యెం
దరుణారుణకిరణకిరణ, పరిణతి వికసనమునొందు పద్మమువోలెన్. ౧౦౫

వ. అప్పుడప్పుండరీకాక్షుండు చతుశ్శ్రవఃపరివృఢసింహాసనాసీనుండై హిరణ్యకశిపునూనుం దనకుడితొడమీఁదఁ గూర్చుండ నిడికొని తదీయకపోలస్థలంబులు పుడుకుచు లజ్జావైవర్ణ్యంబు నుజ్జగించిం బుజ్జగిలిగింత లిడుచుఁ గొడుకు ముద్దాడువడు వడరం గొంతసేపు వింతవిలాసంబుల భాసమానుండై యయ్యమరాంతకున కిట్లనియె. ౧౦౬

క. ఏమీవు చేయుదువు ను, త్రామాహిత దుష్టజనపరంపరకఱవుల్
నీమది తమోమయంబుగ, నీమాడ్కినొనర్చె దీని కేటికి వగవక్. ౧౦౭

ఉ. పుట్టిననాఁటనుండియును బుణ్యచరిత్రుఁడ వైనయట్టి నీ
పట్టున నొక్కతప్పు గనుపట్టినఁ గావఁగఁ బాడి గాక యి
ట్టట్టన నేర్తునే తనయునందలి నేరమి తండ్రి సైఁచి చే
పట్టక మానునే విమతభంజన సజ్జనచిత్తరంజనా. ౧౦౮

క. దనుజస్వభావమున నీ, మనమున నొక్కొక్కమాఱు మద ముదయించుం
గనుగలిగి తద్వికారముఁ, బెనుపక కడ కొత్తవయ్య పేర్చిన తెలివిన్.

క. నామీఁదిభక్తి దృఢతర, మై మది నొలయంగఁ జేయు మంతశ్శత్రు
స్తోమువిదారణకారణ, ధీమహిమ సముద్ధరించి త్రిదశారాతీ. ౧౧౦

గీ. సురవిరోధంబుమానుముసురలుధరణి,సురలుధర్మేతిహాసముల్ శ్రుతులునన(గ
మచ్ఛరీరాంతరము లివి మది నెఱింగి, చాలఁ బాటింపవయ్య విశాలకీర్తి.

వ. అనినం బ్రహ్లాదుం డాహ్లాదమధురహృదయుం డగు మధుమథనునితో
ని ట్లనియె. ౧౧౨

క. ధన మొల్ల ధాన్య మొల్లం, దనయుల నే నొల్ల రాజ్యతంత్రమునొల్లన్
వననిధిశయాన నీపద, వనజంబులమీఁదిభక్తి వదలమి యీవే. ౧౧౩

వ. దేవా యేవిధంబున భక్తులకు నీయందలి భక్తినిబిడసన్నాహంబై యుండు
ననిన నతనికి శతపత్రలోచనుం డి ట్లనియె. ౧౧౪

సీ. సంతతాచారసంసక్తాత్ము లగు వారు సునలక సత్యంబు నొడువు వారు
నభ్యాగతార్చనం బాచరించెడువారు నిగమార్థములయందునిలుచువారు
దుర్జనసంసర్గదోష మొల్లనివారు పరకామినీకాంక్షఁ బాయువారుఁ
గలనైన నాఁకొన్న కడుపుఁ జూడనివారు గురుసపర్యాసక్తిఁగొలుఁవారు
నిత్యనై మిత్తికముల యన్నింటియందుఁ, బట్టువదలక నిష్ఠఁ జూపట్టువారు
నాదుభక్తులు, వాగలనడక యిట్టి, దద్భుతవివేకకలితతత్త్వావలోక. ౧౧౫

క. మద్భక్తులకును బరమప, దోద్భాసిసుఖంబు నొందు నుత్సవము మదిం
బ్రోద్భవమగునేనియు నది, సద్భావంబున నొసర్తు జాడ్యవిదూరా. ౧౧౬

వ. మఱియుమన్మంత్రజాపకులునుమన్నామస్మరణస్ఫురణాభిరామహృదయులును
మద్వ్రతాచరణ పరిణతనియమకృశీభూతశరీరులును మత్పూజాప్రయోజన
విరాజమానులును మత్కథాశ్రవణప్రవణకర్ణకుహరులును, మద్రూపాంత
రంబు లగుమహీసురులు మాననీయు లని మన్నించుమహామహులును మత్ప
దంబుం బ్రాపింతు రాపద్మభవఫాలలోచన బలవిరోధిపవనసఖభానుమత్పా
ను వలలాశన పాశధర పరిమళరథ భర్గసఖప్రముఖ నిఖిలనిలింపులును యత

పక్షిరక్షోగంధర్వ సిద్ధసాధ్యతపోధనాది వివిధామరవిశేషంబులును మ
దాజ్ఞాచక్రంబునం భరిభ్రమించుచుండుదు రేను భానుకోటిప్రభాభాసమా
నంబును శ్రీసమేతంబును సుధాజలధిమధ్యమణిమండపవిహారియును మా
రుతభుగధీశ్వరతలిమతలవలమానంబు నైన పురుషాకారంబు తోరంబుగ
నుదారభుజావిజృంభిత ప్రహరణోద్భాసినై వర్తింతు నామూర్తివిస్ఫూర్తి
నీవంటి పావనహృదయులు దక్కఁ దక్కినవా రెఱుంగరు, నాయందలిభ
క్తి యవ్యభిచారిణి యగుటకు నపాయంబులు గొన్నిగలవవి వినిపింతు
విను మని దనుజమర్దనుం డనిమిషమర్దనునితో నిట్లనియె. ౧౧౭

క. ధరణి మదర్పితముగ నా, చరితంబగువ్రతము మోక్షసాధక మై సు
స్థిరలక్ష్మీకర మై సం, గరజయదం బగుచునుండుఁ గల్మషరహితా. ౧౧౮

క. వివిధవ్రతములలోపల, రవి గ్రహములయందు మించురహి వహియించున్
భువనంబుల హరివాసర, మవదాతయశోవిలాసహసితశశాంకా. ౧౧౯

గీ. బహువిధానేకవిభవసంప్రాప్తికరము, కలుషతిమిరౌఘవిచ్ఛేదకారణంబు
భర్గసంసేవ్య మపవర్గవర్గదాయి, సువ్రతం బగు నేకాదశీవ్రతంబు.

క. భాసురముక్తిరమామా, త్రాసర మై సకలసౌఖ్యకమలశ్రేణీ
కేసరమై చెన్నగుహరి, వాసర మావ్రము నలుపవలయు మహాత్మా. ౧౨౧

వ. ఏతన్నిమిత్తంబుగ నొక్కయితిహాసంబు గల దాకర్ణింపు మని గోకర్ణశయ
నుం డాకర్ణనకుతూహలపరవశుండగు దైతేయప్రసూతితో నిట్లనియె మున్న
ఖిల విభవవిభర్తితనిర్జరావసథం బగు గూర్జరదేశంబున శరచ్చంద్రంబను
నొక్కపురవరంబు వెలయుఁ దదధీశ్వరుండు. ౧౨౨

—: శ్రీహరి ప్రహ్లాదునకు హరివాసరమహిమఁ జెప్పుట. :—

సీ. కడవీను లంటినకన్నుదోయికి దృష్టి సకలశాస్త్రార్థదర్శనము గాఁగఁ
బొంకంబులై యొప్పు భుజశిఖరముల కాతతభూష వసుమతీభృతియ కాఁగ
మేరుసన్నిభమైన మెఱుఁగునెమ్మేనికిఁ గవచంబు వినయసంకలన గాఁగ
హస్తిగంభీరమా యానలక్ష్మికి నొప్పు మేరమీఱని నేర్పు మెలఁపు గాఁగ
వెలసెఁ గదనాభిముఖశత్రుకలభనిటల, విఘటనారంభశుంభన్నవీనతరకృ
పాణవల్లీపరిష్కృతపాణితలుఁడు, భోజుఁడను రాజు ధిషణాసరోజసూతి.

క. అతనికిఁ బురోహితుం డై, సతతోన్నతి వెలయు విష్ణుశర్మఁ డనఁగ ను
న్నతివడయు భూసురేంద్రుఁడు, శతమఖునకుగురుఁడువోలె సాధువినతుఁడై.

ఉ. వేదపురాణశాస్త్రపదవిం దుదివిన్కి యెఱింగి ధర్మసం
పాదితయాగతంత్రుఁడయి బాంధవపోషణకామధేను వై
నాదెసఁ గల్గు భక్తికతన న్విలసిల్లె నతండు తొల్లి ప్ర
హ్లాద పటుప్రసాదనిఖిలస్తుతభూరిద యామయాశయా. ౧౨౫

వ. ఆవిష్ణుశర్మ తనధర్మపత్నియందు మందేహుం డనునందనుంగాంచి యావి
ర్భూతబుధగ్రహుండగు సుధాకిరణుకరణింబరిణమించెనావిప్రకుమారుండు

క. కాలోపనీతుఁడై గురు, జాలంబులయొద్దఁ జదివె సకలాగమముల్
నాళీకగర్భుసన్నిధిఁ, దాలిమి మును భృగువుచదువు తాత్పర్యమునన్. ౧౨౬

శా. వాచాచాతురి వక్కణించు సభలన్ వైదగ్ధ్యహృద్యంబుగాఁ
దూచాతప్పఁడు వేదవాదములయందు న్నవ్యకావ్యోదయ
శ్రీచాతుర్యము సంఘటించు ద్రుహిణస్త్రీమూర్తి విస్ఫూర్తి నై
భూచక్రస్తుతుఁ డైనవిప్రతనయుం బోలంగలే రెవ్వరున్. ౧౨౮

వ. ఆమందేహుండు సదసత్సందేహగోచరావలగ్నయై సులగ్న యనుపేరి పురం
ధ్రిం బెండ్లియై నిజజ్యేష్ఠభ్రాతలగు విధాతృధాతృ సంయాతి యయాత్యను
యాతి భూతి ప్రభూతిచ్యవనులకు నవిధేయుం డై వివిధవిభవానుభవంబుల
నభినవయౌవనసౌభాగ్యంబు సఫలంబుగఁ జేయుచు నుండె. ౧౨౯

సీ. అనుదినాభ్యంగంబు నభినవధౌతవస్త్రాదరణంబు ననర్ఘ్యరత్న
భూషణాకలనంబు భూరిసౌరభగంధసారకస్తూరికాచర్చ వికచ
విచికిలదామసంవేల్లనంబును బరమాన్నభోజనమును నాటపాట
లాసన్నతీర్థయాత్రానుకూల్యంబును దుర్ద్యూతకేళియు ధూర్తరతియుఁ
గలిగి దుర్వారసంసారగౌరవంబు, డలఁపఁ డొకనాఁడు వేదశాస్త్రములువిడిచి
ఏటఁ గ్రమ్మఱు విటవేష విలసనమున, దేహవన్మథుండు మందేహుఁడకట.

క. హాదుపుల ను పత్తు ఒన్నలు, తుదిపుట్టువుగాన వాని దుశ్చేష్టలు నె
మ్మదిఁ దలపోయక యట్లనె, వదినెలు వాటింతు రాకువాళ్ళుమఱుఁదిన్. ౧౩౦

క. చిల్లరచేఁతలఁ నిల్లుం, బొల్లుం జెల్లుగ వెఱంజి భూసురసూనుం
డుల్లోకవృత్తి రోసెఁ, పల్లవపాణులకు నొసఁగుఁ బ్రల్లక మొదవన్. ౧౩౧

సీ. నలుదెఱంగుల బుద్ధి దెలిపి రన్నలు సారె రీతి గా దనిరి తండ్రియును దల్లి
ముట్టనాడిరి కూర్పుచుట్టంబు లెల్లరు పరిగృహమేధు లసహ్యపడిరి
గురువులు ఛెక్కలిగొట్టి వారించిరి సజ్జను లిది దురాచార మనిరి
పలుచగాఁ జూచిరి ప్రభువురాణువవారలోపనివారు బిట్టుబ్బనగిరి

నొవ్వ రెటువలె బోధించి రేధమాన, శేముషీగౌరవంబునఁ జిక్కఁబట్టి
యంతకంతకునతఁడు కామాంధకార,కలితలోచనుఁడగుఁగాని కాఁడుసుమతి

క. కుసులకు వితీగిరి దుష్ట, వ్యసనము విడలేక తిరుగువానిపయిఁన్ భార్యా
తృసమూహంబును బాంధవ,విసరముగురుజనులుఁగూర్చువియ్యపుఁబ్రజలున్

గీ. ఉరగదష్టాంగుళముఁ ద్రుంచి యుఱకపాఱ, వైచుకైవడి నన్నిచు వదలవిడిచి
యింటివారెల్ల సుఖముండి రంటుకొనిన, తెవులు వాసినకరణి నోధీరచరిత.

శా. ఆమందేవుఁడు బంధుముక్తుఁ డయిన చింతాక్రాంతసంతాపమూ
ర్చామగ్నాశయుఁడై చరించుటలు కర్ణాకర్ణికన్ భోజధా
త్రీమందార మెఱింగి వానిఁ గరుణాదృష్టి న్నిరీక్షించి శి
క్షామంజూక్తుల బుద్ధిచెప్పి నిజపార్శ్వస్థాయిగాఁ జేయుచున్. ౧౩౯

క. రాతిరి పగలును వినయో, పేతుండై సేవ చేసెఁ బృథివీనాథుం
బోతర ముడిగి మహీసుర,సూతి మధుచ్ఛన్న మైనస్సురియయుఁబోలెన్.

వ. ఇట్లు విష్ణుశర్మమీఁది కూర్మికతన భోజుం డావిప్రతనూజుం బాటించుచు
నుండి కతిపయసంవత్సరంబు లరిగినం దదనంతరంబయొక్కకందువయందు.

క. ఆమందేవునకిచ్చెన్, భూమీవిభుఁ డగ్రహారములకును దేవ
గ్రామంబులకును సమమతి,వె మేరలు నడుపుమనుచు నధికారంబున్.

horse - money advanced without interest to the p

గీ. ఇచ్చిముద్దుటుంగ్రమిచ్చి వారకమిచ్చి,యందలంబువెట్టి యనుచుటయును
గుజనుఁడతఁడు బ్రహ్మకూఁకటిముట్టి భూ,పాలువీడుకొని యపారమహిమ.

మ. కరణంబు ల్పరిహాసకు ల్కవిజను ల్కాంతికు ల్గాయకు
ల్దౌరపోతు ల్పరివారము న్సఖులు మంత్రు ల్రక్ష రజ్జులుం
దెరువు ల్వెట్టి పదార్థము ల్దిగుచు యుక్తి ప్రౌఢులై న్మన్ము ము
మ్మరులెల్లం దనవంటివారు గొలువంగా నంభృతోత్సాహుఁడై. ౧౪౦

క. సురభూసురభూములపై, హరిణాశ్రితవనము సొచ్చు వ్యాఘ్రముపోలెన్
ధరణిసురసూతి క్రమ్మరి, పరుసదనము మీఱఁ బాగుపత్తెము సేయున్. ౧౪౨

సీ. పూర్వంపు టధికారిపురుషుల మీఁదిమూర్తిండలన్ని యును జిత్రముగనోడిచి
వాచాలురగుచుఁజావడినిరంకుశవృత్తిఁదనరుగ్రామణులకుఁ జనవులొసఁగి
సందుగొందులను లంచపుముఖంబున మాటుపడు నపరాధంపుబెడద లరసి
యొక్కనివెఱపించి యొక్కనిమన్నించి యొకఁడు గానకయుండ నొకనిమనవి
చనవు లేకాంతమున విని సకలజనులఁ, గైవసంబుగఁ జేసె భూదేవదేవ
సీమవారల నాధూర్తశేఖరుండు, రేయుఁబవలునుగను జెప్ప వేయుకిట్లు. ౧౪౩

క. సంతాపము నొందించుమి, ఘోంతఃకలహమున నగ్రహారద్విజులన్
సంతతవిత్తార్జనబహు, చింతాపరతంత్రుఁడగుచు క్షితిసురుఁ డెవ్వఁడున్. ౧౪౪
క. విందులు వెట్టియు ముడుపులు, సందుల దోఁపియును సేవ సలిపియు ధరణీ
బృందారకు లెల్లప్పుడు, మందేహుని గొలిచి రిండ్లు మఱచి గుణాఢ్యా.
క. దేవస్థానంబుల ని, చ్చావృత్తిఁ జరించు నతఁడు చంచలతురగ
వ్యావల్గనములు మెఱయఁగఁ, గైవారము సేయ వందిగణ మిరుగడలన్.
సీ. పునుఁగుఁ గస్తురియుఁ గప్పురముఁ గుంకుమగంధసారఖండములు పన్నీరు మొదలు
సురభివస్తువు లెల్ల శోధించి శోధించి మేలైనయవి తనపాల నిలిపి
రత్నభూషణముల రాయిఅప్పలు మంచియవి యెల్ల గిలుబాడియందుఁ బ్రతి
యమరించి జీర్ణంబు లగువానిఁ బెట్టెల నించి నూతనపటీనికర మెల్లఁ
దనదు బోక్కసమింటికిఁ దార్చి పెరుఁగుఁ, బాలు నేతులు బియ్యముల్ పప్పుఁ గూర
కాయగుడములు ఖండశర్కరయుఁ దేనె, లాత్మగృహమునకుండి రావణుపఱిచి
క. శ్రీవిష్ణుస్థానములకు, శైవాలయములకు శక్తిసదనంబులకున్
లేవడి సేయుచుఁ బాత్రుల, హావళిఁ బెట్టుచు మెలంగు నతఁ డనుదినమున్.
సీ. మెఱికలు మలిగండ్లు బెరసిన క్రొత్తనూకలు పుప్పిగాఱు పెసలును గనరు
నెయ్యియు నూనియు *నెలనాళ్ళనుండియుఁ బులిసి బూరటలాడు బూఁజు పెరుఁగు
నూరెల్ల నొల్లని కూరగాయలు త్రప్పలవుమిరియంబులుఁ జవుటియుప్పు
సౌరభం బెడలిన సంబారములు నేఱుఁబిడుకలుఁ జవిచెడ్డ గుడము వరటి
చెడినపులిపండు గాని యాచెడుగు దేవ, తోపహారంబులకు నసర్వోజ్జ్వలాహా
భోజ్యములనంపఁ డొకనాఁడుఁ బూర్వకాల, కలితమర్యాదలుడిగె వేల్పులకు నెల్ల
క. తొల్లింటికట్టుమట్లు, మెల్లము లన్నియును నమ్మి ముడుపులు సేయు
న్వల్లడికాఁడై తప్పులుఁ, గల్లలుఁ బ్రజలందుఁ దెలువుఁ గలుగక యున్నన్.
క. తనకొలువును దనపైఁ బెసఁ, చినపదములపాటలను రచింపఁగ దినముల్
చనుఁ గాని 'మేళమున' క, య్యనిమిష సేవకును గలుగ వవకాశంబుల్.
సీ. ఉప్పెనహోమెఁ బయోదధిక్షౌద్రఘృతంబులు దధ్యోదనంబు లుడిగెఁ
బిండివంటలు కథాబీజమాత్ర మెచిక్కెఁ జఱపులన్నియుఁ బనిచెఱపులయ్యెఁ
బర్వోత్సవంబు లంబరపుష్పదశ నొందె గీతవాద్యంబులు కెళవు దొలఁగె
శాసనస్థగ్రామచయసమాగతవస్తువిస్తార మంతయు నస్తమించె

* లెన్నాళ్ళనుండియు.

ధూపదీపంబు లడఁగె దుత్తూరగోత్తు, రకలితార్క నికుంజపూర్ణంబులగుచుఁ
*బాపరిండ్లయ్యెగుళ్లయభ్యంతరంబు,లాతఁడధికార మొనరించునవసరమున

క. సురభూసురపీడనమునఁ, బొరసిన విత్తంబు వానిఁ బొందక పెఱకై
సురిగె నొకకొంత వేశ్యా, శరణములకుఁ గొంత చోరజనవశమయ్యెన్.

గీ. చెట్టుఁ దిన్నపురుగుఁ బట్టి పీడించిన, బసరు వెడలు గాక పసిమిగలదె
దూఱు దక్కఁ గాని దుర్బ్రాహ్మణునకును, నార్జితార్థకోటి యంట దింత.

క. త్రిచతుర్వర్షములకు వి, ప్రచయము దేవాలయంబు ప్రజలు నొకటి యై
కుచరిత్రుఁ డైనమందే, హుచరిత మాభోజపతికి నొగి నెఱిఁగింపన్.

వ. కాలాకారుండై యభ్భూపాలుండు కోపించి యాకాపురుషు రావించి వాని వలన దేవతాసేవకులును భూదేవనివహంబునుం గలుగరూపించిన యపరాధంబు సైరింపనేరక చతుర్దండయోగ్యుండ యేనియు నయ్యయోగ్య నపవిత్రాంకకళంకాంకితశరీరుం గావించి తనయేలుభూవలయంబునకుం బాపుటయు నాపాపప్రవణుండు. ౧౫౬

క. బహుదేశంబుల వెంటన్, బహిష్కృతుం డగుట మాటుపఱిచి చరించున్
మహిసురచండాలుఁడు స, ద్గృహమేధుల యిండ్లఁదిండిదినుఁబలుమాఱున్.

గీ. జఘనకీలితసలిలకషాయపటము, నుత్తరీయంబు కొడవంపు నొరగుశిఖయు
నిటలమునగంగమట్టియు నీరపూర్ణ,కుండికయునైచరించుఁబొమండుఁడతఁడు.

చ. అతఁ డట నొక్కనాఁడు విపినాంతరమార్గమునందుఁ బోవుచుం
బ్రతిభయభానుదీధితులఁ బర్వినదాహము నోర్వలేక శీ
తతరజలంబు నారయుచుఁ దత్సవిధంబునఁ గాంచె నొక్కహం
సతుములమాంసలంబు జలజాతనివాసముఁ జారుహాసమున్. ౧౫౯

వ. కాంచి యానష్టపూర్వద్విజుండు సంతుష్టహృదయుండై యభీష్టంబుగనక్కొలన జలజపరాగ పరంపరావాసితంబులు నతిశీతలంబులును మధురసుధారసప్రాయంబు లగుతోయంబు లాని మేనికిం దనువు వచ్చుటయు నచ్చట వియచ్చరతరునిభం బగు సురపొన్నగున్నమ్రానినీడం గోడెవయసు విపిన పవనశిశువులు వినర సొగపు నొందుచుఁ గొంతతడవు మార్గశ్రాంతి నవనయించుచు నుండె నప్పుడు. ౧౬౦

సీ. ముదురుచీఁకటినిగ్గుమ్రుగ్గులన్నియుఁగూడి నిలిచెఁబొమ్మననొప్పువలుదకొప్పు
పైపొర తనుదానె పాయ వెలుంగొందుముగ్ధచంద్రునిబోలు మొగము మేలు

---

*పావయిండ్లయ్యె.

మరుమేడపసిఁడికుంభములఁ దప్పులువట్టు సౌభాగ్యసంధాయిచన్నుదోయి
యిసుకదిబ్బలమించు నిసుమంతగావించుచతుఃప్రియకరంబు జఘనభరము
వలుదతొడలును గలహంసలలితగతియు
మృదుమృణాలాభబాహుసంపదయు సింహ
సదృశమధ్యంబుగల యొక్కశబరబర్హ
కబర యేతెంచెఁ బుష్కరాకరమునకును. ౧౬౧

క. ఏతెంచి తజ్జలంబుల, నాతరుణీమణి యొనర్చె నవగాహము ని
ర్ధూతరజోవిక్రియయై, ధౌతస్మరహేతివోలు తను వలరంగన్. ౧౬౨

వ. ఇట్లు రజస్వలయగునావికస్వరపికస్వర పావనస్నానానంతరంబున నవ్వేశం
తంబు వెడలి యొక్కకడం గడలి వెలువడి నిలిచిన మదిరాదేవియుంబోలెఁ
ద్రిభువనోన్మాదకారిణి యై హరినీలనీలపరంపరాసంపదభిరామం బగు
కుంతలస్తోమంబుం దడి యార్చుచుంబటాంతరస్వీకారంబున రాకాశశాంక
చంద్రికాసాంద్ర యగు శరద్రాత్రిం బురణించుచు విలసిల్లు నవసరంబున.

గీ. తెరువునడచియలసినురపౌన్నక్రొన్నిడఁ, దూఁగువట్టియున్నతొలుతకులము
నతఁడు కన్నువిచ్చియయ్యింతినీక్షించె,నదియుఁజూచె మోహనాంగునతని.

క. కంతుండు తమ్మిపూబలు, గొంతంబున గంటిచేసెఁ గువలయగంధా
స్వాంతంబు విప్రడెందముఁ, గాంతారైకాంతభూమిఁ గవకవనగుచున్.

క. అఘటనఘటనాచాతు, ర్యఘనుం డగుపిధికతమున బ్రాహ్మణకులుఁడున్
జఘనవినిర్జితపులినయు, నఘుదూరా కూడి మాడి యన్యోన్యంబున్.

వ. నిధువనక్రీడాలంపటులై తెంపు మెఱసి సహాసన సహభోజన సహవిహరణ
పరాయణులై యొక్కపక్కణంబునం బెక్కేం డ్లధివసించి రిట్లాపాపకా
రులు కాఁపురంబు సేయు కాలంబున. ౧౬౭

క. హరిణములఁ జంపియమ్మియుఁ,దెరువాటులుగొట్టిదోఁచి తెచ్చియుఁ గనకాం
బరములఁ దనుపుచునుండెం, దరుణిం బతి మదనరాగతత్పరమతి యై.

క. వాఁడంత వయసుదిరిగినఁ, బోఁడిమిచెడి కాలుఁ గేలు బ్రుంగుడువడి క్రొ
వ్వేఁడిమి దఱిఁగిన నిప్పను, వీఁడనఁగానుండెఁ జెంచువెలఁదియుమదిసె

క. గరు బేఱి తినుచు బ్రదికిరి,పురుషార్థవిదూరులయిన పొలఁతియుఁబతియున్
నరిముదిసి బ్రహ్మలిఖితము, హరునకు నేనియును దాట నలవియె తండ్రీ

సీ. పుట్టఁడా తానేమి భూసురాన్వయమున సాధువంద్యుఁడు విష్ణుశర్మయందుఁ
జదువఁడా తానేమి చతురాగమంబులు నామూలచూడ ముద్యన్మనీష

వెలయఁడా తానేమి విభవ దేవేంద్రుఁడై యభిమతార్థశ్రేణు లనుభవించి యుండఁడా తానేమి యుర్వీతలాధీశునాస్థానమున సింహ మద్రిఁబోలె నట్టిమంచేహుఁ డతిదుర్లభాగ్రవర్ణ, కర్మనిర్ముక్తుఁడై చెంచుగబ్బిగుబ్బ లానికతమునఁబాతిత్యలీనుఁడయ్యె, నెవ్వఁడెటువంటివాఁడౌనో యెఱుఁగరాదు

వ. అంత నొక్కనాఁడు. ౧౨౨

ఉ. పండితపుండరీకుఁడు తపఃకృశదేహుఁడు తీర్థకుండికా దండలసత్కరాంబుజుఁడు దాంతియు శాంతియుఁ గల్గినట్టి వి ప్రుం డొకరుండు వచ్చె మృగరు టికావకున్ గండకిఁ దీర్ఘమాడుకుతుకంబు మెయిం బయిత్రోవ గావునన్. ౧౨౩

గీ. వచ్చి మధ్యాహ్న వేళనవైష్ణవుండు,నచలఝరవారి నవగాహమాచరించి యాహ్నికక్రియ డునొక్క,వటతలంబునఁ గూర్చుండివాడు దేరి.

మ. కలుషధ్వాంతనిదాఘఘర్మరుచి లోకఖ్యాత మంతారిపు జ్వలనజ్వాలఘనాఘనోదయము మోక్షశ్రీల స్థలీ తిలకం బాశ్రితరక్షణక్రమకళాదివ్యద్రుమాటంబు నాఁ గలయేకాదశి నాఁడ యాటకు శిరఃకపంబు గావించుఁగా. ౧౨౪

సీ. శరభశార్దూలకాననఘోరమైన యీావన మెట్లు దాఁటి పోవచ్చు నొంటి నటవీగజముచేయు హావళిచే యథాయథ్మతిరి తనతోడ తరుఁగు లెల్ల నొక్కపక్కణమైన నికాఁ నఁ జూడగాన రాదు నిర్జనమైన బ్రహ్మనృష్టి గాఁబోలు నిచ్చోటు గాధసాధ్వనమునజడిసి మిక్కిలిఁజిక్కువడియున్నవనుచు శార్ఙ్గికారాధనము నేయుజాడయెట్లు, రాత్రిజాగరమొనరించు క్రమ్మనన్ను దెలిపు నిమ్మహాపుణ్యవాసరంబెవ్విధమున, నాకునొడఁగూడునొక్కొయిన్నాళ్లఁ దలెనె.

గీ. అనుచుఁజింతించువాను దేవాహ్వయంబు,గలుగునవ్విప్రువీనులనాలకించొక్క జనకలకలంబు నీచభాషావికీర్ణ, వర్ణవైకల్యరూక్షమై వరవిహార. ౧౨౨

క. ఆజాడవట్టిపోని యా, తేజోనిధి యరిగి యగ్రదిక్కునఁ గాంచెన్ భూజననుత శరహతనా,నాజంతుకతజచిక్కణమ్ముఁ బక్కణమ్మున్. ౧౨౭

వ. కని యయ్యనఘుమానసుండు హరిణహింసాభూయిష్ఠం బగువానిష్ఠుర ప్రదేశంబు డాయం జని గాలి యెగువ నిలిచి యందలి పొలసుకంపు విజవాసా పుటకుటీతకుటుంబి గాకుండ నొక్కగండశిలామధ్యస్థలం బధిష్ఠించి యా శబరాలయంబుఁ గాచుప్రధానశబరువలన నిజశరీరరక్ష యొనరింపంగలవాఁడై యొక్కింతసేపు కాలూఁదునంత. ౧౨౮

సీ. శణలతావల్కసంచయసితచ్ఛాయమా నరపవెండ్రుకముడిశిరమువాఁడు
పాముఫ్రేమను బోలె బర్బరస్పర్శ మహాతో లెముకలనంటి తూలువాఁడు
ముడుసులుగాఁటుకంగ మొఱవలువోయినయటుగుడుఁబండ్లనోర డరువాఁడు
బలితంపు విలుబద్ద గిలుబాడి చేసిన యష్టిచుట్టిన గాఢముష్టివాఁడు
చట్టుచేమలుఁదూటి యిట్టట్టుఁదిరుగఁ,బగిలి యెఱమున్న గప్పినపదయుగంబు
వాఁడుమందేహుఁడావిప్రవరుని డాయు,నచ్చికరములు మోడ్చిదీవనలువడసి.
గీ. అతని కనుసన్నఁ గూర్చుండెనంతికమున,నష్టపూర్వద్విజుండు తన్న వ్యదివ్య
గాత్రపవమానసంపర్కగౌరవమునఁ, బాపబంధంబులొక్కింత పట్టువీడ.
సీ. అడిగె మందేహుఁ డాయవనీసురశ్రేష్ఠుఁ డరుదెంచుటకు హేతు వానుపూర్వి
నడిగినఁ దెల్పె నాయయ్య గండకి కేగుపనియు వన్యేభసంభవభయంబుఁ
దెలిపిన వాఁడు నా దేవోపముని దెచ్చి విమలగోమయగోముఖములఁ బూత
మగుపర్ణమయగృహాభ్యంతరమున నిల్పె నిల్పిన నందు నానిగమవేది
లోహతామాత్రసంచియు దేహతాప, హారియగునాతపత్రంబు నంఘ్రిరక్ష
లాది నిజసాధనము లెల్ల సర్వాభంగిఁ, దగినచోటుల నునిచి చిత్తంబు దేఱి.
గీ. కొంతవడి విశ్రమించెఁ గుకూలకీలి
కీలనిభతాప మగు నెండ వ్రాలు దనుక
బోయయును బోయప్రోయాలుఁ జేయఁదగిన
యూడిగంబులు సేయుచు నుపచరింప. ౧౮౩

వ. మందేహుండు దేహధారిణి యగు ధర్మదేవతయునుంబోని యాస్వాగరిష్ఠు నకుఁ బచ్చితేనియలు దెచ్చి యిచ్చియును వెదురుబియ్యంబు లుపదచేసి యు వన్యఫలంబు లెన్నియు సమర్పించియు శ్రీఖండలతాఖండంబులు కడ కునకు నొడఁగూర్చియు వనమహిషవిషాణవిశకలిత శైలశిలాపట్టంబులనట్టు కట్టిన గుగ్గులునిర్యాసకల్కంబు లిచ్చియుఁ బ్రక్షాళితకరచరణవదనుండై కొదమనెత్తావు లొత్తరించు తులసీపలాశపల్లవంబులును వివిధవీరుదుల్లసిత ప్రసవవిసరంబులును బర్ణపుటికల ఘటియించి యావటించియు దేవాటవీ వనచరభయంబు దక్కి సావధానుండ వై మాధవారాధనం బొనరింపు మని సభార్యుండై తదభిరక్షణదీక్షితుండై యున్నంత గభస్తిమంతుం డస్తగిరి యువ్వలికిం జను నవసరంబున. ౧౮౪

గీ. శబరపరివృఢనిర్దిష్టసారసాక, రాంబుధారల సాంధ్యకృత్యములు దీర్చి
కమ్మపిచ్చుకవాతినెత్తమ్మివిరులుఁ, గలువపువ్వులు శుద్ధోదకములుఁ దెచ్చి.

క. తొలుకొత్తగారనూనియఁ, దళకొత్తించెం బ్రదీపదాపకములు త
న్నిలయాంతరమున జ్వాలా,వలయాహతతరుణతిమిరవైషమ్యముగన్. ౧౯౬
గీ. అటులుమత్పూజనోన్ముఖుండగుచువాసు, దేవుఁడిట్లనుమందేహుదిక్కుఁజూచి
యన్నహరివాసరంబు నేఁ డవధిఁబోక, జరగెనీకతమున నీకుజయముగలదు.
గీ. నిదురగాచియుండుమదగజంబులోనర్చుభయముగలదొయేమొపక్కణమున
రేయి నాల్గుజాలుఁ జేయంగవలయు జాగరణమచ్యుతునకుఁగౌతుకముగ.
వ. అనిన విని వాఁడు వల్లెయని సభల్లంబుగ విల్లెక్కుద్రోచి పల్లియలోని
నల్లమందిం గొందఱఁ బిలిపించుకొని తదన్వితుం డై యతిచండంబు లగు
శార్దూలశరభసింహసింధురాది సత్త్వంబులువచ్చుత్రోవ లరయుచుంగావలి
కిం జాలియుండె నాభూసురపుండరీకుండు. ౧౯౯
క. అభిషేకప్రసవార్చా, విభవంబుల ధూపదీపవిలసనముల సా
రభరితఫలపానకములఁ,ద్రిభువననుత నాకు నధికతృప్తి రయునర్చఁ.౧౧౦
క. కుముదోన్మీలన మాదియుఁ, గమలవికాసంబు తుదియుఁ గా యామవతిన్
మము నర్చించెఁ బ్రజాగరణముతో భూసురుఁడుమదిఁగనకభయలవమున్.
క. బోయయు బోయతయును నా, బోయకుఁగలసఖులు రేయుప్రొద్దంతయుఁగ
న్నాయక యాయకలంకుఁడు, చేయుమదర్చనము వినుతిసేయుచునుండన్.
శా. భానుం డగ్రకుభృన్మణీమకుటమై భాసిల్ల సుత్ఫుల్లప
ద్మానీకం బగునొక్క నిర్ఝరమునం దావిప్రుఁడర్థిం గృత
స్నానుండై దివసానన్నార్హవిధి నిష్ఠాయుక్తుఁ డై చేసి పూ
ర్ణానందంబున నింటికిం జని మదీయస్తోత్రము ల్పల్కుచున్. ౧౧౩
వ. అవనధశుద్ధిగావించి యథాసంభవపదార్థంబుల నన్నసంపాదనంబొనరించి
కృతపారణుండై లేచివార్చివనపవనకిశోరప్రసారశమితశరీరగ్లానియైతులసీప
లాశచర్వణం బాచరించుచు నాచెంచునకు భుక్తావశిష్టంబు లగుభోజ్యంబు
లొసంగుటయుఁ బొంగి యంగనాసహితుండై యాగహనచరుండదియెల్ల
నుపయోగించి యామహీసురపంచాననుంగొనిచనియాదిమార్గంబువట్టించి
మరలె నాధరణీసురుండును గండకీతటంబునం గొండొకకాలం బధివసించి
సాధకులచేత నతిదుస్సాధం బగు లక్ష్మీనారాయణ శ్రీమూర్తిసాలగ్రామ
శైలగర్భంబునం గొని తెప్పించికృతకృత్యుండైనిజావాసంబుంబ్రవేశించెఁ
దదనంతరంబ యిచ్చట. ౧౧౪

శా. ఆమందేహుఁడు దేహబంధనముఁ బాయం డాయఁగావచ్చి రు
ద్దానుక్రోధకషాయలోచనులు హస్తన్యస్తభీమాయుధ
స్తోముల్ సామజనీలవర్ణులు మదాంధుల్ బంధురక్రూరదం
ష్ట్రామాద్యత్త్రుటిదుగ్రవక్త్రులు వివస్వత్సూనుసేనాధిపుల్. ౧౯౫

వ. వచ్చి యుచ్చైస్స్వరంబుల నార్చుచు నాపతితు భూపతితుఁ జేసి పొరలించుచు నీ తెంపరి పరిత్యక్తకులాచారుండనియును నీనిష్ఠురుండుతిష్ఠన్మాత్రుం డనియు నీయభాగ్యుండు గురుపరిత్యాగశీలుం డనియును నీపన్న దురాన్నభోజయనియు నీకఱటి పరకామినీపరిచయపరిణతుం డనియును నియ్యధముండు మధుమథనమన్మథాంతకప్రముఖనిఖిలనిర్జరద్రోహి యనియును నీపిచ్చకుక్క చ్చుమోచిన నీచుం డనియును ననేకప్రకారంబులఁ గర్ణకఠోరంబులాడుచు వరుణపాశకీలితుం జేసి యమావసథంబునకుం గొనిపోవుమధ్యమార్గంబు నవరోధించి మత్ప్రేరితు లగుపారిషదు లావైవస్వతు సేవకులం బోవం దఱిమి యఱిముఱిం బేర్చి యుదర్చిరుజ్జ్వలం బగువిమానంబున నావిష్ణుశర్మసూను నారోహణంబు చేయించి నాయున్నయెడకుం దెచ్చిన నేనును నానిష్కళంకునకుఁ బుష్కలం బగు శంకుకర్ణాభిధానం బొనరించి వైకుంఠగోపురద్వారపరిరక్షణ పట్టభద్రుంగాఁ జేసితి నీవి శేషంబ శేషపాపాచరణనిపుణుండ యేనియు నాధరణీసురునకున మేఘవర్షోదయంబును నప్రసవతరుఫలంబునుం బోలె నకారణప్రాప్తం బగు నేకాదశీజాగరణ పుణ్యంబునం బ్రాపించెంగావున

ప్లోదంబున నుపదేశించి యాకాంచనవసనుండు వెండియు

సీ. - - - - - - - . దశితిథిఁ బావనస్నానశోభనశరీరుఁ
డగుచు గీ - - - - - - - - - - - - -
- - - - - - - - ముండి బహుప్రకార, పూజలును
జాగరణమున - - - - - - - - - - - -
- - - - - - రణనద్వైష్ణవులును దాను ౧౯౬

క. బాలురును వృద్ధులున - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - ల్లరికర్తనంబు - - - - . ౧౯౭

సీ. ధరణి గంగాదితీర్థజలాంతరంబు - - - - - - - - -
మహాబ్రహ్మప్రతిష్ఠాది బహువిధోప్తసంతానంజనిత - - - - -
- - - - - - - - - - - - - - - - దత్తాన్నదానమునకు
సాటిగాదని శ్రుతికోటి చాటుచుండు - - - - - - - ౧౯౮

గీ. - - - - - - - - శయము
విష్ణుదేవుండు దెలుప నవ్విజయశాలి
తద్వ్రతమొనర్పు తలఁపుఁ జిత్తమున నిలిపె
హరియు రావించె నింద్రాదిసురకులంబు. ౨౦౦

వ. రావించి యద్దేవవిరోధివలని విరోధం బుడివించి విబుధాధిపతికి నవిహతస్వర్గాధిపత్యం బేకాతపవారణంబుగా నొసంగి యసురవరునకు వసుధావలయం బొసంగి మున్ను యథాయథలై చనిన దేవతాయూథంబులం బిలిపించి యథాస్థానంబులం బ్రతిష్ఠించి ప్రహ్లాదుం గౌఁగిలించికొని మర్యాదోల్లంఘనంబు చేయకు విశృంఖలవృత్తి మత్తిల్లకు శాంతస్వభావంబున నభ్రాంతుండవై మహీమండలంబుఁ బాలింపు మని యనిచిన ననిచినవినయంబున ననిమిషు లావనజోదరు నాదరంబువడసి తమతమనిలుకడల కరిగి రంత.

మ. పులుఁగుందత్తడి పుట్టుమచ్చ బలితంపుం గెంపు బల్నెట్టెముం
దెలిదమ్మిం గలలోఁతు పొక్కిలియు నింతిందాల్పు వేగక్కునా
పలిలారామనికాశయు (?) న్సొనలివాచొకట్లు రాకాసిమేఁ
తలచుట్లును గల్గు వేల్పు చనియెం దానేలు వెల్దీవికిన్. ౨౦౨

క. హరియాజ్ఞనేలె నుస్థిర, తరముగ ధరణీతలంబు దానవపతి ని
ర్జరవిభుఁ డనువాసరముం, బరమాప్తుం డగుచు నతనిపాలనె నిలిచెన్. ౨౦౩

వ. అని యిట్లమ్మహర్షులకు రోమహర్షణుండు శరభనృసింహసంవాదంబునుబ్రహ్లాదకథాకథనంబును నెఱింగించిన నావిరించినిభు లన్నివారముప్పింపచు నారాధించి ప్రహృష్టహృదయులై యతనివలన నిహపరసాధనంబు లగు శ్రీమదష్టాక్షరీప్రముఖవైష్ణవమంత్రరహస్యంబులు దెలిసి విలసిల్లి రాకథకుండును యథేచ్ఛావృత్తిం బృథివీతలంబున మెలంగుచునుండె. ౨౦౪

క. ఈప్రహ్లాదచరిత్రము, భూప్రజలు పఠించి సకలబుధవర్ణితకీ
ర్తిప్రాప్తియు నిహపరసౌ, ఖ్యప్రీతియుఁ గలిగి సిరులఁ గాంతురువరుసన్

క. రాజన్యకకరతలవి, భ్రాజితజంబీరగౌరఫలసంకాశా
రాజత్కీర్తివిరాజిత, రాజార్ధకిరీటనిర్జరధునీకాశా. ౨౦౫

మ. హనుమాంంబారమణీమణీసుహృదయామ్రారామపుంస్కోకిలా
ఘనధాటీముఖఘోటికౌకశిసరింఖానంఘసంఘాతపాం
సునికాయాంతరితాంతరిక్ష సుకవిస్తోత్రార్హచారిత్ర దు
ర్జనశిక్షాగుణదక్ష విక్రమకరాంచన్మత్తకంఠీరవా. ౨౦౬

28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మీ	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాథ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24.	శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25.	ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26.	షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27.	సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28.	సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29.	నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30.	శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31.	హృదయంలో సాయి	15-00
32.	శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33.	గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1.	'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2.	గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3.	ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6.	కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7.	గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8.	శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9.	సాదా క్యాలండర్	5.00
10.	పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11.	తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12.	కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13.	జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14.	మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15.	వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16.	వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17.	సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18.	శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19.	పూర్వ పరాశరి	100-00
20.	పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21.	ప్రశ్న సింధు	99-00
22.	నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23.	సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24.	దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25.	ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26.	జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27.	జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28.	జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29.	ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30.	జాతక మకరందం	63-00
31.	జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32.	మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33.	ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34.	జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35.	శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36.	నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37.	పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38.	సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39.	ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40.	నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41.	శుభశకునాలు	30-00
42.	హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43.	సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44.	ముహూర్త దీపిక	99-00
45.	పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46.	కలలు ఫలితాలు	30-00
47.	జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48.	మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49.	జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50.	గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51.	ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52.	ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53.	జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54.	అంగసాముద్రికం	36-00
55.	హస్త సాముద్రికం	63-00
56.	లాల్ కితాబ్	99-00
57.	శకునశాస్త్రం	63-00
58.	ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59.	పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60.	అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61.	బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62.	లగ్నరత్నాకరం	63-00
63.	షట్పంచాశిక	120-00
64.	40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65.	40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66.	40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67.	40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68.	40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69.	మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70.	కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71.	ముహూర్తచింతామణి	99-00
72.	సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73.	ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74.	అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75.	గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76.	జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77.	జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78.	జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79.	నాడీజ్యోతిషం	63-00
80.	నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81.	లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82.	గౌతమసంహిత	63-00
83.	హోరరత్నమాల	63-00
84.	జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85.	పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86.	దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87.	వింత జోష్యములు	63-00
88.	షోడశవర్గులు	200-00
89.	రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90.	చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91.	కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92.	బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93.	గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94.	శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00

129.	జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130.	ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131.	ముహూర్తం	75-00
132.	విశిష్ట జాతకములు	125-00
133.	భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134.	300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135.	జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140.	భావార్థరత్నాకరము	100-00
141.	ముహూర్త చింతామణి	100-00
142.	ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143.	స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144.	శతయోగమంజరి	50-00
145.	వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146.	దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147.	వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152.	అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153.	అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154.	పంచాంగ వివేకము	99-00
155.	వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156.	పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహవైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55.	గణపతిభాష్యం	99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57.	నవయోగులు	99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69.	చదరంగం	99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71.	గరుడపురాణం	40-00
72.	మాఘపురాణం	36-00
73.	శివపురాణం	36-00
74.	వైశాఖపురాణం	36-00
75.	కార్తీక పురాణం	36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ	36-00
80.	వృక్షదేవతలు	63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83.	చతుర్వేదములు	120-00
84.	నవగ్రహారాధన	120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87.	మానవధర్మములు		120-00
88.	వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89.	సహస్రలింగార్చన		120-00
90.	శ్రీ శివగీత		120-00
91.	ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92.	పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
	(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93.	బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94.	బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95.	బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96.	కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97.	దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98.	108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99.	ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100.	భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101.	చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102.	భగవత్‌స్తుతి		63-00
103.	సూర్యోపాసన		36-00
104.	కాశీఖండం		250-00
105.	దేవీభాగవతం		360-00
106.	శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107.	ధర్మసందేహాలు		216-00
108.	ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109.	రామాయణం		600-00
110.	పోతన భాగవతం		900-00
111.	శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1.	ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2.	మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3.	ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4.	గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5.	గృహవైద్యసారం	36-00
6.	హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7.	ప్రకృతివైద్యం	36-00
8.	ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటి	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన ,,	250-00
నారద సంహిత ,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము ,,	60-00
మయమతము - వచనము ,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము ,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)	....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు ,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక ,,	....
మహాదశా పారిజాతం ,,	....
వాస్తు నారాయణీయం ,,	120-00
యోగావళీఖండం ,,	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి... ,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి ,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా ,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిధినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00